

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

БІЛА КНИГА 2019-2020

**ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
ДЕРЖСПЕЦТРАНССЛУЖБА**

КИЇВ • 2021

Інформаційний бюлетень “Біла книга – 2019-2020. Збройні Сили України, Держспецтрансслужба” підготовлений робочою групою фахівців Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних Сил України та Адміністрації Державної спеціальної служби транспорту.

Голова робочої групи:

Іван РУСНАК

Робоча група:

Олександр ПОЛІЩУК, Ігор СТАРОБІНСЬКИЙ, Олександр МИРОНЮК, Анатолій ПЕТРЕНКО, Юлій ГЕРЕ, Ігор ХАЛІМОН, Олександр ДУБЛЯН, Руслан ХОМЧАК, Сергій КОРНІЙЧУК, Сергій ЗАТОЛОКІН, Олег МЕЛІХОВ, Сергій ДУДКО, Костянтин ЖУРА, Сергій СОБКОВИЧ

Секретар робочої групи:

Сергій МАСЛОВСЬКИЙ

Інформаційний бюлетень “Біла книга” видається відповідно до Закону України “Про національну безпеку України” з метою систематичного інформування суспільства про діяльність Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, стан виконання заходів розвитку, забезпечення обґрунтованості рішень органів військового управління з питань національної безпеки у военній сфері, сферах оборони і військового будівництва.

П’ятнадцяте видання інформаційного бюлетеня присвячене питанням результатів реформування Збройних Сил України і Державної спеціальної служби транспорту та їх досягненням у цьому напрямку роботи. У виданні також висвітлюються поточний стан Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, а також основні завдання і головні напрямки їх розвитку.

Матеріали бюлетеня призначені для цивільних і військових фахівців у галузі військового будівництва, оборонної політики та політики безпеки, журналістів, викладачів і студентів профільних вузів та факультетів, а також усіх, хто цікавиться станом і розвитком Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту.

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ – ВЕРХОВНИЙ ГОЛОВНОКОМАНДУВАЧ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Збройні Сили України, пройшовши крізь важкі випробування війною, зміцнилися, оволоділи значним досвідом і сьогодні, надійно утримуючи бойові позиції на Сході нашої держави, тренуючись на військових полігонах, виконуючи завдання у небі і на морі, підтверджують свою готовність до виконання завдань за призначенням.

Загальновизнаний факт, що армія України стала однією з найсильніших у Європі.

Наші воїни навчають військових держав-партнерів того, що таке сучасна війна і як успішно протидіяти ворогу, яким би технічно забезпеченим він не був.

Також важливо й те, що Збройні сили України з кожним роком перебирають дедалі більше закордонного професійного досвіду.

Українці завжди пам'ятатимуть наших воїнів, які віддали життя за Україну, захищаючи справедливу долю для нашого народу.

Повага до подвигу наших героїв є абсолютною на всій території держави.

(З виступів Президента України – Верховного
Головнокомандувача Збройних Сил України з нагоди
Дня Збройних Сил України у 2019-2020 роках)

ВСТУПНЕ СЛОВО МІНІСТРА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

У 2019–2020 рр. Міністерство оборони та Збройні Сили України продовжували виконувати завдання з оборони держави в умовах протидії гібридній агресії з боку Російської Федерації, впроваджували оборонну реформу, спрямовану на досягнення цілей європейської та євроатлантичної інтеграції.

Цей період ознаменувався завершенням реалізації Стратегічного оборонного бюлетеня і Державної програми розвитку Збройних Сил України, документів, відповідно до вимог яких реформи втілювались упродовж останніх чотирьох років. Про прогрес у реалізації зазначених у цих документах завдань, свідчить позитивна оцінка виконання Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО як у 2019, так і у 2020 р.

Вперше з використанням методології планування на основі спроможностей Міністерством оборони України проведено оборонний огляд, результати якого затверджені рішенням Ради національної безпеки і оборони України та введено в дію Указом Президента України №106 від 24 березня 2020 року.

Важливим етапом у роботі стало затвердження та введення в дію Президентом України 14 вересня 2020 року нової Стратегії національної безпеки України, що трансформує чинну систему гарантування національної безпеки та оборони з метою набуття нових спроможностей забезпечувати державний суверенітет і територіальну цілісність України з урахуванням комплексу можливих загроз, забезпечує захист прав, свобод і законних інтересів громадян України та подальший суспільний розвиток.

На основі нової Стратегії національної безпеки України Міністерством оборони було розроблено Стратегію воєнної безпеки України, яка затверджена Указом Президента України 25 березня 2021 року. Цей документ визначає цілі, пріоритети та шляхи реалізації державної політики в сферах національної безпеки й оборони в частині, що стосується забезпечення воєнної безпеки нашої держави та є основою для розроблення Стратегічного оборонного бюлетеня України, програмних документів з питань оборони та розвитку сил оборони, а також плану оборони України і планів застосування сил оборони.

Незважаючи на поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, небезпеку виникнення надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, кризові

явища у світовій економіці, завдання, визначені Міністерству оборони та Збройним Силам України, у цілому виконані.

12 червня 2020 р. новий потужний імпульс отримав процес євроатлантичної інтеграції України – Північноатлантична рада НАТО схвалила рішення щодо надання нашій державі статусу держави-партнера НАТО з розширеними можливостями (Enhanced Opportunity Partner, EOP). Україна стала членом своєрідного клубу, учасниками якого вже є Австралія, Грузія, Швеція, Фінляндія та Йорданія. Надання Україні статусу EOP є визнанням значного внеску нашої держави у зусилля Альянсу з підтримання міжнародного миру та безпеки, активної участі представників України у його програмах та ініціативах, а також важливості нашої держави для НАТО як прогнозованого партнера.

Євроатлантичний вибір є найкращим способом реалізації національних інтересів України, оскільки відкриває нові перспективи співробітництва з розвинутими державами світу, надає можливості безпекового й економічного розвитку, зміцнює позиції країни у системі міжнародних відносин.

Окремо також варто зазначити, що протягом останніх двох років в оборонному відомстві активно відбувалися внутрішні трансформаційні процеси, зокрема удосконалення системи демократичного цивільного контролю над сектором безпеки і оборони. Створено нові канали комунікацій із суспільством, військовими та ветеранами.

Серед принципових досягнень варто відзначити введення посади Головнокомандувача Збройних Сил України та сформування нових органів військового управління: Командування Об'єднаних сил, Командування Медичних сил, Командування Сил підтримки, Командування Військ зв'язку та кібербезпеки.

З низкою держав-партнерів досягнуто домовленостей, спрямованих на зміцнення безпеки й обороноздатності України, у яких ключовим є питання розвитку спроможностей і підвищення бойового потенціалу Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

Для досягнення сумісності з арміями держав-членів Альянсу у Збройних Силах України впроваджено Перелік кодів військових рангів НАТО.

Це одна зі складових проекту Концепції військової кадрової політики Збройних Сил України до 2025 р., яка започатковує євроатлантичну трансформацію існуючої системи кадрового менеджменту щодо управління кар'єрою військовослужбовців за військовими званнями.

У 2020 р. Міноборони виконало Державне оборонне замовлення, збільшивши обсяги закупівлі нового і модернізованого озброєння, військової техніки та виробів спеціального призначення. Попри обмеження роботи підприємств оборонно-промислового комплексу, пов'язані з COVID-19, вдалося забезпечити обсяги постачання озброєння і військової техніки на рівні 2019 р., а за деякими напрямками (забезпечення боєприпасами, бронетанковою технікою, цифровими засобами зв'язку) навіть перевищити обсяги попереднього року.

Ми зробили практичні кроки у сфері нарощення ракетного щита України. У 2020 р. оборонне відомство уклало контракт на закупівлю для Збройних Сил новітнього ракетного комплексу "Нептун".

У 2020 р. вперше в нашій історії створена нормативна база та реалізовані прямі міжнародні угоди щодо закупівлі й постачання за імпортом озброєння і військової техніки, а також комплектуючих до них, які не виробляються в Україні.

Перспективні завдання, які стоять перед Збройними Силами, з 2021 р., ще масштабніші.

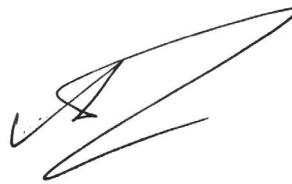
Зважаючи на європейські та євроатлантичні орієнтири України, закладені в Конституції та законах України, Стратегії національної безпеки України та Стратегії воєнної безпеки України, 2021 у Міноборони визначено роком євроатлантичної трансформації. Перед Міноборони, Збройними Силами України та Держспецтрансслужбою стоїть завдання переходу на нові стандарти управлінських процесів і засад функціонування, побудови системи оборонного менеджменту на основі найкращих практик держав-членів НАТО, створення сучасної системи управління оборонними ресурсами та посилення демократичного цивільного контролю, досягнення Збройними Силами України визначених оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей.

Сподіваюся, що поєднання національних ресурсів і допомоги міжнародних партнерів дасть змогу виконати ці завдання швидко та ефективно.

Вірю у відданість військовослужбовців і працівників справі зміцнення боєздатності наших Збройних Сил, які стоять на захисті суверенітету, незалежності та територіальної цілісності Держави.

Слава Україні!

Міністр оборони України

Андрій ТАРАН

ЗМІСТ

Привітання Президента України – Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України.....	3
Вступне слово Міністра оборони України	5
Розділ 1. ПІДСУМКИ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ.....	9
Розділ 2. РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, СТРУКТУРА ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ	37
Розділ 3. ПІДСУМКИ РОЗРОБЛЕННЯ, МОДЕРНІЗАЦІЇ, ПОСТАЧАННЯ Й ВІДНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ, УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ.....	46
Розділ 4. ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)	62
Розділ 5. КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ПЕРСОНАЛОМ	72
Розділ 6. РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ.....	91
Розділ 7. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ І ЗБРОЙНИХ СИЛ	115
Розділ 8. ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ТРАНСПОРТУ	140
ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА.....	158
ДОДАТКИ.....	158

ПІДСУМКИ РЕФОРМУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Впроваджуй
зміни до того,
як будеш змушений
це зробити.

Карл Юліус Вебер

У 2019–2020 рр. основні зусилля Збройних Сил були зосереджені на стримуванні збройної агресії Російської Федерації на Сході України та проведенні заходів реформування Збройних Сил України з реалізацією стратегічних цілей оборонної реформи, у рамках якої завершується трансформація системи управління Збройних Сил, впровадження оборонного планування на основі спроможностей, досягнення євроатлантичних стандартів та критеріїв, необхідних для набуття Україною повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору.

ПІДСУМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ОБОРОНИ

У 2020 р. завершився черговий етап оборонної реформи, під час якого були реалізовані цілі та завдання, визначені Стратегічним оборонним бюлетенем України та Державною програмою розвитку Збройних Сил на період до 2020 р.

Досягнуті результати посилюють наші Збройні Сили, зміцнюють обороноздатність країни та забезпечують набуття критеріїв, необхідних для членства України у Північноатлантичному Альянсі.

Результати удосконалення державної політики у сфері оборони

Реалізація воєнної політики протягом 2019 – 2020 рр. здійснювалася в умовах стримування збройної агресії Російської Федерації на Сході України та запобігання поширенню коронавірусної хвороби COVID-19.

У таких непростих умовах основні зусилля Міністерства оборони спрямовувалися на виконання заходів оборонної реформи, нарощування спроможностей Збройних Сил та реалізацію заходів стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору.

Основні результати реалізації воєнної політики протягом 2019–2020 рр.:

- забезпечено стримування збройної агресії та запобігання переростанню її у великомасштабний воєнний конфлікт;
- проведено оборонний огляд, заснований на плануванні спроможностей. За його результатами та на підставі Стратегії національної безпеки України розроблено Стратегію воєнної безпеки України та проект Стратегічного оборонного бюлетеня України, триває розроблення програмних документів розвитку Збройних Сил;

- розпочато розроблення першого в державі плану оборони України на основі Стратегії національної безпеки та Стратегії військової безпеки України;
- завершується трансформація системи управління Збройних Сил;
- впроваджується сучасна система управління оборонними ресурсами з використанням програмно-проектного менеджменту;
- практично реалізується нова система закупівель озброєння, військової техніки (ОВТ) та інших матеріальних засобів (МТЗ);
- продовжує удосконалюватися та якісно поліпшуватися система державних гарантій для військовослужбовців і членів їх сімей;
- завершено урегулювання діяльності з військової стандартизації, у тому числі запровадження стандартів НАТО в секторі безпеки і оборони України;
- налагоджено дієвий механізм стратегічних комунікацій та плідної співпраці з громадянським суспільством;
- антикорупційна діяльність у системі Міністерства оборони інтегрована в загальнодержавну систему запобігання корупції в Україні;
- Україні надано статус країни-партнера НАТО з розширеними можливостями;
- забезпечено активний діалог з оборонними відомствами держав-партнерів, а також ЄС та ОБСЄ в рамках залучення міжнародного співтовариства до процесу відновлення миру на Сході України.

Удосконалення нормативно-правової бази у сфері оборони

Законопроектна та нормотворча робота впродовж 2019–2020 рр. спрямовувалася на забезпечення заходів оборонної реформи, проведення операції Об'єднаних сил (ООС), підвищення соціального захисту військовослужбовців, технічного оснащення та матеріального забезпечення Збройних Сил, удосконалення управління військовим майном і ресурсами, виконання заходів міжнародного співробітництва.

За результатами законопроектної та нормотворчої роботи Міністерства оборони прийнято (видано):

- у 2019 р. – 103 нормативно-правових акти (2 закони України, 58 актів Президента України, 43 акти Кабінету Міністрів України);
- у 2020 р. – 137 нормативно-правових актів (3 закони України, 70 актів Президента України, 64 акти Кабінету Міністрів України).

Прийняття (видання) зазначених актів дало змогу забезпечити:

- продовження виконання пріоритетних завдань оборонної реформи, зокрема впровадження нової об'єднаної системи керівництва та управління силами оборони для побудови Збройних Сил за стандартами НАТО;
- організацію та проведення оборонного огляду, розроблення Стратегії воєнної безпеки України та інших документів оборонного планування;
- підтримання на належному рівні обороноздатності держави, боєздатності Збройних Сил, інших військових формувань;
- удосконалення підготовки держави до оборони, розроблення плану оборони;
- професіоналізацію сил оборони та створення військового резерву;
- задоволення невідкладних потреб Збройних Сил у сучасному (модернізованому) озброєнні та військовій техніці;
- врегулювання питання харчування військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом у складових сил безпеки і оборони;
- удосконалення порядку надання медичної допомоги, лікування і медичної реабілітації поранених військовослужбовців усіх складових сектору безпеки і оборони України;

- визначення порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України;
- виплату винагороди за створення безпечних умов виконання бойових завдань та збереження життя і здоров'я військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських, які беруть участь у заходах із забезпечення національної безпеки й оборони;
- затвердження порядку переміщення осіб і товарів з тимчасово окупованих (на тимчасово окуповані) території у Донецькій та Луганській областях;
- поглиблення міжнародного співробітництва.

Таким чином, державна політика щодо реформування та розвитку Збройних Сил залишається незмінною складовою стратегічного курсу держави на євроатлантичну інтеграцію та повноправне членство в НАТО.

ПІДСУМКИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ОБОРОННОЇ РЕФОРМИ

У рамках впровадження оборонної реформи здійснюються заходи з удосконалення системи управління Збройними Силами України.

За результатами проведеного у 2019 р. оборонного огляду сформовано модель оборони України, перспективну модель Збройних Сил та інших складових сил оборони, визначено стратегію розбудови сил оборони з урахуванням реальних і потенційних загроз у воєнній сфері та фінансово-економічних можливостей держави. Запропоновано концептуальну модель оборонного менеджменту, розроблено Стратегію воєнної безпеки України, а також закладено засади для розроблення Стратегічного оборонного бюлетеня України та державної програми розвитку Збройних Сил на період до 2025 р.

Виконання Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2016–2020 роках

Заходи Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2016–2020 рр., розробленого для виконання Стратегічного оборонного бюлетеня України¹, реалізовано на 87 %. За цей час були досягнуті результати, які позитивно вплинули на стан та спроможності Збройних Сил.

Було удосконалено систему управління Збройних Сил, зокрема:

- переведено Генеральний штаб та інші органи військового управління Збройних Сил України на нову організаційно-штатну структуру з урахуванням принципів побудови та функціонування органів військового управління збройних сил держав-членів НАТО;
- відокремлено посаду начальника Генерального штабу Збройних Сил від посади Головнокомандувача Збройних Сил;
- сформовано нові командування Збройних Сил – Командування Об'єднаних сил, Командування Військ зв'язку та кібербезпеки, Командування Сил підтримки, Командування Медичних сил;
- створено Командування Сил логістики та вертикаль планування логістики від Головного управління логістики Генерального штабу Збройних Сил до логістичних структурних підрозділів органів військового управління оперативного рівня. Запроваджено єдиний формат логістичного забезпечення сил оборони;
- нарощено спроможності Військово-Морських Сил Збройних Сил (сформовано Морське командування та управління Флотилії).

Посилено демократичний цивільний контроль над Збройними Силами завдяки заміні військових посад керівників структурних підрозділів апарату Міністерства оборони на цивільні.

Створено інтегровану систему закупівель. Розширено номенклатуру товарів та послуг оборонного призначення, які плануються до закупівлі за відкритими процедурами.

Міністерство оборони набуло повноважень щодо закупівлі озброєнь за імпортом у іноземних партнерів. Уперше практично реалізовано прямі міжнародні угоди щодо закупівлі та постачання за імпортом зразків ОВТ, а також комплектуючих до них, що не виробляються в Україні.

Вжито заходів щодо освоєння виробництва ракет і боєприпасів на національних підприємствах.

Забезпечено координацію діяльності медичних служб сил оборони, визначено порядок лікування військовослужбовців у медичних закладах та підрозділах сил оборони. Збройні Сили забезпечено лікарськими засобами та індивідуальними аптечками.

Запроваджено процес забезпечення військ (сил) малогабаритними польовими модулями для розміщення особового складу безпосередньо в районах виконання завдань (полігонах).

Розроблені сучасні, відповідно до принципів НАТО, засади формування та реалізації військової кадрової політики.

Підвищено рівень мотивації особового складу до військової служби.

Оптимізовано співвідношення категорій особового складу.

Уведено нові військові звання осіб вищого офіцерського, сержантського і старшинського складу.

¹ «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року “Про Стратегічний оборонний бюлетень України”: Указ Президента України від 06.06.2016 № 240/2016.

Впровадження системи оборонного планування на основі спроможностей та основ програмно-проектного менеджменту

Розвиток системи оборонного планування здійснювався з урахуванням вимог Закону України “Про національну безпеку України” з метою:

- систематизації національних процедур і документів оборонного планування з використанням принципів і підходів держав-членів НАТО;
- уточнення функцій і завдань органів, які залучені до стратегічного (оборонного) планування на всіх рівнях.

Проведенням Міністерством оборони у 2019 р. оборонного огляду було розпочато новий цикл оборонного планування в державі. Уперше оборонний огляд проведено з використанням методології планування на основі спроможностей.

Для визначення переліку завдань і змісту процедур оборонного планування, послідовності дій і повноважень суб'єктів оборонного планування, Міністерством оборони розроблено наказ від 22.12.2020 № 484 “Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони, Збройних Силах та інших складових сил оборони” (далі – Наказ).

Крім іншого, зазначений Наказ визначає порядок:

- проведення оборонного планування із застосуванням методу планування на основі спроможностей, який орієнтований на загрози та спрямований на розвиток спроможностей сил оборони на довгострокову перспективу;
- створення нових, розвиток та підтримання існуючих спроможностей із застосуванням методології програмно-проектного менеджменту, спрямованої на досягнення цілей програм та окремих проектів, а також впровадження змін.

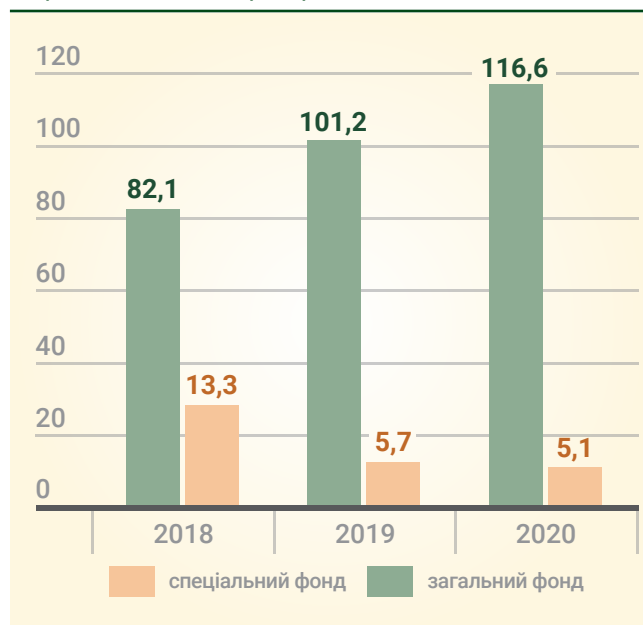
Видання Наказу фактично завершило унормування питань організації оборонного планування та запровадження основ програмно-проектного менеджменту в Міністерстві оборони, Збройних Силах та інших складових сил оборони.

Оборонне планування в Україні набуло ознак структурованого, прозорого і циклічного процесу визначення та досягнення стратегічних цілей, виконання завдань і заходів розвитку необхідних спроможностей сил оборони на основі пріоритетів державної політики у сферах національної безпеки і оборони, цільових (результативних) показників відповідних програм і проєктів з урахуванням ризиків та в умовах обмежених фінансових можливостей національної економіки.

Діаграма 1.1. Стан фінансування потреб Збройних Сил, млрд грн

ФІНАНСУВАННЯ ПОТРЕБ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Кошторисом Міністерства оборони України на 2020 р. (з урахуванням змін) були передбачені асигнування в сумі 121 681,3 млн грн (2,7 % валового внутрішнього продукту), з них за загальним фондом – 116 606,4 млн грн (95,8 % від передбаченого обсягу), за спеціальним – 5 074,9 млн грн (4,2 %).

Міністерство оборони протягом 2020 р. було забезпечене фінансуванням за загальним фондом в обсязі 100 % від фінансового ресурсу, передбаченого на рік.

Завдяки реалізації заходів на виконання рішень Уряду щодо залучення для фінансування потреб національної оборони додаткових надходжень у вигляді благодійних пожертв, гуманітарної та міжнародної технічної допомоги від іноземних держав Міністерству оборони у 2020 р. обсяг надходжень за спеціальним фондом був збільшений у 3,5 раза (на 3 661,2 млн грн) від запланованого ресурсу на 2020 р.

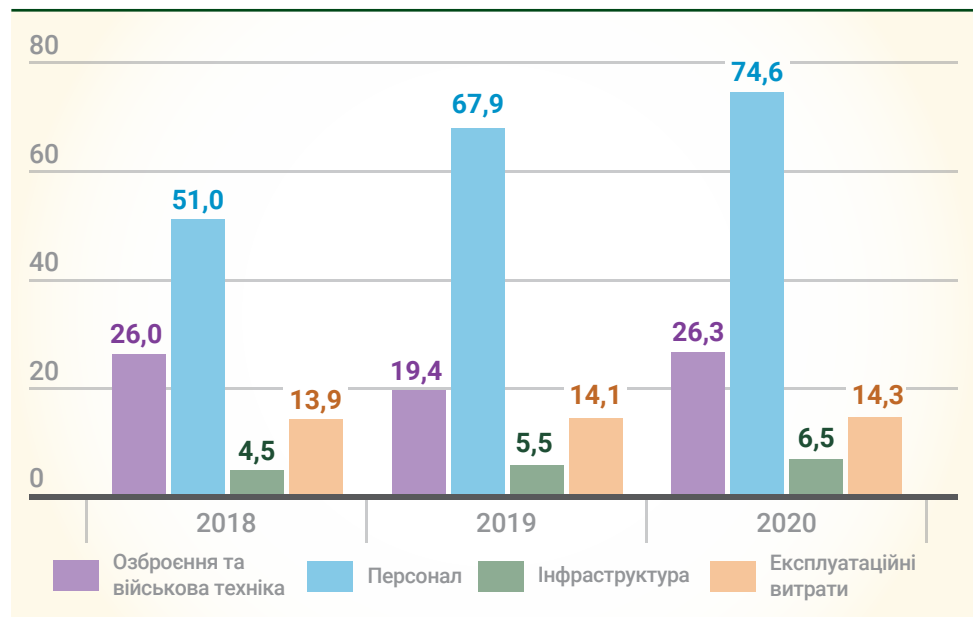
У 2020 р. обсяг фінансування Міністерства оборони порівняно з 2019 р. збільшено на 14 792,9 млн грн, що дало змогу забезпечити основні та першочергові потреби Збройних Сил.

Структура видатків Міністерства оборони у 2020 р.

Виділений Міністерству оборони фінансовий ресурс у 2020 р. за функціональним призначенням був розподілений так:

- озброєння та військова техніка – 26 269,8 млн грн (на 36 % більше, ніж у 2019 р.);
- персонал – 74 557,1 млн грн (на 10 % більше, ніж у 2019 р.);
- інфраструктура – 6 554,0 млн грн (на 18 % більше, ніж у 2019 р.);
- експлуатаційні витрати – 14 300,4 млн грн (на 1 % більше, ніж у 2019 р.).

Діаграма 1.2. Фінансування Міністерства оборони за функціональним призначенням, млрд грн

Виділений фінансовий ресурс забезпечив задоволення основних та першочергових потреб Збройних Сил, а саме:

- виплату грошового забезпечення військовослужбовцям та заробітної плати працівникам;
- закупівлю та модернізацію ОВТ;
- відновлення ОВТ та навчальної матеріально-технічної бази полігонів, розвиток інфраструктури військових містечок, утримання й удосконалення системи зв'язку;
- утримання Збройних Сил на належному рівні в частині харчування, речового та медичного забезпечення військовослужбовців, забезпечення пально-мастильними матеріалами, комунальними послугами, тощо.

ВНУТРІШНІЙ АУДИТ

Основним завданням Служби внутрішнього аудиту Міністерства оборони (далі – Служба внутрішнього аудиту) у 2019–2020 рр. було здійснення ризик-орієнтованих внутрішніх аудитів та надання рекомендацій, спрямованих на підвищення ефективності функціонування системи внутрішнього контролю, створення та підтримання політик і процедур, які забезпечують належне управління державними ресурсами та захист активів від втрат, розвиток доброчесності, підзвітність та ефективність.

Служба внутрішнього аудиту спрямовувала свої зусилля на розвиток спроможностей внутрішнього аудиту, його гармонізацію з міжнародно визнаними стандартами та методологіями, а також найліпшою практикою держав-членів НАТО та Європейського Союзу щодо належного врядування ("good governance").

Консультаційна діяльність, спрямована на підвищення ефективності управління фінансовими, матеріальними та іншими ресурсами

Для підвищення ефективності управління ресурсами та захисту державних активів від втрат Службою внутрішнього аудиту оцінювались проекти формалізованих управлінських рішень. У 2018–2020 рр. внутрішніми аудиторами попереджено зайвих витрат та збитків на суму 1,2 млрд грн, а також надано рекомендацій (застережень) за ризиками неефективного використання ресурсів на суму 11,1 млрд грн (табл. 1.1.).

Таблиця 1.1. Економічний ефект від консультаційної діяльності за 2018 – 2020 рр.

Показник	2018	2019	2020	Разом
Опрацьовано документів з операційного аудиту та попереднього моніторингу:				
кількість пакетів	10 955	4 681	5 312	20 948
на суму, млрд грн	78,5	57,4	55,0	190,9
Попереджено зайвих витрат і збитків за результатами операційних аудитів та попереднього моніторингу, млн грн	412,2	576,8	213,6	1 202,6
Попереджено незаконних виплат військовослужбовцям у районі проведення АТО (ООС), млрд грн	5,4	4,7	3,0	13,1
Надано рекомендацій за результатами неефективного витрачання ресурсів на суму, млрд грн	5,2	2,7	3,2	11,1

Крім того, внутрішні аудитори у 2018–2020 рр. проаналізували понад 4 240 проектів наказів та інших документів Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил, пов'язаних з управлінням фінансовими і матеріальними ресурсами, внутрішнім контролем та управлінням ризиками.

Приведення внутрішнього аудиту відповідно до національних (міжнародних) стандартів та безперервний професійний розвиток внутрішніх аудиторів

У 2018–2019 рр. проведено зовнішні огляди стану впровадження рекомендацій, наданих за результатами незалежного міжнародного зовнішнього оцінювання внутрішнього аудиту Міністерства оборони, та підтверджено належне виконання 24 рекомендації (75 % від початкових).

У підсумковому Звіті щодо побудови доброчесності (2019 р.) група експертів НАТО зазначила, що внутрішній аудит Міністерства оборони перебуває в стадії трансформацій та в цілому відповідає міжнародним стандартам всесвітнього Інституту внутрішніх аудиторів.

Для підвищення спроможностей Служби внутрішнього аудиту у 2020 р. проведено її організаційну та функціональну трансформацію, зокрема створено структурні підрозділи, функцією яких є проведення моніторингу впровадження рекомендацій (виконання пропозицій) за результатами внутрішніх аудитів та оцінювання якості внутрішнього аудиту.

Наказом Міністерства оборони від 15.12.2020 № 475 затверджено Порядок проведення внутрішнього аудиту в системі Міністерства оборони та скасовано

Інструкцію з проведення операційного аудиту централізованих та децентралізованих розрахунків, очікуваної вартості предметів закупівель, проектів договорів, додаткових угод та змін до них, затверджену наказом Міністерства оборони України від 21.11.2014 № 828.

Внутрішні аудитори, як тренери, у 2018–2020 рр. взяли участь у навчальних заходах та заходах з підвищення кваліфікації військового і цивільного персоналу для 1 447 посадових осіб Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил.

У рамках виконання Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО у співпраці з Міністерством оборони Великої Британії у 2018–2020 рр. близько 80 % внутрішніх аудиторів підвищили фахову кваліфікацію.

Крім того, за цей період 149 внутрішніх аудиторів підвищили кваліфікацію з питань, пов'язаних з внутрішнім аудитом.

Проведення аудитів ризикових сфер та моніторинг вжитих заходів

У 2018–2020 рр. внутрішні аудитори провели 932 аудити та взяли участь у 211 заходах (комісійні перевірки, службові розслідування тощо).

Економічний ефект унаслідок аудитів, проведених Службою внутрішнього аудиту у період з 2018 по 2020 рр., досяг майже 19,4 млрд грн (табл. 1.2.).

Таблиця 1.2. Економічний ефект за результатами внутрішніх аудитів за 2018–2020 рр., млн грн

Показник	2018	2019	2020	Разом
Попереджено втрат ресурсів під час проведення аудитів	65,4	69,9	38,4	173,7
Відшкодовано втрат та збитків, виявлених аудитами	172,6	125,4	95,0	393,0
Додатково надійшло коштів та попереджено зайвих витрат за результатами впровадження аудиторських рекомендацій	31,3	413,4	11,8	456,5
Усунуто порушення, що не призвели до втрат і збитків, зменшено негативний вплив неефективних управлінських рішень	1 892,8	4 458,9	6 890,0	13 241,7
Усунуто ризики в управлінні матеріальними та фінансовими ресурсами	2 152,7	1 072,5	1 864,4	5 089,6
Разом	4 314,8	6 140,1	8 899,6	19 354,5

Сприяння військовослужбовцям і членам їх сімей в одержанні належних соціальних гарантій та реагування на факти порушень

За період з 2018–2020 рр. опрацьовано 725 звернень громадян та запитів на інформацію, з них: прийнято позитивних рішень – 40; надано роз'яснень (консультацій) – 298; надіслано за належністю – 343; відпрацьовано як співвиконавці – 40; відмовлено у задоволенні (не підлягали розгляду) – 4.

На "гарячу лінію" Департаменту внутрішнього аудиту Міністерства оборони надійшло 427 звернень (58,9 % від загальної кількості).

Таким чином, Міністерство оборони у звітному періоді проводило послідовну та систематичну роботу щодо підвищення спроможностей внутрішнього аудиту, а також гармонізації внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю. Зазначені заходи сприяли впровадженню європейських підходів до управлінської відповідальності і підзвітності керівників та утриманню ризиків у межах, які істотно не впливають на досягнення визначених цілей.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

У 2019–2020 рр. Міністерство оборони виконувало заходи спрямовані на удосконалення внутрішнього контролю та управління ризиками, у рамках завдань, визначених Основними засадами здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів² та Стратегією реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 рр.³

Протягом 2019–2020 рр. у системі Міністерства оборони створено нормативно-правову базу для запровадження та функціонування внутрішнього контролю й управління ризиками. Норми керівних документів ґрунтуються на рекомендованому Європейською комісією Посібнику зі стандартів внутрішнього контролю для державного сектору, а також доповнені ключовими елементами нагляду, координації та декларування керівниками установ усіх рівнів про стан функціонування системи внутрішнього контролю, які застосовуються в оборонних відомствах держав-членів НАТО.

Підходи до внутрішнього контролю та управління ризиками в оборонному відомстві гармонізовані з впроваджуваною за стандартами НАТО системою оборонного планування на основі спроможностей.

На виконання Плану пріоритетних завдань і заходів, передбачених Річною національною програмою під егідою Комісії Україна – НАТО на 2020 р., Міністерство оборони започаткувало впровадження національних стандартів серії ДСТУ ISO 31000 “Управління ризиками” під час розроблення нормативно-правових актів і керівних документів з питань оборонного планування, програмно-проектного менеджменту, постачання та закупівель, фінансового менеджменту та інших сфер діяльності.

Уперше в національній практиці розпочато запровадження оцінювання якості внутрішнього контролю на основі стандартів провідних країн євроатлантичної спільноти. Розпочато запровадження аудитів систем внутрішнього контролю та оцінювання ризиків.

² Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р (у редакції розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1102-р).

³ Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.02.2017 р. № 142-р.

Проведено уточнення вимог щодо розвитку спроможностей з питань внутрішнього контролю в системі Міністерства оборони, з урахуванням запланованих змін у системі об'єднаного керівництва та військового управління Збройних Сил. За його результатами переглянуто завдання, функції та організаційно-штатну структуру підрозділів внутрішнього контролю органів військового управління Збройних Сил.

З 2019 р. у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського запроваджено проведення вищих академічних курсів з внутрішнього контролю.

Завдяки проведеним заходам у системі Міністерства оборони з 2019 р. забезпечено функціонування повторюваної системи внутрішнього контролю (третього рівня) за чотирирівневою шкалою, рекомендованою Міністерством фінансів України⁴.

ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ

Застосування швидких та ефективних управлінських рішень з подолання корупції, в умовах захисту України від збройної агресії, є одним з основних пріоритетів, визначених Міністром оборони.

Головні напрями реалізації антикорупційної політики:

- зміцнення системи запобігання і виявлення корупції, підвищення її ефективності;
- забезпечення ефективного внутрішнього контролю та управління ризиками;
- забезпечення невідворотності відповідальності за корупцію;
- формування нетерпимості до корупції;
- усунення умов корупції у пріоритетних сферах, зокрема:
- оптимізація управління землями оборони й об'єктами нерухомості;
- запровадження автоматизованої системи логістики пального (закупівля, поставки, зберігання, розподіл і споживання) та автоматизованої системи контролю за якістю;
- запровадження централізованого проєктного менеджменту проєктів капітального будівництва на базі IT-рішень;
- забезпечення прозорого та конкурентного використання бюджетних коштів, призначених для розвитку, закупівлі, модернізації та ремонту ОВТ, засобів і обладнання;
- забезпечення ефективного управління майном та активами, закріпленими за військовими організаційними структурами, державними підприємствами).

Основні здобутки в роботі щодо запобігання та виявлення корупції в Міністерстві оборони та Збройних Силах

Діяльність Міністерства оборони спрямовувалася на здійснення моніторингу та виконання завдань і заходів, визначених Антикорупційною програмою на 2018–2020 рр.⁵

У структурних підрозділах Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил, інших органах військового управління, військових частинах, закладах, установах і держпідприємствах визначено уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції.

З початку 2019 р. у Міністерстві оборони сформовано Управління з питань запобігання та виявлення корупції. У 2020 р., з урахуванням вимог оновленого

⁴ Практичні вказівки щодо впровадження фінансового управління і контролю та посилення управлінської підзвітності (відповідальності) в органах державної влади в Україні: Рекомендації Міністерства фінансів України.

⁵ Наказ Міністерства оборони України від 27.04.2018 № 190.

антикорупційного законодавства, рішенням Міністра оборони в Управлінні розгорнуто відділ з питань взаємодії з викривачами, роботи з повідомленнями, а також налагоджено систему цієї роботи. Приведено до нового антикорупційного законодавства функції і завдання Управління⁶. Удосконалено спроможності та підвищено статус Західного і Східного територіальних підрозділів з питань запобігання та виявлення корупції.

За підсумками оцінювання корупційних ризиків та проведеного 05–07 лютого 2019 р. Міжнародного антикорупційного тижня за участю іноземних радників і експертів, внесено зміни до Антикорупційної програми Міністерства оборони⁷. Заходи Програми, які були заплановані на 2019–2020 рр., виконано.

У видах Збройних Сил та визначених структурних підрозділах Міністерства оборони виконуються власні антикорупційні програми (затверджені наказами відповідних командувачів, начальників).

Виконано антикорупційні заходи Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2019–2020 рр. (Дорожня карта оборонної реформи). Реалізовано антикорупційні інформаційні ініціативи відповідно до Стратегії комунікацій у сфері запобігання та протидії корупції.

У взаємодії з урядовою громадською ініціативою “Разом проти корупції” актуалізовано виконання заходів щодо державної реєстрації земель оборони (земельних ділянок) та речового права їх власності (згідно з розпорядженням КМУ від 05.10.2016 № 803-р “Деякі питання запобігання корупції в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади”), а також підписаний 05.10.2020 Меморандум про співпрацю між Міністерством оборони і Держгеокадастром щодо активізації роботи з інвентаризації земель оборони. На цей час обліковано й пройшли державну реєстрацію понад 60 % земельних ділянок земель оборони.

Забезпечено вимоги відкритості, прозорості та доброчесності у сфері державних закупівель та оприлюднення на офіційному вебпорталі Уповноваженого органу (<http://prozorro.gov.ua>) інформації щодо укладених договорів за проведеними публічними закупівлями та стану їх виконання на Єдиному вебпорталі використання публічних коштів “Є-дата” на апаратних ресурсах Міністерства фінансів України (<http://spending.gov.ua>). Запроваджено систему автоматизованого обліку ресурсів і майна за проведеними централізованими закупівлями за державні кошти. Опрацьовано нормативно-правові акти щодо застосування у Міністерстві оборони закупівель пального за формульним ціноутворенням.

Зменшено рівень корупційних ризиків унаслідок:

- *упровадження електронної системи управління процесами продовольчої служби та нової системи харчування із застосуванням каталогу продуктів харчування з урахуванням особливостей видів і родів Збройних Сил;*
- *втілення пілотного проекту щодо автоматизації системи обліку потреб і запасів у сфері речового забезпечення Збройних Сил.*

⁶ Положення про Управління, затверджене наказом Міністерства оборони від 11.09.2020 № 324.

⁷ Накази Міністерства оборони від 08.04.2019 № 156 та від 22.08.2019 № 459.

Запроваджено механізм декларування доброчесності, відсутності у посадових осіб, причетних до державних закупівель, у Міністерстві оборони конфлікту інтересів із суб'єктами господарювання, які залучаються до виконання контрактів (договорів), а також невідкладного інформування керівництва у разі виникнення такого конфлікту інтересів.

Для підвищення прозорості діяльності та усунення корупційних ризиків завершено реформування військових комісаріатів у територіальні центри комплектування та соціальної підтримки.

У рамках зовнішнього моніторингу антикорупційної діяльності Міністерство оборони ефективно співпрацювало з Незалежним антикорупційним комітетом з питань оборони та Експертним антикорупційним консультативно-дорадчим комітетом. Незалежним антикорупційним комітетом проведено дослідження щодо корупційних ризиків у сферах будівництва об'єктів і забезпечення військовослужбовців житлом, процедур оборонних і публічних закупівель, закупівель пально-мастильних матеріалів, діяльності державних підприємств.

Відповідно до оновленого антикорупційного законодавства України упроваджено низку новацій, які якісно змінили форми та методи отримання інформації про факти корупційних правопорушень і роботу з викривачами.

На вебсайті Міністерства оборони налаштовано банер “Не будь байдужим – повідом про корупцію!” з можливістю надання інформації про корупційні правопорушення в онлайн режимі цілодобово. Запроваджено захищені канали зв'язку (“гарячі лінії”, поштові скриньки онлайн) для повідомлення без зазначення авторства. Встановлено захищену спеціалізовану телефонну лінію з функцією цілодобового приймання повідомлень про корупцію від викривачів.

У рамках цифровізації діяльності розроблено понад 2 000 комплектів інтерактивних плакатів (постерів) щодо запобігання і протидії корупції із застосуванням QR-кодів, які розміщено в казармах, штабах, полігонах, клубах військових частин, територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки, призовних дільницях.

Взаємодія з правоохоронними органами під час роботи щодо запобігання та виявлення корупції

За даними Національної поліції України, у 2020 р. до Єдиного реєстру досудових розслідувань внесені відомості про 29 осіб, які вчинили кримінальні корупційні правопорушення (2019 р. – 44), з них: два злочини, пов'язані з привласненням, розтратою майна або заволодінням ним шляхом зловживання службовим становищем (ст. 191 ККУ); три – пов'язані зі зловживанням владою або службовим становищем (ст. 364 ККУ); десять – пов'язані з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди (ст. 368 ККУ), що за кількісними показниками є найпоширенішими в Збройних Силах; чотири – пов'язані зі зловживання впливом (ст. 369-2); чотири – пов'язані з викраденням, привласненням, вимаганням військового майна або заволодіння ним (ст. 410 ККУ), шість – інші.

У 2020 р. скоєно 121 адміністративне корупційне правопорушення, що скоєні військовослужбовцями та працівниками Збройних Сил (2019 р. – 236), з яких близько 90 % складають порушення вимог фінансового контролю (ст. 172.6 КУпАП).

У 2020 р. стосовно восьми осіб набрали законної сили вирoki (ухвали) (2019 р. – 7), з яких шість – засуджено (одній – обмежено волю на певний строк, п'ятьом – накладено штрафи). Крім того, дві особи позбавлені права обіймати посади.

Усі посадові особи Збройних Сил за скоєння злочинів, пов'язаних з прийняттям пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди (ст. 368 ККУ), у звільненні з військової служби через службову невідповідність та притягнуті до відповідальності.

За фактами порушення антикорупційного законодавства проводяться службові розслідування та антикорупційні перевірки. Протягом 2019 р. проведено 217 таких контрольних заходів, у 2020 р. – 212.

На постійній основі надається допомога командирам (начальникам) у районі проведення (ООС) з попередження корупційних правопорушень у фінансово-економічній сфері. Спільною моніторинговою групою фахівців аудиту та фінансів у 2020 р. не допущено незаконних витрат на виплату окремих видів грошового забезпечення за участь в ООС військовослужбовцям Збройних Сил на суму 3,0 млн грн.

Попереджено завдання збитків державі внаслідок виявлених корупційних правопорушень на суму близько 44,504 млн грн (2019 р. – 37,986 млн грн). Проведено антикорупційну експертизу 535 проєктів нормативно-правових актів Міністерства оборони на наявність корупційних ризиків (2019 р. – 797).

Опрацьовано 112 звернень громадян та повідомлень викривачів щодо фактів корупції в Міністерстві оборони та Збройних Силах (2019 р. – 93). Проведено спеціальні перевірки відомостей щодо 84 осіб, які претендують обіймати посади, пов'язані з виконанням функцій держави в Міністерстві оборони.

Для посилення антикорупційної роботи у військах (силах) упроваджено Методичні рекомендації з організації роботи щодо запобігання та виявлення корупції у Збройних Силах⁸.

Формування доброчесності керівників та виконавців Міністерства оборони, Збройних Сил та інших органів військового управління

Формування доброчесності керівного складу та посадових (службових) осіб структурних підрозділів Міністерства оборони та Збройних Сил здійснюється на тижневих Вищих академічних курсах підвищення кваліфікації з питань запобігання і протидії корупції в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського, мобільних курсах, а також 1–2-денних спеціалізованих заняттях на антикорупційну тематику за навчальною програмою міжнародної неурядової організації Transparency International і за сприянням Міністерства оборони Великої Британії.

Усього в 2020 р. проведено 52 навчальних заходи, на яких підготовлено 1076 осіб (у 2019 р. – 62 навчальних заходи та підготовлено 2915 осіб, у 2018 р. – 1327 осіб), зокрема у військових частинах, які входять до складу сил і засобів ООС. У зв'язку з поширенням пандемії коронавірусу COVID-19 з березня 2020 р. навчання на антикорупційних курсах переведено в дистанційний формат.

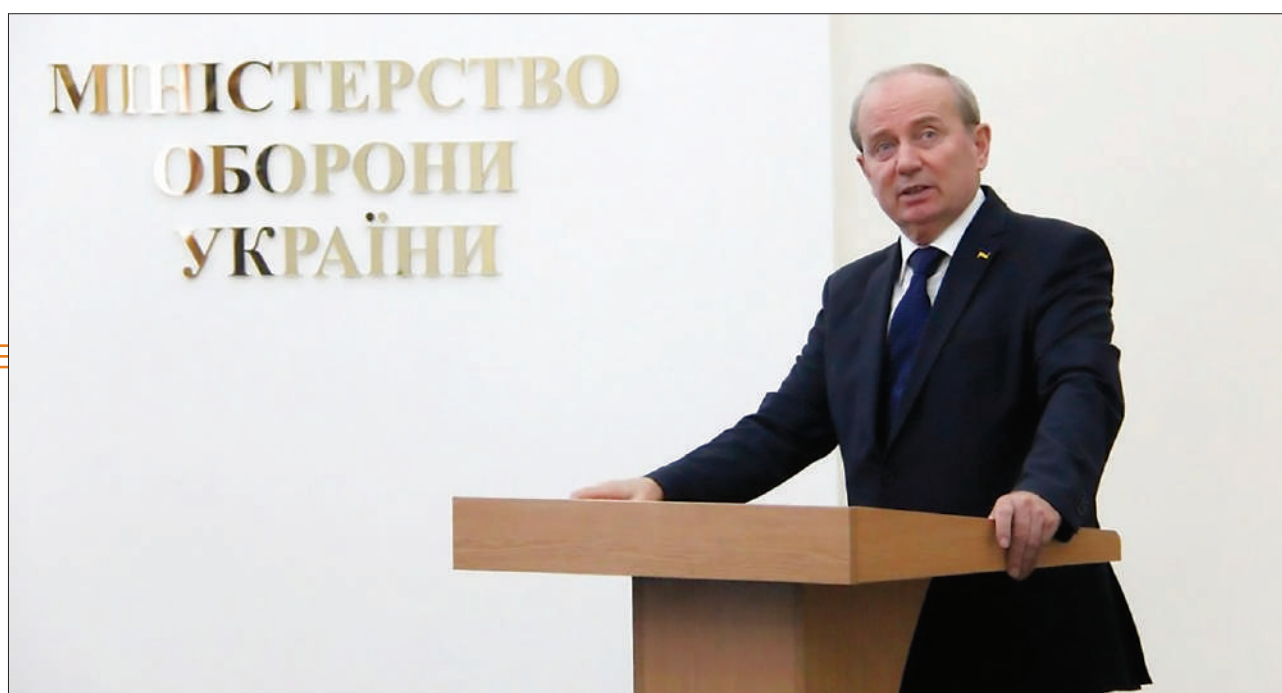
10 грудня 2020 р. у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського в рамках Міжнародного дня боротьби з корупцією в режимі онлайн-відеоконференції вперше проведено Міжнародний науково-практичний форум⁹, під час якого проведено нагородження переможців молодіжного творчого конкурсу “Разом проти корупції! Твоє бачення має значення”, що був організований за підтримки Vodafone Україна та асоціації “Спортивна індустрія України”.

⁸ Методичні рекомендації щодо організації роботи щодо запобігання та виявлення корупції в Збройних Силах, затверджені начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил 20.11.2019.

⁹ Форум проходив за участю керівництва Міністерства оборони, керівника Програми з виховання доброчесності Директорату НАТО оборонних інституцій та нарощування потенціалу, директорки програми Building Integrity Академії оборони Великої Британії, заступника директора Центру зі зниження ризиків корупції в оборонному секторі (CIDS) Міністерства оборони Королівства Норвегії, провідних експертів Представництва НАТО в Україні та НАКО, представників СБУ, НГУ, ДПСУ, УДО, керівників та представників структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу Збройних Сил, ВВНЗ, засобів масової інформації та громадських організацій.

Реалізується план заходів з мінімізації конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави, та врегулювання конфлікту інтересів. Кандидати на керівні посади, особи, які мають доступ до фінансових і матеріальних ресурсів та державної таємниці, а також державні службовці проходять тестування з використанням поліграфа. У 2019 р. було протестовано 354 посадові особи, у 2020 р. – 82.

На постійній основі проводиться робота щодо люстрації. Розпочато перевірку стосовно 64 279 осіб, з них перевірено 46 325. Спільно з Центром зі зниження ризиків корупції в оборонному секторі (CIDS) Міністерства оборони Норвегії в рамках допомоги ЄС (SIGMA) реалізується новий Проєкт щодо зниження ризиків корупції в системі управління персоналом, виховання доброчесності та здійснення державних закупівель на 2020 – 2022 рр.¹⁰

Забезпечення системної співпраці з представниками громадянського суспільства

У Міністерстві оборони забезпечено умови та проводиться системна співпраця з представниками громадянського суспільства в реалізації державної антикорупційної політики, Плану заходів з реалізації Стратегії державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства. На засіданнях Громадської ради при Міністерстві оборони постійно розглядаються питання щодо стану антикорупційної діяльності.

Під керівництвом першого заступника Міністра оборони за участю представників Комітету реформ Міністерства оборони та Збройних Сил, громадських організацій та засобів масової інформації щорічно проводиться громадське обговорення ідентифікованих корупційних ризиків у діяльності оборонного відомства з метою їх урахування в Антикорупційній програмі Міністерства оборони.

¹⁰ Між Міністерством оборони України і Міністерством оборони Норвегії 11.11.2019 підписано Меморандум про наміри співробітництва з реалізації Проєкту щодо зниження ризиків корупції в системі управління персоналом, виховання доброчесності та здійснення державних закупівель на 2020–2022 рр., план реалізації якого затверджено 28.02.2020.

Для забезпечення права громадян на отримання та надання інформації, в Міністерстві оборони діють колл-центри, Громадська приймальня Міністра оборони та 14 регіональних приймалень при обласних територіальних центрах комплектування та соціальної підтримки. Працюють телефонні “гарячі лінії” Військової служби правопорядку у Збройних Силах, Управління з питань запобігання та виявлення корупції і Департаменту внутрішнього аудиту Міністерства оборони

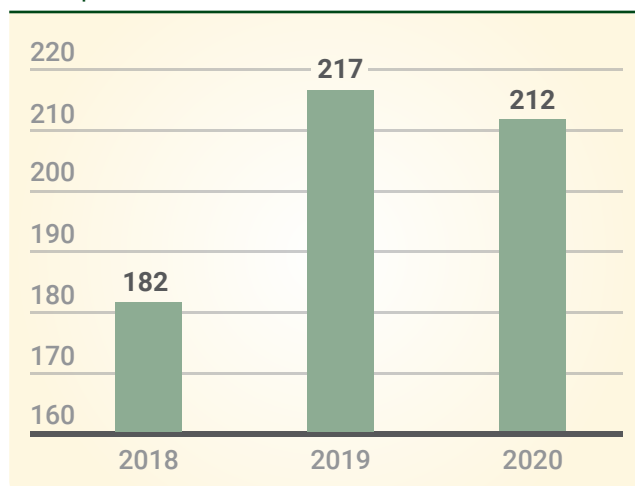
У 2020 р. в Міністерстві оборони опрацьовано 186 звернень громадян (у 2019 р. – 238) з корупційною ураженістю (можливими корупційними правопорушеннями та наявністю конфлікту інтересів осіб, уповноважених на виконання функцій держави), що становить 0,3 % від їх загальної кількості (у 2019 р. – 0,4 %). Утворена система дає змогу в режимі реального часу отримувати інформацію та вживати необхідних заходів щодо усунення фактів корупційних правопорушень.

Відкритість і прозорість у діяльності Міністерства оборони. Виконання антикорупційних заходів у Міністерстві оборони та Збройних Силах за міжнародними антикорупційними програмами НАТО

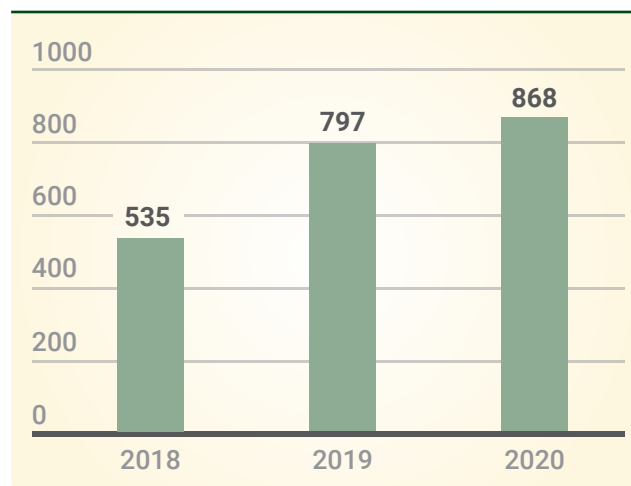
Діяльність Міністерства оборони з питань запобігання корупції здійснюється на принципах відкритості та прозорості. Забезпечено проведення зустрічей, відеоконференцій, телефонних розмов, інтерв'ю Міністра оборони з іноземними радниками при Міністерстві оборони, представниками ЗМІ¹¹ щодо запобігання корупції в рамках виконання завдань оборонної реформи. Крім того, щоквартально проводяться брифінги начальника Управління з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони для засобів масової інформації.

На офіційному вебсайті Міністерства оборони систематично публікуються матеріали на антикорупційну тематику. Триває інформаційне наповнення рубрик: “Запобігання проявам корупції”, “Очищення влади”. Також на сайті розміщено відповіді на поширені питання з роботи з Єдиним державним реєстром декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування; оновлену інформацію щодо роз'яснення НАЗК стосовно особливостей застосування змін в антикорупційному законодавстві під час проведення кампанії декларування – 2020; інформацію НАЗК щодо роботи з викривачами у Міністерстві оборони та Збройних Силах; уточнено порядок подання повідомлень викривачами про можливі факти корупційних правопорушень. Опубліковано 27 інформаційних повідомлень про виконання заходів щодо запобігання корупції.

Діаграма 1.3. Показники проведення антикорупційних перевірок у Міністерстві оборони та Збройних Силах

Діаграма 1.4. Проведення антикорупційних експертиз проектів нормативно-правових актів

¹¹ Інтерв'ю надавалися агентству “Інтерфакс-Україна”, виданням “Deutsche Welle”, “Kyiv Post”, Інформагентству АрміяInform, телеканалам “Україна 24”, “ICTV”, “Радіо Свобода”, радіо “АрміяFM”.

У Міністерстві оборони організовано виконання антикорупційних заходів за міжнародними програмами НАТО:

- Річної національної програми під егідою Комісії Україна – НАТО;
- Робочого плану (дорожньої карти) для України з реалізації Програми НАТО з розбудови цілісності, прозорості, запровадження доброчесності та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних і безпекових інституцій (Програми Building Integrity (BI));
- цілі G0204 “Забезпечення доброчесності в Міністерстві оборони та Збройних Силах України” пакета Цілей партнерства України з НАТО в рамках участі України в процесі планування та оцінювання сил у 2020 р.;
- Плану заходів другого етапу самооцінювання структур сектору безпеки і оборони держави на предмет виявлення корупційних ризиків і загроз у секторі безпеки і оборони України (проведеної експертами НАТО) у визначених структурних підрозділах Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил;
- Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО, Програми PDP на рік щодо антикорупційної підготовки керівного складу та працівників структурних підрозділів Міністерства оборони та Збройних Сил.

У НАТО надано високу оцінку антикорупційній діяльності Міністерства оборони, зокрема проведеним в умовах пандемії в Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського антикорупційним курсам у рамках виконання Програми з виховання доброчесності (BI).

Міжнародною неурядовою організацією Transparency International підвищено Індекс сприйняття корупції (CPI) України. У 2020 р. Україна набрала 33 бали й посіла 117 місце серед 180 країн (у 2019 р. – 30 балів та 126 місце).

Таким чином, у діяльності Міністерства оборони та Збройних Сил України забезпечується пріоритет запобіжних заходів і механізмів, запровадження програмно-системних заходів, спрямованих на мінімізацію корупційних ризиків, запобігання та виявлення порушень антикорупційного законодавства, зміцнення діючої системи протидії корупції, забезпечення прозорого й ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів, формування доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, їх нетерпимості до вчинення корупційних правопорушень.

Моніторинг володіння, використання та розпорядження нерухомим майном та землями оборони.

З метою запобігання неефективному використанню майна та земель оборони у 2017 році було утворено Управління нормативно-методичного забезпечення та моніторингу володіння, використання та розпорядження нерухомого майна і земель.

Завдяки налагодженій Управлінням системі роботи із захисту майнових інтересів, Міністерство оборони у 2020 році:

- повернуло 120,8 га земель, 3,5 тис. кв.м нерухомості;
- заявило позови про повернення 15,5 тис. кв.м. нерухомості, відшкодування шкоди на суму 22,5 млн. грн., з яких на 731 тис. грн. позови вже задоволені;
- визнано потерпілою особою в 29 провадженнях;
- подало 77 заяв, скарг, клопотань щодо активізації розслідування, оскарження дій слідчого тощо;

- супроводжувало 35 кримінальних проваджень за фактами зловживань, розтрат, шахрайства, тощо стосовно об'єктів нерухомості загальною площею понад 102 тис. кв.м. та земельних ділянок – понад 120 га (орієнтовна сума цієї шкоди сягає більш 778 млн. грн.);
- розпочало досудові розслідування щодо 15 кримінальних правопорушень.

Крім того, з метою підвищення ефективності роботи Міністерства оборони на зазначеному напрямку, було організовано:

- проведення інвентаризацію земель оборони;
- взаємодію з Держгеокадастром, що знайшло своє відображення у Меморандумі про співпрацю та створенні інформаційного шару на Публічній кадастровій карті України;
- роботу щодо пошуку шляхів вирішення проблем, які перешкоджають державній реєстрації земель оборони та прав на нерухоме майно.

ОСНОВНІ ПІДСУМКИ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

Для виконання завдань в ООС створено угруповання військ у складі двох оперативного-тактичних угруповань. До їх складу цих угруповань входять військові частини (підрозділи) Збройних Сил, сили і засоби інших складових сил безпеки і оборони. Стратегічне керівництво силами і засобами Об'єднаних сил здійснює Головнокомандувач Збройних Сил.

Безпосереднє керівництво операцією покладається на командувача Об'єднаних сил, який відповідає за організацію та контроль за виконанням заходів щодо забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях. Крім того, командувач наділений повноваженнями щодо контролю за діяльністю військово-цивільних чи військових адміністрацій у Донецькій та Луганській областях з питань національної безпеки й оборони.

Хід та основні результати проведення Збройними Силами операції Об'єднаних сил

Протягом 2019–2020 рр. Збройні Сили забезпечили виконання визначених в ООС завдань, а саме:

- утримання позицій, рубежів, районів оборони;
- дотримання Мінських домовленостей;
- збереження життя та здоров'я особового складу та недопущення втрат серед мирного населення;
- підтримання створених угруповань у постійній готовності та підвищення рівня підготовленості особового складу і злагодженості штабів;
- дотримання заходів повного та всеосяжного припинення вогню з 00.01 27 липня 2020 р.;
- здійснення протиепідемічних заходів з попередження виникнення та розповсюдження інфекційних захворювань та профілактики захворювань на коронавірусну інфекцію COVID-19.

Незважаючи на постійні обстріли наших позицій та території (табл. 1.3.), за результатами виконання зазначених заходів угрупованню Об'єднаних сил удалося утримати повний контроль над лінією зіткнення, не допустити загострення обстановки та мінімізувати втрати особового складу в районі проведення операції.

Таблиця 1.3. Кількості обстрілів позицій Об'єднаних сил збройними формуваннями російських окупаційних військ

Категорія обстрілів	2020 рік												УСЬОГО
	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	
Загальна кількість обстрілів	230	278	295	317	352	337	349	50	55	96	98	160	2 617
Кількість обстрілів ОВТ забороненим Мінськими домовленостями	69	134	133	115	128	117	116	0	0	2	9	26	849

Також слід зазначити, що підрозділи Об'єднаних сил брали активну участь у локалізації та гасінні масштабних пожеж у вересні 2020 р. на загальній площі понад 22 тис. га.

Об'єднані сили у районі проведення операції не тільки проводять заходи спрямовані на виконання бойових (спеціальних) завдань, але й відновлюють об'єкти цивільної інфраструктури, здійснюють ремонтно-відновлювальні роботи на критичних об'єктах та об'єктах комунікаційної мережі, які були зруйновані російськими окупаційними військами, а також надають всебічну допомогу мирному населенню. За час проведення операції, зусиллями Об'єднаних сил відновлено десятки об'єктів інфраструктури, тисячі мирних мешканців отримали різноманітну допомогу.

Підрозділи Об'єднаних сил повністю контролюють обстановку та готові дати адекватну відповідь противнику у разі загострення обстановки в районі проведення ООС.

Забезпечення озброєнням та військовою технікою, матеріально-технічне забезпечення угруповання Об'єднаних сил

Укомплектованість ОВТ військових частин (підрозділів), які беруть участь в ООС на території Донецької та Луганської областей, становить 100 %. Питання щодо їх справності постійно контролює Командування Об'єднаних сил.

Протягом 2019–2020 рр. відновлено 16 016 од. ОВТ, що забезпечило належний рівень справності ОВТ та боєготовності військових частин за показником “укомплектованість справним озброєнням та військовою технікою”.

Створено військові та оперативні запаси засобів ураження відповідно до визначених норм, які утримуються на польових артилерійських складах військових частин та оперативно-тактичних угруповань.

Польові артилерійські склади обладнані відповідно до визначених вимог, заходи щодо підвищення рівня живучості виконуються своєчасно, стан об'єктів інфраструктури загалом забезпечує належне функціонування польових артилерійських складів.

Зберігання ракет і боєприпасів організовано та забезпечено на належному рівні.

Загальний стан забезпечення військових частин (підрозділів) Об'єднаних сил ракетами та боєприпасами, а також їх матеріально-технічне забезпечення дає змогу зазначеним частинам виконувати поставлені завдання.

Медичне забезпечення

Сили та засоби медичної служби Об'єднаних сил у 2019–2020 рр. склалися з військових мобільних госпіталів (ВМГ), військових госпіталів (ВГ), окремих автомобільних санітарних рот (оаср), пересувних санітарно-епідеміологічних груп (ПСЕГ), медичних рот бригад.

Медична евакуація поранених (травмованих) і хворих з позиційних районів і районів зосередження здійснюється до найближчих лікувальних закладів (військових мобільних госпіталів або районних (міських) лікарень Міністерства охорони здоров'я з групами підсилення військовим медичним персоналом) штатними санітарним транспортом військових частин (підрозділів) та доданим транспортом 7, 8 оаср. Медична евакуація з лікувальних закладів за межі операційної зони Об'єднаних сил до стаціонарних військових лікувальних закладів¹² здійснюється автомобільним транспортом (штатним транспортом ВМГ, 7 та 8 оаср), повітряним і залізничним транспортом.

Проведені заходи щодо **санітарно-епідеміологічного та протиепідемічного** забезпечення військових частин, дали змогу створити благополучну епідемічну ситуацію в районі проведення ООС.

Загальна **забезпеченість лікарськими засобами та іншим витратним майном медичного призначення** військових частин у районі ООС становить 72 %, у тому числі:

- лікарські засоби протівірусні – 85,0 %
- антибіотики та антисептики – 84 %;
- серцево-судинні засоби – 86 %;
- перев'язувальний матеріал – 88 %;
- витратне медичне майно – 85 %;
- інвентарне медичне майно – 85 %.

Щодо індивідуальних аптечок, то їх наявність у районі ООС становить близько 120 % від наявного особового складу.

¹² 450 ВГ (ЗАПОРІЖЖЯ), ВМКЦ СР (ДНІПРО), ВМКЦ ПНР (ХАРКІВ), ВМКЦ ПР (ОДЕСА) та ОКЛ імені І. І. Мечникова (ДНІПРО).

Таким чином, укомплектованість медичної служби Об'єднаних сил особовим складом, медичним майном та технікою дало змогу їй ефективно та якісно виконувати у районі ООС завдання за призначенням.

Заходи з розмінування підконтрольної Україні території Донецької та Луганської областей

Для недопущення втрат цивільного населення, особового складу та техніки, сили груп розмінування, які входять до складу Об'єднаних сил, регулярно проводили розмінування та очищення ділянок місцевості від вибухонебезпечних предметів, насамперед, на ділянках, які заважають або створюють небезпеку для місцевого населення.

З початку проведення ООС перевірено на наявність вибухонебезпечних предметів понад 2,2 тис. га місцевості, приблизно 15 км шляхів руху.

Виявлено та знищено понад 78 тис. вибухонебезпечних предметів.

Протягом 2019–2020 рр. основними напрямками роботи командирів та штабів усіх рівнів, під час організації службової діяльності в умовах мінної небезпеки було проведення аналізу мінної обстановки, за результатами якого проводилося точне та своєчасне маркування мінно-вибухових загороджень (територій, які забруднені вибухонебезпечними предметами).

Проводилися також заходи щодо перевірки стану мінно-вибухових загороджень, їх поновлення, заміни, визначення ділянок, які потребують розмінування та їх розмінування, переставлення та зняття мінно-вибухових загороджень, які втратили своє тактичне значення в районі проведення ООС, оцінювання та контролю за якістю виконання робіт з очищення місцевості від вибухонебезпечних предметів для передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення та місцевості до цільового використання, з'ясування причин та аналізу випадків підривів для недопущення надалі загибелі та травмування як цивільного населення, так і особового складу частин і підрозділів Об'єднаних сил.

Завдання з розмінування місцевості виконувалось силами 35 груп розмінування Збройних Сил (табл. 1.4.).

Таблиця 1.4. Перевірені території та кількість виявлених і знешкоджених вибухонебезпечних предметів (ВНП), розмінованих об'єктів інфраструктури на території Донецької та Луганської областей протягом 2019–2020 рр.

Заходи	2019	2020	З початку операції ОС
Проведено інженерну розвідку (розмінування), га	65,4	69,9	38,4
Виявлено, ВНП, од.	172,6	125,4	95,0
Знешкоджено (знищено) ВНП, од.	31,3	413,4	11,8

Крім того, оператори протимінної діяльності протягом 2019–2020 рр. регулярно інформували цивільне населення (понад 165 000 осіб).

У 2019–2020 рр. Об'єднані сили впевнено і професійно виконували поставлені завдання, забезпечували повний контроль за обстановкою в районі проведення ООС, не допустили її загострення, вживали усіх можливих заходів щодо створення безпечних умов для особового складу.

Створені угруповання підтримуються і знаходяться у постійній готовності до адекватного реагування на дії противника.

ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАЦІЇ ОБ'ЄДНАНИХ СИЛ

У районі проведення ООС підрозділи цивільно-військового співробітництва координували діяльність, спрямовану на відновлення об'єктів зруйнованої інфраструктури, надання гуманітарної допомоги місцевому населенню, зменшення впливу бойових дій на цивільне середовище, формування у місцевих жителів у районах дислокації військових частин позитивної громадської думки про Збройні Сили, поліпшення координації та взаємодії з органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, міжнародними гуманітарними організаціями.

Попередження та подолання наслідків гуманітарних криз

Основні зусилля груп цивільно-військового співробітництва, які дислоковані на лінії зіткнення у Донецькій та Луганській областях, у рамках запобігання розвитку гуманітарної кризи були зосереджені на такому:

- підтриманні ефективної співпраці з гуманітарними та волонтерськими організаціям, а також сприянні їх діяльності у районах з обмеженим доступом;
- координації переміщення районом ООС гуманітарних конвоїв ООН, Міжнародного Комітету Червоного Хреста, інших організацій, які надають допомогу населенню на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей;
- сприянні роботі військово-цивільних адміністрацій у районах з обмеженим доступом у зв'язку з проведенням завдань із забезпечення національної безпеки та збереження територіальної цілісності підрозділами Об'єднаних сил, зокрема щодо відновлення пошкодженого житла та життєво важливої інфраструктури;
- сприянні проведенню інформаційно-роз'яснювальної роботи серед органів державної влади та місцевого самоврядування щодо протиепідемічних заходів, пов'язаних з недопущенням занесення і поширення на територію України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2;

- подоланні наслідків масштабних лісових пожеж у населених пунктах Луганської області у жовтні 2020 р.;
- координації заходів нетехнічного та технічного обстеження забруднених мінами та залишками боєприпасів територій, а також інформування населення щодо мінної безпеки.

Протягом звітнього періоду штатні та тимчасові підрозділи цивільно-військового співробітництва проводили зазначену роботу у 194 населених пунктах.

194
нас.
пунктах

Пошук, евакуація, транспортування та ідентифікація загиблих військовослужбовців

У рамках Гуманітарного проекту Збройних Сил “ЕВАКУАЦІЯ 200” продовжувалося виконання заходів з пошуку, евакуації, транспортування тіл загиблих військовослужбовців та інших громадян України з району проведення ООС до місць проведення судово-медичних експертиз, а надалі до місць остаточного поховання. Кількісні показники діяльності у рамках Гуманітарного проекту Збройних Сил “ЕВАКУАЦІЯ 200” протягом 2019–2020 рр. наведена у табл.1.5.

Таблиця 1.5. Показники діяльності у рамках Гуманітарного проекту Збройних Сил “ЕВАКУАЦІЯ 200”

Заходи	2019	2020
Усього евакуйовано з району проведення ООС, <i>чол.</i>	212	108
Ідентифіковано та перепоховано, <i>чол.</i>	5	3
Передано українській стороні з тимчасово окупованої території для ідентифікації та поховання, <i>чол.</i>	5	5
Передано родинам на тимчасово окуповану територію, <i>чол.</i>	3	1
Проведено ексгумацій спільно з представниками правоохоронних органів для встановлення осіб тимчасово невстановлених тіл (останків) загиблих, <i>чол.</i>	6	11

Станом на кінець 2020 р. 69 військовослужбовців Збройних Сил вважаються зниклими безвісти. За участю представників органів військового управління та інших державних інституцій, долучених до пошуку зниклих безвісти, протягом 2019 р. відбулося сім, а 2020 р. – три зустрічі із сім'ями військовослужбовців Збройних Сил України, місцезнаходження яких невідоме (зникли безвісти).

Захист цивільного населення

З метою запровадження системного підходу із запобігання та мінімізації шкоди цивільному населенню під час збройного конфлікту, створення механізму реалізації та захисту прав і свобод людини в цих умовах, Управління цивільно-військового співробітництва Генерального штабу Збройних Сил розробило проєкт Указу Президента “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України “Про Національну стратегію із захисту цивільного населення у збройних конфліктах на період до 2030 року”.

Проєкт акта передбачає введення в дію рішення РНБО та затвердження Національної стратегії із захисту цивільного населення у збройних конфліктах на період до 2030 р., а також завдання з розроблення Плану дій щодо реалізації зазначеної стратегії.

Це дасть змогу створити в Україні ефективний, доступний, зрозумілий, передбачуваний механізм реалізації та захисту прав і свобод людини в умовах збройних конфліктів, об'єднати всі напрями роботи, за допомогою яких буде забезпечуватиметься захист цивільного населення відповідно до міжнародних стандартів.

Водночас, у межах зазначеної роботи, з 20 по 21 жовтня 2020 р. проведено V Міжнародну конференцію з питань цивільно-військового співробітництва на тему: “Цивільний вимір у війнах сучасності: світові тенденції та перспективи”. Метою конференції було визначення проблем і викликів у сфері захисту цивільного населення, забезпечення обміну найкращими практиками, розроблення практичних кроків щодо інтегрування аспектів захисту цивільного населення у діяльність сектору безпеки і оборони. У конференції брали участь близько 1000 осіб¹³ (у звичайному (у конференцзалі) та дистанційному режимах).

Діяльність підрозділів цивільно-військового співробітництва в районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, які в своїй роботі впроваджували і використовували найліпші практики та передовий досвід держав-членів Північноатлантичного Альянсу, дала змогу мінімізувати вплив наслідків бойових дій і стихійних явищ на цивільне населення.

СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ

Стратегічні комунікації Міністерства оборони та Збройних Сил спрямовані на досягнення цілей оборонної реформи, взаємосумісності з НАТО, зміцнення суспільної довіри до українського війська, стійкості до негативного впливу ворожої пропаганди та ефективної протидії дезінформації.

¹³ У конференції брали участь віцепрем'єр-міністр з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України пані Ольга Стефанішина, заступниця міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України пані Інна Голованчук, Голова представництва НАТО в Україні пан Александер Вінніков, Координатор системи Організації Об'єднаних Націй/ Координатор з гуманітарних питань в Україні пані Оснат Лубрані, керівник програм співробітництва Представництва Європейського Союзу в Україні пан Штефан Шльойнінг, голови представництв в Україні Міжнародного Комітету Червоного Хреста, Європейського Союзу; провідні військові експерти у сфері цивільно-військового співробітництва країн-членів Північноатлантичного альянсу, представники міжнародних, громадських, неурядових організацій, центральних і місцевих органів виконавчої влади та силових відомств.

У 2020 р. здійснено реформування системи стратегічних комунікацій Міністерства оборони, результатом якого стало розмежування повноважень відповідних підрозділів стратегічного, тактичного й операційного рівнів.

Заходи щодо розбудови системи стратегічних комунікацій Міністерства оборони та Збройних Сил

Міністерство оборони продовжує послідовну діяльність у сфері стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки, спрямовану на наближення до принципів і стандартів держав-членів НАТО.

У 2020 р. створено Директорат інформаційної політики у сфері безпеки та стратегічних комунікацій Міністерства оборони, на який покладено завдання щодо:

- участі у формуванні державної інформаційної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва шляхом запровадження ефективної системи стратегічних комунікацій у Міністерстві оборони, Збройних Силах та Держспецтрансслужбі;
- координації, контролю та методичного керівництва в процесі реалізації завдань стратегічних комунікацій Міністерства оборони, Збройних Силах та Держспецтрансслужби, а також координації діяльності уповноважених структурних підрозділів Міністерства оборони, Збройних Силах та Держспецтрансслужби.

Директорат, спираючись на базові принципи та досвід стратегічних комунікацій держав-членів НАТО, розробляє проекти законодавчих та інших нормативно-правових актів щодо засад стратегічних комунікацій, а також концепції, стратегії, методичні рекомендації, настанови, інструкції, плани роботи та інші документи, спрямовані на розвиток стратегічних комунікацій.

У 2020 році також було утворено Управління преси та інформації Міністерства оборони, яке здійснює заходи зовнішньої комунікації, зв'язків та взаємодію із засобами масової інформації, інформування громадськості та особового складу про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил. Управління бере участь у здійсненні заходів стратегічних комунікацій та виконує завдання з реалізації концепцій, стратегій, розроблених Директоратом, в частині діяльності підпорядкованих військових засобів масової інформації¹⁴.

В Апараті Головнокомандувача Збройних Сил також було створено Управління стратегічних комунікацій, діяльність якого спрямована на нарощування спроможностей системи стратегічних комунікацій у Збройних Силах та своєчасне виявлення й оперативне реагування на загрози національній безпеці України у воєнній сфері.

У жовтні 2020 р. затверджено Доктрину зі стратегічних комунікацій, у якій визначено роль і місце стратегічних комунікацій у структурі Збройних Сил та запроваджуються прийняті у державах-членах НАТО принципи і підходи реалізації стратегічних комунікацій на підтримання Збройних Сил.

У 2020 р. стартував проєкт “Стратегічні комунікації”¹⁵ розрахований на п’ять років. До проєкту залучено представників структурних підрозділів Міністерства оборони, Генерального штабу Збройних Сил, Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, інших військових вищих навчальних закладів, а також, відповідальних за реалізацію стратегічних комунікацій.

¹⁴ Інформаційне агентство “АрміяINFORM”, Телерадіостудія “Бриз”, Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України з підпорядкованими Військовим телебаченням і Військовим радіо “Армія FM”.

¹⁵ Про організацію виконання окремих заходів оборонної реформи на середньострокову перспективу (зі змінами): Наказ Міністерства оборони України від 14.08.2020 року № 283.

Продовжується розвиток двосторонніх відносин з державами-членами НАТО, упроваджуються принципи НАТО в усіх сферах військової діяльності щодо стратегічних комунікацій для досягнення критеріїв, необхідних для набуття Україною членства в Організації Північноатлантичного Альянсу, в тому числі шляхом отримання дорадчої допомоги від іноземних експертів (радників) з питань оборони.

Проведено чотири комунікаційні кампанії із залученням іноземних фахівців стратегічних комунікацій, зокрема під час проведення міжнародних навчань “Об’єднані зусилля – 2020”.

Першоджерелом офіційної інформації є вебсайт Міністерства оборони (www.mil.gov.ua) – один з найрейтинговіших інформаційних ресурсів, який стабільно входить до п’ятірки найвідвідуваніших сайтів серед центральних органів виконавчої влади.

Джерелом інформації про діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил також є сайт “АрміяInform” Інформаційного агентства, який у 2020 році своїми публікаціями привернув увагу більше мільйона читачів в Україні та за її межами.

У тестовому режимі розпочав роботу офіційний портал Збройних Сил України (zsu.gov.ua). Більш оперативними і насиченими стали сторінки органів військового управління Збройних Сил у соцмережах.

У районі проведення ООС у Донецькій та Луганській областях, для здійснення державної інформаційної політики на протипагу телерадіопрограмам держави-агресора й окупованих територій, здійснюється цілодобове мовлення радіостанції “Армія ФМ”. Крім того, Військове радіо є в ефірі Києва, Запоріжжя, Львова, Миколаєва, Полтави, Херсона, Житомира та Вінниці. Для значного посилення інформаційної безпеки та ефективності інформаційного впливу розроблена концепція мовлення Військового радіо в діапазоні середніх хвиль.

Програми Військового телебачення транслюються в ефірах загальнодержавних телеканалів та доступні для перегляду в мережі Інтернет, що дозволяє глядачам постійно отримувати достовірну інформацію про життєдіяльність війська.

Зважаючи на високі потенціальні можливості системи стратегічних комунікацій, Міністерство оборони й надалі розвиватиме її спроможності для забезпечення сприятливих умов для виконання Збройними Силами покладених завдань і функцій з оборони держави.

В умовах виконання Збройними Силами завдань зі стримування збройної агресії Російської Федерації на Сході України, мета, цілі і напрями реформування та розвитку Збройних Сил спрямовані на реалізацію державного курсу щодо євроатлантичної інтеграції і повноправного членства в НАТО, який закріплений в Конституції України. Це сприяє подальшому цілеспрямованому розвитку Збройних Сил, досягненню ними євроатлантичних критеріїв і стандартів, а також забезпеченню високої готовності до реагування на сучасні виклики та загрози.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ, СТРУКТУРА ТА ЧИСЕЛЬНІСТЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Саме важке
мистецтво –
це мистецтво
управляти.

Карл Юліус Вебер

У Збройних Силах виконувалися заходи оборонної реформи, спрямовані на створення адаптивної, гнучкої, спроможної діяти на випередження, стійкої системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління, в основу якої покладено принципи і стандарти, прийняті в державах-членах НАТО.

Незважаючи на трансформацію системи військового управління, було забезпечено надійне, стійке та безперервне управління військами (силами) в умовах виконання заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРУКТУРИ ТА СКЛАДУ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ

Основні заходи удосконалення структури та складу Міністерства оборони здійснювалися відповідно до вимог Уряду з реформування державного управління¹ та цифрового розвитку² (додаток 2, схема 1.).

За підсумками цієї роботи:

сформовано

- Директорат політики у сфері оборони Міністерства оборони;
- Директорат інформаційної політики у сфері оборони та стратегічних комунікацій Міністерства оборони;
- Директорат політики цифрової трансформації та інформаційної безпеки у сфері оборони Міністерства оборони;

переформовано

- Департамент воєнної політики, стратегічного планування та міжнародного співробітництва Міністерства оборони в Департамент воєнної політики та стратегічного планування та Департамент міжнародного оборонного співробітництва Міністерства оборони;
- Департамент військової освіти, науки, соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони в Департамент військової освіти і науки та Департамент соціального та гуманітарного забезпечення Міністерства оборони.

На виконання законів України “Про національну безпеку України”, “Про внесення змін до деяких законів України щодо військових стандартів”, “Про внесення змін до деяких законів України щодо перезавантаження влади”, внесені зміни до Положення про Міністерство оборони,³ зокрема уточнено повноваження Міністра оборони, врегульовано відносини у сфері військової стандартизації.

¹ Деякі питання реформування державного управління: постанова Кабінету Міністрів України від 11.12.2019 № 1034.

² Деякі питання діяльності підрозділів з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації центральних та місцевих органів виконавчої влади та заступників керівників центральних органів виконавчої влади, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації: постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 194.

³ Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 671 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 19.10.2016 № 730) із змінами.

Проведені у Міністерстві оборони заходи були спрямовані на подальший розвиток сектору безпеки і оборони України відповідно до принципів і кращих практик держав-членів НАТО.

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Одним з основних напрямів оборонної реформи в Україні є трансформація системи управління Збройних Сил як основи системи об'єднаного керівництва силами оборони держави.

Реформування системи управління Збройних Сил здійснювалося за напрямками і завданнями, визначеними Законом України "Про національну безпеку України", Стратегічним оборонним бюлетенем України⁴, Державною програмою розвитку Збройних Сил на період до 2020 року⁵ та реалізовувалось у рамках:

- Плану дій щодо впровадження оборонної реформи⁶;
- Програми створення системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління у Збройних Силах;
- виконання окремих заходів оборонної реформи на середньострокову перспективу⁷.

Удосконалення системи управління Збройних Сил у стратегічній, оперативній та тактичній ланках

Удосконалення системи управління Збройних Сил передбачало виконання таких основних завдань:

- делегування командних повноважень на нижчі рівні, спроможні приймати рішення, для надання можливості вищим керівним ланкам зосередитися на виконанні найважливіших завдань;
- відокремлення посади начальника Генерального штабу від посади Головнокомандувача Збройних Сил;
- визначення порядку управління, який дасть змогу скорегувати повноваження Міністра оборони, Головнокомандувача Збройних Сил та начальника Генерального штабу в частині, що стосується прийняття рішень з питань оборони держави;
- підвищення персональної відповідальності посадових осіб за виконання управлінських повноважень;
- упровадження чітких і зрозумілих концептуальних, доктринальних та інформаційних документів для поліпшення процесів прийняття управлінських рішень на всіх рівнях керівництва й управління.

Головними результатами роботи з реалізації Плану дій щодо впровадження оборонної реформи є покладання на Міністерство оборони функцій і завдань щодо формування державної політики у сфері оборони, а на Збройні Сили – щодо її реалізації.

⁴ Затверджено Указом Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року "Про Стратегічний оборонний бюлетень України" від 20.05.2016 № 240.

⁵ Затверджено Указом Президента України "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року "Про Державну програму розвитку Збройних Сил на період до 2020 року" від 22.03.2017 № 73.

⁶ Затверджений Міністром оборони 15.08.2016, уточнений (актуалізований) 23.01.2019.

⁷ Відповідно до наказу Міністерства оборони "Про організацію виконання окремих заходів оборонної реформи на середньострокову перспективу" від 14.08.2020 № 283 (із змінами).

Також були розподілені повноваження між органами військового управління Збройних Сил, а саме покладання на:

- Генеральний штаб Збройних Сил – планування оборони держави, стратегічне планування застосування Збройних Сил та планування генерування (формування, підготовка та розвиток) військ (сил);
- Командування об'єднаних сил Збройних Сил – застосування військ (сил);
- командування видів, окремих родів військ (сил) – генерування та забезпечення військ (сил).

Завершено виконання завдань, визначених Програмою створення системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління у Збройних Силах, в основу якої покладено принципи і стандарти, прийняті в державах-членах НАТО.

Метою Програми є створення системи, яка буде спроможна забезпечити ефективне та раціональне управління силами оборони держави на всій її території в багатовимірному конфлікті в умовах сучасного безпекового середовища.

Одним з основних завдань Програми було створення у Збройних Силах чітких вертикалей управління застосуванням, генеруванням і забезпеченням військ (сил). Переведено на нові штати Командування Об'єднаних сил, видів, окремих родів військ (сил), Сил логістики та завершено формування нових командувань Збройних Сил – Військ зв'язку та кібербезпеки, Сил підтримки, Медичних сил з підпорядкуванням їм відповідного комплексу військових організаційних структур (схема 2.1.).

У першому кварталі 2020 р. завершено перехід Генерального штабу Збройних Сил України на типову для держав-членів НАТО J-структуру з розподілом функцій і відповідальності між його структурними підрозділами (додаток 2, схема 3.).

У такій же структурі створено Командування Об'єднаних сил Збройних Сил як міжвидовий та міжвідомчий орган військового управління.

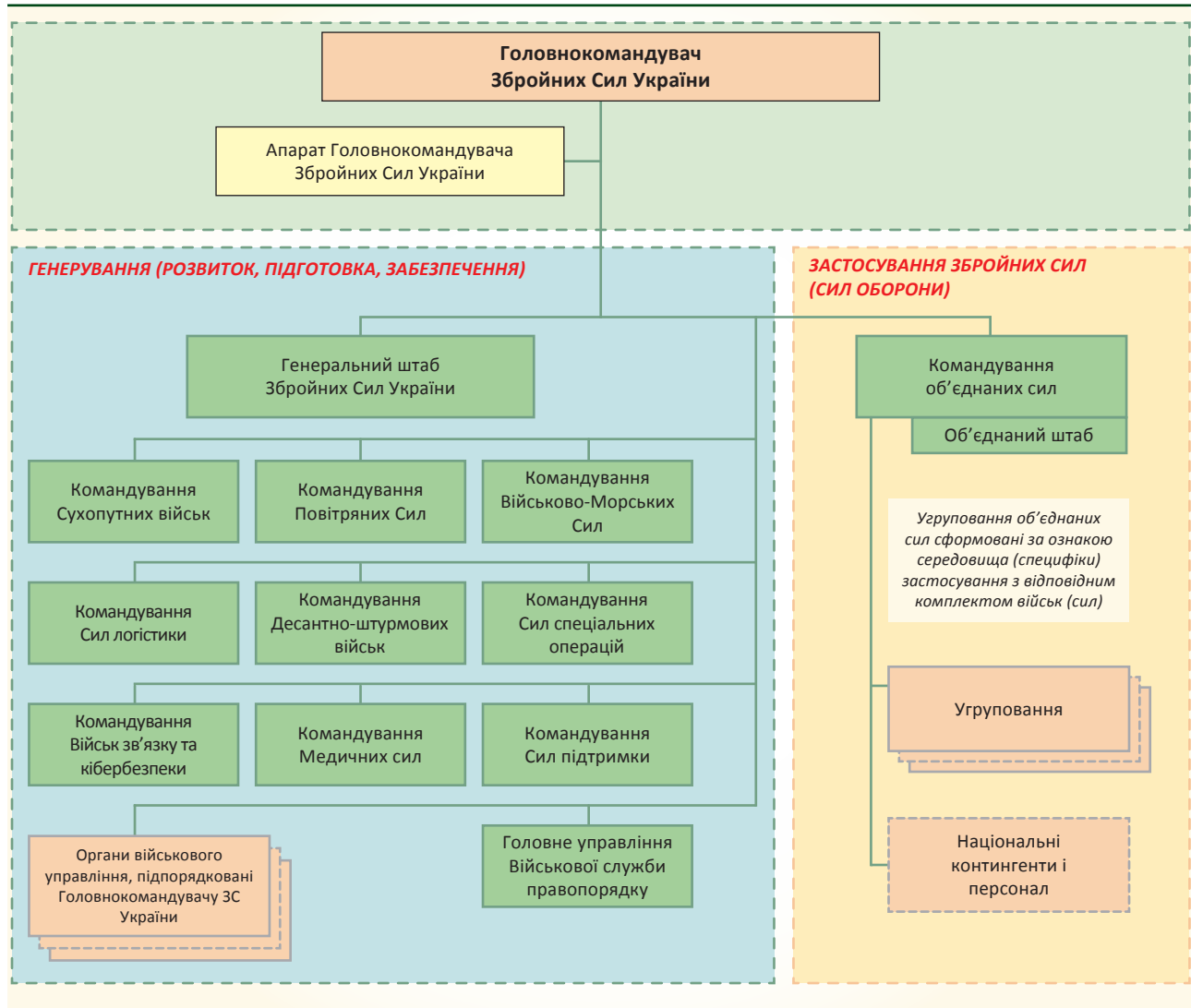
Органи військового управління Збройних Сил оперативного рівня також були переведені на типові структури. У 2020 р. командування видів і окремих родів військ (сил), оперативні та повітряні командування, Морське командування, Командування Морської піхоти переведені на функціонування у складі G-, A-, N-структур.

На тактичному рівні у штабах військових частин, які залучаються до виконання бойових (спеціальних) завдань у складі створених угруповань військ (сил), здійснюються заходи щодо їх переходу на S-структури.

Це забезпечить сумісність органів управління Збройних Сил з управлінськими структурами держав-членів НАТО, надасть можливість досягнути спроможностей щодо участі в багатонаціональних операціях з підтримання миру і безпеки, а також сприятиме:

- упровадженню в усіх сферах діяльності стандартів та процедур, прийнятих у державах-членах НАТО;
- збільшенню кількості підрозділів, які беруть участь у міжнародних навчаннях, коаліційних операціях НАТО;
- підвищенню рівня професійної підготовки особового складу.

Схема 6.1. Структура органів військового управління Збройних Сил на кінець 2020 р.

Підвищення ефективності оперативного й бойового управління силами і засобами військ (сил) в умовах ведення операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей

Для підвищення рівня оперативного та бойового управління військами (силами) в умовах ведення операції Об'єднаних сил на Сході України вжито наступних заходів:

- об'єднані командні пункти оперативно-тактичних угруповань Об'єднаних сил та спільний командний пункт авіації та протиповітряної оборони Об'єднаних сил перейшли на виконання поставлених завдань у нових організаційних J-структурах;
- переформовано органи військового управління до нової структури, яка не потребує переведення з функціонування в умовах мирного часу на воєнний, з чітко визначеними функціями.

Крім того, визначено основні вимоги, реалізація яких підвищить рівень управління військами (силами) у частині, що стосується:

- удосконалення набутих спроможностей з об'єднаного планування та управління підпорядкованими військами (силами) під час їх застосування;
- упровадження стандартів НАТО та стандартів підготовки в основу підготовки військових частин (підрозділів) Об'єднаних сил;
- підтримання навченості, злагодженості військ (сил) на належному рівні для виконання бойових (спеціальних) завдань.

Розвиток системи та засобів зв'язку

Система зв'язку забезпечує органи військового управління необхідними телекомунікаційними сервісами та дає змогу організувати стійке та безперервне управління військами (силами) під час виконання визначених завдань.

Під час розвитку та нарощування системи зв'язку:

- побудовано та забезпечено функціонування магістральних ліній радіорелейного зв'язку, що дало змогу організувати зв'язок без залучення державних або приватних операторів телекомунікацій, виключно з використанням спроможностей опорної мережі зв'язку Збройних Сил, здійснити економію державних коштів та забезпечити автономність функціонування системи зв'язку Збройних Сил;
- збільшено абонентську мережу відеоконференцзв'язку (її абонентами є 100 % пунктів управління стратегічної та оперативної ланки та близько 30 % пунктів управління тактичної ланки);
- інформаційно-телекомунікаційні вузли зв'язку пунктів управління Генерального штабу, видів, окремих родів військ (сил) забезпечено більше ніж на 50 % сучасними цифровими засобами зв'язку;
- допущено до експлуатації мобільні (на рухомих об'єктах), переносні та стаціонарні станції супутникового зв'язку;
- розроблено та поставлено до військових частин військ зв'язку стратегічної та оперативної ланок управління комплексні апаратні зв'язку;
- створено окремі елементи польових внутрішньовузлових кабельних мереж, розроблено та поставлено до військових частин (підрозділів) зв'язку стратегічної, оперативної та тактичної ланок управління нові командно-штабні машини.

Основні досягнення щодо автоматизації управління військами.

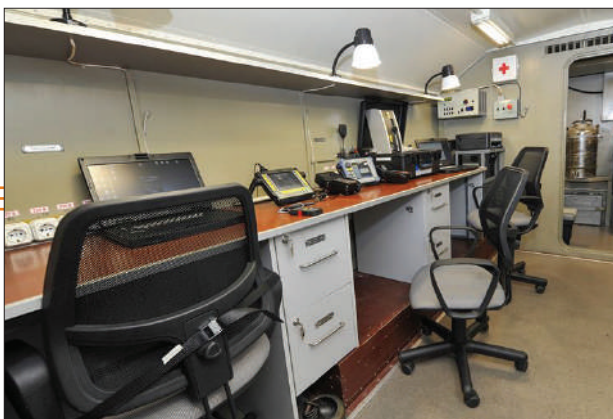
В рамках реалізації проєктів автоматизації управління військами (силами) Збройних Сил виконуються такі заходи:

- закупівля та розгортання серійних зразків комплексів засобів автоматизації автоматизованої системи управління авіацією та протиповітряною обороною Збройних Сил;
- закупівля та розгортання серійних зразків захищених автоматизованих технологічних комплексів інформаційно-аналітичної системи обліку особового складу Збройних Сил;
- створення дослідного зразка перспективної автоматизованої системи забезпечення оперативного керівництва Збройних Сил.

Крім того, ведуться дослідно-конструкторські роботи, у рамках яких розробляються окремі компоненти нових автоматизованих комплексів та нарощування можливостей наявних.

Удосконалення пунктів управління військами (силами)

Для удосконалення системи пунктів управління Збройних Сил виконуються такі заходи:

- розроблення та впровадження ефективної структури командування й управління на основі стандартів держав-членів НАТО (за напрямом командування та управління);
- відновлення та утримання спеціальних фортифікаційних споруд стаціонарних пунктів управління;
- відновлення та модернізація техніки рухомих пунктів управління;
- реалізація проєкту удосконалення спроможностей (систем відображення обстановки) Центру оператив-

ного управління та контролю керівництва Збройних Сил в рамках Трестового фонду НАТО з модернізації системи зв'язку та автоматизації управління військами;

- забезпечення інформаційно-аналітичного супроводження діяльності Збройних Сил у мирний час і під час оголошення надзвичайного та воєнного стану.

Таким чином, створення чітких вертикалей управління застосуванням, генеруванням і забезпеченням військ (сил), уточнення ролі і місця органів військового управління Збройних Сил, зміна їх організаційної структури стали підґрунтям та створили необхідні умови для реалізації більшості принципів управління НАТО, а саме:

- прозорість процесу прийняття рішень;
- відокремлення функції генерування військ (сил) від функції їх застосування;
- єдиноначальність;
- безперервність;
- чітка вертикаль управління;
- делегування командних (управлінських) повноважень командирів, а не штабу;
- комплексний підхід до організації управління, зокрема міжвідомча взаємодія.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ СТРУКТУРИ ТА ОПТИМІЗАЦІЯ ЧИСЕЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Мета і принципи удосконалення організаційної структури та оптимізації чисельності Збройних Сил

Метою удосконалення організаційної структури Збройних Сил є оптимальне забезпечення достатнього показника імовірності успішного виконання завдань з оборони держави за імовірними сценаріями виникнення та розвитку ситуації воєнного характеру. Основними принципами при цьому є:

- організаційна структура Збройних Сил має базуватися на оптимальному комплекті носіїв спроможностей, який забезпечить формування професійних військ (сил) для стримування збройної агресії, їх застосування у першій хвилі з відсічі збройної агресії, а також забезпечення розгортання військового резерву як другої хвилі відсічі збройної агресії;
- оптимізація структури має забезпечувати формування боєдатних Збройних Сил. До того ж під час планування структурних змін (створення нових структур) ключовим є їх відповідність критерію “ефективність – вартість”.

Результати розвитку структури та оптимізації чисельності Збройних Сил

Основні заходи з розвитку структури та оптимізації чисельності Збройних Сил України були спрямовані на таке:

- удосконалення системи управління;
- реорганізацію існуючих бойових військових частин;
- оптимізацію чисельності особового складу військових частин (установ);
- нарощування спроможностей з відновлення і ремонту ОБТ;
- удосконалення систем підготовки рядового та сержантського складу.

Особлива увага приділялася розвитку Сил спеціальних операцій Збройних Сил, їх розбудові відповідно до стандартів НАТО.

Основними результатами розвитку структури та оптимізації чисельності Збройних Сил у 2019–2020 рр. є:

- нарощування бойового складу Сухопутних військ та сухопутної компоненти Військово-Морських Сил Збройних Сил;

- переведення на типову уніфіковану структуру бойових військових частин (механізованих, мотопіхотних, гірсько-штурмових, десантно-штурмових та морської піхоти);

- за досвідом участі в операції Об'єднаних сил – удосконалення структури бойових бригад та збільшення їх автономності завдяки удосконаленню системи забезпечення;

- нарощування бойового складу зенітних ракетних військ та формування підрозділів для охорони аеродромів і позицій зенітних ракетних військ Повітряних Сил Збройних Сил;

- формування Управління флотилії та екіпажів патрульних катерів Військово-Морських Сил Збройних Сил;
- удосконалення системи керівництва логістичним, медичним забезпеченням, зв'язком та кібербезпекою.

Результати роботи над створенням ефективної системи об'єданого керівництва силами оборони та військового управління у Збройних Силах дали змогу забезпечити імплементацію більшості управлінських принципів, прийнятих у державах-членах НАТО, та здійснити практичні кроки з підвищення рівня сумісності органів військового управління Збройних Сил України та держав-членів НАТО, а розвиток структури та оптимізація чисельності Збройних Сил України – дали змогу отримати практичні результати щодо реорганізації бойових військових частин (установ) та підвищення їх спроможностей.

ПІДСУМКИ РОЗРОБЛЕННЯ, МОДЕРНІЗАЦІЇ, ПОСТАЧАННЯ Й ВІДНОВЛЕННЯ ОЗБРОЄННЯ ТА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕХНІКИ, УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Недостатньо
лише бажати,
потрібно діяти.

Гете

У 2019–2020 рр. у межах трансформації системи об'єднаного керівництва силами оборони та військового управління у Збройних Силах основні зусилля були спрямовані на створення ефективної системи логістики Збройних Сил, що спроможна планувати та управляти процесами логістичного забезпечення військ (сил) як у мирний час, так і в особливий період, а також забезпечити сумісність із відповідною системою НАТО.

Досягнення поставленої мети реалізовувалось завдяки:

- розробленню нових доктринальних документів за стандартами та ієрархією НАТО;
- створенню підрозділів логістики штабів (J, G, N, A-4) органів військового управління стратегічного та оперативного рівнів, відповідальних за здійснення заходів логістичного планування в інтересах операцій;
- створенню органів управління логістичного забезпечення із необхідним комплектом військових частин (установ), відповідальних за безпосередню реалізацію завдань логістичного забезпечення військ;
- створенню інформаційної системи логістичного забезпечення.

ОСНАЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

Оснащення (переоснащення) Збройних Сил новітніми та модернізованими зразками (комплексами, системами) озброєння, військової і спеціальної техніки проводилося в межах виконання завдань і заходів Державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки на період до 2022 року¹.

Основні зусилля у 2019–2020 рр. були зосереджені на поліпшенні стану зразків ОВТ підрозділів Збройних Сил для проведення ООС на сході України, забезпечення Збройних Сил озброєнням, яке підвищує боєдатність частин і підрозділів.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 284-6 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29 серпня 2018 року № 722-14).

Хід виконання державних цільових оборонних програм розвитку озброєння і військової техніки. Оснащення Збройних Сил новим, модернізованим озброєнням і військовою технікою у 2019–2020 роках

У 2019–2020 рр. прийнято на озброєння (поставлено) понад шістдесят зразків ОВТ. Основними з них є такі:

- радіолокаційний комплекс розвідки вогневих позицій;
- некерована авіаційна ракета калібру 80 мм з різними бойовими частинами;
- автоматизована система управління авіацією та протиповітряною обороною у рухомому варіанті виконання;
- безпілотний авіаційний комплекс “Spectator-M1”;
- комплекс автоматизованого управління артилерійською батареєю та дивізіоном;
- броневий автомобіль “БАРС-8”;
- броньована бойова колісна машина “Козак-2М1”;
- тепловізійна система нічного керування “АТРИ ТІНДС”;
- комплекс протидії безпілотним літальним апаратам EDM4S-UA;
- великокаліберна антиматеріальна гвинтівка ручного зарядження ALLIGATOR;
- стаціонарна та переносна радіостанції цифрового транкінгового зв’язку спеціального призначення;
- підривач для диверсійних засобів та інженерних боєприпасів та інше.

Допущено до експлуатації у Збройних Силах у 2019–2020 рр. понад сімдесят зразків ОВТ, зокрема такі:

- броньована ремонтно-евакуаційна машина “ЛЕВ”;
- бронетранспортер БТР-80Т;
- прилад спостереження нічний та комбінований ТКН-1СМ (ТКН-3ВМ);
- керовані системи точного повітряного десантування вантажів MicroFly та MicroFly II;
- парашутна система Т-11, Intruder RA-360 та Ні-5;
- броньована розвідувально-дозорна машина БРДМ-2Т-012;
- бронетранспортери 4х4 “ОНЦИЛА-Б” та 4х4 “ОНЦИЛА-М”;
- ударний безпілотний авіаційний комплекс BAYRAKTAR TB2;
- безпілотний авіаційний комплекс “WINDHOVER”;
- прилад нічного спостереження ТВНО-2УМ;
- парашутна система спеціального призначення “Сокіл-Т” та інше.

Закуплено та поставлено до Збройних Сил у 2019–2020 рр. продукції оборонного призначення у кількості понад 4,6 млн од., у тому числі ракет, боєприпасів різного призначення та засобів ураження понад 4,5 млн од., озброєння військової та спеціальної техніки понад 15 тис. од., інших засобів – 53 тис. од.

Для забезпечення Збройних Сил та інших складових сил оборони необхідними боєприпасами тривало виконання заходів Державної цільової програми створення та освоєння виробництва боєприпасів та продуктів спеціальної хімії².

Виконання державного оборонного замовлення у 2019–2020 роках

Основні результати виконання державного оборонного замовлення стосовно закупівлі основних зразків нового та модернізованого ОВТ у 2019–2020 рр. наведено в табл. 3.1.

Таблиця 3.1. Стан закупівлі основних зразків нового та модернізованого ОВТ (станом на 31.12.2020)

Зразки ОВТ	Усього, од.		
	2018	2019	2020
Модернізовані літаки та вертольоти	30	22	15
Безпілотні авіаційні комплекси різних модифікацій	75	64	46
Малі броньовані артилерійські катери	2	–	–
Бронетанкове озброєння та техніка	101	45	87
Артилерійські системи (самохідні гаубиці, міномети, автоматичні гармати до бронетанкового озброєння)	113	475	26
Протитанкове озброєння (протитанкові ракетні комплекси)	200	162	76
Стрілецька зброя	2 158	2 747	736
Засоби протиракетного захисту авіації	25	22	–
Броньовані автомобілі	36	174	64
Автомобільна техніка	685	622	106
Радіолокаційні станції	31	18	15
Наземні радіотехнічні засоби розвідки	–	15	–
Засоби ураження	1 902	2 429	1 792

² Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.2016 № 284 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 29.08.2018 № 722-14).

Зразки ОВТ	Усього, од.		
	2018	2019	2020
Прилади нічного бачення	2 874	2 082	772
Засоби зв'язку	840	635	394
Навігаційні прилади	456	406	616
Засоби захисту інформації	1 139	868	967
Засоби радіоелектронної боротьби	38	23	18
Засоби хімічного захисту	618	600	537
Засоби інженерного озброєння	39	77	137
Боєприпаси різного призначення (у т.ч. піротехнічні засоби; авіаційні, інженерні та хімічні боєприпаси)	527 382	1 256 729	3 281 442

Виконання у 2019–2020 рр. заходів державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки дало змогу підвищити рівень укомплектованості військ (сил) основними зразками ОВТ на 6% та оснащення новими (модернізованими) зразками на 5%.

Відновлення технічної готовності озброєння та військової техніки

Відповідно до затверджених кошторисних призначень Міністерства оборони для відновлення ОВТ у 2019–2020 рр. виділено 11,812 млрд грн.

Під зазначений фінансовий ресурс:

у 2019 р. (5,012 млрд грн):

- проведено силами і засобами ремонтно-відновлювальних органів Збройних Сил – 5 263 поточних та середніх ремонтів;
- відремонтовано на підприємствах ОПК – 987 од. ОВТ та 2 812 агрегатів (двигунів, вузлів) до них;

у 2020 р. (6,8 млрд грн):

- проведено силами і засобами ремонтно-відновлювальних органів Збройних Сил – 4439 поточних та середніх ремонтів;
- відремонтовано на підприємствах ОПК – 1345 од. ОВТ та 3122 агрегати (двигунів, вузлів) до них.

Основні результати відновлення ОВТ Збройних Сил у 2018–2020 рр. наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2. Стан відновлення ОВТ у 2018–2020 рр. на підприємствах ОПК

Тип ОВТ	Усього, од.		
	2018	2019	2020
Літаки	23	11	8
Вертольоти	9	6	3
Безпілотні авіаційні комплекси	2	12	13
Зенітні ракетні комплекси	20	13	14
Техніка радіотехнічних військ	11	9	9
Техніка ППО Сухопутних військ	–	–	27
Техніка забезпечення польотів	32	51	32
Ракетно-артилерійське озброєння	120	78	95
Бронетанкове озброєння і техніка	309	397	345
Автомобільна техніка	238	206	418
Техніка ВМС	11	–	10

Тип ОБТ	Усього, од.		
	2018	2019	2020
Техніка радіоелектронної боротьби	7	6	11
Інженерна техніка	52	41	101
Техніка радіаційного, хімічного та біологічного захисту	12	27	34
Топографічна техніка	–	8	38
Техніка пально-мастильних матеріалів	60	70	149
Техніка продовольчої служби	43	26	30
Засоби зв'язку та криптографічного захисту інформації	30	26	8

Військово-технічне співробітництво

Головними завданнями за напрямком військово-технічного співробітництва у 2019–2020 рр. залишалися:

- захист національних інтересів і безпеки держави;
- розвиток експортного потенціалу військово-промислових підприємств та науково-технічного і технічного потенціалу установ Міністерства оборони;
- оснащення Збройних Сил сучасним озброєнням і військовою технікою, іншими товарами військового призначення

Одним із заходів реалізації зазначених завдань був візит заступника Міністра оборони України до Турецької республіки для започаткування двосторонніх проєктів з постачання бойових кораблів для потреб Військово-Морських Сил Збройних Сил України.

На виконання меморандуму у галузі оборонно-промислових проєктів між Україною та Туреччиною, яким передбачається співробітництво у галузі спільного будівництва кораблів класу корвет для потреб Збройних Сил України з Турецькою стороною укладено зовнішньоекономічний контракт на будівництво корвету ADA проєкту MILGEM.

Контрактом передбачено передачу технологій для будівництва другого та послідовних кораблів цього класу повністю в Україні, що не тільки підвищує бойовий потенціал Військово-Морських Сил Збройних Сил України, а і кораблебудівельні спроможності українських підприємств.

Відновлення ОВТ, а також доукомплектування нею військових частин (підрозділів) Збройних Сил дало змогу на 7% збільшити середній рівень справності основних зразків ОВТ, забезпечити виконання бойових завдань частинами (підрозділами), які залучались до проведення ООС, продовжити нарощування бойових спроможностей військових частин (підрозділів) Збройних Сил та розпочати формування Стратегічного резерву.

СТАН МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Протягом 2019–2020 рр. тривав перехід на нову систему логістичного забезпечення Збройних Сил. До того ж, основні завдання матеріально-технічного забезпечення були спрямовані на забезпечення поточних потреб Збройних Сил у матеріальних засобах для виконання бойових, навчальних та повсякденних завдань військ, а також поетапного відновлення запасів матеріально-технічних засобів (МТЗ).

Хід забезпечення потреб Збройних Сил у військовому майні

За напрямом **речового забезпечення** для потреб Збройних Сил було отримано близько 5,5 тис. т речового майна, що становить 100% потреби.

Це дало змогу в повному обсязі забезпечити особовий склад в ООС, випускників ВВНЗ та особовий склад бойових військових частин.

Для покращення речового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил введено та організовано закупівлю нових зразків форми одягу та спорядження, а саме:

- костюми спеціальні – для персоналу потенційно небезпечних об’єктів Збройних Сил;
- сорочки поло з покращеної тканини та черевики з високими берцями літніми для особового складу Збройних Сил за літнім планом;
- сумки адміністративні – для особового складу ВВНЗ та органів військового управління;
- кобури пістолетні універсальні – для особового складу, який залучається до виконання завдань в ООС та несення оперативної і чергової служб;
- намети каркасні та пневмокаркасні – для мобільних госпіталів.

Також у 2020 р. уперше закуплено матеріальні засоби через Агенцію НАТО з підтримки та постачання (АНПП)³, а саме:

- костюми зимові для спеціальних підрозділів – 1200 комплектів;
- шоломи кулезахисні (типу TOP-Д) – 7,5 тис. шт.;
- модулі для лазне-прального обслуговування – 60 шт.

За напрямом **забезпечення пально-мастильними матеріалами:**

- до Збройних Сил поставлено понад 180 тис. т пального, що дало змогу забезпечити виконання бойових та навчальних завдань, а також заходів повсякденної діяльності;
- проведена значна робота з відновлення резервуарного парку, що дало змогу збільшити його загальну ємність на 12% та довести справність до 67%.

Під час проведення відновлювальних заходів:

- відремонтовано – 76 резервуарів;
- проведено дефектоскопію – 215 резервуарів;
- відремонтовано – 521 од. техніки служби ПММ.

За напрямом **забезпечення засобами ураження** проведено значну роботу щодо укриття засобів ураження, під час якої в захищені споруди переміщено понад 50 тис. т ракет і боеприпасів з майданчиків відкритого зберігання.

³ АНПП – Агенція НАТО з підтримки та постачання (англ. NSPA – NATO Support and Procurement Agency) – головна логістична організація НАТО.

У 2019 р. у рамках ДОЗ основні зусилля було зосереджено на виробництві критичної номенклатури боєприпасів, їх ремонті та будівництві споруд спеціального призначення. У війська поставлено близько 2 тис. од. боєприпасів великого калібру і близько 150 тис. складових, які необхідні для створення критичної номенклатури.

Крім того, проведено регламентні роботи зі 100% зенітних та протитанкових керованих ракет у військах (силах), що беруть участь в ООС.

У 2020 р. проведено ремонт 104 од. зенітних керованих ракет та 444 929 од. (2529,5 т) боєприпасів.

Проведено регламентні роботи з ракетами та реактивними снарядами (9620 шт., у тому числі 1369 шт. за напрямом забезпечення авіації та ППО).

У 2020 р. закуплено:

- два комплекти балістичних стволів для випробувань патронів 5,56 мм та 9 мм;
- вимірювально-обчислювальний комплекс для визначення хімічної стійкості порохів та твердого ракетного палива;
- два аквадистилатори для забезпечення кліматичних випробувань на лабораторному обладнанні відділення порохів.

У 2020 р. арсенали, бази від підприємств отримали 743,98 т ракет і боєприпасів, із них за ДОЗ-2020 – 3 255 795 шт. (727,88 т), матеріально-технічною допомогою – 88 320 шт. (16,1 т).

Протягом року до військ (сил) видано 3375,7 т ракет та боєприпасів, із них:

- 1456,24 т на поповнення запасів;
- 1919,48 т на забезпечення проведення заходів бойового злагодження та бойової підготовки військових частин Збройних Сил.

За напрямом **продовольчого забезпечення** протягом звітного періоду виконано такі заходи:

протягом 2019 року –

- переведено 56 військових частин на харчування з використанням Каталогу продуктів;
- закуплено холодильні лари для забезпечення військових частин, що беруть участь в ООС, на суму 1199,52 тис. грн;
- проведено заходи газациї (фумігації), дезінсекції, дератизації сховищ з продовольством в об'єднаних центрах забезпечення на суму 575,1 тис. грн;

- закуплено технологічного та холодильного обладнання для військових частин на суму 361,9 млн грн, а також запасних частин до них на загальну суму 684,34 тис. грн;
- поставлено до військових частин 35,7 т добових польових наборів продуктів;
- закуплено миючих засобів на загальну суму 269,2 тис. грн;
- забезпечено військові частини питною бутильованою водою на суму 95,5 тис. грн (23,9 тис. літрів);

протягом 2020 року –

- забезпечено безперервне харчування особового складу, а також виплату грошової компенсації за обіди військовослужбовцям військової служби за контрактом;
- переведено 33 військових частини на харчування з використанням Каталогу продуктів;
- забезпечено потребу військ у сухих пайках на 67%, що дозволило провести заходи відновлення боєздатності військ, створити резерв в ООС, а також для виконання завдань повсякденної діяльності;
- забезпечено їдальні новим технологічним обладнанням на 90%.

Результати запровадження системи електронних закупівель

Відповідно до Закону України “Про публічні закупівлі” забезпечення потреб Збройних Сил здійснюється через електронну систему закупівель ProZorro, яка запроваджує електронний аукціон та передбачає автоматичне оцінювання поданих пропозицій.

Застосування електронної систем закупівель ProZorro максимально зменшує передумови до порушень процедури закупівель, дозволяє заощаджувати значні кошти для Міністерства оборони, позитивно впливає на підвищення рівня демократичного цивільного контролю над Збройними Силами відповідно до Закону України “Про національну безпеку України” та взятих Україною міжнародних зобов’язань⁴.

Результати переходу на нову систему логістичного забезпечення Збройних Сил відповідно до стандартів НАТО

Пріоритетом діяльності логістичного забезпечення в 2019–2020 рр. було створення єдиної системи логістики Збройних Сил та інших складових сил оборони, а також удосконалення системи інфраструктурного забезпечення.

Для створення зазначеної системи проведено такі заходи:

- Головне управління логістики переведено на J-структуру (J4 у складі Генерального штабу Збройних Сил);
- сформовано підрозділи логістики G, N, A-4 штабів оперативного рівня;
- сформовано Командування Сил логістики Збройних Сил;
- розформовано Озброєння, Тил та Головне квартирно-експлуатаційне управління Збройних Сил, а також передано підпорядковані їм частини (установи) до складу Командування Сил логістики Збройних Сил;
- у складі Командування Сил логістики Збройних Сил сформовано Центральне управління інфраструктурного забезпечення з підпорядкуванням йому структур квартирно-експлуатаційного забезпечення.

З метою вироблення єдиних поглядів на функціонування системи логістичного забезпечення Збройних Сил та інших складових сил оборони розроблено Ключову доктрину “Об’єднана логістика”⁵, в якій враховано принципи і засади Доктрини НАТО AJP-4.

⁴ Україна взяла на себе міжнародні зобов’язання встановити демократичний контроль над силовими структурами. Це зафіксовано у таких документах: «Партнерство заради миру: Рамковий документ», «Хартія про особливе партнерство між Україною та НАТО», а також «Кодекс поведінки стосовно воєнно-політичних аспектів безпеки», затверджений на Будапештському саміті ОБСЄ у 1994 році.

⁵ Доктрина “Об’єднана логістика” затверджена Головнокомандувачем Збройних Сил України від 19.09.2020 ВКП 4-00(01).01, розроблена на підставі директиви Генерального штабу Збройних Сил України від 13.03.2020 № Д-6.

У Доктрині визначено загальну структуру системи управління та чотири основні функції логістичного забезпечення:

- забезпечення матеріально-технічними засобами, роботами та послугами;
- забезпечення ОВТ, його технічне обслуговування та відновлення (ремонт), використання (технічне забезпечення) ОВТ;
- переміщення та перевезення (транспортування);
- інфраструктурне забезпечення.

Підсумки забезпечення Збройних Сил продовольством, речовим майном та матеріальними засобами у 2019–2020 роках

Виконання заходів із забезпечення потреб Збройних Сил у 2019–2020 рр. сприяло покращенню умов для проходження служби військовослужбовців та позитивно вплинуло на якість виконання ними покладених завдань.

Особовий склад Збройних Сил протягом часу виконання завдань в польових умовах був забезпечений новітніми польовими наборами сухих продуктів, раціон яких дає повноцінне харчування бійців там, де неможливо приготувати гарячу їжу.

У районі проведення ООС особовий склад забезпечено засобами індивідуального захисту та іншим речовим майном на 100%. Забезпеченість офіцерів, прапорщиків, військовослужбовців військової служби за контрактом повсякденною формою одягу складає 70%, польовою формою одягу – 100%; військовослужбовців строкової служби, курсантів та ліцеїстів, національних контингентів Збройних Сил основними предметами військової форми – 100%; навчальних центрів речовим майном – 100%.

Надання послуг з лазне-прального обслуговування організовано завдяки децентралізованим договорам і здійснювалося безперебійно.

Запроваджено нові технології ведення обліку нафтопродуктів у місцях їх приймання і відвантаження, що дає змогу контролювати рух нафтопродуктів, передаючи дані на сервер об'єктової бази даних у військовій частині та відповідних органах військового управління.

Виконання завдань логістичного забезпечення у 2019–2020 рр. дало змогу забезпечити поточні потреби Збройних Сил у матеріальних засобах для виконання бойових і навчальних завдань та повсякденної діяльності військ (сил) у повному обсязі, не допустити зниження забезпеченості МТЗ та підвищити рівень справності ОБТ. Створено умови для подальшої трансформації системи логістичного забезпечення відповідно до принципів НАТО.

ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ НАТО

Стандарт НАТО – комплекс заходів, що включає вивчення та прийняття рішення про застосування у секторі безпеки і оборони положень (норм, вимог) стандарту НАТО, прийняття до прямого застосування або розроблення на основі стандарту НАТО відповідного акта законодавства чи документа з військової стандартизації (внесення відповідних змін та/чи доповнень до чинних документів⁶), надання йому чинності в установленому порядку, застосування розробленого документа в діяльності складових сектору безпеки і оборони України.

Підсумки виконання основних заходів переходу на стандарти НАТО

На кінець 2020 р. опрацьовано 192 стандарти, з яких:

- запроваджено 128 стандартів НАТО, на основі положень яких розроблено 145 національних і військових нормативно-правових актів та нормативних документів;
- відносно 52 стандартів прийнято позитивне рішення щодо їх прийняття та запровадження у майбутньому (у 2021–2025 рр.);
- 12 стандартів запроваджуватися не будуть через їх остаточне скасування стороною НАТО або у зв'язку із тим, що таке запровадження є недоцільним (наприклад, дії Військово-Морських Сил в арктичних умовах) або вимоги національних нормативних документів жорсткіші, ніж вимоги стандартів НАТО (наприклад, спричинені зовнішніми факторами обмеження, які впливають на працездатність льотного екіпажу);
- 27 стандартів НАТО – у стадії опрацювання.

Окрім того, проводились роботи із запровадження стандартів НАТО й поза межами Цілей партнерства (в рамках Дорожньої карти оборонно-технічного співробітництва⁷, за результатами науково-дослідних робіт, участі у спільних з НАТО навчаннях тощо).

Загалом у Міноборони та Збройних Силах вже запроваджено 292 стандарти і керівні документи НАТО завдяки розробленню 305 національних документів, розподіл яких за сферами застосування наведено у табл. 3.3.

⁶ Завдання щодо запровадження стандартів НАТО у діяльність Міністерства оборони та Збройних Сил, інших складових сил оборони визначені законодавством (Закон України "Про національну безпеку України") та стратегічними оборонними документами України (Стратегія національної безпеки України, Стратегічний оборонний бюлетень тощо).

⁷ 12 грудня 2019 року у Брюсселі в штаб-квартирі НАТО на 28-му засіданні Спільної робочої групи Україна – НАТО з оборонно-технічного співробітництва було підписано оновлену редакцію Дорожньої карти Україна – НАТО з оборонно-технічного співробітництва.

Таблиця 3.3. Розподіл за функціональними ознаками національних і військових документів, розроблених з урахуванням положень стандартів НАТО

№ п/п	Назва функціональної ознаки	Кількість національних документів
Оперативна сфера		
1	Цивільно-військове співробітництво	4
2	Екологічна безпека та захист довкілля	3
3	Воєнна політика, безпека та стратегічне планування	8
4	Військова поліція	5
5	Застосування ВМС ЗС України	22
6	Застосування ПС ЗС України	25
7	Застосування СВ ЗС України	8
8	Інформаційні та психологічні операції	4
9	Оперативне управління (штабні процедури)	8
10	Застосування Сил спеціальних операцій ЗС України	8
11	Воєнна розвідка	9
12	Логістика	9
13	Медичне забезпечення	16
14	Морально-психологічне забезпечення	2
15	РХБ захист	7
16	Топогеодезичне і навігаційне забезпечення	22
17	Гідрометеорологічне забезпечення	4
18	Інженерне забезпечення	2
19	Водолазне забезпечення	5
20	Радіоелектронна боротьба	2
21	Військовий зв'язок та інформаційні системи	30
22	Миротворча діяльність	2
Всього НД оперативної сфери		205
Матеріальна сфера		
1	Речове забезпечення	16
2	Вимоги до ПММ	6
3	Вимоги до обладнання, озброєння, військової і спеціальної техніки	21
4	Розроблення, поставлення на виробництво та прийняття на озброєння зразків озброєння, військової і спеціальної техніки	12
5	Оцінювання та випробування озброєння, військової і спеціальної техніки	30
6	Ремонт ОВТ	1
Всього НД матеріальної сфери		74
Адміністративна сфера		
1	Стандартизація	2
2	Кодифікація	7

№ п/п	Назва функціональної ознаки	Кількість національних документів
3	Військова освіта	5
4	Стратегічні комунікації	3
5	Гендерні перспективи	2
6	Лінгвістичне забезпечення	1
7	Державне гарантування якості	4
8	Кадровий менеджмент	1
9	Фінансове забезпечення	1
Всього НД адміністративної сфери		26

Для забезпечення процесу запровадження стандартів і керівних документів НАТО протягом двох років:

- прийнято Закон України “Про внесення змін до деяких законів України щодо військових стандартів”, який доповнює Закон України “Про оборону України” новими термінами “військова стандартизація”, “військовий стандарт”, “стандарт НАТО” та “стандарт у сфері оборони держави – члена НАТО”. Крім того, Міністерству оборони надано повноваження щодо забезпечення нормативно-правового регулювання у сфері військової стандартизації та визначення органу військової стандартизації, основна функція якого полягатиме в розробленні, прийнятті, скасуванні, відновленні дії, розповсюдженні та застосуванні військових стандартів, зокрема тих, які прийматимуться на основі стандартів НАТО та стандартів у сфері оборони держав – членів НАТО;
- врегульовано процес запровадження стандартів та керівних документів НАТО в межах сектору безпеки і оборони України⁸;
- затверджено оновлену матрицю розподілу відповідальності за опрацювання та прийняття рішення щодо запровадження стандартів НАТО в Міністерстві оборони та Збройних Силах;
- затверджено Програму робіт із військової стандартизації на 2021–2023 роки, у якій сплановано опрацювання 83 стандартів НАТО (кількість стандартів НАТО може збільшитися після схвалення нового пакету Цілей партнерства).

Цілеспрямоване та планомірне запровадження стандартів та керівних документів НАТО сприяє зростанню рівня бойових та оперативних спроможностей військ (сил) та органів військового управління, а також їх взаємосумісності зі збройними силами держав – членів НАТО.

РОЗВИТОК ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФРАСТРУКТУРИ ЗБРОЙНИХ СИЛ

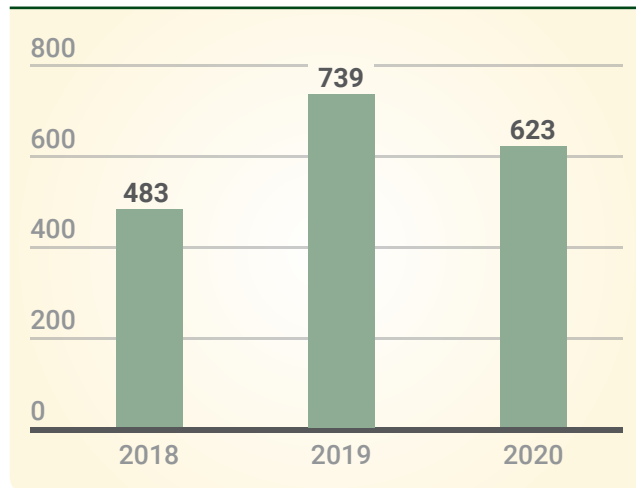
У Міністерстві оборони та Збройних Силах протягом 2019–2020 рр. проводились заходи, спрямовані на підвищення рівня інфраструктурного забезпечення завдяки здійсненню реконструкції, капітального ремонту та будівництва об'єктів інфраструктури та удосконаленню об'єктів навчальної матеріально-технічної бази.

⁸ Наказ Міністерства оборони “Про питання військової стандартизації” від 24.02.2020 № 56, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.03.2020 за № 240/34523. Порядок розроблення, прийняття, внесення змін, скасування, відновлення дії, оприлюднення, запровадження та застосування військових стандартів, затверджений наказом Міністерства оборони України 24.02.2020 № 56, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.03.2020 за № 241/34524.

Основні результати будівництва та відновлення об'єктів інфраструктури Збройних Сил у 2019–2020 роках

У 2019–2020 рр. основні зусилля спрямовано на заходи з будівництва казарм поліпшеного планування для розміщення військовослужбовців військової служби за контрактом, розбудову та розвиток інфраструктури військових баз і полігонів Збройних Сил, відновлення фондів новосформованих підрозділів, відновлення їдалень у зв'язку з переведенням на нову систему продовольчого забезпечення військових частин (установ, закладів).

Діаграма 3.1. Будівництво та відновлення об'єктів інфраструктури Збройних Сил у 2018–2020 рр., од

Упродовж 2018–2020 рр. було збудовано та відновлено майже дві тисячі об'єктів інфраструктури Збройних Сил (діаграма 3.1).

Створення автономних військових баз з необхідною інфраструктурою для розташування військових частин

У 2020 р. завершено будівництво табірної містечка для розміщення бригади у польовому таборі 235-го міжвидового центру підготовки підрозділів (с. Михайлівка Миколаївської області) на 2500 військовослужбовців.

Головним напрямом визначено розвиток навчальної матеріально-технічної бази колективної підготовки, зокрема розвиток Центрів підготовки підрозділів та бойових військових частин.

У 2019–2020 рр. збудовано зі швидкозбірних конструкцій три польові бази модульного типу для розміщення підрозділів Збройних Сил у с. Воздвиженка Донецької області, смт Чаплинка та смт Новоолексіївка Херсонської області.

Удосконалення об'єктів навчальної матеріально-технічної бази

Протягом року збережено тенденцію сталого фінансування заходів підготовки військ (сил). Загальні обсяги виділених коштів забезпечено на рівні не нижчому за минулі роки, водночас цільові призначення на удосконалення навчальної матеріально-технічної бази Збройних Сил використано переважно на створення новітніх об'єктів підготовки та впровадження у навчальний процес інноваційних засобів.

Завдяки цьому вдалося впровадити у навчальний процес тренажери з використанням технології VBS3⁹, яка активно використовується у збройних силах армій держав – членів НАТО. Започатковано розвиток лазерних систем імітації вогневого ураження, що дає можливість проводити навчання з тактичної підготовки з військовослужбовцями різних видів та родів військ, які максимально наближено до умов реального бою.

Завершено створення:

- навчально-тренувального комплексу “Бій в урбанізованій місцевості” у Міжнародному центрі миротворчості та безпеки, можливості якого дають змогу проводити заняття одночасно з батальйонною тактичною групою;
- державного випробувального полігону;

⁹ Комплекс тренажерів із застосуванням програми VBS3 (англ. – Virtual Battlespace 3). Застосовується в державах - членах НАТО як універсальний тренажер для всіх видів (родів) військ. Розробник - мультинаціональна компанія Bohemia Interactive.

- навчальної матеріально-технічної бази шкіл водолазної (на базі військово-морської бази “Південь”) та повітряно-десантної підготовки (на базі 37 – го загальновійськового полігону);
- полігону на Азовському узбережжі.

Виділений обсяг фінансового ресурсу дав змогу забезпечити підготовку Збройних Сил до виконання завдань за призначенням та суттєво удосконалити навчальну матеріально-технічну базу підготовки з приведенням її до сучасних вимог і стандартів НАТО.

Удосконалення, розвиток та розбудова інфраструктури об’єктів навчальної матеріально-технічної бази навчальних центрів та полігонів сприятиме подальшому набуттю спроможностей військовими частинами та підрозділами Збройних Сил, необхідних для успішного виконання покладених на них бойових завдань.

Удосконалення об’єктів логістичного забезпечення

Загалом протягом 2019–2020 рр. збудовано (відновлено) об’єктів інфраструктури на 65% більше, ніж за аналогічний період 2017–2018 рр. Виконання завдань щодо розвитку та удосконалення інфраструктури дало змогу підвищити рівень забезпеченості потреби Збройних Сил в об’єктах інфраструктури та суттєво підвищити основні показники їх будівництва та відновлення.

Для оптимізації та створення ефективної системи зберігання ОВТ, МТЗ для потреб Збройних Сил та інших складових сил оборони розпочато планову роботу з проєктування та будівництва територіальних об’єднаних центрів забезпечення та об’єднаних центрів зберігання і ремонту ОВТ. Розроблено концептуальні погляди на створення у 2021 р. першого Територіального об’єднаного центру забезпечення Західного регіону в м. Старокостянтинів, Хмельницької області.

Виконання у 2019–2020 рр. заходів державної цільової оборонної програми розвитку озброєння та військової техніки і державного оборонного замовлення в частині розроблення, модернізації, безперебійного постачання й відновлення нових зразків ОВТ, а також належне матеріально-технічне та інфраструктурне забезпечення суттєво сприяло підтриманню необхідного рівня оперативних (бойових) спроможностей Збройних Сил та інших складових оборони.

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Успіх повністю залежить від проведеної підготовки. Без неї на вас неминуче чекає невдача.

Конфуцій

У 2019–2020 рр. підготовка військ (сил) спрямовувалась на підвищення рівня індивідуальної підготовки військовослужбовців, підтримання та нарощування оперативних (бойових) спроможностей Збройних Сил з відсічі широкомасштабної збройної агресії з будь-якого напрямку з удосконаленням способів ведення оборонних і стабілізаційних дій з урахуванням досвіду проведення операції Об'єднаних сил та антитерористичної операції.

Головними пріоритетами підготовки військ (сил) були:

- набуття органами військового управління здатності забезпечити стійке управління підпорядкованими військами (силами) та їх ефективне застосування в умовах переваги противника в повітрі, на морі та на суші;
- формування у особового складу високого бойового духу, психологічної стійкості та набуття фізичної готовності для виконання завдань за призначенням;
- упровадження в підготовку стандартів НАТО, підвищення рівня злагодженості оперативного складу пунктів управління та досягнення органами військового управління, військами (силами) необхідних рівнів взаємосумісності зі збройними силами держав – членів НАТО;
- узагальнення передового досвіду підготовки і впровадження його у практику діяльності органів військового управління, військ (сил).

Особливостями підготовки військ (сил) були:

- об'єднаний (міжвидовий, міжвідомчий) характер;
- набуття визначених оперативних, бойових та спеціальних спроможностей органами військового управління, штабами в нових J (G, A, N, S) -структурах;
- використання стандартизованих процедур процесу прийняття військового рішення, запроваджених у збройних силах держав-членів НАТО – TLP¹ і MDMP²;
- використання в навчальному процесі сучасних засобів імітаційного моделювання та тренажерних систем.

¹ Troop Leading Procedures.

² Military Decision Making Process.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

У 2019–2020 рр. збережено тенденцію попередніх років до сталого фінансування заходів підготовки військ (сил). Обсяги виділених коштів забезпечено на рівні, не нижчому за минулі роки (табл. 4.1.). До того ж цільові призначення на удосконалення навчальної матеріально-технічної бази спрямовувалися переважно на створення новітніх об'єктів підготовки та впровадження в навчальний процес інноваційних засобів.

Таблиця 4.1. Фінансування підготовки Збройних Сил у 2018–2020 рр., млн грн

2018			2019			2020		
План	Факт	%	План	Факт	%	План	Факт	%
2 418,5	2 418,5	100	2 433,4	2 433,4	100	2 456,2	2 456,2	100

Обсяги фінансування забезпечили виконання запланованих заходів підготовки, проведення багатонаціональних навчань та значне осучаснення об'єктів навчальної матеріально-технічної бази, у тому числі й комплектування її новітніми тренажерами та навчально-технічними засобами. Фінансування дало змогу виконувати заходи підготовки за принципами, які застосовуються в арміях провідних держав світу.

Потреба у видатках за напрямками фінансування була забезпечена повністю (табл. 4.2.).

Таблиця 4.2. Фінансування складових підготовки Збройних Сил у 2018–2020 рр., млн грн

Напрями фінансування підготовки	Заплановано			Виділено			% плану
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Оперативна підготовка	8,2	8,3	8,5	8,2	8,3	8,5	100
Бойова підготовка	2 317,6	2 336,9	2 340,2	2 317,6	2 336,9	2 340,2	100
Фізична підготовка	68,9	59,3	67,8	67,8	59,3	67,8	100
Забезпечення багатонаціональних навчань	23,8	28,9	39,7	39,7	28,9	39,7	100

Обсяги фінансового ресурсу дали змогу забезпечити підготовку Збройних Сил до виконання завдань за призначенням та суттєво вдосконалити навчальну матеріально-технічну базу з приведенням її до сучасних вимог і стандартів НАТО.

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ, ВІЙСЬК (СИЛ)

Протягом 2019–2020 рр. в умовах трансформації системи об'єднаного керівництва силами оборони і системи військового управління у Збройних Силах проведено принципово нові заходи підготовки органів військового управління та військ (сил).

Підготовка органів військового управління

У підготовці органів військового управління пріоритетом визначено набуття вмінь і практичних навичок з планування застосування та управління військами (силами) під час ведення операцій (бойових дій) з урахуванням розмежування функцій “застосування” і “генерування”.

Протягом 2019 р. проведено 267 заходів оперативної підготовки.

Пріоритетними завданнями в підготовці органів військового управління були:

- впровадження в оперативну підготовку стандартів НАТО;

- підвищення рівня злагодженості особового складу пунктів управління та досягнення органами військового управління необхідних рівнів взаємосумісності зі збройними силами держав – членів НАТО;
- упровадження у практику діяльності органів військового управління узагальненого передового досвіду оперативної підготовки.

Під час оперативної підготовки нарощувалися спроможності органів військового управління з питань планування:

- операцій та управління військами (силами) під час ведення оборонних, стабілізаційних операцій (дій), бойових (спеціальних) дій;
- застосування та здійснення управління угрупованнями військ (сил) з використанням стаціонарних і рухомих пунктів управління в умовах наявності у противника переваги в повітрі та значної дестабілізації обстановки в районах поза межами ведення воєнних дій.

Найбільш важливим із заходів підготовки було стратегічне командно-штабне навчання “Козацька воля – 2019”.

Під час його проведення органи військового управління не тільки здобули практичний досвід щодо виконання завдань з управління військами (силами) під час ведення операцій (бойових дій) у нових організаційних структурах (J, G, A, N), а і була оцінена їх готовність виконувати завдання за призначенням. При цьому виявлено необхідність удосконалення системи командних пунктів, у тому числі з урахуванням досвіду НАТО, зокрема впровадження концепції розподілених пунктів управління для забезпечення стійкості системи управління.

Позитивно вплинула на рівень підготовки органів військового управління їх участь в оперативно-стратегічному зборі з керівним складом Збройних Сил та командно-штабному тренуванні “Південний рубіж – 2019”.

Протягом 2020 р. проведено 271 захід оперативної підготовки, під час яких тривало нарощування таких оперативних спроможностей органів військового управління:

- виконання завдань у нових організаційних структурах з управління військами (силами) під час ведення операцій (бойових дій);
- здатності забезпечення стійкого управління військами (силами) та ефективності їх застосування в умовах переваги противника в повітрі, на морі та на суші;
- ведення наступальних (маневрених) дій в умовах використання противником ракетно-авіаційної зброї, інших високоточних засобів ураження, використання засобів радіоелектронної боротьби, інтенсивного застосування сил спеціального призначення.

Крім того, Командування об'єднаних сил Збройних Сил набувало спроможностей здійснювати управління об'єднаним (міжвидовим, міжвідомчим) угрупованням військ (сил) під час ведення операції сил оборони.

Ключовим (підсумковим) заходом підготовки року було стратегічне командно-штабне навчання “Об'єднані зусилля – 2020”, до участі в якому залучалися органи військового управління Збройних Сил та органи управління інших складових сил оборони.

Головною особливістю цього навчання був об'єднаний (міжвидовий і міжвідомчий) характер. До участі у навчанні залучалося майже 40 органів військового управління Збройних Сил, а також органи управління і військові частини Національної гвардії України та Державної спеціальної служби транспорту.

Одночасно з цим навчанням було проведено багатонаціональне навчання “Rapid Trident”, до якого залучалися підрозділи збройних сил держав-членів та партнерів НАТО. Це перший масштабний захід після долучення України до Програми розширених можливостей НАТО³, який показав готовність складових сил оборони до взаємодії з Альянсом під час виконання спільних завдань.

³ Enhanced Opportunity Program.

Значні позитивні зрушення в об'єднаній підготовці також показали:

- стратегічна командно-штабна воєнна гра “Потреба – 2020”, до якої були залучені Генеральний штаб, інші органи військового управління Збройних Сил та органи управління інших складових сил оборони, і під час якої посадові особи отримали практику у визначенні потреб, що враховуються при плануванні оборони держави;
- командно-штабне навчання з органами управління, силами і засобами Національної гвардії України “Гвардія – 2020”, яке в такому складі проводилось уперше.

Бойова підготовка військових частин і підрозділів

У підготовці військових частин (підрозділів) пріоритетом визначено підвищення бойових спроможностей щодо виконання завдань під час наступу, вдень і вночі, на місцевості зі складним рельєфом та урбанізованій місцевості в умовах застосування противником сучасних способів вирішення завдань вогневого ураження (ударні БАК⁴) та бойового забезпечення (розвідувальні БАК та суцільне радіоелектронне придушення).

Для підготовки управлінь військових частин – удосконалення злагодженості щодо планування та управління частинами (підрозділами), їх маневром, вогнем (ударами) під час переходу від оборонних (стабілізаційних) дій до наступу.

Особливостями підготовки військових частин і підрозділів були:

- доведення рівня підготовки тих, хто навчається, до рівня, необхідного для участі в операції Об'єднаних сил;
- пошук нових варіантів бойового навчання, які спроможні максимально реалізувати бойовий потенціал військових частин (підрозділів), зразків озброєння та військової техніки з урахуванням набутого бойового досвіду та досвіду сучасних воєнних конфліктів;
- надання пріоритету навчанням з використанням стандартизованих процедур процесу прийняття військового рішення, запроваджених у збройних силах держав – членів НАТО;

⁴ Безпілотний авіаційний комплекс.

- проведення двосторонніх навчань із застосуванням лазерних імітаторів стрільби та ураження, що забезпечує навчання тактичним діям (прийомам, способам) під час етапів бойової стрільби;
- розвиток навчальної матеріально-технічної бази колективної підготовки в центрах підготовки підрозділів і загальновійськових полігонах.

Підготовка персоналу у вищих військових навчальних закладах і навчальних центрах

Основні зусилля були зосереджені на нарощуванні якісних показників підготовки. Для цього протягом 2019–2020 рр. завершено перехід на нові рівні військової освіти (тактичний, оперативний та стратегічний), в освітній процес упроваджено передові методики підготовки персоналу збройних сил держав – членів НАТО.

У Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського проведено апробацію змісту курсів професійної підготовки стратегічного (L-4) та оперативного (L-3) рівнів, командно-штабного курсу тактичного рівня (L-2) з вивчення

процедур планування і прийняття воєнних рішень у штабах бригад (полків, батальйонів) за стандартами НАТО – MDMP, а також чотири спеціалізованих курси за стандартами НАТО, викладання на яких здійснювалось виключно англійською мовою. Навчання пройшли 68 офіцерів Збройних Сил.

Поширено на чотири вищих військових навчальних закладів⁵ та продовжено експеримент з підготовки військових фахівців на Курсах лідерства тактичного рівня з числа громадян України з вищою освітою – 140 слухачів.

⁵ Національна академія Сухопутних військ (м. Львів), Харківський національний університет Повітряних Сил (м. Харків), Військова академія (м. Одеса), Військовий інститут телекомунікацій та інформації (м. Київ)

Упроваджено курс гірської підготовки курсантів для військових частин Сухопутних військ, родів військ (сил) і розвідувальних підрозділів Збройних Сил у обсязі кваліфікації інструктора з гірської підготовки.

Проведено апробацію курсів професійної підготовки тактичного рівня (L-1) з вивчення процедур планування і прийняття військових рішень у підрозділах за стандартами НАТО – TLP.

Нарощено застосування інноваційних засобів навчання, що дало змогу на 22 % збільшити частку занять із застосуванням імітаційного моделювання процесів планування застосування та управління підрозділом за стандартами НАТО.

Здійснено перехід на нову програму вивчення іноземної мови обсягом 600 годин (для курсантів льотного та корабельного складу до 800 годин) та проведення сертифікації випускників на рівень SMP-1+ (STANAG 6001) під час їх атестації.

В освітній процес упроваджується досвід операції Об'єднаних сил та антитерористичної операції.

Налагоджена система регулярного надання матеріалів від замовників до вищих військових навчальних закладів, на основі яких вносяться зміни в програми та методичні матеріали.

Протягом 2019–2020 рр. створено 13 шкіл (загальновійськової підготовки, підготовки піхотинця, мінометника, сапера, оператора безпілотного авіаційного комплексу, морського піхотинця, спеціалістів протитанкової артилерії, протиповітряної оборони, причіпної артилерії, радіоелектронної розвідки, радіоелектронної боротьби, водолазну та тактичної медицини).

Усього для потреб Збройних Сил протягом 2019–2020 рр. у навчальних центрах (школах) підготовлено понад вісімдесят тисяч осіб.

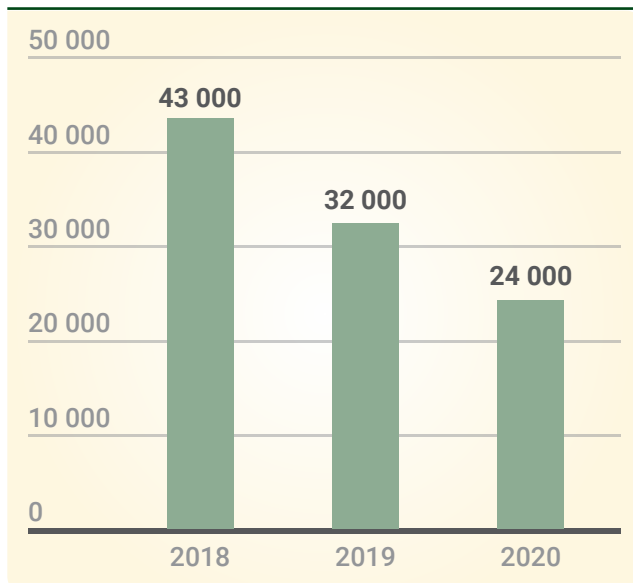

Підготовка рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом

Для підвищення якості підготовки військовослужбовців військової служби за контрактом у школах підготовки спеціалістів і навчальних центрах:

- упроваджено базову загальновійськову підготовку для військовослужбовців військової служби за контрактом з терміном навчання до 3 місяців за стандартами, які використовуються в збройних силах держав – членів НАТО;

Діаграма 4.1. Результати підготовки рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом за рівнями підготовки у 2018–2020 рр. (кількість підготовлених фахівців)

- проведено підготовку в рамках пілотного проекту Курсу штабних сержантів;
- упроваджено кваліфікаційні стандарти в підготовку сержантського (старшинського) складу;
- упроваджено стандарти фахової підготовки спеціалістів, які відповідають вимогам держав – членів НАТО;
- поставлено сучасні тренажери, які дають змогу створювати віртуальне бойове середовище, що забезпечує підготовку особового складу в умовах, максимально наближених до бойових;
- запроваджено підготовку інструкторсько-викладацького складу у збройних силах держав-членів НАТО.

Підвищення якості підготовки певною мірою стабілізувало зміни чисельності військовослужбовців військової служби за контрактом, що дало змогу дещо знизити обсяги підготовки (діаграма 4.1.).

Таким чином, проведення зазначених заходів підготовки дало змогу:

- здобути органам управління в нових організаційних структурах практичний досвід щодо виконання завдань з управління військами (силами) під час ведення операцій (бойових дій);
- наростити обсяги об'єднаної підготовки під час спільних заходів бойової підготовки частин (підрозділів) Збройних Сил з іншими складовими сил оборони та поєднати практичні дії військ із заходами оперативної підготовки;
- істотно наростити співпрацю за напрямом підготовки з державами – членами Альянсу, що суттєво вплинуло на рівень індивідуальної навченості наших військовослужбовців та подальше удосконалення колективної підготовки підрозділів;
- забезпечити імплементацію нових форм і способів підготовки бойових бригад під час відновлення їх боєздатності завдяки удосконаленню навчальної матеріально-технічної бази колективної підготовки в центрах підготовки підрозділів та на загальновійськових полігонах.

МІЖНАРОДНІ НАВЧАННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬК (СИЛ)

Проведення багатонаціональних заходів колективної та індивідуальної підготовки Збройних Сил на території України за підтримки багатонаціональних тренувальних місій є основою для забезпечення підвищення рівня взаємосумісності підрозділів Збройних Сил з підрозділами держав – членів НАТО та адаптації національної системи підготовки військ до стандартів Альянсу.

У 2019 р. забезпечено участь підрозділів Збройних Сил у 17 багатонаціональних навчаннях (на території України – 6, поза межами України – 11).

У 2020 р. через пандемію COVID-19 із 23 запланованих багатонаціональних навчань забезпечено участь підрозділів Збройних Сил у 10 (на території України – 5, поза межами України – 5).

Крім того, проведення багатонаціонального тактичного навчання з підготовки підрозділів Збройних Сил на території України, до якого залучаються багатонаціональні тренувальні місії в Україні, а саме американська (JMTG-U), британська (ORBITAL), канадська (UNIFIER), литовська (LMTM-U) та інструктори від ще п'яти держав, дало змогу збільшити, порівняно з минулими роками, кількість підготовлених підрозділів та військовослужбовців Збройних Сил за стандартами НАТО завдяки переходу від рівня підготовки батальйонів до рівня підготовки бригад.

Проведені багатонаціональні навчання дали можливість Збройним Силам отримати досвід збройних сил провідних держав світу, підвищити рівень взаємосумісності підрозділів, керівному складу набути практичного досвіду у процесах прийняття рішень за стандартами НАТО, підвищити роль сержантського складу у процесі керування особовим складом. Такі навчання сприяли підвищенню ефективності реформування Збройних Сил, а також прискорили процеси впровадження стандартів держав – членів НАТО в діяльність військ.

Аналіз результатів заходів підготовки свідчить, що вони не тільки дали змогу зберегти на необхідному рівні бойову готовність Збройних Сил, а й наростити оперативні, бойові та спеціальні спроможності органів військового управління та військ (сил) у нових трансформованих організаційних структурах. Також, під час проведення заходів підготовки були набуті нові спроможності, які дають змогу якісно і ефективно реалізовувати завдання щодо гарантованої відсічі збройній агресії, оборони держави та участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ПЕРСОНАЛОМ

Від солдата
вимагається
передусім
витривалість і
терпіння, а вже
потім – хоробрість

Наполеон I Бонапарт

Головні зусилля Міністерства оборони та Генерального штабу у сфері військової кадрової політики спрямовувалися на підтримання належного рівня укомплектованості військових частин бойового складу для забезпечення якісного виконання військовими частинами та підрозділами завдань в умовах проведення операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей, а також реалізації завдань оборонної реформи щодо професіоналізації Збройних Сил та створення необхідного військового резерву.

ПІДСУМКИ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Упродовж 2019 – 2020 рр. для виконання Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2019 – 2020 рр. та Концепції військової кадрової політики у Збройних Силах на період до 2020 р.:

- розроблено, ухвалено та видано нормативно-правові акти і планувальні документи з питань комплектування та проходження громадянами військової служби у Збройних Силах;
- здійснено перехід з 1 жовтня 2020 р. на нові військові звання рядового, сержантського (старшинського) та вищого офіцерського складу, що відповідають військовим званням, прийнятим у збройних силах держав – членів НАТО;

- приведено військові звання військовослужбовців у Збройних Силах та Державній спеціальній службі транспорту у відповідність до переліку кодів військових рангів НАТО за стандартом НАТО STANAG 2116;
- організовано відбір громадян на військову службу за контрактом та службу у військовому резерві з урахуванням встановлених вимог до кандидатів, зокрема щодо визначення придатності громадян України до військової служби за станом здоров'я, віком, фізичною підготовленістю, рівнем освіти та морально-психологічними якостями;
- створено резерв молодших офіцерів, достатній за кількістю і рівнем підготовки;
- приведено у відповідність до вимог Закону України “Про національну безпеку України” перелік посад вищого офіцерського складу Збройних Сил стосовно введення посад Головнокомандувача Збройних Сил, начальника Генерального штабу Збройних Сил, інших посад вищого офіцерського складу Збройних Сил;
- удосконалено систему управління кар'єрою військовослужбовців завдяки розробленню та запровадженню паспортів військових посад та алгоритмів управління кар'єрою військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, формування за рейтинговим принципом резерву кандидатів для просування по службі;
- розгорнуті та функціонують захищені автоматизовані технологічні комплекси з обліку особового складу в Мініборони, Генеральному штабі, командуваннях видів, окремих родів військ і сил, управліннях оперативних та повітряних командувань.

Результати вдосконалення нормативно-правової бази з питань проходження військової служби у 2019–2020 рр.

Розроблення та видання низки нормативно-правових актів, інших документів з питань проходження громадянами військової служби та комплектування Збройних Сил протягом 2019–2020 рр. дало змогу:

- здійснити доукомплектування військових частин бойового складу Збройних Сил за рахунок призупинення військової служби та виключення із чисельності Збройних Сил військовослужбовців, які самовільно залишили військову частину або місце служби, дезертирували зі Збройних Сил або добровільно здалися в полон;
- удосконалити систему військових звань відповідно до загальноприйнятої практики держав – членів НАТО;
- визначити порядок переатестації у військових званнях осіб сержантського (старшинського) складу відповідно до законодавства України, розпочати її проведення;
- запровадити нові військово-облікові спеціальності розвідки, Сил спеціальних операцій та протиповітряної оборони, які пов'язані з інформаційно-розвідувальною роботою та адмініструванням автоматизованих систем, розширити спектр посад осіб офіцерського складу, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками, визначити військово-облікові спеціальності, за якими може бути присвоєно військове звання молодшого лейтенанта запасу з урахуванням нових військово-облікових спеціальностей;
- урегулювати повноваження командирів (начальників) та посадових осіб служб персоналу Збройних Сил під час підготовки та прийняття кадрових рішень у мирний час та на особливий період, що підвищило оперативність та якість призначення військовослужбовців на посади, особливо до військових частин (підрозділів), задіяних в операції Об'єднаних сил;

- спростити порядок прийняття громадян України на військову службу за контрактом осіб офіцерського складу та порядок просування по службі і призначення на посади осіб офіцерського складу в особливий період;
- запровадити паспорти військових посад та алгоритми управління кар'єрою військовослужбовців, які проходять військову службу за контрактом, відповідно до стандартів НАТО.

Напрями подальшого удосконалення системи кадрового забезпечення

Подальше удосконалення системи кадрового забезпечення здійснюватиметься завдяки впровадженню євроатлантичних принципів у військову кадрову політику.

З метою створення у середньостроковій перспективі умов для комплектування Збройних Сил мотивованими та висококваліфікованими військовослужбовцями, у Міністерстві оборони реалізується проєкт “Управління людськими ресурсами”.

Реалізація зазначеного проєкту дозволить:

- створити, на основі принципів, прийнятих у збройних силах держав – членів НАТО, систему управління людськими ресурсами;
- упровадити євроатлантичні принципи та підходи у військову кадрову політику.

Оновлена військова кадрова політика має бути орієнтованою на людину і ґрунтуватися на принципах держав–членів НАТО, які на цей час уже реалізуються під час виконанні завдань та заходів щодо забезпечення гарантованого комплектування Збройних Сил вмотивованим професійним персоналом відповідно до поточних та прогнозованих потреб.

Подальша імплементація військової кадрової політики до стандартів НАТО здійснюватиметься за такими напрямками розвитку:

- рекрутинг;
- управління персоналом (кадровий менеджмент);
- освіта та підготовка кадрів;
- соціальне та гуманітарне забезпечення персоналу.

ПІДСУМКИ КОМПЛЕКТУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ

У 2019 – 2020 рр. основні зусилля були зосереджені на забезпеченні першочергового доукомплектування особовим складом бойових бригад, які в повному обсязі залучаються до операцій Об'єднаних сил та військових частин, що виконують завдання з охорони повітряного простору держави, а також акваторій Чорного та Азовського морів.

Загальні результати комплектування Збройних Сил у 2019–2020 рр.

Завдання щодо комплектування (доукомплектування) бойових військових частин Збройних Сил, які залучаються до проведення операції Об'єднаних сил, виконані на належному рівні. Так, наприклад, тільки у 2020 році:

- прийнято на військову службу за контрактом близько 38,0 тис. осіб;
- прийнято на військову службу близько 3,0 тис. офіцерів запасу, з яких на первинні посади призначено понад 1,6 тис. осіб;
- на посади офіцерського складу було призначено 151 сержанта і старшину, які мають вищу освіту та пройшли курси військової підготовки (у разі потреби) з одночасним присвоєнням первинного офіцерського звання;
- проведено призов офіцерів запасу на військову службу за призовом осіб офіцерського складу (призвано 850 офіцерів запасу);
- здійснено призов громадян України на строкову військову службу (призвано понад 30 тис. осіб, у тому числі до Збройних Сил близько 16,5 тис. осіб);
- для забезпечення швидкого доукомплектування військ (сил) Збройних Сил резервістами у випадку відкритої агресії противника до оперативного резерву зараховано близько 230 тис. резервістів.

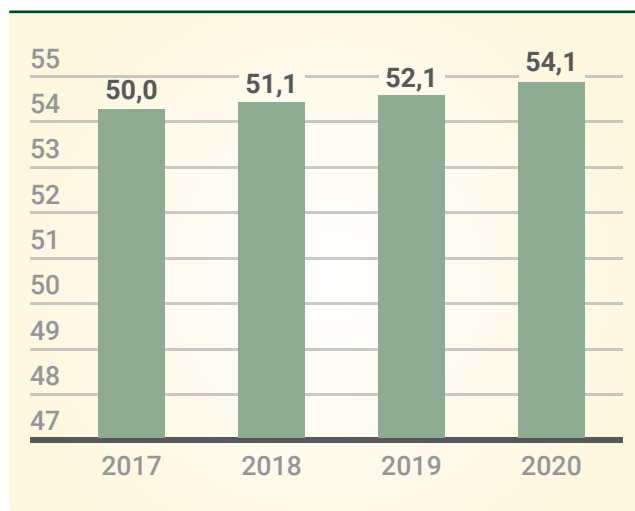

Результати комплектування Збройних Сил офіцерським складом

Комплектування посад офіцерського складу здійснювалось за рахунок:

- прийняття офіцерів запасу на військову службу за контрактом;
- призову офіцерів запасу на військову службу за призовом осіб офіцерського складу;
- проведення випусків офіцерів після завершення навчання у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти;

Діаграма 5.1. Спискова чисельності офіцерського складу Збройних Сил у 2017–2020 рр., тис. осіб

Діаграма 5.2. Спискова чисельність осіб рядового та сержантського (старшинського) складу військової служби за контрактом Збройних Сил у 2017 – 2020 рр., тис. осіб

Підсумки призову громадян України на строкову військову службу у 2019–2020 рр.

У 2019–2020 рр. до Збройних Сил призвано на строкову військову службу 34,5 тис. осіб, з них:

- 2019 р. – 18 тис. осіб (квітень-травень 2019 р. – 9,0 тис. осіб; жовтень-листопад 2019 р. – 9,0 тис. осіб);
- 2020 р. – 16,5 тис. осіб (червень-липень 2020 р. – 9,0 тис. осіб; жовтень-листопад 2020 р. – 7,5 тис. осіб).

Показники призову до Збройних Сил у жовтні-листопаді 2020 р. зменшено на 1,5 тис. осіб від раніше запланованих 9,0 тис. осіб у зв'язку із збільшенням з початку року чисельності військовослужбовців військової служби за контрактом та для недопущення перевищення граничних показників чисельності Збройних Сил, визначених законодавством.

- призначення на первинні офіцерські посади сержантів і старшин, які мають вищу освіту та пройшли курси військової підготовки (у разі потреби) з одночасним присвоєнням первинного офіцерського звання.

Протягом 2017–2020 рр. спискова чисельність осіб офіцерського складу збільшилася на понад 4,0 тис. осіб (діаграма 5.1.).

Результати комплектування Збройних Сил військовослужбовцями військової служби за контрактом особами рядового та сержантського (старшинського) складу

У 2019–2020 рр. основні зусилля спрямовувались на нарощування кадрового потенціалу, удосконалення порядку комплектування та проходження служби навченим особовим складом з метою забезпечення якісного виконання військовими частинами (підрозділами) бойових (спеціальних) завдань в операції Об'єднаних сил.

Так на військову службу за контрактом тільки у 2020 р. прийнято близько 35,0 тис. осіб рядового та сержантського складу, у тому числі:

- з територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки – близько 31,0 тис. осіб;
- з числа військовослужбовців строкової військової служби – більше 4,0 тис. осіб.

Зазначені обсяги прийняття рядового, сержантського складу на військову службу за контрактом дали змогу забезпечити підтримання належного рівня укомплектованості Збройних Сил, в першу чергу військових частин сухопутної компоненти, які в повному обсязі залучаються до проведення операції Об'єднаних сил; військових частин, які залучаються до несення бойового чергування з охорони повітряного простору та прикриття важливих державних об'єктів, охорони акваторії Азовського і Чорного морів, з урахуванням дотримання ліміту чисельності Збройних Сил, визначених законодавством (діаграма 5.2.).

Діаграма 5.3. Показники призову (звільнення) громадян України на (з) строкову військову службу у 2017–2020 рр., тис. осіб

Військовослужбовцями строкової військової служби комплектували насамперед арсенали, бази, склади та посади для забезпечення життєдіяльності військових частин (установ) в пунктах постійної дислокації (крім тих, які дислокуються у Донецькій та Луганській областях).

Відповідно до рішення Ради національної безпеки та оборони України від 28 серпня 2014 року “Про невідкладні заходи щодо захисту України та зміцнення її обороноздатності”, уведеного в дію Указом Президента України від 24 вересня 2014 року № 744/2014, військовослужбовці строкової військової служби до виконання бойових завдань в районі проведення операції Об’єднаних сил не залучаються.

У період з 2019 по 2020 р. зі Збройних Сил звільнено в запас 25,2 тис. військовослужбовців строкової військової служби (діаграма 5.3), з них у:

- 2019 р. – 12,8 тис. осіб (з них: квітень – травень – 6 445 осіб; жовтень – листопад – 6,4 тис. осіб);
- 2020 р. – 12,4 тис. осіб (з них: квітень – червень – 6,7 тис. осіб; жовтень – листопад – 5,7 тис. осіб).

Виконані заходи у 2019–2020 рр. забезпечили проведення якісного відбору (добору) високомотивованих громадян на військову службу та комплектування високопрофесійним персоналом пріоритетних військових частин, які залучаються до проведення операції Об’єднаних сил у визначених обсягах.

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОГО СЕРЖАНТСЬКОГО (СТАРШИНСЬКОГО) СКЛАДУ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Заходи з реалізації розвитку професійного сержантського і старшинського складу Збройних Сил у 2019 – 2020 рр. проводилися відповідно до Дорожньої карти реалізації Концепції розвитку професійного сержантського і старшинського складу Збройних Сил.

Основними досягненнями можна назвати: завершення створення основ професійного сержантського корпусу Збройних Сил, що включає в себе побудову структури посад та військових звань, впровадження концепції “командної групи” (Command Team Concept) на усіх рівнях військового управління, розширення прав та повноважень сержантів і старшин, завершення створення системи багаторівневої підготовки сержантського і старшинського складу Збройних Сил.

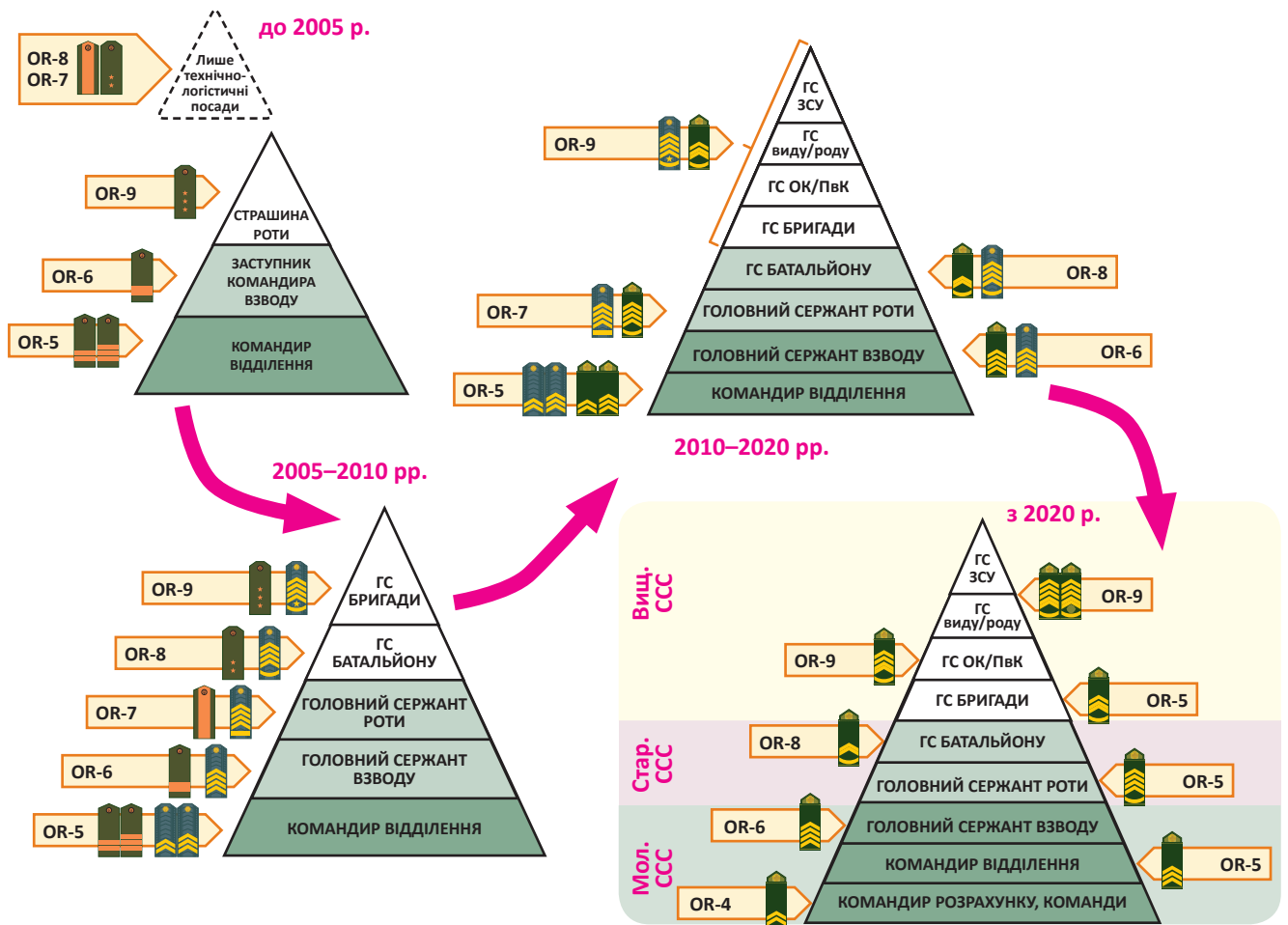

Стан створення професійного сержантського корпусу

У 2019–2020 рр. упроваджено посади штабних сержантів до органів військового управління від рівня штабу батальйону до структурного підрозділу Генерального штабу Збройних Сил (схема 5.1).

Концепцію командної групи (Command Team Concept) впроваджено на усіх рівнях військового управління, де поряд з кожним командиром (начальником) від рівня взводу до Головнокомандувача Збройних Сил є головний сержант (головний старшина). Також на законодавчому рівні розширені права та обов'язки за основними (типовими) посадами сержантського і старшинського складу.

Схема 5.1. Створення вертикалі сержантських посад від тактичного рівня до стратегічного за усіма напрямками

Упровадження нового переліку військових звань рядового та сержантського складу

Побудовано ієрархічну вертикаль посад осіб сержантського і старшинського складу (схема 5.2.), приведено перелік військових звань у відповідність до Закону України від 04.06.2020 № 680-ІХ, який запровадив структуру військових звань згідно STANAG 2116 та розподілив сержантський і старшинський склад Збройних Сил на молодший, старший і вищий.

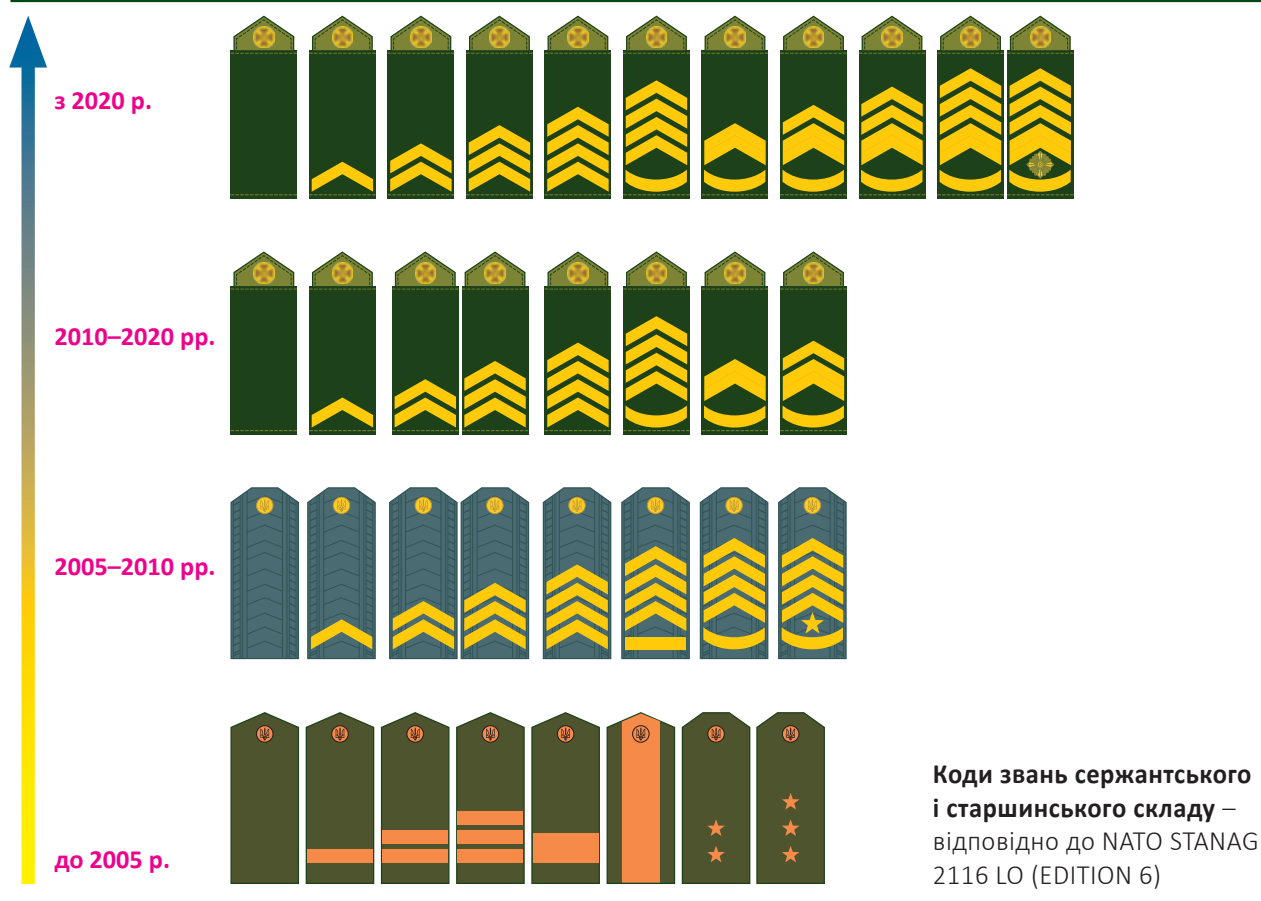
Система професійної підготовки сержантського складу

Завершено створення багаторівневої системи підготовки, яка повністю відповідає Типовому навчальному плану військової професійної підготовки сержантів НАТО та розподілена за різними професійними напрямками (Non-Commissioned-Officer Professional Military Education Reference Curriculum), зокрема:

- упроваджено систему професійної підготовки сержантського складу за чотирма рівнями:

Схема 5.2. Порівняння військових звань

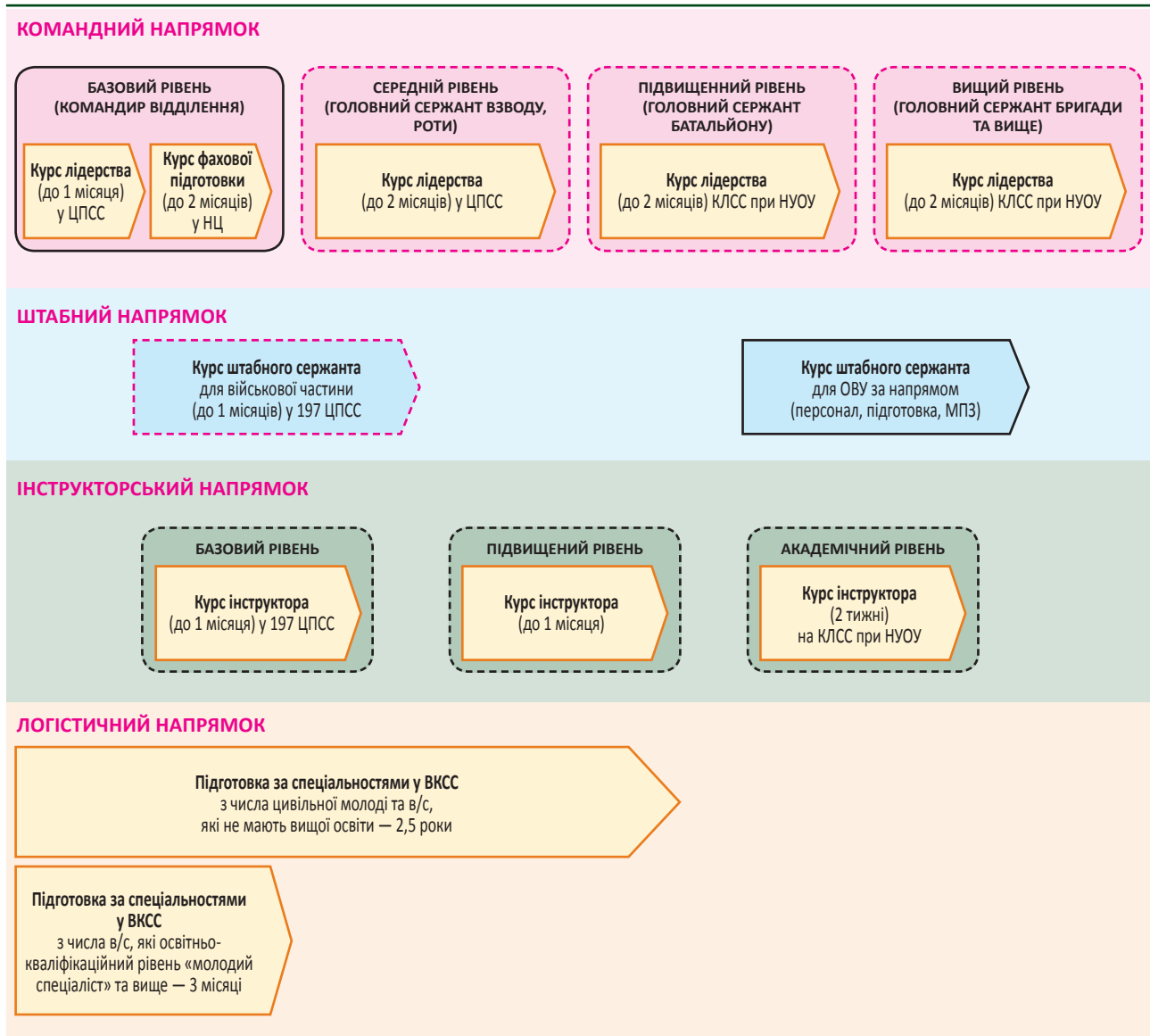

- базовий (для призначення на посади зі штатно-посадовими категоріями “молодший сержант” (“старшина 2 статті”) та “сержант” (“старшина 1 статті”) – заступник командира бойової машини – оператор навідник, командир відділення – командир бойової машини та їм рівні);
  - середній (для призначення на посади зі штатно-посадовими категоріями “старший сержант” (“головний старшина”) та “головний сержант” (“головний корабельний старшина”) – головний сержант взводу, головний сержант роти та їм рівні);
  - підвищений (для призначення на посади зі штатно-посадовою категорією “штаб-сержант” (“штаб-старшина”) – головний сержант батальйону та йому рівні);
  - вищий (для призначення на посади вищого сержантського (старшинського) складу зі штатно-посадовими категоріями “майстер-сержант” (“майстер-старшина”), “старший майстер-сержант” (“старший майстер-старшина”) та “головний майстер-сержант” (“головний майстер-старшина”) – головний сержант полку, бригади, органів військового управління оперативного, оперативного-тактичного, оперативного-стратегічного та стратегічного рівнів);
- упроваджено трирівневу підготовку інструкторського складу на курсах базового, підвищеного та академічного рівнів;
  - розпочато роботу з упровадження первинного курсу з підготовки штабних сержантів, при вищих військових навчальних закладах організовано

проведення курсів підвищення кваліфікації штабних сержантів за різними напрямками службової діяльності;

- забезпечена підготовка сержантського (старшинського) складу за посадами логістично-технічного напрямку.

Схема. 5.3. Система професійної підготовки сержантського складу за рівнями.

Завдання щодо створення професійного сержантського корпусу виконано. Закладено основи професійного сержантського корпусу Збройних Сил, який має абсолютно всі атрибути, притаманні професійному сержантському корпусу збройних сил держав-членів НАТО.

Водночас, розвиток професійного сержантського корпусу планується продовжувати за такими пріоритетними напрямками:

- переатестація сержантського складу у військових званнях та збалансування співвідношення військовослужбовців у нижчих та вищих військових званнях до відповідних норм, подальша професіоналізація сержантів Збройних Сил та укомплектування посад професійних сержантів висококваліфікованим персоналом;

- розвиток структури штабних сержантів завдяки збільшенню їх кількості у штабах усіх рівнів, в тому числі заміщення сержантами посад штабних офіцерів;
- синхронізація системи професійної підготовки та освіти сержантського складу з системою професійної освіти офіцерів, її подальше удосконалення і впровадження в навчальні програми набутого досвіду та найновітніших методик підготовки особового складу;
- забезпечення вивчення сержантами англійської мови, підвищення вимог щодо рівня володіння англійською мовою сержантів, які обіймають найвищі посади до СМРЗ;
- інтеграція посад сержантів Збройних Сил до складу об'єднаних штабів і місій НАТО.

РОЗВИТОК ВІЙСЬКОВОГО РЕЗЕРВУ

Починаючи з 2015 р. у Збройних Силах сформовано значний військовий оперативний резерв. На кінець 2020 р. чисельність такого резерву нарощено до 230 тис. осіб, які під час військової служби набули бойового досвіду та наразі звільнилися з лав Збройних Сил у запас.

Вдосконалення системи військового резерву

Кабінет Міністрів України вніс відповідні зміни (від 17.06.2020 № 495) до постанови від 12.11.2014 № 607 “Про затвердження структури військового резерву людських ресурсів”, які вдосконалили структуру військового резерву людських ресурсів (визначили поняття “резерв нарощування” і “територіальний резерв”) та уточнили загальні принципи комплектування ними військ як Збройних Сил, так і інших, утворених відповідно до законів України, військових формувань.

Водночас, для гарантованого збереження обсягів підготовлених людських ресурсів і після завершення особливого періоду, резервістам військового оперативного резерву пропонується укласти контракти про проходження служби у військовому резерві з командирами військових частин, до яких вони зараховані. На цей час такі контракти уклали понад 10 тис. резервістів.

Підготовка резервістів

Упродовж останніх років у Збройних Силах упроваджена та діє розгалужена система підготовки резервістів військового оперативного резерву. За цією системою з 2017 р. підготовлено понад 41 тис. резервістів оперативного резерву першої черги (ОР-1) та близько 66 тис. резервістів оперативного резерву другої черги (ОР-2) і військовозобов'язаних.

Призов резервістів на навчальні збори до кожної бойової бригади, як правило, здійснюється 1 раз на 2 роки. Водночас для тих бригад, які не залучаються до зборових заходів протягом поточного року, здійснюється перепідготовка їх

резервістів на дефіцитні спеціальності екіпажів (розрахунків, обслуг тощо) у відповідних навчальних центрах (курсах перепідготовки та підвищення кваліфікації). Після перепідготовки, як правило, резервісти залучаються на навчальні збори у складі штатних підрозділів своїх бригад. Такий підхід дав змогу більшості бойових бригад Збройних Сил отримати безцінну практику у їх доукомплектуванні мобілізаційними людськими ресурсами (діаграма 5.5.).

Діаграма 5.4. Чисельність резервістів Збройних Сил у 2017-2020 рр., тис. осіб

Діаграма 5.5. Обсяги підготовки резервістів 2017-2020 рр., тис. осіб

Запропонована система підготовки військового резерву людських ресурсів загалом забезпечує сталий перехід від кількісних до якісних показників її організації. Накопичені обсяги резервістів військового оперативного резерву Збройних Сил дають змогу у стислі терміни доукомплектувати бойові військові частини у разі ескалації збройної агресії Російської Федерації проти України.

ВІЙСЬКОВА ОСВІТА ТА НАУКА

У сучасних умовах військова освіта і наука перебуває у фазі інтенсивної трансформації. Амбітне завдання – у максимально стислі строки досягти достатньої сумісності зі структурами держав-членів Альянсу, осучаснити бачення подальшого розвитку військової освіти і науки, стимулює до пришвидшення імплементації стандартів НАТО. Мотивований прогнозованим кар'єрним зростанням та фахово компетентний військовослужбовець, забезпечений сучасними технологіями ведення бойових дій та новітнім озброєнням – запорука побудови сучасного професійного війська.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

Удосконалення освітнього процесу у ВВНЗ та ВНП ЗВО

Для створення у середньостроковій перспективі умов для комплектування Збройних Сил мотивованими та висококваліфікованими військовослужбовцями у Міністерстві оборони реалізується проєкт “Професійна військова освіта”. Його реалізація дасть змогу:

- удосконалити систему військової освіти та підготовки кадрів, що передбачає набуття офіцерським, сержантським (старшинським) складом нових освітніх та професійних компетентностей, операційної сумісності на основі стандартів, прийнятих у збройних силах держав-членів НАТО;
- створити з урахуванням принципів НАТО ефективну систему управління кар'єрою військовослужбовців за військовим званням.

Станом на кінець 2020 р. у Збройних Силах упроваджено систему багаторівневої підготовки сержантського (старшинського) складу, яка забезпечує професіоналізацію сержантів (старшин), набуття ними спроможностей для виконання функціональних обов'язків за посадами різних напрямів та рівнів, просування їх по службі з урахуванням вимог чинної системи кадрового менеджменту та з урахуванням її перспективної моделі, відповідає принципам і вимогам НАТО до системи та змісту підготовки сержантського (старшинського) складу.

Запровадження курсів професійної військової освіти осіб офіцерського складу

З 2018 р. у вищих військових навчальних закладах (ВВНЗ) Міністерства оборони, за підтримки іноземних радників, здійснюється апробація курсів професійної військової освіти офіцерського складу всіх рівнів за процедурами планування і прийняття військових рішень, прийнятих в державах-членах НАТО. Так на базі ВВНЗ Міністерства оборони здійснюється підготовка на курсах L-1 (А, В, С), L-2, L-3 та L-4, на яких пройшли підготовку понад 1000 офіцерів.

Підвищення кваліфікації військовослужбовців, державних службовців та працівників Збройних Сил

Для підтримання професійних компетентностей військовослужбовців, державних службовців та працівників Збройних Сил здійснюються заходи

щодо удосконалення системи підвищення кваліфікації.

Відповідно до стандартів НАТО Міністерство оборони розробило та затвердило “Каталог курсів професійної військової освіти та підвищення кваліфікації військовослужбовців та працівників Збройних Сил у вищих військових навчальних закладах і військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти”.

Військовослужбовці, державні службовці та працівники Збройних Сил матимуть змогу отримати необхідні знання як безпосередньо у ВНЗ Міністерства оборони, так і під час виконання службових обов’язків на посадах за допомогою систем дистанційного навчання.

Підготовка персоналу на курсах іноземних мов

На тактичному рівні військової освіти:

- упроваджено єдину програму вивчення іноземної мови під час навчання курсантів (слухачів) у ВНЗ (ВНП ЗВО) 600 годин для досягнення стандартизованого мовленнєвого рівня СМР-2 (Level-2) “Функціональний” відповідно до стандарту НАТО STANAG 6001;

- забезпечено 100 % тестування особового складу випускних курсів з іноземної мови з використанням “Методичних рекомендацій з проведення мовного тестування у системі Міністерства оборони України”;
- упроваджено викладання окремих фахових дисциплін іноземною мовою.

На оперативному та стратегічному рівнях військової освіти:

- встановлено вимоги щодо володіння англійською мовою для кандидатів на навчання на “командно-штабному курсі (L-2)” не нижче СМР-1+, для “курсу офіцерів об’єднаних штабів (L-3)” та “курсу вищого керівного складу (L-4)” не нижче СМР-2;
- запроваджено у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського попереднє тестування та проведення інтенсивних курсів вивчення англійської мови для кандидатів на навчання з 2021 р. та проведення “курсу офіцерів об’єднаних штабів (L-3)” англійською мовою;

- заплановано нарощування спроможностей ВВНЗ та ВНП ЗВО реалізацією проекту за програмою FMF поставки від Уряду США матеріально-технічної допомоги у 2020–2021 навчальному році, що передбачає надання нових мовних лабораторій на заміну застарілих (наданих у 1995 – 2003 рр.) та інших матеріальних ресурсів (програмного забезпечення, навчальної літератури, підручників, матеріалів для мовного тестування тощо).

Реалізація заходів Дорожньої карти Програми НАТО “Удосконалення військової освіти” (DEEP – Україна)

Упродовж 2020 р. тривало отримання допомоги від НАТО щодо опрацювання нових освітніх програм та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників ВВНЗ Міністерства оборони, подальше нарощування спроможностей сержантського (старшинського) складу Збройних Сил під час імплементації програми НАТО “Удосконалення військової освіти” – Програма DEEP (Defense Education Enhancement Program).

Також проведено 26 міжнародних заходів, у яких брали участь 275 представників Міністерства оборони, Збройних Сил, науково-педагогічних працівників ВВНЗ та 117 експертів держав-членів НАТО.

Під час реалізації Програми DEEP Альянс продовжував надавати допомогу у трансформації системи освіти, розробленні та удосконаленні освітніх програм та дисциплін, розвитку професійних навичок викладацького складу, створенні системи дистанційної освіти та підготовки сержантського складу Збройних Сил.

Започатковано та реалізується спільний проєкт “Професійна військова освіта”, метою якого є набуття оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей Міністерства оборони, Збройних Сил та інших складових сил оборони для виконання завдань оборонного планування, застосування Збройних Сил, спільних дій у складі об’єднаних органів військового управління, а також їх сумісності із силами оборони держав-членів НАТО.

ВОЄННА НАУКА

Удосконалення наукової та науково-технічної діяльності в системі Міністерства оборони

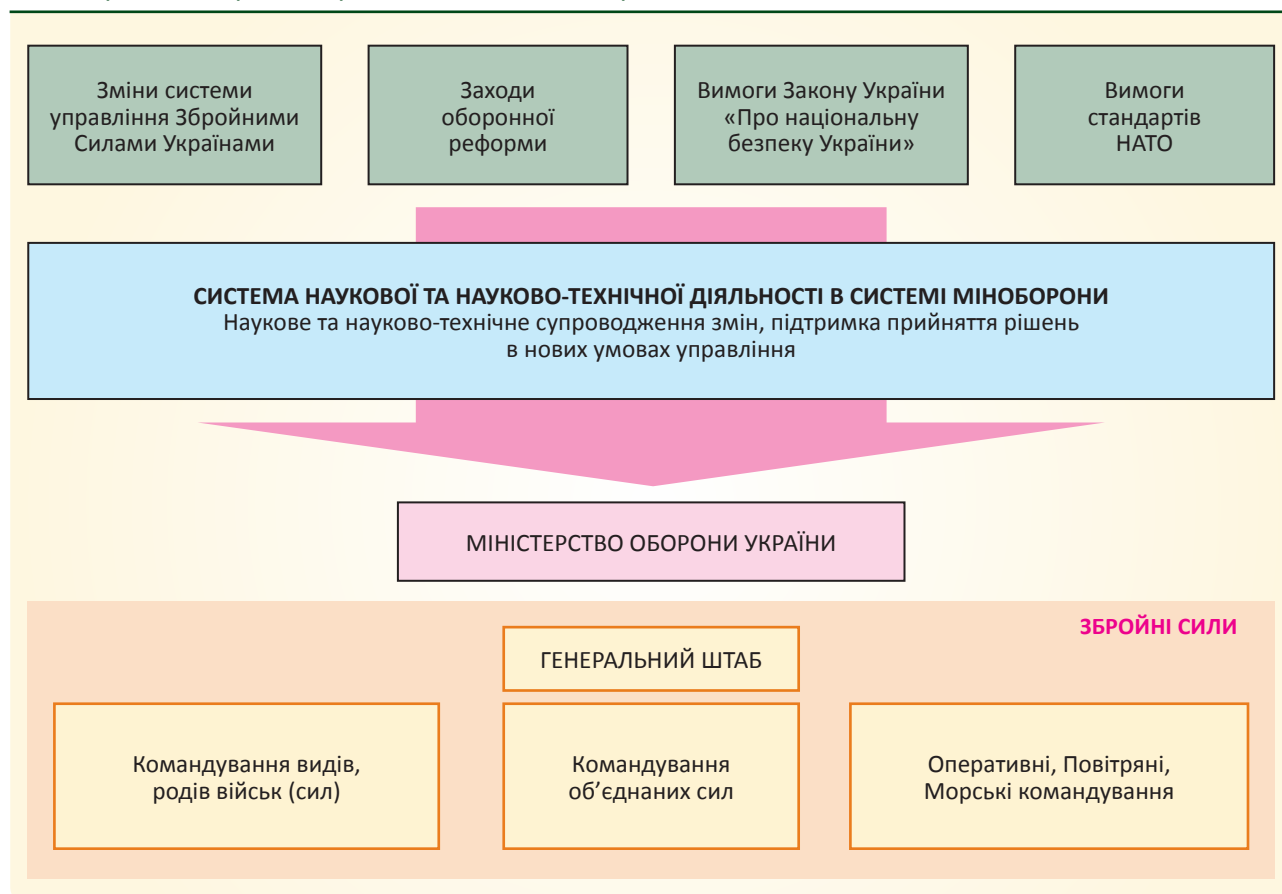
Система наукових установ відповідає оновленій системі управління Збройних Сил. Для звільнення Міністерства оборони від невластивих функцій Науково-методичний центр гуманітарної політики Збройних Сил переданий у підпорядкування Головного управління морально-психологічного забезпечення Збройних Сил.

Завершено реорганізацію Наукового центру Повітряних Сил у Науково-дослідний інститут Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба. Створені наукові підрозділи для проведення досліджень за напрямками запобігання корупції і стратегічних комунікацій у сфері безпеки та оборони.

Для забезпечення виконання базових вимог Міністерства освіти і науки України до якості проведення наукових досліджень та інтеграції військової науки із загальнонаціональною системою наукових досліджень у 2020 р. проведено державну атестацію наукових установ системи Міністерства оборони.

Схема.5.4. Виконання сучасних вимог до наукової та науково-технічної діяльності в системі Міністерства оборони України на кінець 2020 р

Міжнародне співробітництво за напрямом наукової та науково-технічної діяльності здійснюється шляхом участі вітчизняних науковців у роботі організації НАТО з науки і технологій, підгрупах Конференції національних директорів з озброєння (Conference of National Armaments Directors, CNAD) НАТО, а також в рамках двосторонніх зустрічей з представниками іноземних оборонних відомств, в інших заходах оборонного, військового та військово-технічного співробітництва.

Організація спільних досліджень з вітчизняними науковими установами та оборонною промисловістю

Науковими установами системи Міністерства оборони на підставі договорів про співпрацю забезпечено взаємодію з науковими установами Національної академії наук України, національних галузевих академій наук, Міністерства освіти і науки України, громадськими організаціями, науковими установами інших форм власності.

Наукові установи системи Міністерства оборони проводять наукові дослідження та здійснюють наукове і науково-технічне супроводження завдань і заходів державних програмних документів, зокрема із розвитку Збройних Сил, озброєння та військової техніки. За підсумками виконання Цільової науково-технічної програми Національної академії наук України "Дослідження і розробки з проблем підвищення обороноздатності і безпеки держави" на 2015 – 2019 рр. започатковано виконання нової відповідної програми до 2030 року.

Підсумки наукової та науково-технічної діяльності

Проведені наукові дослідження забезпечили впровадження сучасних практик та підходів, що використовуються в державах – членах НАТО. Отримали розвиток напрями: інформаційна та кібербезпека, інформаційні технології, інформаційно-керівні системи, робототехніка. За результатами наукового обґрунтування були розроблені проекти стратегічних документів розвитку командувань видів, родів військ (сил), а також інших документів застосування та забезпечення військ (сил).

Спрямування основних зусиль військової освіти і науки на удосконалення нормативно-правового поля у сфері освітньої, наукової і науково-технічної діяльності у системі Міністерства оборони та на виконання завдань за призначенням, забезпечило проведення заходів оборонної реформи, супроводження та реалізацію основних завдань з впровадження сучасних практик прийнятих у державах-членах НАТО.

Реалізація військової кадрової політики у 2019–2020 рр. у цілому забезпечила Міністерство оборони та Збройні Сили необхідною кількістю підготовлених високомотивованих фахівців, насамперед для комплектування військових частин і підрозділів, які залучаються до операції Об'єднаних сил.

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

Пріоритетними напрямками діяльності органів військового управління з реалізації гуманітарної політики в Збройних Силах, забезпечення соціальних гарантій військовослужбовців у 2019–2020 рр. були:

- подальше впровадження демократичного цивільного контролю над Збройними Силами;
- розвиток людського капіталу Збройних Сил, зокрема через модернізацію освіти і науки, соціального захисту, охорони здоров'я, культури та духовності, забезпечення гендерної рівності;
- удосконалення нормативно-правового регулювання питань проходження військової служби, соціального та правового захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей.

Головні зусилля командирів і начальників усіх рівнів, посадових осіб органів управління в соціально-гуманітарній сфері Збройних Сил були спрямовані на створення належних умов військової служби, проживання, навчання, відпочинку та культурно-духовного розвитку військовослужбовців, збереженні їх життя та здоров'я.

Людиноцентризм, права та свободи постійно були у центрі реалізації гуманітарної політики в українській армії.

ГРОМАДСЬКА ПІДТРИМКА ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Міністерство оборони та органи управління Збройних Сил всіх рівнів на виконання завдань, поставлених Кабінетом Міністрів України¹, налагодили тісну співпрацю з інститутами громадянського суспільства для ефективного діалогу між громадськістю та оборонним відомством з питань розвитку Збройних Сил. Взаємодія Міністерства оборони з громадськістю активно розвивається і вдосконалюється. Таке співробітництво є точкою доступу громадян і громадських організацій до сфер діяльності Збройних Сил, з якими пов'язані суспільні інтереси і потреби, насамперед — забезпечення у нашій державі миру та безпеки.

Роль і місце консультативно-дорадчих органів, які діють при Міністерстві оборони, у розвитку Збройних Сил

Консультативно-дорадчі органи при Міністерстві оборони створені для забезпечення участі громадян в управлінні державними справами у сфері безпеки та оборони та здійснення цивільного контролю за діяльністю оборонного відомства.

Одне з основних завдань консультативно-дорадчих органів полягає у широкому залученні громадськості до формування та реалізації державної політики у воєнній сфері, що сприяє виконанню Міноборони покладених на нього завдань та підвищує авторитет Збройних Сил.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України "Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики" від 03.11.2010 № 996 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 353).

У 2020 р. для підготовки рекомендацій з питань досягнення загальної мети і конкретних цілей оборонної реформи створено Раду сприяння імплементації реформ Міністерства оборони (наказ Міністерства оборони України від 24.06.2020 № 222). При цьому діяльність Проектного офісу реформ була припинена Міністром оборони України (наказ Міністерства оборони України від 10.04.2020 № 120).

Протягом 2019–2020 рр. продовжувала працювати Громадська рада при Міністерстві оборони. У листопаді 2020 р. Міністр оборони затвердив нове Положення про Громадську раду при Міністерстві оборони та сформував її персональний склад.

Протягом звітного періоду Громадська рада провела 12 розширених засідань, зокрема за участю керівного складу Міноборони, під час яких було розглянуто такі питання:

- стан соціального захисту, у тому числі житлового та медичного забезпечення військовослужбовців, осіб, звільнених у запас і відставку, ветеранів військової служби та членів їхніх сімей;
- пенсійне забезпечення ветеранів та перерахунок пенсій;
- створення в державі національного меморіального кладовища;
- стан організації в Міноборони державно-приватної взаємодії та державно-приватного партнерства в умовах особливого стану;
- стан інформаційної безпеки держави, роль та місце Збройних Сил у її забезпеченні.

За результатами розгляду винесених на засідання питань було надано пропозиції для врахування їх під час розроблення нормативно-правових актів у визначених сферах діяльності.

Інформаційне супроводження спільних заходів Міністерства оборони та консультативно-дорадчих органів протягом звітного періоду здійснювали військові засоби масової інформації, що сприяло діяльності громадських організацій, які опікуються питаннями розвитку популяризації Збройних Сил у громадянському суспільстві.

У кожному структурному підрозділі Міністерства оборони визначено представників для координації і взаємодії з консультативно-дорадчими органами, що сприятиме подальшій ефективній роботі по вирішенню визначених для Міноборони завдань.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ НА СВОБОДУ СОВІСТІ ТА ВІРОСПОВІДАННЯ

Міністерство оборони для реалізації права військовослужбовців на свободу совісті та віросповідання, гарантованого Конституцією України, спрямовує зусилля на організацію системної роботи з налагодження душпастирської опіки у Збройних Силах та забезпечення її відповідними фахівцями (табл. 6.1.).

Таблиця 6.1. Розподіл посад військових священників (капеланів) по видах, родах військ(сил) Збройних Сил на кінець 2020 року (посад)

Посади	Усього	Види, роди військ (сил) Збройних Сил					ГШ ЗСУ	МОУ
		СВ	ПС	ВМС	ДШВ	КМС		
Введено	128	64	17	16	11	6	4	10
Укомплектовано	93	48	14	9	8	5	3	6
Триває добір священнослужителів	35	16	3	7	3	1	1	4

Протягом 2019–2020 рр. забезпечення душпастирської опіки військовослужбовців було спрямоване на розвиток служби військового духовенства (капеланської служби), а саме вивчення набутого досвіду задоволення духовно-релігійних потреб особового складу під час проведення операції Об'єднаних сил, а також досвіду армій держав-членів НАТО стосовно організації діяльності служби військового духовенства та підготовки військових священників (капеланів).

Для систематизації поглядів щодо розвитку системи задоволення духовно-релігійних потреб, визначення мети, завдань та принципів діяльності служби військового духовенства (капеланської служби) у Збройних Силах запроваджено доктрину “Задоволення духовно-релігійних потреб в об'єднаних операціях” (введена в дію рішенням начальника Генерального штабу Збройних Сил України від 30.09.2020 № 2941/НВГШ).

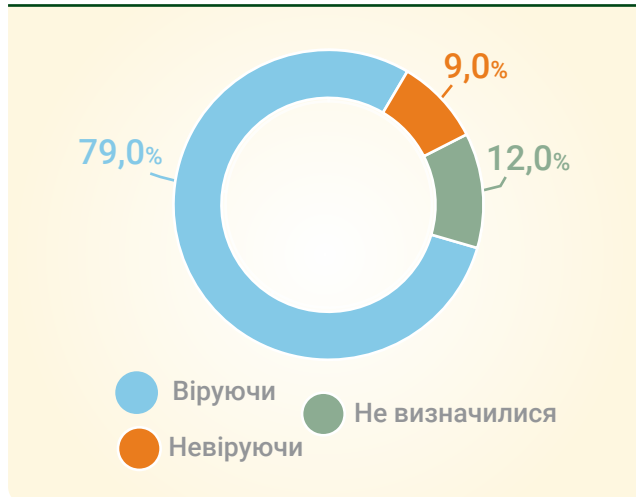
Щодо свободи совісті та віросповідання військовослужбовців Збройних Сил України (за результатами опитування 2020 році)

У 2020 р. було організовано та проведено опитування особового складу Збройних Сил щодо вивчення питань задоволення їх духовно-релігійних потреб.

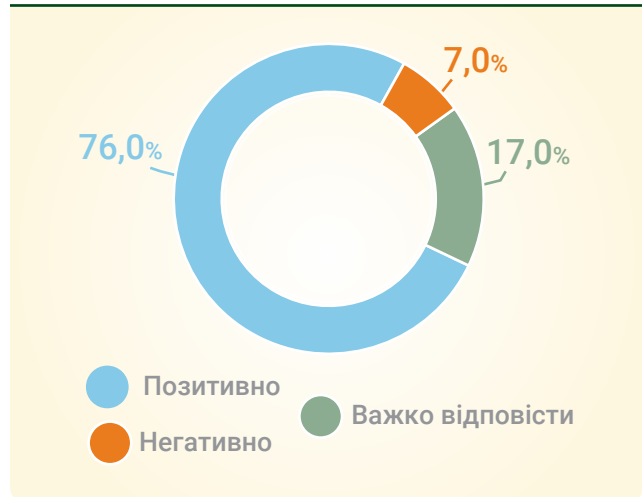
За результатами опитування з'ясовано, що переважна більшість опитаних респондентів (79%) вважають себе віруючими (діаграма 6.1.).

Також результати анкетування показують, що 76% респондентів вважають діяльність військових священників (капеланів) у військах позитивною та необхідною (діаграма 6.2.).

Даграма 6.1. Результати опитування особового складу Збройних Сил про ставлення до віри (% від опитаних)

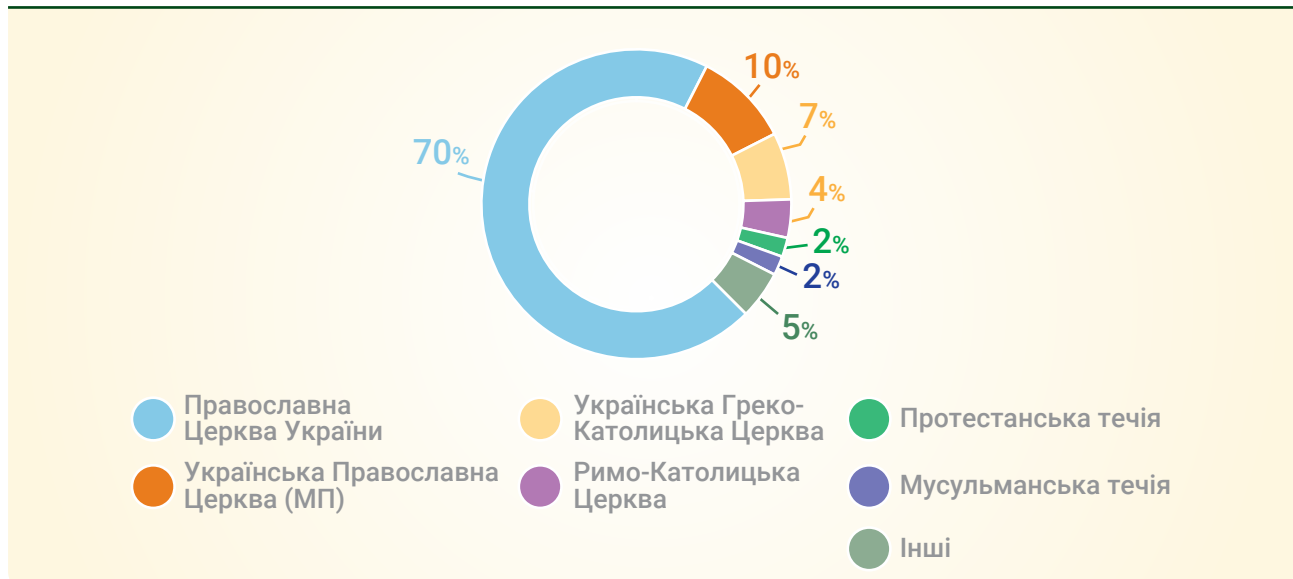

Даграма 6.2. Результати опитування особового складу Збройних Сил про відношення до діяльності священників (капеланів) (% від опитаних)

Переважна більшість респондентів вважають себе прихожанами Православної церкви України – 70%. Кількість віруючих військовослужбовців інших конфесій розподілилися таким чином (діаграма 6.3.).

Даграма 6.3. Результати опитування особового складу Збройних Сил про ставлення до віри (% від опитаних)

Ураховуючи досвід роботи у 2014 – 2020 рр., діяльність військових священників (капеланів) дала можливість забезпечити фахову духовно-моральну опіку особового складу Збройних Сил у процесі формування та підтримання його морально-психологічного стану на рівні, який дає змогу виконувати завдання за призначенням, а також сприяє національно-патріотичному вихованню військовослужбовців.

Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у Збройних Силах України

Україна поступово інтегрується в євроатлантичну безпекову модель, в якій рівні права та можливості жінок і чоловіків є основою демократичного суспільства, що прагне соціальної справедливості та поваги до прав людини.

Для країни надто важлива якість війська, тому Збройні Сили не зважають на стать – професіоналізм передусім.

Українки нарівні із чоловіками беруть участь у розбудові нової армії та її осучасненні. Жінки професійно опановують добровільно обраний військовий фах, у якому донедавна важко було їх уваяти.

Стан впровадження державної гендерної політики у Збройних Силах України

За результатами активного впровадження протягом 2019–2020 рр. принципів рівних прав і можливостей жінок і чоловіків у діяльність Збройних Сил жінки проходять військову службу у Збройних

Силах на рівних засадах із чоловіками, у тому числі на офіцерських посадах.

Відповідними нормативно-правовими актами усунуто обмеження комплектування посад осіб офіцерського складу військовослужбовцями-жінками у військових частинах спеціального призначення.

На цей час для військовослужбовців-жінок залишаються недоступними офіцерські посади, робота на яких пов'язана з використанням отруйних речовин, на підводних човнах та надводних кораблях (крім посад медичного та морально-психологічного забезпечення).

Доступність цих посад для військовослужбовців-жінок відповідає вимогам сьогодення, але суперечить окремим положенням чинного законодавства у сфері охорони праці жінок.

Відкрито доступ військовослужбовцям-жінкам до всіх військово-облікових спеціальностей рядового, сержантського і старшинського складу, у тому числі і "бойових".

Постановою Кабінету Міністрів України дівчатам надано можливість навчатися у військових (військово-морських) ліцеях.

Скасовано обмеження прийому осіб жіночої статі на навчання у ВВНЗ та ВНП ЗВО. Прийом на навчання жінок відбувається за спеціальностями підготовки відповідно до військово-облікових спеціальностей, визначених у переліку військових посад осіб офіцерського складу Збройних Сил, які можуть бути заміщені військовослужбовцями-жінками.

Триває розширення мережі радників з гендерних питань. Призначено радників з гендерних питань у Головнокомандувача Збройних Сил, начальника Генерального штабу, командувачів видів (родів) військ, у складі об'єднаних оперативних штабів.

Загальна чисельність мережі радників з гендерних питань на кінець 2020 р. становить 61 особу.

Крім того, наказом Міністерства оборони від 08.10.2019 № 519 Перелік професійних назв робіт працівників Збройних Сил доповнено позицією “радник з гендерних питань”, що дало можливість ввести штатні посад радників.

Налагоджено співпрацю з міжнародними партнерами та громадськими організаціями з питань впровадження гендерної політики. Надійними міжнародними партнерами з питань впровадження гендерної політики у діяльність Збройних Сил є ООН Жінки в Україні, ОБСЄ, НАТО, які всебічно підтримують досягнення світових стандартів гендерної рівності, сприяють посиленню гендерних чинників у діяльності оборонного відомства.

Забезпечено систематичне підвищення гендерної компетентності особового складу.

Гендерна рівність є засадничим принципом реалізації усієї повноти прав людини. Саме тому важливо формувати належний рівень професійної гендерної компетентності особового складу, що полягає у формуванні розуміння концепції гендеру і потреби керуватися нею у повсякденній діяльності.

Особовий склад Збройних Сил активно залучений до заходів, які сприяють підвищенню рівня гендерної обізнаності (семінарів, тренінгів, нарад, зустрічей тощо).

З цією метою третій рік поспіль Міністерство оборони України спільно з ОБСЄ проводять регіональні семінари з питань рівних прав та можливостей для жінок і чоловіків у Збройних Силах України в межах проекту “Посилення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України”.

Діаграма 6.4. Частка жінок на посадах у Збройних Силах (% на початок року)

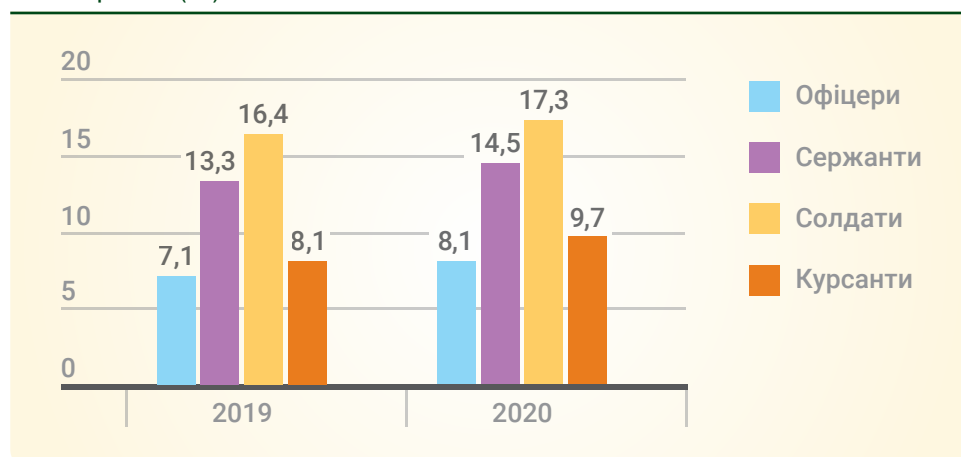
Незважаючи на складну ситуацію на сході України, професія військового серед жінок продовжує набувати популярності.

Частка військовослужбовців-жінок у Збройних Силах станом на 01.01.2021 р. становить 15,5 % (у 2018 р. – 12,2 %). Тенденція до постійного збільшення частки жінок-військовослужбовців є свідченням серйозних соціальних зрушень у Збройних Силах (діаграми 6.4. та 6.5.).

У Збройних Силах активно впроваджується державна гендерна політика. Дотримання рівних прав та свобод військовослужбовців як громадян суверенної і демократичної держави є найважливішим завданням у діяльності керівництва Міністерства оборони.

Вжиті заходи дали можливість підвищити стандарти рівних прав та можливостей чоловіків і жінок у Збройних Силах та досягнути позитивних змін у структурі сучасної української армії.

Діаграма 6.5. Частка військовослужбовців-жінок на посадах за категоріями (%)

Гендерна політика, яка є одним із найважливіших аспектів загальнолюдського принципу рівності та сприяє максимальній реалізації соціального потенціалу жінок і чоловіків у справі підвищення обороноздатності держави та бойової готовності її війська, є одним із пріоритетних напрямів діяльності оборонного відомства.

РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ЧЛЕНІВ ЇХНІХ СІМЕЙ

Протягом 2019-2020 рр. Міністерством оборони вживалися заходи щодо посилення соціального захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей, який є важливим мотиваційним чинником, що впливає на рішення громадян вступити на військову службу, а також закріплює досвідчені кадри на військовій службі у Збройних Силах.

Зазначена робота велася за напрямком удосконалення нормативно-правової бази, яка регламентує соціальні гарантії військовослужбовців, осіб, звільнених з військової служби та членів їхніх сімей і в першу чергу – шляхом внесення змін до Закону України “Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей”, а саме:

- опрацьовано та здійснено супровід у Верховній Раді проекту Закону (реєстраційний номер 2343), яким передбачається розширити перелік відпусток, що надаються під час дії особливого періоду (зокрема, відпустки на навчання та відпустки учасникам бойових дій), надати можливість військовослужбовцям замінювати частину щорічної основної відпустки грошовою компенсацією, тощо;
- підтримано проект Закону (реєстраційний номер 2593), яким передбачається надання пільг на санаторно-курортне лікування без урахування сукупного доходу сім'ї;
- розроблено та внесено до Кабінету Міністрів України проект Закону у частині заохочення громадян до проходження військової служби за контрактом, поліпшення соціального і правового захисту військовослужбовців та членів їхніх сімей, захисту військовослужбовців в інформаційному просторі та збереження їхньої репутації як політично неупереджених.

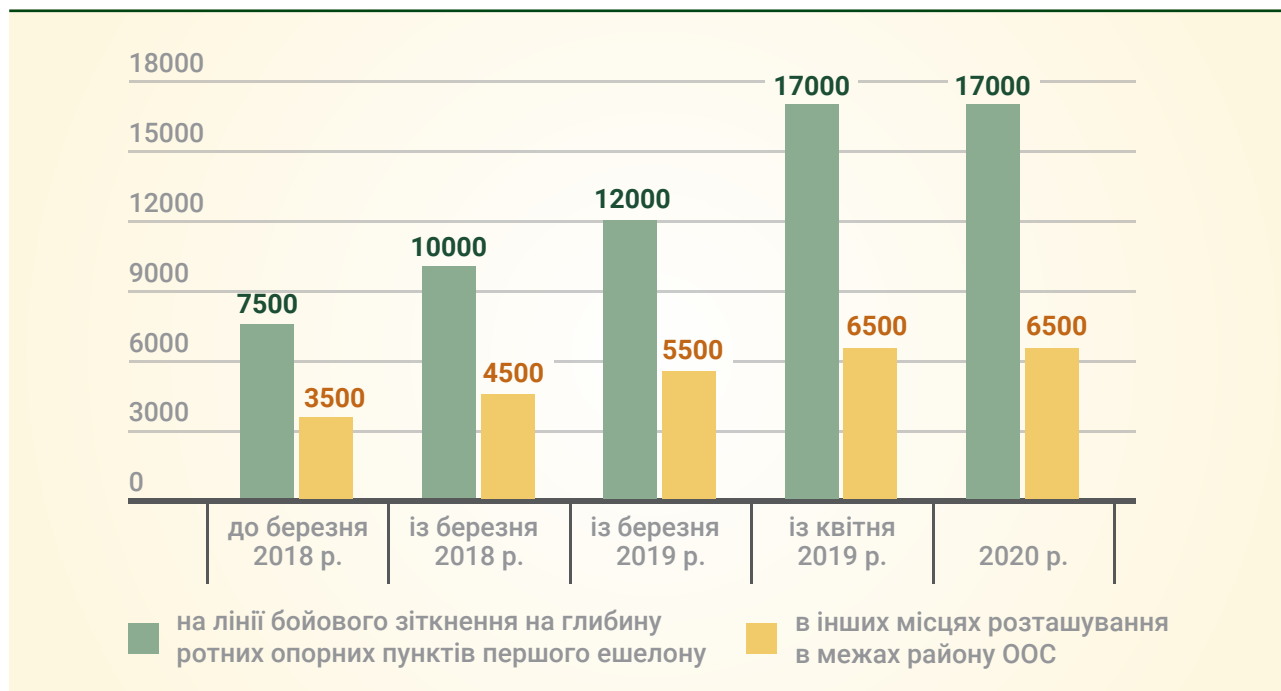
Також оборонним відомством, на виконання рішення Колегії Міноборони від 22.12.2020, проведено комплексний аналіз законодавства України у сфері соціального захисту військовослужбовців з урахуванням досвіду держав-членів НАТО з питань кодифікації їх національного законодавства у сфері соціального захисту. За результатами відповідної роботи опрацьовано законопроект, у якому будуть зведені всі пільги та гарантії, які надаються військовослужбовцям, особам, звільненим з військової служби, та членам їхніх сімей.

Таким чином, продовження політики, спрямованої на посилення соціального захисту військовослужбовців, в тому числі забезпечення їх житлом, гідне грошове забезпечення, надання якісних медичних послуг, а також гарантій у разі звільнення з військової служби, залишаються пріоритетним завданням Міністерства оборони.

Грошове забезпечення військовослужбовців

Виділені Міністерству оборони у 2019 р. асигнування для виплати грошового забезпечення військовослужбовцям у сумі 48,9 млрд грн дали змогу збільшити розмір грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил у середньому на 30 %, до того ж мінімальний розмір грошового забезпечення для військовослужбовців рядового складу за контрактом першого року служби встановлено не менше 10,2 тис. грн.

Динаміку збільшення розмірів місячного грошового забезпечення військовослужбовців за основними типовими посадами наведена у діаграмах 6.6., 6.7., і таблицях 6.2., 6.3.

Діаграма 6.6. Розміри винагороди за безпосередню участь в АТО

Обсяги фінансування Збройних Сил у 2019 р. забезпечили, крім виплати в повному обсязі щомісячного грошового забезпечення та інших обов'язкових одноразових виплат, підвищення розмірів винагороди за безпосередню участь у заходах із забезпечення національної безпеки та оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації військовослужбовцям, які виконують завдання:

- на лінії бойового зіткнення на глибину ротних опорних пунктів першого ешелону – з 7 500 грн (у 2018 р.) до 17 000 грн (у 2019 р.);
- в інших місцях дислокації в межах визначеного району – з 3 500 грн (у 2018 р.) до 6 500 грн (у 2019 р.).

Фонд грошового забезпечення на 2020 р. порівняно з 2019 р. збільшено на 5,9 млрд грн або на 12 %, що забезпечило можливість здійснення виплат у розмірах на рівні 2019 р. у повному обсязі, у тому числі щомісячного грошового забезпечення, інших обов'язкових одноразових виплат, а також винагороди за безпосередню участь в операції Об'єднаних сил військовослужбовців у підвищених розмірах (17 000 грн на передній лінії оборони; 6 500 грн в – інших районах проведення операції).

Крім того, збережено збільшені розміри грошового забезпечення військовослужбовцям дефіцитних спеціальностей (льотчикам, снайперам тощо), стосовно яких у 2019 р. було прийнято окремі рішення.

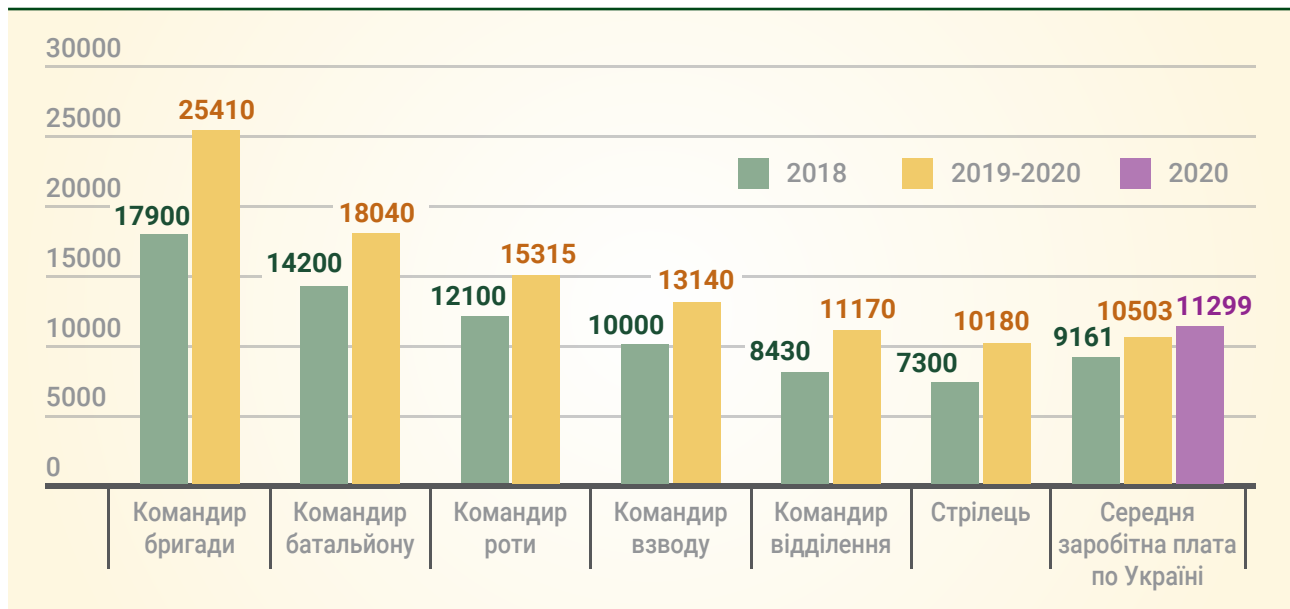
Для додаткового стимулювання військовослужбовців, які виконують завдання в районі проведення операції Об'єднаних сил й отримують винагороду за участь у заходах із забезпечення національної безпеки і оборони в розмірі від 6 500 грн до 17 000 грн., з 27 липня 2020 р. рішенням Уряду² встановлено додаткову (до встановлених раніше) винагороду військовослужбовцям за створення безпечних умов виконання бойових завдань та збереження життя і здоров'я (в розмірі від 5 000 до 18 000 грн.).

² Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 20 січня 2016 р. № 18" № 741 від 29 липня 2020 р.

Таблиця 6.2. Розміри виплати винагороди за створення безпечних умов виконання бойових завдань та збереження життя і здоров'я військовослужбовцям, які беруть участь в заходах ЗНБО (ООС) у 2020 році

Типова посада	Розміри винагороди, грн
Командувач об'єднаних сил	18 000
Командир оперативного - тактичного угруповання військ	15 000
Командир бригади	13 000
Командир батальйону (дивізіону)	10 000
Командир роти (батареї)	9 000
Командир взводу	7 000

Діаграма 6.7. Середні розміри грошового забезпечення військовослужбовців Збройних Сил за основними типовими посадами у 2018–2020 рр., грн.

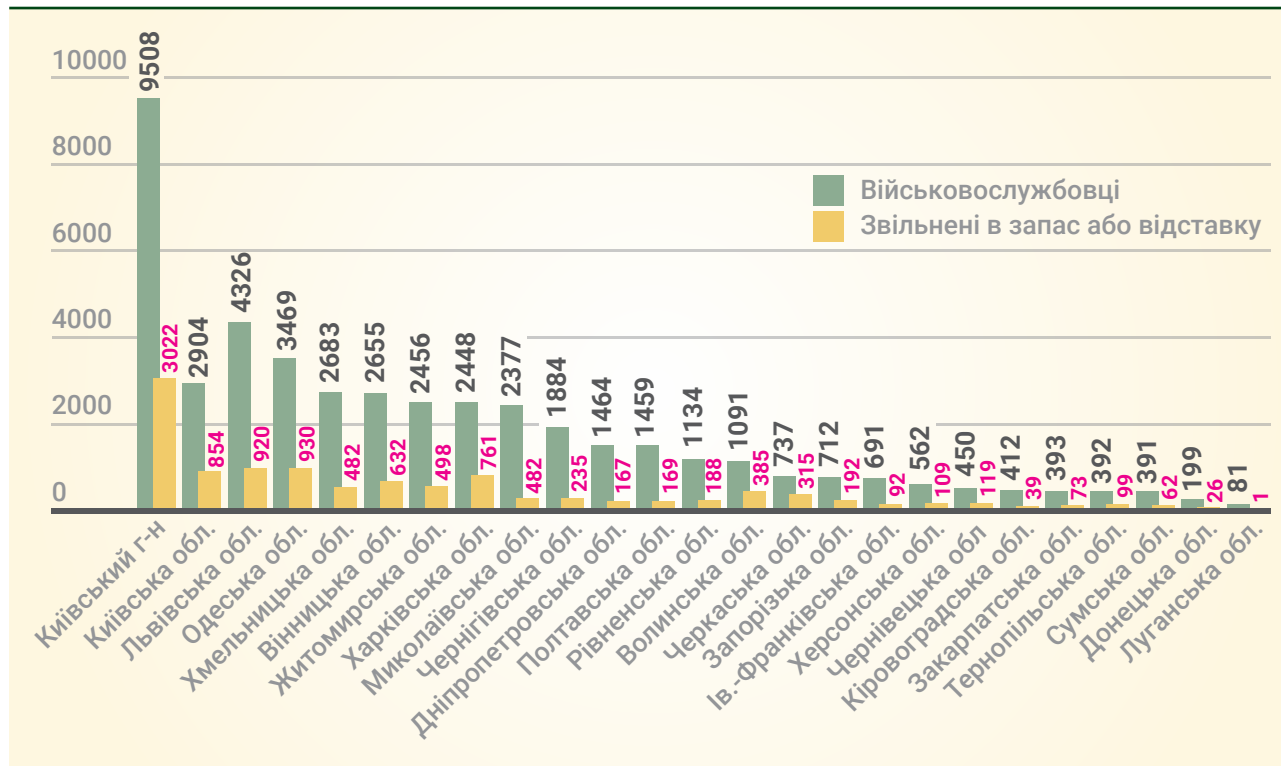
Таблиця 6.3. Середні розміри грошового забезпечення військовослужбовців за основними типовими посадами у видах (родах, силах) Збройних Сил

Типова посада	Рівень місячного грошового забезпечення (тис. грн)						
	Сухопутні війська		Десантно – штурмові війська та морська піхота		Сили спеціальних операцій		
	2018	2019–2020	2018	2019–2020	2018	2019	2020
Командир бригади (полковник)	17,9	25,41	19,0	28,405	-	-	-
Командир полку (полковник)	16,8	21,99	17,8	24,59	29,56	26,52	26,7
Командир батальйону (п/полковник)	14,2	18,54	15,78	21,47	17,54	23,39	23,57
Командир роти (капітан)	12,1	15,82	13,75	18,47	15,37	20,61	20,79
Командир взводу (лейтенант)	10,0	14,14	11,9	15,75	13,38	17,84	18,0
Командир відділення (мол.серж)	8,43	11,17	10,39	13,62	12,15	15,54	15,72
Стрелець (солдат)	7,63	10,18	9,48	12,28	11,24	14,2	14,39

Забезпечення постійним та службовим житлом військовослужбовців та членів їхніх сімей

Станом на 01.01.2021 на квартирному обліку у Збройних Силах перебувають **44,9** тис. сімей військовослужбовців (діаграма 6.8).

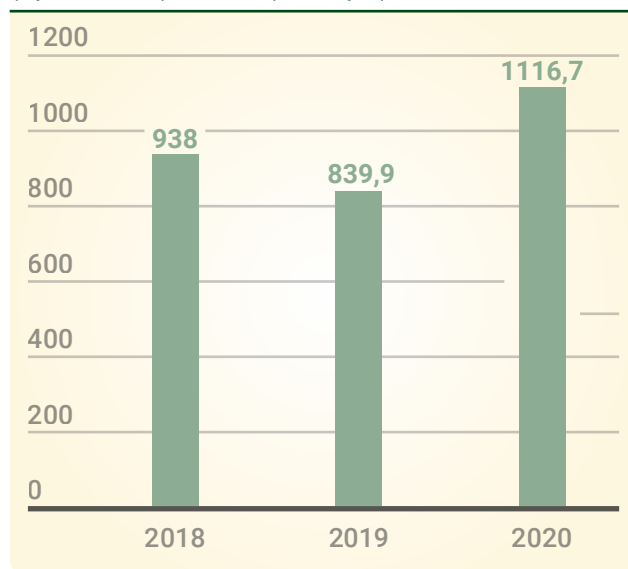
Діаграма 6.8. Кількість військовослужбовців та осіб, звільнених у запас (відставку) які перебувають на квартирному обліку (на кінець 2020 р.)

Протягом 2020 р. комісія з контролю за забезпеченням військовослужбовців Збройних Сил та членів їхніх сімей жилими приміщеннями погодила розподіл **193** квартир, з них:

Діаграма 6.9. Фінансування будівництва (придбання) житла (млн грн)

- **90** квартир, закуплених на вторинному ринку;
- **48** квартир поточного вивільнення (розподіл квартир, що звільняються військовослужбовцями);
- **25** службових квартир, отриманих від благодійного фонду;
- **22** квартири, виключені з переліку службового житла Міністерства оборони та надані для постійного проживання сім'ям військовослужбовців;
- **8** квартир для постійного проживання, отриманих за інвестиційними договорами.

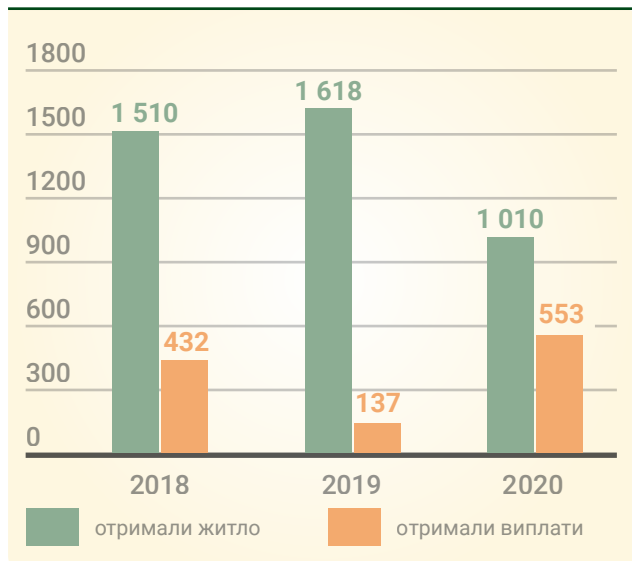
Крім того, **264** службові квартири Міністерство оборони придбало на вторинному ринку та отримало заявки по поточному вивільненню (штатно-посадове житло).

Всього у 2020 році поліпшено житлові умови **1 010** сімей військовослужбовців Збройних Сил та осіб, звільнених з військової служби в запас або у відставку, а також виплачено грошову компенсацію за отримання житла **553 сім'ям** військовослужбовців та осіб, звільнених в запас або у відставку на суму **461,9 млн грн** (діаграма 6.10).

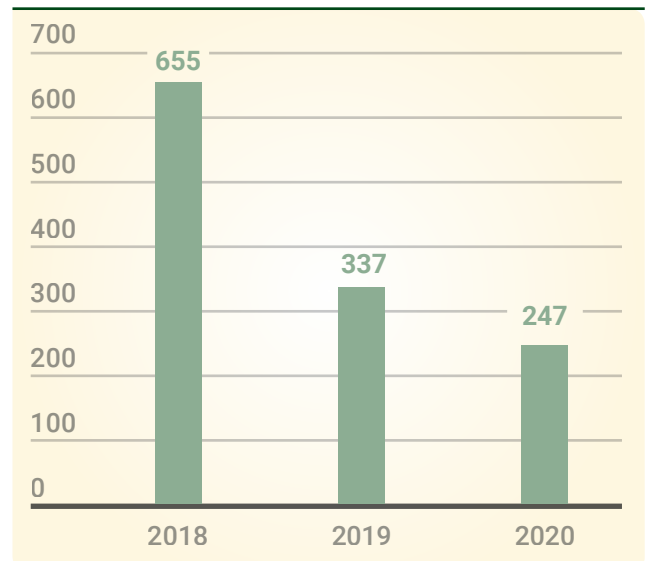

Пріоритетно забезпечувалися житлом військовослужбовці – учасники АТО (ООС) (діаграма 6.11).

Діаграма 6.10. Стан забезпечення житлом військовослужбовців у 2018–2020 рр.

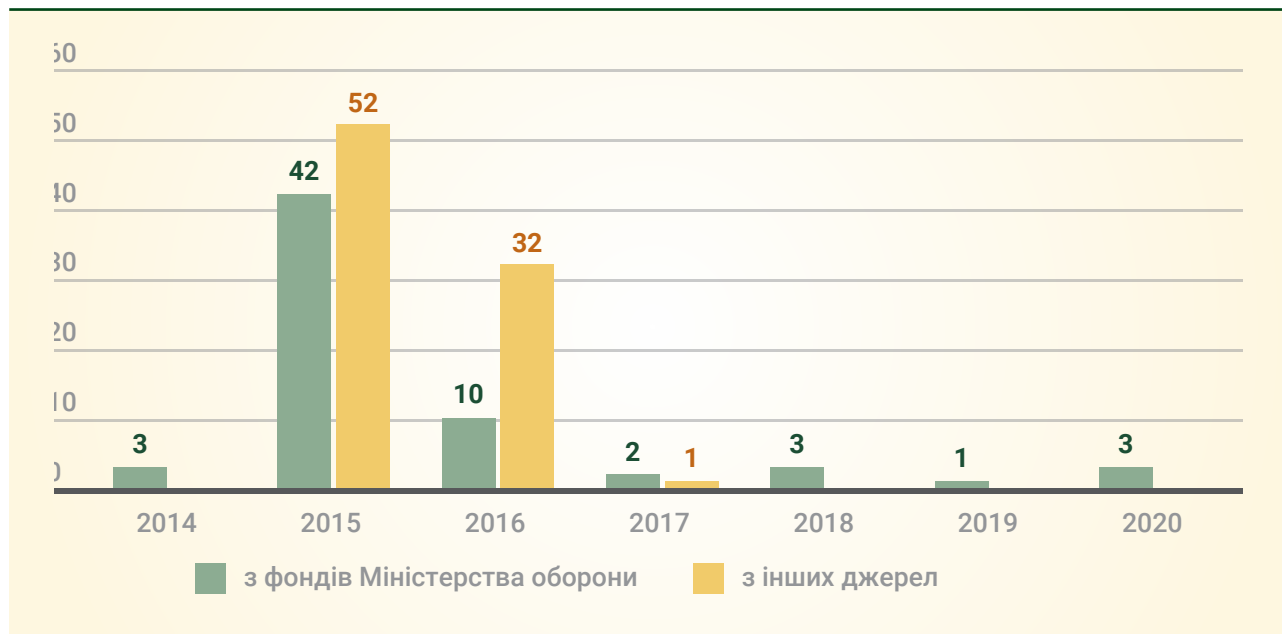

Діаграма 6.11. Забезпечення житлом військовослужбовців – учасників АТО (ООС)

З різних джерел забезпечено житлом **149** сімей військовослужбовців, загиблих в ході ООС (АТО), що перебували на квартирному обліку в гарнізонах Збройних Сил, з них **64** сім'ї отримали житло за рахунок житлового фонду Міноборони (діаграма 6.12).

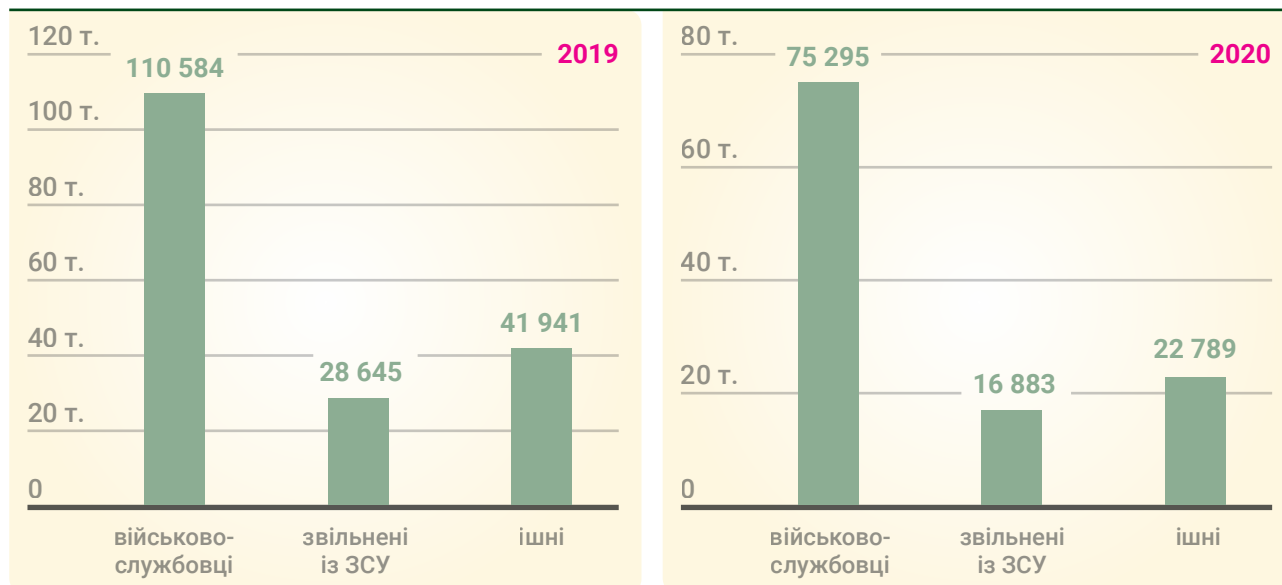
Діаграма 6.12. Стан забезпечення житлом сімей військовослужбовців, які загинули в ході АТО (ООС) на кінець 2020 року

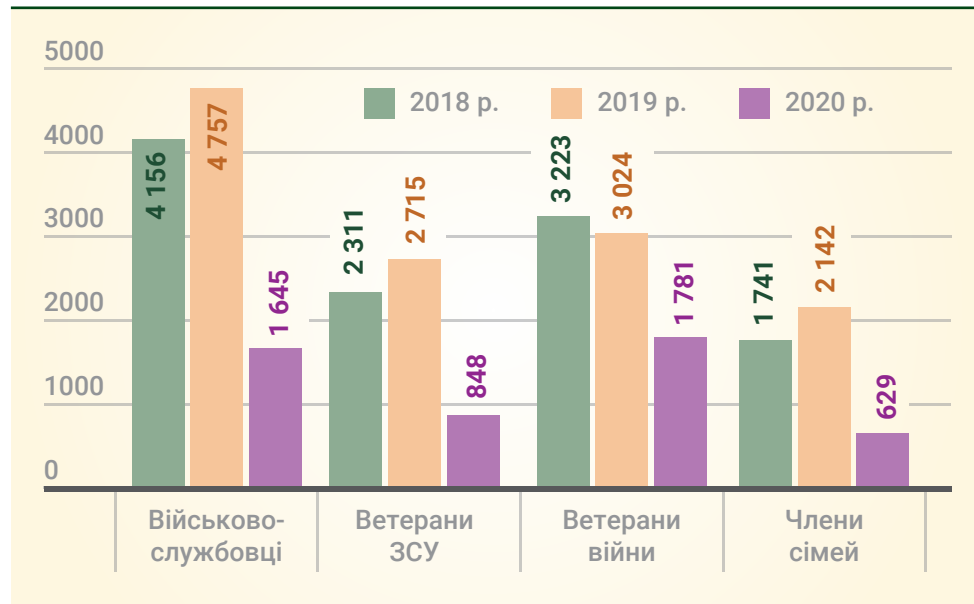

МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

На медичному забезпеченні у закладах охорони здоров'я в системі Міністерства оборони перебувають близько 1,2 млн осіб, із них: військовослужбовців – 250 тисяч, пенсіонерів Міністерства оборони (ветеранів військової служби, ветеранів війни, учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС тощо) – 330 тисяч, членів сімей військовослужбовців та пенсіонерів Міністерства оборони – 585 тисяч, працівників Збройних Сил, які працюють у шкідливих умовах – 47 тисяч (діаграми 6.13. та 6.14.)

Діаграма 6.13. Соціальна структура пацієнтів, які пройшли стаціонарне лікування у закладах охорони здоров'я в системі Міністерства оборони (% та чисельність)

Діаграма 6.14. Показники лікування та оздоровлення у закладах Збройних Сил (осіб)

Для проведення санаторно-курортного лікування і медичної реабілітації військовослужбовців, учасників АТО/ООС та інших категорій у Міністерстві оборони існує 5 закладів санаторно-курортного лікування та медичної реабілітації і 2 санаторних відділення у структурі Військово-медичних клінічних центрів регіонів. Їх загальна штатна ліжкова місткість становить 2050 ліжок.

ПРОДОВОЛЬЧЕ ТА РЕЧОВЕ ЗАБЕЗПРЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Продовольче забезпечення військовослужбовців Збройних Сил та впровадження реформи системи харчування

Для поліпшення організації харчування особового складу Збройних Сил наказом Міністерства оборони України від 15.11.2019 № 591 (зі змінами) затверджено Каталог продуктів харчування.

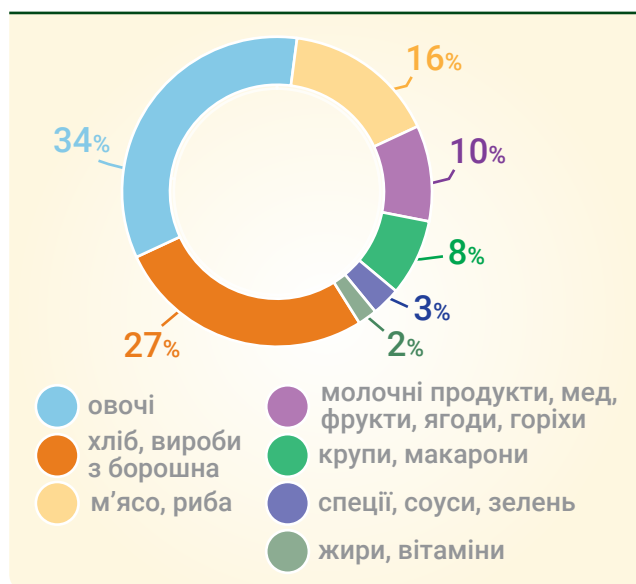

Щоб забезпечувати безперервність процесу харчування особового складу Збройних Сил із застосуванням Каталогу продуктів харчування за будь-яких умов, у 2020 р. внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України “Деякі питання організації харчування особового складу Збройних Сил” від 28.12.2016 № 1026, що даватиме змогу Міністерству оборони проводити процедури закупівель послуг щодо забезпечення харчуванням і, як результат, організувати харчування із застосуванням Каталогу продуктів харчування з 2021 р. для особового складу в усіх військових частинах Збройних Сил у стаціонарних та польових умовах.

Важливим результатом зазначеного є урізноманітнення асортименту страв та поліпшення якості харчування військовослужбовців. У 2019 р. внесені зміни до Каталогу продуктів харчування: доповнено 13 позиціями продуктів харчування (овочевої, молочної, рибної груп) із розробленням описів до них.

Діаграма 6.15. Співвідношення продуктів, які визначені Каталогом

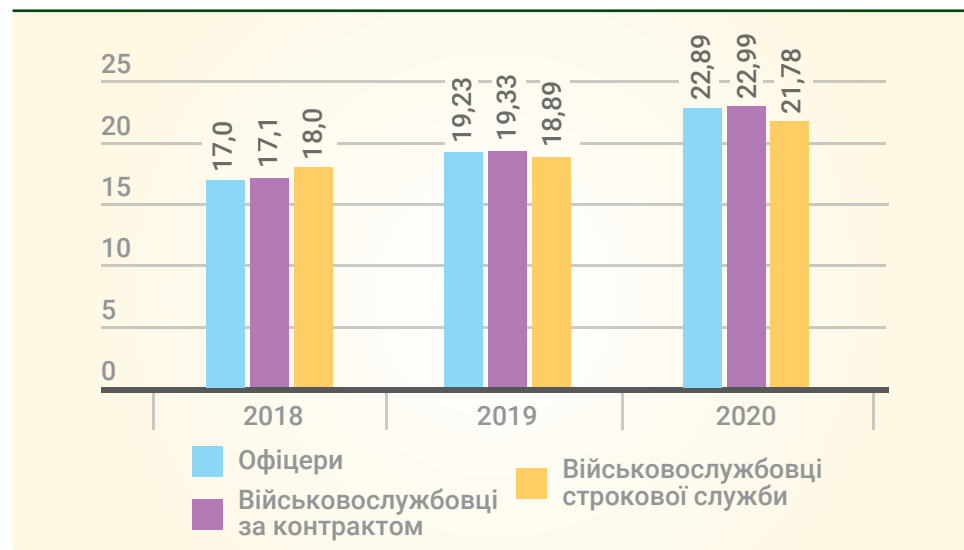
Крім того, у 2020 р. для забезпечення особового складу Збройних Сил норму № 15 удосконалено раціонами добового польового набору продуктів (далі – ДПНП-Р), які розширено з 7 до 14, до складу яких включено 35 готових до вживання других страв, підвищено вимоги до якісних показників комплектувальних складових раціонів ДПНП-Р та збільшено термін придатності до 24 місяців, що дасть змогу тривало зберігати сухі пайки.

Також розроблено технічну специфікацію Міністерства оборони України “Повсякденний набір сухих продуктів – ПНСП-Р” ТС А01ХJ.68999160:2020 (01) відповідно до Норми № 10 (згідно з розробленою технічною специфікацією асортимент раціонів ПНСП-Р розширено з 3 до 24 раціонів, до складу яких включено 24 варіанти консервованої другої обідньої страви з м'ясом та підвищено вимоги до якісних показників комплектувальних складових раціонів ПНСП-Р).

Речове забезпечення військовослужбовців Збройних Сил. Заходи для приведення речового забезпечення до стандартів НАТО

Загальні призначення за напрямом речового забезпечення у 2019 р. становили **4 040,8** млн грн, тобто 28% від потреби, у 2020 р. – **3 763,1** млн грн, тобто 26% від потреби.

Діаграма 6.16. Вартість речового забезпечення одного військово-службовця (тис. грн)

Дані про вартість речового забезпечення одного військовослужбовця наведені у діаграмі 6.16., а про обсяги отриманого та виданого речового майна – у табл. 6.3.

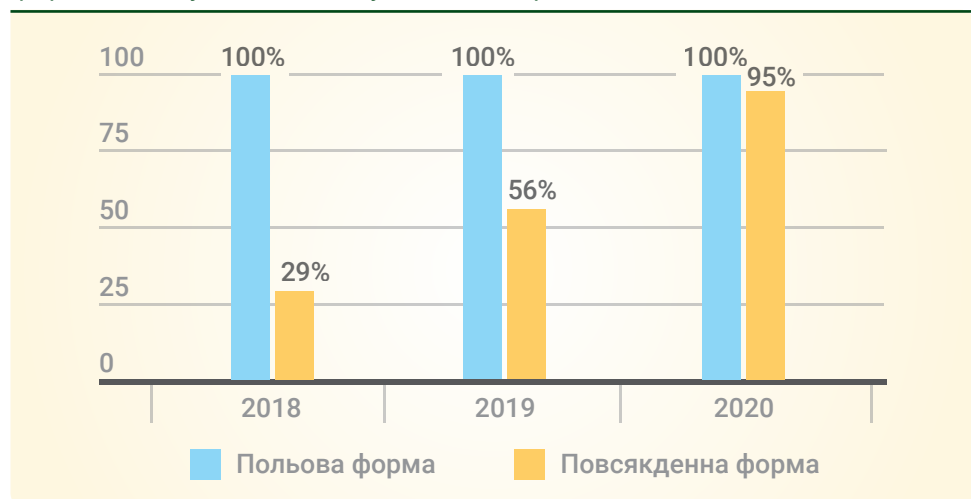
Таблиця 6.4. Обсяги отриманого та виданого речового майна

Найменування речового майна	Одиниця виміру	Поставлено з промисловості		Видано	
		2019	2020	2019	2020
Костюм літній польовий	тис. к-тів	318,6	394,8	227,0	312,6
Кашкет польовий	тис. шт.	142,0	250,78	154,1	147,1
Шапка зимова	тис. шт.	147,0	136,4	96,5	124,8
Куртка вітровологозахисна зимова	тис. шт.	157,6	147,4	98,3	122,9
Штани вітровологозахисні зимові	тис. шт.	157,6	87,4	55,1	100,4
Черевики з високими берцями	тис. пар.	346,4	237,4	235,4	241,4
Бронежилети	тис. шт.	25,0		23,6	7,1
Шоломи кулезахисні	тис. шт.	25,0		16,8	21,0
Куртка костюму утеплювача	тис. шт.	157,0	180,4	137,3	138,3
Фуфайка трикотажна	тис. шт.	337,2	522,2	307,2	388,3

Отримане речове майно дало змогу забезпечити:

- особовий склад у районі проведення ООС засобами індивідуального захисту та іншим речовим майном на 100 %; офіцерів, прапорщиків, військовослужбовців військової служби за контрактом повсякденною формою одягу – на 95 %, польовою формою одягу – на 100 %; військовослужбовців строкової служби, курсантів та ліцеїстів, військовослужбовців національних контингентів Збройних Сил основними предметами військової форми на 100 %; навчальні центри речовим майном – на 100 % (діаграма 6.17.).

Діаграма 6.17. Рівень забезпеченості польовою та повсякденною формою одягу військовослужбовців Збройних Сил

Забезпечення засобами індивідуального захисту (бронежилетами та шоломами кулезахисними) у 2020 р. здійснювалося зі створених запасів на складах Збройних Сил.

Кошти у 2018 – 2020 рр. для відновлення непорушних запасів речового майна не були передбачені. За рахунок фінансування поточного забезпечення непорушні запаси речового майна відновлено до 14 %.

Протягом 2019–2020 рр. розроблено та прийнято на забезпечення нові зразки речового майна:

- бронежилети модульні 4 та 6 класів захисту, які забезпечують балістичну стійкість навіть після впливу екстремально високих або низьких температур (від +70 до -40 °С) та після занурення у воду, а їх якість є не нижчою, ніж якість бронежилетів армії США. Зазначені бронежилети почнуть надходити для забезпечення військовослужбовців Збройних Сил з 2021 р.;
- черевики з високими берцями літні з поліпшеними експлуатаційними характеристиками, замовлені на підприємствах промисловості, надійдуть для забезпечення військовослужбовців Збройних Сил влітку 2021 р.;
- пальта хутрянні вже постачаються до Збройних Сил для забезпечення військово-вслужбовців, які несуть варту службу;
- костюми для пожежників розроблені та прийняті на забезпечення. Перша партія костюмів передана для пожежних команд баз та складів Збройних Сил, у 2021 р. сплановано збільшення обсягів постачань пожежного одягу;
- намети пневмокаркасні модульні та намети каркасні спеціальні уніфіковані надійшли до Збройних Сил та передані для забезпечення польових госпіталів. Впровадження наметів нового зразка триватиме і в 2021 р.

Надання послуг з лазне-прального обслуговування особового складу Збройних Сил відбувається через укладання командирами військових частин договорів із суб'єктами різних форм власності. Зривів надання послуг не було.

МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗБРОЙНИХ СИЛ

Морально-психологічне забезпечення – один з основних видів всебічного забезпечення Збройних Сил, метою якого є формування та підтримання морально-психологічного стану особового складу, необхідного для успішного виконання завдань за призначенням.

Досвід проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил переконливо свідчить про актуальність та необхідність цілеспрямованого морально-психологічного впливу на особовий склад для забезпечення його психологічної готовності до виконання завдань за призначенням, підтримання належного рівня морально-психологічного стану військ (сил).

Інформаційно-пропагандистське забезпечення

Головні зусилля діяльності структур морально-психологічного забезпечення з питань інформаційно-пропагандистського забезпечення Збройних Сил у 2019 – 2020 рр. були спрямовані на такі дії:

- національно-патріотичну роботу з військовослужбовцями;
- формування здорової, довірливої товариської обстановки у військових колективах, зміцнення морально-етичних основ військової служби;
- впровадження національних військових традицій;
- відновлення та створення елементів наочності на території військових частин – кімнат традицій і музейних утворень, які ґрунтуються на національній воєнно-історичній спадщині та відповідають вимогам Закону України “Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону їхньої символіки”.

Для реалізації зазначеного було:

- забезпечено ідеологічне наповнення заходів внутрішніх комунікацій з особовим складом військ (сил) шляхом планування та проведення цільових інформувань, організації занять з національно-патріотичної підготовки;
- підготовлено та направлено у війська (сили) 72 інформаційних матеріали для проведення цільового інформування;
- здійснено 83 випуски Бойового бюлетеня “Народжені вільними” та розповсюджено його електронну версію;
- забезпечено щоденний випуск та доведення через мережу Інтернет Інформаційного дайджесту до особового складу понад 100 військових частин (більше 6000 користувачів);

- організовано у соціальних мережах проведення патріотичних флешмобів³;
- започатковано нові проекти: з мілітарної історії “БИЛИ, Б’ЄМО І БУДЕМО БИТИ!”; мотиваційний проект “ДЯКУЮ ТОБІ, МАМО!”; краєзнавчий проєкт “МАНДРУЙ УКРАЇНОЮ”;
- продовжено проведення щорічного конкурсу з присудження Премії імені Богдана Хмельницького за краще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва;
- здійснено інформаційний супровід флешмобу присвяченого Дню вишиванки “ДЕНЬ ВИШИВАНКИ 2019 (2020)”.

Для військово-патріотичного виховання особового складу, формування та підтримання в суспільстві позитивного іміджу Збройних Сил та підвищення престижу військової служби:

- продовжено створення білбордів з питань рекламування військової служби за контрактом;
- у взаємодії з Українським інститутом національної пам’яті, в рамках пропагування та популяризації традицій духовно-культурної самобутності українського народу, української мови, героїки боротьби за незалежність, територіальну цілісність України отримано та видано до військ (сил) 32 види друкованих видань в кількості 2800 примірників;
- продовжено оновлення фондів бібліотек військових частин національно-патріотичною літературою про мовно-культурну самобутність Українського народу і героїзм у боротьбі за незалежність та територіальну цілісність держави;

³ Були проведені флешмоби «МИ РЕЗЕРВИСТИ»; «ІЛОВАЙСЬК — КЛЕЙМО РОСІЙСЬКИХ ОКУПАНТІВ»; «СТРОКОВА СЛУЖБА — МІФИ ТА РЕАЛЬНІСТЬ»; до Дня перемоги над нацизмом «ПАМ’ЯТАЄМО — ПЕРЕМАГАЄМО»; «З ПРАПОРОМ – ДО ПЕРЕМОГИ» присвячений Дню Державного Прапора України; до річниць звільнення міст східної України.

- випущено і розповсюджено альманах “Історичні традиції національного війська” (2 випуски по 1000 шт.);
- розроблено типовий план-сценарій урочистого вшанування військовослужбовців Збройних Сил у зв’язку зі звільненням з військової служби в органах військового управління (штабах) та військових частинах, а також процедуру вшанування загиблих військовослужбовців під час проведення військового поховального ритуалу;
- організовано присвоєння 30 військовим частинам (2019 – 16, 2020 – 14) почесних найменувань під час проведення урочистих заходів з державних та військово-професійних свят.

Для популяризації культурних та національно-мистецьких традицій Українського народу:

- оновлено експозиції в музейних утвореннях щодо розкриття всіх етапів героїчної боротьби Українського народу за самовизначення і творення власної держави, ідеалів свободи, соборності і державності;
- обладнано 144 кімнати традицій у підрозділах військових частин;
- проведено 16 концертних турів у районі проведення Операції об’єднаних сил, під час яких було організовано понад 350 концертних виступів та інших культурно-мистецьких заходів;
- розроблено та введено в дію наказом Генерального штабу Збройних Сил від 03.09.2020 № 87 методики розрахунку потреб в послугах з морально-психологічного забезпечення.
- організовано поставку до військових частин 4 сучасних похідних автоклубів-друкарень ПАК-Д та переоснащення п’яти одиниць похідних автоклубів ПАК65/70 сучасними технічними засобами пропаганди;
- закуплено і поставлено у військові частини 1400 од. технічних засобів пропаганди що дозволило довести укомплектованість ними до 70%.

Психологічне забезпечення

Основні зусилля психологічного забезпечення у Збройних Силах спрямовувались на комплектування військових частин персоналом, який психологічно готовий до дій у складній бойовій обстановці,

формування у нього психологічної стійкості та надання йому якісної психологічної допомоги.

Продовжено активну роботу щодо створення і допуску до експлуатації у Збройних Силах військового мобільного психолого-діагностичного комплексу, спроби здійснювати автоматизоване психофізіологічне обстеження військовослужбовців в бойових (польових) умовах.

У процес психологічної підготовки військ (сил) впроваджено підготовку військовослужбовців до перебування в умовах примусової ізоляції за стандартом НАТО STANAG 7226.

З метою удосконалення заходів психологічної допомоги особовому складу, в районах виконання бойових завдань з 2020 р. запроваджено роботу пунктів психологічної допомоги військових частин, де проводиться комплекс заходів *декомпресії*⁴, як первинної форми психологічної реабілітації особового складу, що виконував завдання в районі проведення операції Об'єднаних сил.

Протягом 2019 – 2020 рр. заходи декомпресії пройшли понад 42 тисячі військовослужбовців Збройних Сил.

Крім того, враховуючи досвід армій провідних країн світу, які брали участь у бойових діях (збройних конфліктах, війнах), а також з метою організації, у разі необхідності, відповідних профілактичних робіт, фахівцями Міністерства оборони України напрацьовані заходи та методики із запобігання вживання алкоголю та наркотичних речовин серед військовослужбовців. На практиці зазначені підходи реалізуються у формі проведення занять, співбесід, демонстрації відповідних матеріалів, під час проведення медичних оглядів, психологічних тестувань.

Психологічна реабілітація

Проведені заходи вдосконалення психіатричної служби дали змогу здійснювати в повному обсязі медико-психологічну реабілітацію та психологічний супровід військовослужбовців Збройних Сил України, які брали участь в АТО (ООС). Було напрацьовано комплекс заходів, спрямованих на збереження, відновлення та корекцію психічного здоров'я, досягнення оптимального рівня боєздатності військовослужбовців, які зазнали впливу бойових психотравмуючих чинників та постраждали внаслідок цього.

Постійно вдосконалюються лікувально-реабілітаційні маршрути для пацієнтів які проходять санаторно-курортне лікування в санаторіях Міністерства оборони України⁵.

⁴ Метою декомпресії є поступове переключення механізмів реагування в екстремальних (бойових) умовах до мирних умов життєдіяльності.

⁵ Для пацієнтів, які направлені на лікування в санаторії Міністерства оборони України згідно наказу Міністерства оборони України від 04.14.2016 року № 591 "Про затвердження Інструкції про організацію санаторно-курортного лікування, медичної та медико-психологічної реабілітації у Збройних Силах України".

Незважаючи на обмеження пов'язані з карантинном, заходи психологічної реабілітації пройшли 485 військово-службовців Збройних Сил, чому в значній мірі сприяло проведення у 2020 р. пілотного проєкту надання послуг медико-психологічної (психологічної) реабілітації військовослужбовців на фондах Центру медичної реабілітації та санаторного лікування "Одеський" м. Одеса. У межах проєкту було успішно проведено три курси реабілітації військовослужбовців тривалістю 14 днів кожен

Оскільки медична та психологічна реабілітації позитивно вплинули на відновлення психофізіологічних функцій військовослужбовців, які виконували бойові завдання в ООС, за результатами проєкту Головнокомандувач Збройних Сил прийняв рішення про подальше здійснення такої роботи на фондах п'яти Центрів медичної реабілітації та санаторного лікування, а також двох відділень психологічної реабілітації регіональних клінічних центрів Командування Медичних сил Збройних Сил.

Крім того, зважаючи на актуальність як лікувальних так і профілактичних заходів психологічного забезпечення військовослужбовців, а також з метою підвищення рівня підготовки кадрового потенціалу психіатричної служби Збройних Сил України відповідними органами управління проводиться низка заходів направлених на створення кафедри військово-медичної психіатрії з курсом медичної психології при Українській військово-медичній академії.

Таким чином, проведені заходи психологічного забезпечення у 2019 – 2020 рр. позитивно вплинули та сприяли успішному виконанню завдань за призначенням особовим складом Збройних Сил.

Ушанування пам'яті захисників України

Для вшанування пам'яті захисників України, які загинули у бойових умовах під час проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на сході України, а також під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки збудовано Залу пам'яті – Меморіальний комплекс на території Міністерства оборони.

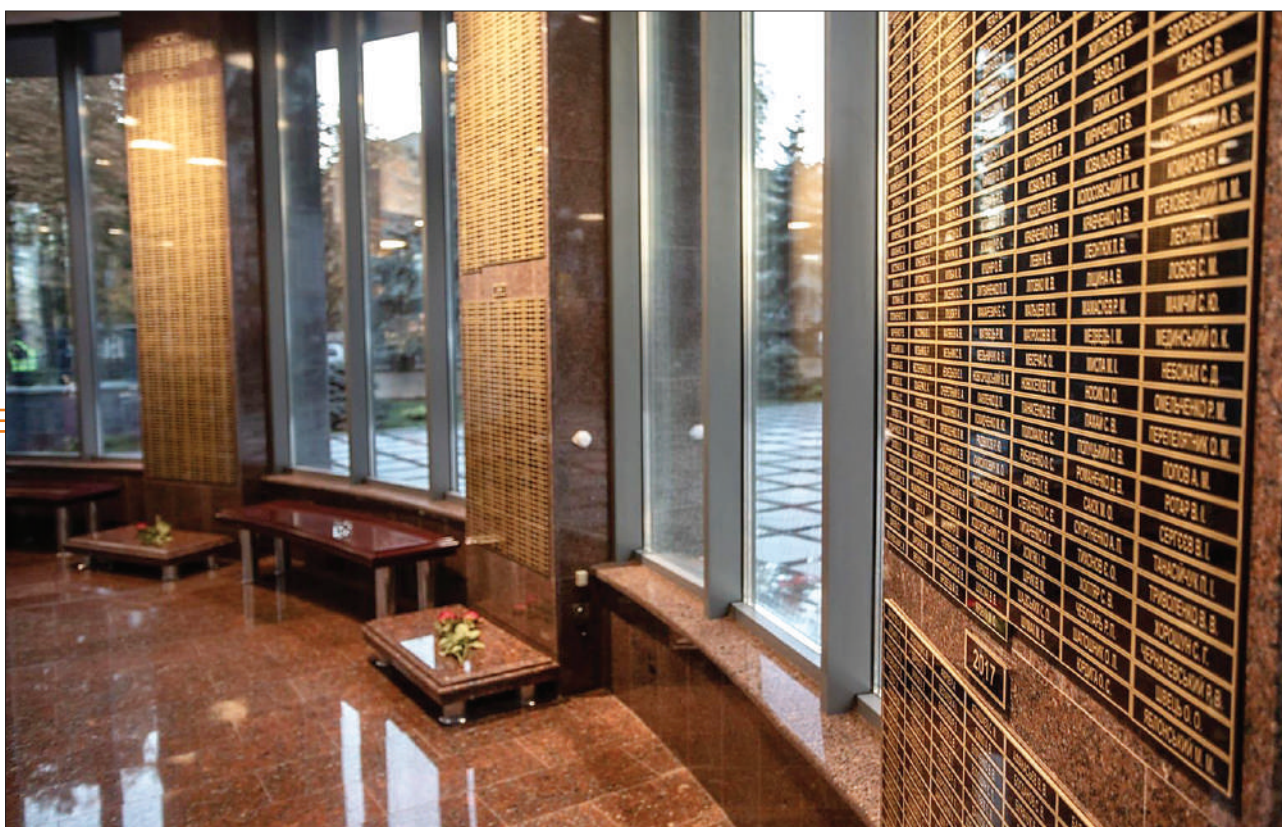
Ініціатива створення Зали пам'яті належить Міністру оборони, а її урочисте відкриття відбулося 14 жовтня 2018 року, у День захисника України.

До складу Меморіального комплексу входять:

- Зала пам'яті з експозицією книг пам'яті загиблих захисників України;
- Пам'ятний знак загиблим воїнам, на якому встановлено Дзвін пам'яті;
- плац для проведення урочистих церемоніальних заходів.

У Залі пам'яті зберігаються:

- Книга пам'яті військовослужбовців Збройних Сил, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки;
- Книга пам'яті працівників органів системи Міністерства внутрішніх справ та співробітників Служби безпеки, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України та під час проведення міжнародних операцій з підтримання миру та безпеки;
- Книга пам'яті добровольців – захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Книги побудовані за принципом календаря – один розворот відповідає одному дню у році. Щоранку під час урочистого ритуалу відкривається нова сторінка, на якій зазначено імена тих, хто загинув у цей день.

Прізвища загиблих військовослужбовців чи імена занесено до Книги пам'яті, розміщено також у вигляді табличок на стінах у Залі пам'яті.

На території Меморіального комплексу щоденно відбувається Ритуал вшанування захисників України, внесених до Книг пам'яті.

*Станом на 01.01.2021 р. до Книг пам'яті включено імена **3282** захисників України: **2763** військовослужбовців Збройних Сил, **448** працівників органів системи МВС України та співробітників СБУ та **71** добровольця – захисника України.*

У проведенні щоденного ритуалу вшанування пам'яті героїв беруть участь рідні загиблих, військовослужбовці, іноземні делегації, кияни та гості столиці.

З метою гідного вшанування пам'яті загиблих захисників України, Міністерством оборони спільно з Міністерством ветеранів, Міністерством культури та інформаційної політики та Українським інститутом національної пам'яті розроблено новий військовий поховальний ритуал.

Проведення у 2019–2020 рр. заходів, спрямованих на подальшу реалізацію гуманітарної політики держави у Збройних Силах, у цілому поліпшило стан соціального та гуманітарного забезпечення персоналу та сприяло належному виконанню Збройними Силами найважливішої – захисту суверенітету і територіальної цілісності України.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ І ЗБРОЙНИХ СИЛ

Хоча сила і може захистити в якій-небудь екстремальній ситуації, але тільки справедливість, чесність, увага і співробітництво можуть нарешті привести людей до вічного миру.

*Дуайт Девід
Ейзенхауер*

Основні зусилля міжнародного співробітництва у 2019-2020 рр. були зосереджені на таких заходах:

- забезпеченні і підтриманні постійного військово-політичного діалогу з НАТО, ЄС, ОБСЄ та оборонними відомствами держав – партнерів України;
- доведенні й обміні актуальною інформацією про загрози національній безпеці у воєнній сфері та реалізацію завдань оборонної реформи, а також забезпеченні належного рівня поінформованості партнерів про безпекову обстановку на Сході України та в Азово-Чорноморському регіоні;
  - підготовці особового складу та підрозділів Збройних Сил в межах діяльності іноземних тренувальних місій в Україні;
  - забезпеченні потреб Збройних Сил в озброєнні та військовій техніці, яку не виробляють підприємства національної економіки;
  - залученні міжнародної технічної допомоги та започаткуванні проектів, спрямованих на розвиток спроможностей Збройних Сил та підвищення обороноздатності країни;
  - реалізації Україною взятих міжнародних зобов'язань, у тому числі участі українських національних контингентів і персоналу в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

В умовах карантинних обмежень, спричинених пандемією COVID-19, для належного підтримання міжнародних контактів упродовж 2020 р. активно застосовувалися такі форми взаємодії та комунікацій, як телефонні розмови та відеоконференції, дипломатичне листування.

жавних та урядових делегацій до Великої Британії, Канади, Королівства Бельгія, Грузії, Республіки Польща, Литовської Республіки, Естонської Республіки, Держави Ізраїль, Румунії, Турецької Республіки, ФРН, Французької Республіки та Республіки Білорусь.

Найбільш активним та результативним був воєнно-політичний діалог з оборонними відомствами США, Турецької Республіки, Великої Британії, Канади, ФРН, Французької Республіки та Японії.

Зазначене дало змогу:

- підтримати динаміку воєнно-політичного діалогу;
- забезпечити стабільний розвиток військово-технічного та військового співробітництва з ключовими партнерами;
- провести комплекс інспекційних заходів.

У 2019-2020 рр. проведено 2731 захід міжнародного співробітництва, з них (діаграма 7.1):

- 1877 заходів двостороннього співробітництва;
- 834 заходи багатостороннього співробітництва.

На рівні Міністра оборони проведено 116 заходів (в Україні – 12, за кордоном – 21, двосторонні (багатосторонні) зустрічі – 83);

- на рівні першого заступника, заступників Міністра оборони та державного секретаря Міністерства оборони – 134 заходи (в Україні – 10, за кордоном – 15, двосторонні (багатосторонні) зустрічі – 109);
- на рівні Головнокомандувача Збройних Сил, начальника Генерального штабу Збройних Сил та його заступників – 166 заходів (в Україні – 149, за кордоном – 17);
- на рівні командувачів видів та окремих родів військ (сил) – 87 заходів (в Україні – 58, за кордоном – 29).

У 2019–2020 рр. забезпечено участь Міністра оборони в офіційних та робочих закордонних візитах у складі державних та урядових делегацій до Великої Британії, Канади, Королівства Бельгія, Грузії, Республіки Польща, Литовської Республіки, Естонської Республіки, Держави Ізраїль, Румунії, Турецької Республіки, ФРН, Французької Республіки та Республіки Білорусь.

У галузі озброєння та військової техніки динамічно розвивалася співпраця зі США, Турецькою Республікою, Державою Ізраїль, Французькою Республікою, Великою Британією, Чеською Республікою та Республікою Ірак.

У галузі озброєння та військової техніки динамічно розвивалася співпраця зі США, Турецькою Республікою, Державою Ізраїль, Французькою Республікою, Великою Британією, Чеською Республікою та Республікою Ірак.

У галузі озброєння та військової техніки динамічно розвивалася співпраця зі США, Турецькою Республікою, Державою Ізраїль, Французькою Республікою, Великою Британією, Чеською Республікою та Республікою Ірак.

Діаграма 7.1. Кількість заходів міжнародного співробітництва у 2016 – 2018 рр.

ДВОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО

У межах діяльності воєнно-політичного керівництва держави, спрямованої на вирішення конфлікту на Сході України, реалізацію курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію, а також реформування сектору безпеки і оборони, Міністерство оборони та Збройні Сили вели активний діалог на двосторонньому рівні з міжнародними партнерами.

Пріоритетне стратегічне співробітництво

Співробітництво зі Сполученими Штатами Америки, Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, Канадою, Федеративною Республікою Німеччина, Французькою Республікою у сфері оборони має для України пріоритетний стратегічний характер і спрямоване на підвищення обороноздатності та розвиток спроможностей Збройних Сил.

Співробітництво між Україною та **США** у сфері оборони є складовою міждержавного співробітництва на виконання положень Хартії про Стратегічне партнерство між Україною та США.

Заходи військового співробітництва між Україною та США протягом 2019–2020 рр. були проведені відповідно до положень Концепції розвитку партнерства між оборонними відомствами держав на п'ятирічний період та домовленостей, досягнутих під час проведення двосторонніх оборонних консультацій у м. Вашингтон у 2018 р.

Двостороннє співробітництво у цей період характеризувалося високою інтенсивністю контактів на всіх рівнях за участі керівництва Міністерства оборони та Збройних Сил з представниками оборонного відомства США, Європейського командування Збройних Сил США та Посольства США в Україні (проведено 24 заходи).

Основні зусилля у сфері оборонного співробітництва були спрямовані на підтримання постійного діалогу на воєнно-політичному рівні, координацію діяльності структурних підрозділів Міністерства оборони та Генерального штабу Збройних Сил України щодо виконання пріоритетних заходів оборонної реформи, отримання безпекової допомоги від США у 2020 та 2021 фінансових роках, а також удосконалення нормативно-правової бази співробітництва.

Основними напрямками двостороннього військового співробітництва визначено:

- удосконалення системи оборонного планування з урахуванням стандартів НАТО;
- військова освіта, підготовка до застосування військ, створення ефективної системи підготовки підрозділів Збройних Сил у межах Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки – Україна (JMTG-U);
- удосконалення системи управління та зв'язку у Збройних Силах;

- спільна участь у військових навчаннях;
- всебічна консультативно-дорадча допомога;
- отримання матеріально-технічної допомоги.

Також, американська сторона надала таку допомогу:

- у розбудові спроможностей Військово-Морських Сил та Повітряних Сил Збройних Сил, а саме розвитку військових аеродромів відповідно до стандартів НАТО (аеродром у м. Старокостянтинів пройшов сертифікацію НАТО, очікується надання сприяння у переобладнанні військового аеродрому в м. Миргород);
- з удосконалення інфраструктури військових частин та об'єктів Військово-Морських Сил Збройних Сил у межах проведення багатонаціональних навчань;
- взяла активну участь у розвитку Морського командування та Морського операційного центру Військово-Морських Сил Збройних Сил;
- передала Збройним Силам протитанкові засоби, засоби контрбатареїної боротьби, броньовані машини "Хаммер" для транспортування та медичної евакуації особового складу, засоби зв'язку, тепловізори та прилади нічного бачення, безпілотні літальні апарати, системи контрснайперської боротьби.

Триває співробітництво між Збройними Силами та Національною гвардією штату Каліфорнія відповідно до Меморандуму про порозуміння та Плану військового співробітництва між Національною гвардією штату Каліфорнія та Збройними Силами на 2019–2021 рр.¹

Продовжується діяльність Багатонаціонального об'єднаного координаційного комітету з питань військового співробітництва та оборонного реформування (далі – БОКК).

¹ План підписаний начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України та генерал-ад'ютантом Національної гвардії штату Каліфорнія у липні 2019 року у ході візиту останнього в Україну.

У травні 2020 р. за спільною згодою з країнами-партнерами було прийнято рішення про запровадження нової організаційної побудови БОКК. Така структура передбачає роботу БОКК у форматі підкомітетів відповідно до оновленої J-структури Генерального штабу Збройних Сил та інших органів військового управління і забезпечуватиме об'єднаний, міжвидовий (joint) підхід до планування, підготовки та застосування Збройних Сил. Основними напрямками діяльності БОКК у 2019–2020 рр. були:

- координація надання консультативно-дорадчої, практичної, гуманітарної та матеріально-технічної допомоги від країн-партнерів;
- оптимізація та розширення формату роботи Багатонаціональної координаційної групи БОКК (далі – БКГ БОКК).

Набуто високого рівня взаємосумісності між відповідними підрозділами Збройних Сил України та США під час тренувальних заходів, проведених підрозділами спеціального призначення і повітряних сил у ході підготовки та проведення міжнародних навчань “Об’єднані зусилля – 2020”.

Велика Британія активно та всебічно підтримує Україну у відстоюванні її недоторкності та відновленні територіальної цілісності.

На цьому політичному фоні військове співробітництво між збройними силами України та Великої Британії у 2019–2020 рр. продовжувало інтенсивно розвиватися, демонструючи його стратегічний рівень для обох країн.

Значним поштовхом для посилення двосторонньої співпраці стали візити Міністра оборони Великої Британії в Україну (серпень 2020 р.) та Міністра оборони України до Великої Британії (жовтень 2020 р.).

Під час візиту Міністра оборони України до Великої Британії у складі делегації України на чолі з Президентом України укладено Меморандум про наміри між Міністерствами оборони України і Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії щодо співробітництва з розвитку та підвищення спроможностей Військово-Морських Сил Збройних Сил України. Документ передбачає надання фінансового кредиту на вигідних умовах для реалізації проєктів з метою підвищення бойових спроможностей Військово-Морських Сил Збройних Сил шляхом будівництва та введення до бойового складу нових швидкісних катерів,

закупівлі новітнього озброєння та військової техніки, а також розвитку інфраструктури.

За сприяння Посольства Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії в Україні, представники Британської Ради продовжували індивідуальне та групове навчання англійської мови персоналу Збройних Сил, що сприяло досягненню рівня взаємосумісності Збройних Сил з державами – членами НАТО.

З березня 2015 р. у рамках тренувальної операції “ORBITAL” за специфічними професійними напрямками підготовлено більше 22 000 військовослужбовців Збройних Сил.

Британська сторона взяла активну участь у практичних діях у межах СКШН “Об’єднані зусилля-2020” на території України, під час якого українські та британські підрозділи успішно виконали завдання з повітряного десантування, форсування водних перешкод і ведення спільних бойових дій з утримання визначеного району місцевості. Навчання такого формату були реалізовані вперше в історії двостороннього співробітництва.

Канада є одним із ключових стратегічних партнерів України. З вересня 2015 р. за сприяння уряду та збройних сил Канади триває реалізація програми підтримання Збройних Сил України – Об’єднана оперативно-тактична група – Україна (Joint Task Force – Ukraine, операція UNIFIER). У межах цієї програми протягом 2015–2020 рр. проведено 10 ротацій особового складу

збройних сил Канади та підготовлено понад 15 000 військовослужбовців Збройних Сил України за різноманітними напрямками.

У 2019 р. уряд Канади прийняв рішення продовжити операцію UNIFIER до березня 2022 р., а в перспективі – до 2026 р.

У 2020 р. канадські інструктори успішно підготували дві бригади перед їх відбуттям у район проведення операції Об’єднаних сил.

Активного розвитку набуло співробітництво у галузі впровадження оборонної реформи, на що вказує укладання сторонами у серпні 2020 р. “Імплементативної домовленості про співробітництво у сфері інституційної оборонної реформи”, якою передбачено надання допомоги Міністерству оборони та Збройним Силам з боку Канади стосовно підвищення рівня підготовки кадрів для сектору безпеки

і оборони, які беруть безпосередню участь у підготовці та реалізації заходів оборонної реформи.

У межах реалізації положень зазначеної Імплементативної домовленості впроваджено і реалізуються два проекти:

- навчальна Програма стратегічного лідерства у секторі безпеки і оборони України для керівного складу Міністерства оборони та Збройних Сил;
- технічна експертиза та передання потенціалу для підтримання реформ (Promoting Reform Objectives through Technical Expertise and Capacity Transfer, PROTECT)².

Перспективнішими напрямками оборонного співробітництва між Україною та Канадою залишаються:

- консультативно-дорадча допомога (при Міністерстві оборони діють 6 радників від Канади, з них – 1 стратегічний);
- участь у міжнародних безпекових заходах, наприклад Міжнародному форумі з питань безпеки у м. Галіфакс (Halifax International Security Forum) та Міжнародній конференції з питань безпеки у м. Ванкувер (Vancouver Security Conference);
- співробітництво у галузі освіти та фахової підготовки (перепідготовки) військовослужбовців, включно з мовною підготовкою особового складу та викладачів вищих військово-навчальних закладів Збройних Сил України;
- співпраця в межах операції UNIFIER;
- започаткування військово-технічного співробітництва, зокрема створення відповідної нормативно-правової бази між Україною та Канадою для розроблення нових та ремонту і модернізації наявних зразків озброєння та військової техніки для потреб Збройних Сил;
- спільна участь у міжнародних навчаннях.

² Проект затверджений та профінансований Програмою миротворчих та стабілізаційних операцій Міністерства закордонних справ Канади із загальним обсягом фінансування близько 22 млн грн. Проект впроваджується компанією Alinea International на підставі Меморандуму про наміри щодо співробітництва в рамках реалізації проекту PROTECT, підписаного між Міністерством оборони України та цією компанією.

Протягом 2019–2020 рр. тривав активний воєнно-політичний діалог з ФРН, спрямований на врегулювання триваючого збройного конфлікту між Україною та Російською Федерацією, відновлення територіальної цілісності та суверенітету України, а також створення умов для досягнення стабільності та миру в Європі. У межах зазначеного діалогу відбулися:

- візит заступника Міністра оборони з питань європейської інтеграції до Німеччини (січень 2019 р.);
- зустрічі міністрів оборони України та Німеччини (лютий, червень 2020 р.);
- українсько-німецькі штабні переговори та воєнно-політичні консультації (серпень 2019 р., жовтень 2020 р.).

Федеральне міністерство оборони Німеччини бере активну участь у підтриманні зусиль Міністерства оборони України з проведення оборонної реформи, залучаючи до надання консультативно-дорадчої допомоги чотирьох радників за напрямками оборонного планування, удосконалення системи логістичного та медичного забезпечення, впровадження стандартів НАТО в освітній процес. Опрацьовується питання про залучення від німецької сторони радника за напрямком формування політики у сфері оборони.

Німецька сторона продовжує проводити медичну реабілітацію поранених військовослужбовців Збройних Сил, співпрацювати в галузі військової медицини та надавати Збройним Силам України сучасне медичне обладнання. Зокрема у 2019 р. реалізовано проєкт із закупівлі медичного обладнання на суму 1,3 млн євро. У 2020 р. укладено договір про закупівлю медичного обладнання для військово-медичних клінічних центрів Збройних Сил України на загальну суму 3,1 млн євро.

Протягом 2020 р. німецька сторона надала медичні засоби для посилення спроможностей Збройних Сил протистояти поширенню COVID-19, зокрема 40 комплектів апаратів штучної вентиляції легень, а також інші медичні засоби.

Триває співпраця між оборонними відомствами у сфері кадрової політики, зокрема щодо оптимізації організаційно-штатних структур Міноборони, впровадження стандартів кадрового менеджменту держав – членів НАТО, управління персоналом та організації служби у військовому резерві, навчання державних службовців, які працюють у системі Міністерства оборони.

Військовослужбовці Збройних Сил України мають можливість навчатися та стажуватися у військових навчальних закладах (військових частинах) ФРН – Федеральному лінгвістичному центрі, Командно-штабній академії Бундесверу, а військові медики – стажуватися у військово-медичних закладах Бундесверу.

Триває співробітництво у сферах кіберзахисту, бюджетного планування, розвитку системи стратегічних комунікацій, аналізу інформаційного простору, авіаційної безпеки. У межах виконання заходів двостороннього співробітництва, триває співпраця між Збройними Силами України та Бундесвером з питань розмінування і знешкодження саморобних вибухових пристроїв, для чого проводяться відповідні тренування.

Французька Республіка надає підтримку Україні у протистоянні збройній агресії з боку Росії, зокрема в межах Нормандського формату.

Протягом 2019–2020 рр. відмічено позитивну динаміку розвитку українсько-французького співробітництва за воєнно-політичним та військовим напрямками.

Так, у 2019 р. проведено зустріч Міністра оборони України з Міністром збройних Сил Французької Республіки, під час якої обговорено питання мирного врегулювання конфлікту на Сході України, а також подальшої інтеграції України в євроатлантичні структури безпеки, зокрема надання Україні статусу партнера НАТО з розширеними можливостями.

Французька сторона підтримала ініціативу Президента України щодо проведення саміту країн – учасниць “Нормандського формату” на рівні глав держав та урядів, яку було реалізовано 9 грудня 2019 р. у м. Париж.

У червні 2020 р. Міністр оборони здійснив візит до Французької Республіки, в межах якого були обговоренні питання підтримки позиції України у “Нормандському форматі” щодо плану мирного врегулювання ситуації на Сході України.

За ініціативи української сторони відновлено діяльність Спільної міждержавної українсько-французької комісії в галузі озброєння і військової техніки, засідання якої відбулося у лютому 2020 р. у м. Париж. Участь у засіданні представників Міноборони на чолі з заступником Міністра оборони України з питань європейської інтеграції дала змогу відновити військово-технічний діалог з Французькою Республікою та окреслити пріоритетні проекти у галузі озброєнь.

Започатковано діалог з французькими виробниками військової техніки, зокрема компаніями Thales, MBDA, Safran та іншими.

У липні 2020 р. відбувся стратегічний діалог на рівні заступників міністрів оборони України та Французької Республіки, під час якого було визначено подальші практичні заходи із посилення взаємодії між обома країнами щодо врегулювання конфлікту на Сході України, а також підтримання міжнародного миру та безпеки.

Співробітництво, яке має стратегічний характер

З метою захисту власних національних інтересів і зміцнення регіональної безпеки Україна протягом 2019–2020 рр. розвивала стратегічне партнерство з Азербайджанською Республікою, Грузією, Литовською Республікою, Республікою Польща, Турецькою Республікою.

Реалізація заходів стратегічного партнерства на політичному рівні з **Азербайджанською Республікою** сприяла активізації воєнно-політичного, військового та військово-технічного співробітництва за напрямками підготовки сил спеціальних операцій (вивчення досвіду застосування підрозділів сил спеціальних операцій збройних сил Азербайджанської

Республіки у Нагірно-Карабаському конфлікті), а також військової освіти та підготовки військових фахівців.

Грузія традиційно є важливим партнером України із забезпечення миру та стабільності в регіоні Чорного моря.

Військове співробітництво між збройними силами двох держав протягом 2019–2020 рр. було спрямоване на реалізацію пріоритетів розвитку Збройних Сил України, а саме

нарощування їх оперативних спроможностей.

У межах зазначеного основними напрямками поглиблення військового співробітництва залишаються:

- вивчення досвіду розвитку Сил оборони Грузії та участі країни у Програмі розширених можливостей НАТО;
- спільна участь у багатонаціональних навчаннях;
- підготовка військовослужбовців Збройних Сил на курсах гірської підготовки в Гірському навчально-тренувальному центрі Сил оборони Грузії;
- продовження практики реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України у Грузії.

Ураховуючи спільні європейські та євроатлантичні прагнення України та Грузії, сторони активно підтримували контакти на воєнно-політичному та військовому рівнях для узгодження спільних дій щодо співпраці з ЄС і НАТО для набуття у перспективі повноправного членства в цих організаціях.

Литовська Республіка залишається одним з найпоспідовніших стратегічних партнерів України. Українсько-литовське оборонне співробітництво є зразковим прикладом прагматичної співпраці, побудованої на дружніх відносинах, конструктивному діалозі, взаємоповазі та спільних національних інтересах.

Військові інструктори зі складу Литовської військової тренувальної місії в Україні (LMTM-U) проводили фахову підготовку особового складу та підрозділів Збройних Сил України, зокрема тренування особового складу Сил спеціальних операцій, навчання снайперів та підготовку лідерів старшинсько-сержантського складу. Фахівці збройних сил Литви активно беруть участь у заходах з підготовки українських військовослужбовців у межах Об'єднаної багатонаціональної групи з підготовки – Україна (JMTG-U).

Іншими сферами військової взаємодії між Україною та Литовською Республікою були кібербезпека, співробітництво у військово-медичній галузі, а також надання матеріально-технічної та консультативно-дорадчої допомоги.

Представники Збройних Сил мають можливість вдосконалювати рівень своєї фахової та мовної підготовки у вищих військових навчальних закладах Литовської Республіки. У 2020 р. військовослужбовці Збройних Сил України навчалися на курсах англійської мови та курсі молодших штабних офіцерів у цій країні.

Триває активне залучення відповідних українських військових фахівців до роботи Регіонального центру кібербезпеки у м. Каунас.

Підтримання сталого військово-політичного діалогу між керівниками оборонних відомств України та **Республіки Польща** у 2019–2020 рр. було пріоритетним завданням, спрямованим на підтримання стабільності в регіоні Східної Європи.

Міністр оборони України на запрошення Міністра національної оборони Республіки Польща взяв участь в урочистих заходах у м. Люблін з нагоди 5-ї річниці створення литовсько-польсько-українського спільного з'єднання (ЛИТПОЛУКРБРИГ). Святкування продемонструвало спільність позицій країн-учасниць, яка полягає в тому, що будь-які спроби Російської Федерації порушити мир і стабільність у регіоні матимуть спільну відповідь з боку Литовської Республіки, Республіки Польща та України. Було висловлено спільне бачення міністрів оборони щодо залучення ЛИТПОЛУКРБРИГ до заходів бойового чергування сил ЄС і НАТО.

Крім того, ЛИТПОЛУКРБРИГ було залучено до командно-штабного навчання “Брейв Бенд”, багатонаціональних навчань “Кленова Арка-2020”, “Репід Трайдент-2020” та “Сайбер Джанкшн-2020”.

У 2020 р. одним із пріоритетних напрямів співпраці стала підготовка Сил спеціальних операцій Збройних Сил. Зокрема було забезпечено спільну участь у підготовці українських спецпризначенців з десантування та комплексному тренуванні підрозділів спеціальних сил збройних сил Республіки Польща “Morswin-2020”.

Крім того, за підтримки польської сторони у 2020 р. військовослужбовців Збройних Сил України, які виконували завдання в межах реалізації гуманітарного проєкту “ЕВАКУАЦІЯ 200”, разом із сім'ями було направлено в Республіку Польща для проходження психологічної реабілітації.

Турецька Республіка традиційно залишається одним з ключових партнерів України, рівень співпраці з яким нарощується з року в рік.

Протягом 2019-2020 рр. стратегічний діалог між Україною із Турецькою Республікою розвивався надзвичайно динамічно, що пов'язано із зацікавленістю обох сторін у збереженні ста-

більності та миру у Чорноморському регіоні на фоні агресивної політики Російської Федерації.

У зазначений період було проведено:

- воєнно-політичні консультації на найвищому рівні у форматі “Квадрига”³ (вперше);
- засідання Спільної українсько-турецької комісії у галузі оборонно-промислового співробітництва.

Зустрічі міністрів оборони, начальників Генеральних штабів, а також командувачів видів збройних сил обох держав стали регулярними.

За підсумками зазначених заходів досягнуто таких практичних результатів:

- тривають підготовка персоналу, постачання озброєння та військової техніки, а також проведення політичних та воєнно-політичних консультації на найвищому рівні;
- укладено контракти на постачання безпілотних літальних комплексів, будівництво корветів для Військово-Морських Сил Збройних Сил України, організацію обміну даними про повітряну обстановку, а також фінансування підготовки особового складу Збройних Сил за кошти міжнародної технічної допомоги турецької сторони;

³ Українсько-турецький діалог з політико-безпекових питань у форматі зустрічі міністрів закордонних справ та міністрів оборони України і Турецької Республіки (Quadriga, 2+2)

- підписано Рамкову військову угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки, якою значно розширено напрями співробітництва між країнами у військовій сфері та максимально його деталізовано за напрямками підготовки особового складу Збройних Сил України в навчальних закладах (тренувальних центрах) Турецької Республіки;
- налагоджено співробітництво у сфері застосування БПЛА, матеріально-технічної допомоги для Збройних Сил, у сфері зв'язку та інформаційних систем, розвитку Військово-Морських Сил Збройних Сил, співпрацю у межах обміну інформацією про надводну обстановку;
- організовано участь у спільних заходах бойової підготовки збройних сил обох держав, лікування та реабілітації поранених учасників ООС/АТО та сімей військовослужбовців Збройних Сил, які загинули або зазнали тяжких поранень.

Співробітництво в рамках партнерських і тісних добросусідських відносин

У межах заходів із захисту власних національних інтересів та зміцнення регіональної безпеки Україна продовжує розвивати партнерські відносини з державами Балтії та Північної Європи, а також тісні добросусідські відносини з державами Центральної та Південно-Східної Європи.

Естонська Республіка залишалася пріоритетним партнером Міністерства оборони та Збройних Сил України з питань сприяння в опануванні стандартів та процедур НАТО.

Серед пріоритетних напрямів розвитку співробітництва у військовій сфері слід виокремити співпрацю в галузі військової освіти, фахової та курсової підготовки військовослужбовців Збройних Сил, зокрема навчання фахівців на курсах з підготовки офіцерів об'єднаних командувань та штабів тактичного рівня у Балтійському оборонному коледжі (м. Тарту).

Двостороннє військово-співробітництво між Україною та **Латвійською Республікою** було спрямоване на розвиток діалогу на рівні вищого військового керівництва, співробітництва в галузі військової освіти, фахової, курсової та мовної підготовки, а також надання гуманітарної допомоги цивільному населенню у районі проведення операції Об'єднаних сил.

Співробітництво з **Королівством Данія** тривало в межах реалізації заходів оборонної реформи та обміну практичним досвідом застосування військ (сил).

Данських інструкторів було залучено до підготовки підрозділів Збройних Сил у межах діяльності канадської тренувальної місії в Україні "UNIFIER" та британської тренувальної місії "ORBITAL".

На постійній ротаційній основі тривало надання консультативно-дорадчої допомоги з питань розвитку підрозділів Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, а також розвитку сержантського корпусу.

У перспективі передбачено двостороннє співробітництво з питань розвитку військової поліції, впровадження стандартів гендерної рівності, демократичного цивільного контролю, а також обміну візитами командувачів окремих видів збройних сил обох країн.

Королівство Швеція залишається надійним партнером України та її Збройних Сил у протидії російській збройній агресії.

Активно підтримувався діалог між обома країнами на стратегічному рівні, проведено низку зустрічей та відеотелеконференцій між міністрами оборони та головнокомандувачами збройних сил

України та Королівства Швеція.

Найпродуктивнішими стали такі напрями співпраці:

- обмін досвідом у сфері протимінної діяльності та знешкодження вибухонебезпечних предметів на базі Центру знешкодження вибухонебезпечних предметів та розмінування збройних сил Королівства Швеції (SWEDEC), участь у низці семінарів та робочих зустрічей з протимінної діяльності;
- участь шведських інструкторів у заходах з підготовки підрозділів Збройних Сил у межах діяльності канадської тренувальної місії в Україні “UNIFIER”.

Співробітництво між Збройними Силами України та Силами оборони **Фінляндської Республіки** було спрямовано на обмін досвідом з питань інженерної підготовки та фахової курсової підготовки представників Збройних Сил України в Центрі підготовки Сил оборони Фінляндської Республіки (FINCENT).

Грецька Республіка продовжила надавати вагому підтримку у фаховій підготовці представників Збройних Сил України в межах програми практичних стажувань та підготовки на базі тренувальних центрів збройних сил Грецької Республіки.

Співробітництво зі **Словацькою Республікою** характеризувалося активізацією діалогу на стратегічному рівні в межах підтримки зусиль України з мирного врегулювання конфлікту на Сході України.

Словацька Республіка прийняла рішення про направлення своїх інструкторів для підготовки підрозділів Збройних Сил України в межах діяльності БОКК.

Чеська Республіка активно підтримувала поглиблення співробітництва України з НАТО. У межах розвитку військового співробітництва було проведено дві зустрічі головнокомандувачів збройних сил України та Чеської Республіки.

Двостороннє співробітництво з **Румунією** було зосереджено на курсовій підготовці представників Збройних Сил України у військових навчальних закладах Румунії та спільній участі в багатонаціональних навчаннях, зокрема “Сі Бриз-2020”, “Ріверайн-2020”, а також спільному морському тренуванні типу PASSEX.

Крім того, у 2020 р. підписано Угоду між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про військово-технічне співробітництво.

Тривав діалог на стратегічному рівні між головнокомандувачами збройних сил України та Румунії у форматі телефонних розмов.

Перспективними напрямами військового співробітництва для обох країн вважається продовження підготовки військ (сил) у межах спільних навчань.

У 2019–2020 рр. активність воєнно-політичного співробітництва України з **Угорщиною** дещо знизилася через позицію угорської сторони у мовному питанні, однак тривали спільні заходи збройних сил України та Угорщини в рамках діяльності багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”.

Зокрема українська сторона взяла участь у зустрічі Координаційної групи на рівні заступників начальників генеральних штабів збройних сил країн – учасниць проекту “Тиса” і багатонаціональному командно-штабному навчанні “Світла Лавина-2020”.

За напрямом військового співробітництва також підтримувався сталий діалог керівництва Міністерства оборони та Збройних Сил України з колегами з Республіки Польща, Словацької Республіки, Чеської Республіки та Угорщини в межах засідань Військового комітету НАТО і головнокомандувачів (начальників генеральних штабів) збройних сил країн Вишеградської групи, до участі у яких було запрошено українську сторону.

Таким чином, результатом двостороннього оборонного співробітництва у 2019–2020 рр. стало посилення його якісної складової, спрямованої на підвищення обороноздатності України, завдяки проведенню таких заходів:

- залученню значних обсягів міжнародної допомоги (матеріально-технічної, консультативно-дорадчої, гуманітарної тощо) від США, Великої Британії, Канади, Федеративної Республіки Німеччина, Французької Республіки, Республіки Польща, Королівства Данія, Литовської Республіки, Словацької Республіки, Чеської Республіки, Японії, Республіки Індія в інтересах розвитку спроможностей Збройних Сил України та реалізації завдань оборонної реформи;

- підписанню низки міжнародних угод з метою започаткування цільових проектів з Великою Британією і Турецькою Республікою щодо

розвитку інфраструктури, виробництва і постачання бойових кораблів та безпілотних авіаційних комплексів в інтересах нарощування спроможностей та посилення боєздатності Військово-Морських Сил та Повітряних Сил Збройних Сил;

- продовженню підготовки особового складу та підрозділів Збройних Сил в рамках діяльності в Україні іноземних тренувальних місій США, Великої Британії, Канади, Литовської Республіки;
- спільній участі підрозділів Збройних Сил України та країн-партнерів у військових навчаннях на території України, інших країн.

Проведені заходи сприяли досягненню основної мети – розвитку спроможностей та підвищенню рівня взаємосумісності Збройних Сил України зі збройними силами держав – партнерів, насамперед держав – членів НАТО, в інтересах запобігання дестабілізації безпекової ситуації в Європі та світі.

БАГАТОСТОРОННЄ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА СПІВРОБІТНИЦТВО З МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ

Заходи багатостороннього співробітництва та співробітництва з міжнародними організаціями були проведені в межах реалізації стратегічного курсу України на євроатлантичну інтеграцію. Міністерство оборони та Збройні Сили продовжували активно співпрацювати з НАТО, щоб виконати завдання оборонної реформи, досягнути належного рівня взаємосумісності для можливих спільних дій із збройними силами держав – членів Альянсу, а також досягнути військових критеріїв, необхідних для набуття майбутнього повноправного членства в Організації Північноатлантичного договору.

Особливе партнерство з НАТО

Основні зусилля співробітництва з НАТО протягом 2019–2020 рр. було зосереджено на реалізації таких заходів:

- підтриманні воєнно-політичного та військового діалогу на стратегічному рівні з питань, що стосуються стримування агресії Російської Федерації на Сході України, реалізації завдань оборонної реформи, досягнення взаємосумісності та військових критеріїв членства в НАТО;
- поглибленні взаємодії на південно-східному фланзі Альянсу, у тому числі для підтримання стабільності та безпеки в Азово-Чорноморському регіоні;
- участі України в Силах реагування НАТО, а також операціях з підтримання миру та безпеки під проводом Альянсу;
- виконанні Річних національних програм під егідою Комісії Україна – НАТО на 2019–2020 рр. (далі – РНП);
- започаткуванні та реалізації проєктів із закупівлі озброєння та військової техніки для потреб Збройних Сил через механізми Агенції НАТО з підтримання та постачання;
- реалізації трастових фондів НАТО та низки програм інституційного розвитку із підтримки України;
- оновленні Комплексного пакету допомоги відповідно до нової методології “Один партнер – один план”;
- змістовному наповненню статусу України як партнера НАТО з розширеними можливостями.

Участь України у зазначених заходах дала змогу:

- забезпечити послідовність у реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства в НАТО;

- виконати 132 пріоритетних завдання, які склалися з 262 заходів РНП-2019 та 195 пріоритетних завдань (332 заходи) РНП-2020;
- забезпечити виконання міжнародних зобов'язань України щодо підтримання міжнародного миру та безпеки;
- забезпечити постачання комплектуючих до військової техніки та започаткування 10 нових проєктів із закупівлі снайперських гвинтівок, систем радіоелектронної боротьби, парашутних систем, інженерної техніки тощо;
- започаткувати цільові консультації щодо розширення обміну інформацією в межах Програми з обміну даними про повітряну обстановку, а також направлення цивільних представників Міноборони як “добровільного національного внеску” для роботи в департаментах Міжнародного секретаріату НАТО;
- розпочати оновлення Пакету цілей партнерства-2021 для Міністерства оборони та Збройних Сил на наступний цикл Процесу планування та оцінки сил Міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру”;
- продовжити запровадження стандартів НАТО шляхом розроблення національних документів (у межах досягнення Цілей партнерства Процесу планування та оцінки сил, а також поза ними);
- розмістити інформацію в Головному каталозі посилань НАТО для логістики про більш ніж 5 тис. українських підприємств (організацій) та понад 150 тис. предметів постачання для Збройних Сил (у межах участі Міністерства оборони України у Системі кодифікації НАТО).

*Важливим досягненням у розвитку відносин нашої держави з НАТО стало надання Україні у червні 2020 р. статусу **партнера Альянсу з розширеними можливостями**. Таке рішення стало визнанням вагомого внеску нашої держави в зусилля Альянсу, спрямовані на забезпечення міжнародного миру та безпеки, прогресу, досягнутого Україною у реформуванні сектору безпеки і оборони, а також її прагнення стати повноправним членом євроатлантичної спільноти. Україна отримала додаткові можливості для поглиблення співпраці з НАТО, а отже досягнення взаємосумісності з державами Альянсу.*

Основними напрямками відносин та взаємодії України з Альянсом у форматі ЕОР були:

- участь у воєнно-політичних консультаціях стратегічного рівня у розширеному форматі;
- поглиблений та оперативний обмін інформацією;
- розширення участі у заходах підготовки Альянсу, зокрема навчаннях НАТО за тематикою ст. 5 Північноатлантичного договору;
- поглиблення взаємодії на південно-східному фланзі НАТО, зокрема для підтримання стабільності та безпеки у Чорноморсько-Азовському регіоні;
- розширення внесків Збройних Сил України в міжнародні операції з підтримання миру та безпеки під проводом Альянсу;

- доступ до передового досвіду та пріоритетної сертифікації сил і засобів;
- протидія кіберзагрозам;
- відкриття додаткових посад в органах управління та командних структурах НАТО для проходження служби представниками Збройних Сил України;
- удосконалення чинної нормативно-правової бази співробітництва з НАТО.

Цілі партнерства досягалися визначеними силами та засобами Збройних Сил у межах участі у **Процесі планування та оцінки сил** (далі – ППОС).

Упродовж 2019–2020 рр. тривало виконання 26 цілей, які стосувалися Міністерства оборони та Збройних Сил, і 16 цілей – інших складових сектору безпеки і оборони.

Виконання завдань у межах зазначених цілей сприяли удосконаленню національної системи оборонного планування, досягненню прозорості у формуванні оборонного бюджету, розвитку взаємосумісності визначених сил і засобів Збройних Сил для всього спектра операцій з підтримання миру та безпеки, поліпшенню можливостей Збройних Сил, інших складових сил оборони щодо участі у заходах боротьби з тероризмом, підтримання діяльності цивільних органів влади у подоланні наслідків катастроф техногенного та природного характеру.

У цьому контексті відзначається значний прогрес у впровадженні цілей партнерства з питань оборонної реформи і трансформації, системи військового управління, гендерних перспектив, кадрового менеджменту, оборонного планування та бюджетування, мовних вимог, Сил спеціальних операцій та загальної організації штабів.

Основні зусилля співробітництва у межах **Індивідуальної програми партнерства між Україною та НАТО** у 2019–2020 рр. були зосереджені на таких заходах:

- співпраці в межах Конференції національних директорів з озброєнь (взято участь у 56 заходах);
- оцінюванні та сертифікації спроможностей підрозділів у межах Програми перевірки та зворотного зв'язку Концепції оперативних можливостей НАТО (КОМ);
- подальшому впровадженні інтегрованої системи логістики у Збройних Силах;
- розвитку систем управління, зв'язку та інформаційних систем, а також спроможностей з кіберзахисту;
- підвищенні взаємосумісності підрозділів Збройних Сил з підрозділами держав – членів НАТО;
- впровадженні стандартів НАТО у Збройних Силах.

Крім того, з НАТО налагоджено плідну взаємодію в обміні інформацією стосовно заходів з протидії COVID-19 та забезпеченні перевезень матеріально-технічних засобів і медичного обладнання.

На виконання взятих Україною міжнародних зобов'язань визначені підрозділи Збройних Сил перебували на оперативному чергуванні у складі Сил реагування НАТО. Триває робота, спрямована на розширення внеску України в зусилля НАТО з підтримання міжнародного миру та безпеки шляхом залучення сил і засобів Збройних Сил до участі в Місії НАТО в Республіці Ірак та операції НАТО в Середземному морі “Морський охоронець”.

За результатами реалізації комплексу заходів воєнно-політичного та оборонно-технічного співробітництва основними досягненнями можна вважати:

- забезпечення присутності сил та засобів НАТО в Чорному морі для підтримання стабільності та збереження рівня безпеки в Азово-Чорноморському регіоні;
- підготовку до початку практичної реалізації в Україні Регіональної програми НАТО з безпеки повітряного простору (Regional Airspace Security Program);
- організацію практичних закупівель озброєння і техніки через Агенцію НАТО з підтримання та постачання для підвищення прозорості та ефективності забезпечення потреб Збройних Сил;
- продовження практики застосування воєнно-дипломатичних заходів, спрямованих на збереження режиму санкцій проти Російської Федерації та тиску на керівництво Кремля для відновлення суверенітету і територіальної цілісності України.

Співробітництво з ЄС

Протягом 2019–2020 рр. Міністерство оборони та Збройні Сили послідовно впроваджували заходи, спрямовані на реалізацію стратегічного курсу держави із набуття повноправного членства України в ЄС, виконання завдань у рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.

Основні зусилля було зосереджено на продовженні реалізації ключових пріоритетів у сфері європейської інтеграції:

- розширення формату діалогу з ЄС за воєнно-політичним, військово-технічним і військовим напрямками;
- посилення операційних зобов'язань стосовно реагувань на кризи;
- використання інституційних спроможностей ЄС на підтримку оборонної реформи в Україні через участь Міністерства оборони України в ініціативі ЄС “Східне партнерство” та розвиток співпраці з Європейським оборонним агентством (ЄОА).

У межах заходів Спільної політики безпеки і оборони основний акцент було зроблено на практичну складову співробітництва з ЄС, що підтвердило готовність Міноборони долати сучасні виклики та підвищувати рівень взаємосумісності спільно з державами – членами ЄС. Опрацьовано питання практичного долучення офіцера Збройних Сил до роботи в об'єднаному штабі операції ЄС “Алтея” в Боснії і Герцеговині. Крім того, сили та засоби Збройних Сил було залучено до оперативного чергування в бойових тактичних групах ЄС (БТГ ЄС “Хелброк”) у першому кварталі 2020 р.

У межах ініціативи ЄС “Східне партнерство” забезпечено реалізацію спільних проєктів за воєнно-політичним (цивільна складова) та військовим (військова складова) напрямками, а також визначено нові напрями співробітництва з ЄС у галузі стратегічних комунікацій, кіберзагроз, спільного реагування на нові виклики безпеки та оборони, епідемічні виклики (COVID).

У межах військово-технічного співробітництва з ЄС українські військовослужбовці взяли участь у діяльності робочих груп проєктів ЄОА – “Матеріальна стандартизація” та “Єдине Європейське небо” – під час засідань Військової авіаційної Ради.

Опрацьовується можливість залучення українських фахівців до проєктів “Логістика” і “Тренування”.

Розпочато попередні консультації з ЄС щодо участі Міністерства оборони України у Програмі структурованого співробітництва (PESCO) та отримання допомоги від Європейського фонду забезпечення миру (European Peace Facility Fund).

Таким чином, Міноборони розглядає співробітництво з ЄС як взаємовигідний процес, який сприятиме розвитку спроможностей Збройних Сил та реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі.

Співробітництво з ООН і ОБСЄ

Протягом 2019–2020 рр. у межах співробітництва з міжнародними безпековими організаціями окрему увагу Міністерство оборони приділяло взаємодії з ООН та ОБСЄ.

Зустрічі керівництва Міністерства оборони на вищому рівні із Головою СММ ОБСЄ в Україні та Координатором проєктів ОБСЄ в Україні сприяли розвитку діалогу за воєнно-політичним, військово-технічним та військовим напрямками, а також наданню цими організаціями значної допомоги оборонному відомству України із відновлення суверенітету і територіальної цілісності України, а також забезпечення реалізації спільних проєктів.

У контексті українського головування у **Форумі безпекового співробітництва ОБСЄ** (ФБС) з квітня до серпня 2020 р. керівний склад Міністерства оборони долучався до проведення низки засідань, за результатами яких до держав – учасниць ОБСЄ доведено позицію України щодо агресивної зовнішньої політики Російської Федерації, яка порушила суверенітет і територіальну цілісність України.

У 2019–2020 рр. забезпечено проведення заходів у межах діяльності Координатора проєктів ОБСЄ в Україні, спрямованих на посилення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами, розширення правових і гендерних знань військовослужбовців, а також розвиток потенціалу України з протимінної діяльності.

Міністерство оборони забезпечувало щорічне надання інформації про Кодекс поведінки ОБСЄ.

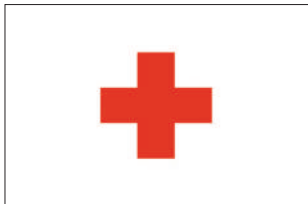
Отримано значну міжнародну технічну допомогу в межах проєктів ООН “Підтримка нарощування потенціалу щодо інтегрованої протимінної діяльності на Сході України” (програма розвитку ООН в Україні, ПРООН), “Термінова допомога системі охорони здоров’я України” (проєкт Управління ООН з обслуговування проєктів в Україні, ЮНОПС) та Програми ООН “Жінки”.

Представники Збройних Сил активно брали участь та всебічно підтримували Робочу групу ООН з прав людини з питань насильницьких чи недобровільних зникнень людей, а також тісно співпрацювали з міжнародною комісією з питань безвісти зниклих осіб.

Крім того, було забезпечено виконання Україною резолюції Генеральної Асамблеї ООН з проблем милітаризації Автономної Республіки Крим, а також частин Чорного та Азовського морів.

Співробітництво в межах інших міжнародних і регіональних безпекових організацій та ініціатив

Упродовж 2019–2020 рр. представники Міністерства оборони брали участь у заходах **Ради міністрів оборони Південно-Східної Європи** (РМО ПСЕ), що дало змогу підтримати рівень і формат діалогу між державами-учасницями РМО ПСЕ та визначити плани співробітництва на майбутнє.

Тісна співпраця з **Міжнародним Комітетом Червоного Хреста в Україні** (МКЧХ) забезпечила:

- роботу чотирьох спеціалізованих класів із вивчення норм міжнародного гуманітарного права у вищих військових навчальних закладах;
- залучення МКЧХ до розробки та видання Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах;
- створення МКЧХ спільно зі Збройними Силами підручника по міжнародному гуманітарному праву “Процес прийняття рішень під час бойових дій”;
- проведення 25 семінарів і 23 вебінарів з поглиблення знань та набуття практичних навичок застосування норм міжнародного гуманітарного права (МГП), а також низки презентацій щодо діяльності МКЧХ в Україні та поза її межами;
- залучення 2287 військовослужбовців Збройних Сил до програм з поширення інформації про МГП у межах пріоритетних напрямів співпраці України з МКЧХ.

МИРОТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

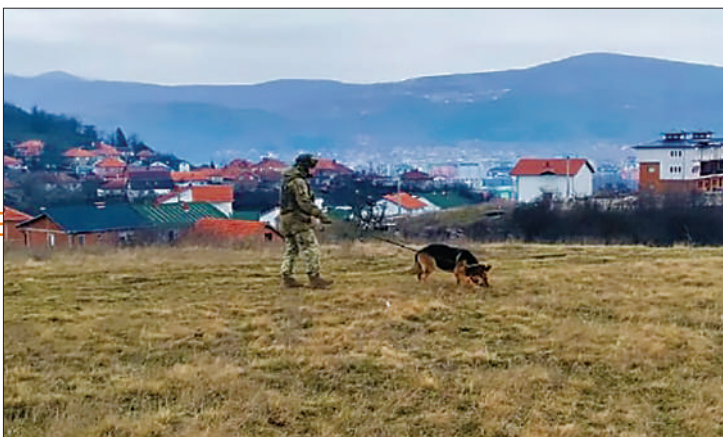
Протягом багатьох років Україна залишається надійним та прогнозованим контрибутором міжнародних операцій з підтримання миру і безпеки під егідою ООН, НАТО, ЄС та інших міжнародних безпекових організацій.

Така позиція у сфері діяльності зі зміцнення миру і досягнення стабільності на міжнародному рівні дає змогу забезпечувати формування позитивного іміджу України як держави.

Підсумки участі національних контингентів і персоналу Збройних Сил у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки

Участь Збройних Сил у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки (далі – МОПМБ) залишається дієвим інструментом нарощування оперативних спроможностей сил і засобів Збройних Сил, досягнення ними оптимального рівня взаємосумісності з підрозділами провідних держав, а також дає змогу підтримувати активну позицію України в міжнародних зусиллях із забезпечення миру і стабільності у світі.

Військовослужбовці Збройних Сил брали участь у складі двох національних контингентів і національного персоналу у дев'яти МОПМБ під егідою ООН, НАТО й у складі спільних миротворчих сил на території семи країн світу та в районі Аб'єй (додаток б).

Особовий склад національних контингентів та національного персоналу у різних куточках світу успішно виконував завдання з розмежування протиборчих сторін, створення та патрулювання зон поділу, буферних і демілітаризованих зон, спостерігав за припиненням вогню, виведенням військ, розвитком ситуації, пересуванням озброєних осіб і зброї у районах конфлікту, а також виконував інші функції відповідно до мандатів міжнародних місій та операцій.

Основні зусилля та розвиток миротворчої діяльності надалі заплановано зосередити на таких заходах:

- приєднанні України до участі в операції НАТО в Середземному морі "Морський охоронець" та операції під проводом ЄС у Боснії та Герцеговині "Алтея";

- забезпеченні направлення українського національного персоналу до складу Тренувальної місії НАТО в Республіці Ірак;
- розширенні участі українського національного контингенту у складі Багатопрофільної місії ООН в Республіці Малі;
- плануванні та підготовці участі підрозділу Збройних Сил України в операції “Такуба” зі стабілізації ситуації в регіоні Сахель.

Результатом успішного виконання завдань українськими миротворцями є високе їх оцінювання керівництвом міжнародних безпекових організацій.

КОНТРОЛЬ НАД ОЗБРОЄННЯМ

В умовах конфлікту на Сході України актуальними залишаються питання зміцнення системи європейської безпеки, у якій регіональна стабільність залишається одним із найважливіших факторів впливу на загальноєвропейську безпеку.

Наша держава, як активна учасниця міжнародних процесів у сфері контролю над звичайними озброєннями та заходів зміцнення довіри і безпеки на європейському просторі, неухильно виконує всі взяті на себе міжнародні зобов'язання, виявляючи високий ступінь відкритості.

Підсумки участі Збройних Сил у міжнародних системах контролю над озброєнням

Послідовна і передбачувана політика України у сфері контролю над озброєнням має підтримку з боку міжнародної спільноти, передусім з питань зміцнення довіри і підвищення відкритості у військовій діяльності.

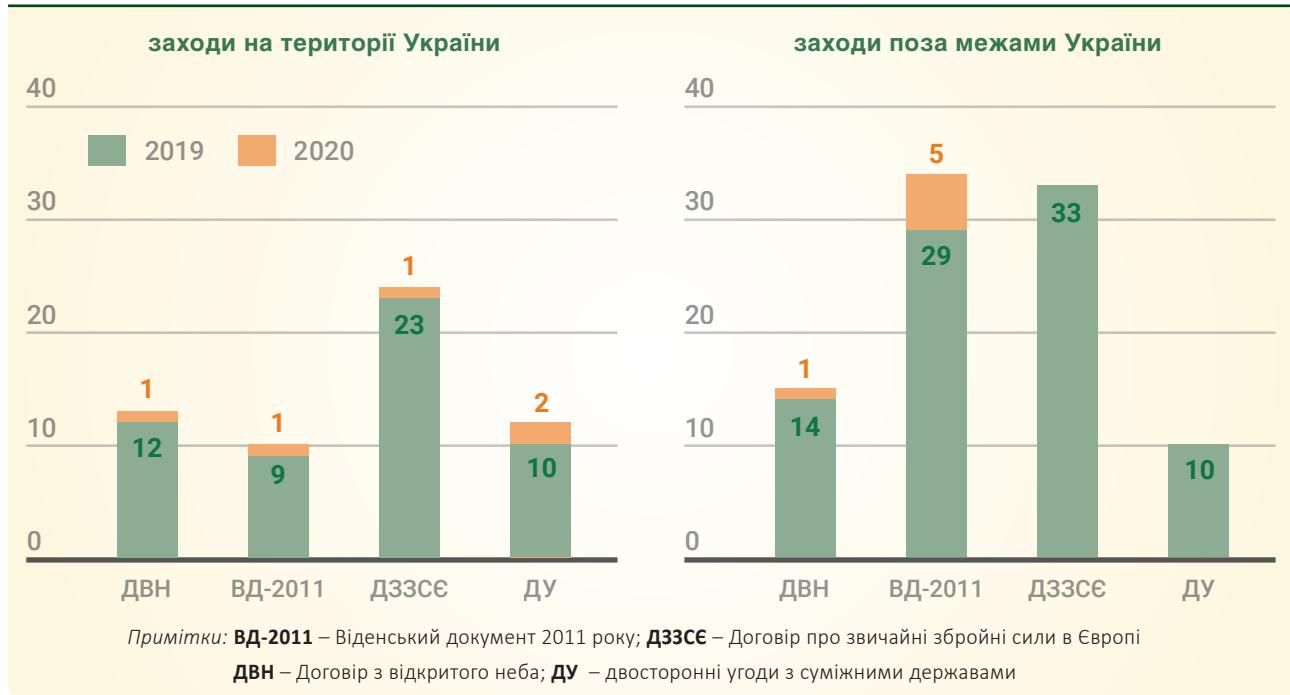
Наша держава та її Збройні Сили забезпечують безумовне дотримання міжнародних військово-політичних зобов'язань через імплементацію Договору про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСЄ), Договору з відкритого неба (ДВН), Віденського документа 2011 р. про заходи зміцнення довіри та безпеки (ВД-2011).

Крім того, задля зміцнення довіри та безпеки на регіональному рівні Україна неухильно виконує свої зобов'язання у межах двосторонніх угод із сусідніми державами (Угорщиною, Словацькою Республікою, Республікою Польща, Республікою Білорусь і Румунією). Паритетні верифікаційні заходи з цими державами зближують наші позиції з питань європейської безпеки та дають змогу впроваджувати нові ініціативи стосовно реалізації положень ВД-2011.

Упродовж 2019 р. було проведено 54 контрольних заходи на території України та 86 контрольних заходів на території держав – учасниць ОБСЄ в межах реалізації відповідних договорів та угод (діаграми 7.2).

У 2019 р. Україна продовжила надавати практичну можливість іншим державам – учасницям ОБСЄ переконатися у своїй відкритості, приймаючи інспекційні групи в межах проведення понадквотних інспекцій у районі проведення операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей. Метою цих заходів було спостереження за військовою діяльністю Збройних Сил та інших військових формувань і правоохоронних органів України з подальшим інформуванням держав – учасниць ОБСЄ, а також сприяння у пошуку шляхів мирного врегулювання кризової ситуації, що склалася. Під час проведення таких заходів держави – партнери постійно демонстрували політичну підтримку України, оцінювали ефективність військово-технічної допомоги, яка наданої Збройними Силами України, та вивчали можливості з її вдосконалення.

Діаграма 7.2. Кількісні показники верифікаційної діяльності у 2019-2020 рр.

У 2020 р. через пандемію коронавірусу активна верифікаційна діяльність тривала лише на початку року: було проведено 5 контрольних заходів на території України та 6 – на території держав – учасниць за міжнародними договорами й угодами у сфері контролю над звичайними озброєннями (діаграми 7.2).

Україна в повному обсязі виконує взяті на себе міжнародні зобов'язання стосовно імплементації міжнародних договорів та угод у сфері контролю над звичайними озброєннями, що сприяє розвитку відносин із суміжними державами у межах двосторонніх міжурядових угод щодо додаткових заходів зміцнення довіри та безпеки, і сприяє зміцненню регіональної безпеки.

Водночас наша держава продовжує надавати можливість державам – учасницям ОБСЄ пересвідчитися у прозорості військової діяльності та налаштуванні на мирне врегулювання кризової ситуації, що триває.

Для адаптації системи європейської безпеки до сучасних умов європейського безпекового середовища Україна разом з іншими державами взяла участь у розробленні “Проекту модернізованого Віденського документа”, що підвищить прозорість і передбачуваність військової діяльності через поглиблення військового співробітництва та розширення контактів, посилення спільного обміну інформацією про військові навчання та діяльність, а також зменшення занепокоєння з приводу воєнних інцидентів.

Таким чином, здобутки у сфері міжнародного співробітництва у 2019–2020 рр. дали змогу:

- забезпечити політичний консенсус на рівні ЄС та НАТО щодо продовження міжнародного санкційного тиску на Російську Федерацію задля припинення агресії проти України та деокупації Криму;

- отримати Україні статус партнера НАТО з розширеними можливостями;
- залучити істотну міжнародну допомогу (матеріально-технічну, консультативно-дорадчу, щодо лікування та реабілітації поранених тощо) від США, Великої Британії, Данії, Республіки Індія, Канади, Литовської Республіки, Республіки Польща, Словаччини, ФРН, Чехії та Японії для реалізації завдань оборонної реформи, а також розвитку спроможностей Збройних Сил;
- укласти низку міжнародних угод, щоб започаткувати цільові проекти з Великою Британією і Турецькою Республікою з розвитку інфраструктури, виробництва і постачання бойових кораблів та розвідувально-ударних комплексів в інтересах нарощування спроможностей та посилення боєздатності Військово-Морських Сил і Повітряних Сил Збройних Сил;
- продовжити підготовку особового складу та підрозділів Збройних Сил у межах діяльності в Україні іноземних тренувальних місій Великої Британії, Канади, Литовської Республіки та США;
- забезпечити участь українського національного контингенту та персоналу у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки під проводом НАТО, ЄС, ОБСЄ та ООН.

ПІДСУМКИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ТРАНСПОРТУ У 2019–2020 РОКАХ

Змінюється лише те, що робиться нашими руками, нашими думками, нашим серцем.

Георгій Кирпа

Розвиток Державної спеціальної служби транспорту у 2019–2020 рр. здійснювався відповідно до завдань, визначених Стратегічним оборонним бюлетенем України та спрямовувався на розвиток спеціальних спроможностей з виконання завдань за призначенням.

ПІДСУМКИ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ТРАНСПОРТУ У 2019–2020 РОКАХ

Заходи оборонної реформи реалізовувалися в умовах участі Державної спеціальної служби транспорту (далі – Держспецтрансслужби) в операції Об'єднаних сил та виконання завдань із забезпечення стійкого функціонування транспорту, використовуюваного в інтересах оборони держави.

Удосконалення нормативно-правової бази у сфері оборони

Діяльність з удосконалення нормативно-правової бази була спрямована на розвиток правових підстав забезпечення діяльності Держспецтрансслужби. За звітний період розроблено та ухвалено один закон України, чотири укази Президента України, дві постанови Кабінету Міністрів України, положення яких спрямовані на забезпечення умов функціонування Держспецтрансслужби та створили належні підстави для таких дій:

- застосування особовим складом бойової техніки, зброї та спеціальних засобів в особливий період;
- проходження громадянами України військової служби;
- удосконалення медичного та продовольчого забезпечення.

Підсумки виконання завдань оборонної реформи у Держспецтрансслужбі у 2019–2020 роках

На виконання визначених Стратегічним оборонним бюлетенем України стратегічних цілей проведено комплекс заходів, спрямованих на реалізацію державної політики у сфері національної безпеки і оборони.

У ході проведення оборонної реформи забезпечено перехід на нову структуру органу управління (за стандартами НАТО), нарощено систему зв'язку, проведено закупівлю сучасних зразків спеціальної техніки.

Фінансування потреб Держспецтрансслужби у 2019–2020 роках

Фінансування у 2019–2020 рр. відбувалося у загальній системі Міністерства оборони та характеризувалося

Діаграма 8.1. Стан фінансування потреб Держспецтрансслужби (млн грн)

щорічним збільшенням обсягу асигнувань. У 2020 р. зростання обсягу фінансового ресурсу порівняно з попереднім роком склало 48 % (діаграма 8.1), що створило умови для забезпечення задоволення основних потреб Служби, а також дало змогу розвивати інфраструктуру військових містечок, закуповувати сучасну спеціальну техніку і технологічне устаткування, оновлювати навчально-матеріальну базу.

Внутрішній аудит

Аудит сфер діяльності Держспецтрансслужби здійснювався згідно з операційним планом діяльності з внутрішнього аудиту.

У звітному періоді сектор внутрішнього аудиту Адміністрації Держспецтрансслужби провів аудиторські перевірки восьми структурних підрозділів. За результатами цих аудитів не виявлено втрат ресурсів та інших порушень, які призвели або могли призвести до матеріальних збитків. Перевіреним підроз-

ділам були надані умовно-позитивні висновки за результатами їх діяльності.

У ході аудитів було виявлено такі характерні недоліки:

- недосконалість внутрішніх регламентів із функціонування системи внутрішнього контролю;
- несвоєчасність документування та відображення в бухгалтерському обліку проведених фінансово-господарських операцій;
- прогалини в обліку виконаних будівельно-відновлювальних робіт на об'єктах будівництва.

Внутрішній контроль

Внутрішній контроль в Державній спеціальній службі транспорту у 2019–2020 рр. організовано відповідно до вимог керівних документів, що дало змогу запобігти фінансовим порушенням і збиткам у звітному періоді.

Під час перевірки Головною інспекцією Міністерства оборони стану набуття Адміністрацією Держспецтрансслужби оперативних (бойових) спроможностей (лютий 2020 р.) проведено збори з менеджерами внутрішнього контролю військових частин для надання методичної допомоги з питань організації внутрішнього контролю та управління ризиками.

Запобігання та виявлення корупції

Діяльність Адміністрації Держспецтрансслужби була спрямована на виконання завдань і заходів, передбачених Антикорупційною програмою на 2018–2020 рр., і відповідає принципам відкритості та прозорості.

Пріоритетними напрямками реалізації державної антикорупційної політики у 2019–2020 рр., були:

- реалізація військової кадрової політики, формування доброчесності військовослужбовців та цивільного персоналу, забезпечення кадрової безпеки під час підготовки та прийняття кадрових рішень;
- забезпечення нетерпимості до вчинення корупційних правопорушень під час виконання завдань із захисту суверенітету і територіальної цілісності України;

- зменшення корупційних ризиків під час публічних закупівель завдяки забезпеченню їх прозорості і конкурентності;
- посилення ефективності управління фінансовими ресурсами, забезпечення прозорості виконання бюджетних програм і використання бюджетних коштів, розвитку і підтримки системи внутрішнього контролю, проведення е-декларування.

Основні підсумки участі Держспецтрансслужби в операції Об'єднаних сил у 2019–2020 роках

У 2019–2020 рр. Держспецтрансслужба виконувала завдання з охорони визначених важливих об'єктів транспортної інфраструктури держави (залізничні та автомобільні мости, опорно-тягові підстанції) в районі проведення операції Об'єднаних сил на території Донецької та Луганської областей. Основним завданням цієї діяльності стало забезпечення охорони від дій диверсійно-розвідувальних груп і незаконних збройних формувань, що дало змогу запобігти диверсіям і терористичним актам на визначених об'єктах та забезпечити безперебійні пропускні спроможності транспортних магістралей.

За звітний період вдалося удосконалити систему фортифікаційного обладнання, організувати дієву систему охорони об'єктів транспортної інфраструктури та забезпечити її стійке функціонування, створити удосконалену систему відносин з органами місцевого самоврядування, що дало змогу підвищити ефективність охорони об'єктів.

Результати виконання завдань з охорони та оборони важливих об'єктів транспортної інфраструктури держави в районі проведення ООС

За період 2019–2020 рр. на території операції Об'єднаних сил підрозділи Держспецтрансслужби припинили три факти незаконного втручання на підохоронні об'єкти, порушників затримано та передано в органи Національної поліції України. Порушень безпеки функціонування національної транспортної системи України не допущено.

Заходи з розмінування на підконтрольних територіях Донецької та Луганської областей

Протягом 2019–2020 рр. групи розмінування проводили пошук, знешкодження та знищення вибухонебезпечних предметів на об'єктах національної транспортної системи на підконтрольних територіях Донецької та Луганської областей (табл. 8.1). Протягом звітного періоду обстежено та розміновано 175 км залізничних шляхів та 173 га місцевості. Виконання завдань з протимінної діяльності створило безпечні умови для діяльності цивільного населення.

Таблиця 8.1. Кількість виявлених та знищених вибухонебезпечних предметів, розмінованих об'єктів інфраструктури на територіях Донецької та Луганської областей

Показник	Рік	
	2019	2020
Кількість виявлених та знищених вибухонебезпечних предметів, од	255	1214
Площа обстеження, га	151	22
Протяжність ділянок шляхів, км	114	61

У цілому, Держспецтрансслужбою забезпечено виконання заходів оборонної реформи, визначених Стратегічним оборонним бюлетенем України, та проведено комплекс заходів, які дали змогу виконувати завдання за призначенням та забезпечити діяльність Збройних Сил.

РОЗВИТОК СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ СПЕЦІАЛЬНОЇ СЛУЖБИ ТРАНСПОРТУ, ОПТИМІЗАЦІЯ ЇЇ СТРУКТУРИ ТА ЧИСЕЛЬНОСТІ

Розвиток системи управління Держспецтрансслужби спрямований на її поєднання із системою управління Збройними Силами, перехід на сучасні засоби зв'язку, які сумісні з іншими складовими сил оборони.

Удосконалення системи управління Держспецтрансслужби

В Адміністрації Держспецтрансслужби створено Центр оперативного управління, на базі якого сплановано поелементно розгорнути систему з можливостями захищеного цифрового відео- та голосового зв'язку, обміну текстовими повідомленнями і графічними документами.

Для організації та забезпечення виконання заходів із прихованого управління військами, недопущення втрати управління введено в експлуатацію внутрішню радіомережу Голови Адміністрації Держспецтрансслужби та облаштовано місця керівника з використанням засобів дистанційного управління HARRIS RF-7800R-RC110, що дає змогу управляти підрозділами дистанційно, не перебуваючи на пункті управління.

У структурних підрозділах переобладнано 13 апаратних зв'язку, командно-штабних машин батальйонної ланки на новітні цифрові засоби зв'язку. Оснащення систем зв'язку та автоматизації базується на роботі сучасних IP-технологій.

Пріоритетні напрями у сфері розвитку засобів зв'язку

Протягом 2018–2020 рр. створено стаціонарну та мобільну мережу обміну інформацією (ЗСУ-002), що дало змогу забезпечити захищений телефонний зв'язок, передачу даних і відеоконференцзв'язок з мережею Збройних Сил для обміну службовою інформацією.

Створено радіомережу на цифрових радіозасобах з військовими частинами безпосереднього підпорядкування.

Пріоритетним напрямом розвитку системи зв'язку у військових частинах (підрозділах) Держспецтрансслужби є переоснащення польової компоненти системи зв'язку, а саме закупівля новітніх засобів радіозв'язку, супутникового зв'язку, модернізація комплексів (апаратних, станцій) виробництва колишнього СРСР, а також розвиток системи захисту інформації та кібернетичної безпеки в інформаційно-телекомунікаційних системах.

Головні досягнення у сфері розвитку автоматизації військового управління

У 2020 р. Адміністрацію Держспецтрансслужби інтегровано в систему електронної взаємодії органів виконавчої влади та захищену систему електронного документообігу в Міністерстві оборони та Генеральному штабі Збройних Сил України (СЕДО). Також військові частини безпосереднього підпорядкування інтегровано у національну телекомунікаційну мережу. Створено чотири об'єкта обчислювальної техніки для обробки інформації з обмеженим доступом.

Удосконалення організаційної структури Держспецтрансслужби, оптимізація її чисельності

Протягом 2019–2020 рр. удосконалено організаційно-штатну структуру з урахуванням принципів побудови та функціонування органів військового управління збройних сил держав – членів НАТО.

Частини організаційно приведені до бригадно-полкової системи, а Адміністрація приведена до G-структури, зокрема:

G-1 – управління персоналу;

G-3 – оперативне управління;

G-5 – відділ аналізу та оборонного планування;

G-6 – відділ зв'язку та інформаційних систем;

G-7 – відділ підготовки;

G-8 – управління фінансово-економічної діяльності.

Надалі заплановано привести штаби військових частин до S-структури.

Результати розвитку структури та оптимізації чисельності Держспецтрансслужби

У межах визначеної чисельності 5000 осіб (з них 4600 – військовослужбовців) проведено заходи, спрямовані на збереження та нарощування кадрового потенціалу, удосконалення порядку комплектування і проходження військової служби навченим особовим складом для забезпечення якісного виконання завдань за призначенням.

Створення сучасної системи управління, оптимізація організаційної структури та чисельності забезпечили сумісність з іншими складовими сил оборони та підвищили ефективність виконання завдань.

ПІДСУМКИ ПОСТАЧАННЯ ТА ВІДНОВЛЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ТЕХНІКИ, УДОСКОНАЛЕННЯ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Оснащення Держспецтрансслужби військовою та спеціальною технікою

У 2019–2020 рр. тривало планування заходів поетапного переоснащення новітніми та модернізованими зразками військової і спеціальної техніки. Основні зусилля були зосереджені на поліпшенні стану забезпеченості підрозділів, залучених до виконання завдань в інтересах Збройних Сил.

Загалом за звітний період у війська поставлено 86 од. техніки, основними з яких є: автомобільні крани, екскаватори, бульдозери, автогрейдери, автосамоскиди, багатоцільові автомобілі, техніка для виконання бетонних робіт. Крім того, у війська надійшли 222 од. механізованого інструменту, засобів геодезії, технологічного устаткування та 111 од. механізованого інструменту для відновлення залізничної колії.

Відновлення технічної готовності військової та спеціальної техніки

Відповідно до затверджених кошторисних призначень Міністерства оборони на 2019–2020 рр. для відновлення військової і спеціальної техніки виділено фінансовий ресурс у сумі 9,095 млн грн. За два роки силами ремонтних підрозділів відновлено 386 од. техніки, з них: автомобільної техніки – 172 од., інженерної техніки – 186 од. та спеціальної залізничної техніки – 28 од.

Стан матеріально-технічного забезпечення

Із переходом Державної спеціальної служби транспорту до системи Міністерства оборони значно поліпшився стан фінансування матеріально-технічного забезпечення (діаграма 8.2).

Діаграма 8.2. Обсяги закупівлі матеріальних ресурсів для Держспецтрансслужби, тис. грн

Продовольче забезпечення військовослужбовців

У 2020 р. зростання обсягу фінансового ресурсу на продовольче забезпечення порівняно з попереднім роком склало 18 %.

Протягом 2019 – 2020 рр. проведено капітальні ремонти у шести їдальнях військових частин, встановлено сучасне технологічне, морозильне та ваговимірвальне обладнання.

Речове забезпечення військовослужбовців

У 2019–2020 рр. основні зусилля були спрямовані на забезпечення особового складу обмундируванням та екіпіруванням зі складу бойового єдиного комплекту.

Обсяг фінансового ресурсу на речове забезпечення у 2020 р. порівняно з попереднім роком збільшився майже у 2,5 рази. Протягом звітного періоду було закуплено засоби індивідуального захисту (шолом бойовий балістичний, бронезилет модульний) на суму 3 300 тис. грн, 46 наметів, у тому числі 5 сучасного зразку, на 60 % оновлено обладнання лазне-пральних комбінатів.

У 2020 р. повністю виплачена грошова компенсація за неотримане речове майно особам, які звільнилися з військової служби.

Забезпечення пально-мастильними матеріалами

Обсяг фінансового ресурсу на закупівлю пально-мастильних матеріалів у 2020 р. порівняно з попереднім роком збільшився майже у 1,5 рази.

Протягом 2019–2020 рр. виконано такі заходи:

- постачено бензин та дизельне пальне у 2019 р. – 258,2 т, у 2020 р. – 360,2 т (на загальну суму 21 980,2 тис. грн), що дало змогу вчасно та якісно виконати поставлені завдання;
- закуплено один автопаливозаправник АПЗ-10 і два модульних заправних пункти МЗЗСН-20 на суму 5,601 млн грн.

Протягом 2019–2020 рр. система забезпечення Держспецтрансслужби показала себе такою, що спроможна виконувати заходи із безпосереднього забезпечення виконання завдань визначеними підрозділами у районі проведення операції Об'єднаних сил, під час охорони об'єктів національної транспортної системи України, будівництва об'єктів загальновійськового призначення і забезпечення заходів повсякденної діяльності.

Розвиток та удосконалення військової інфраструктури

Метою розвитку інфраструктури Збройних Сил є створення комфортних умов для забезпечення життєдіяльності військових підрозділів як в пунктах базування так і під час навчань чи виконання бойових завдань зі стримування збройної агресії на Сході України.

Підсумки виконання завдань з будівництва та відновлення об'єктів інфраструктури Збройних Сил України у 2019–2020 роках

У 2019–2020 рр. тривала розбудова інфраструктури військових містечок Збройних Сил: № 13 (м. Мукачеве), № 52 (с. Кайдаки), № 25 (м. Конотоп), № 1 та № 2 (сmt. Черкаське), № 30 (м. Кривий Ріг).

Завершено перший етап розбудови інфраструктури польового табору 235 МЦПП “Широколанівський”.

Побудовано три польові табори модульного типу для забезпечення особового складу на другій та третій лінії оборони.

Завершено будівництво будівлі казарми-штабу військового містечка № 291 (м. Київ) і трьох житлових будинків для військовослужбовців та членів їхніх сімей: 69-квартирного житлового будинку у м. Київ, 48-квартирного житлового будинку у м. Червоноград та 24-квартирного житлового будинку у м. Конотоп.

Удосконалення об'єктів навчальної матеріально-технічної бази

Протягом звітного періоду оновлено навчально-тренувальну базу навчальних підрозділів, зокрема обладнано навчальні класи, закуплено вуличні тренажери та гімнастичні майданчики, облаштовано дві спортивні зали і побудовано поле для міні-футболу.

Упродовж 2019–2020 рр. розпочато поетапне переоснащення новітніми та модернізованими зразками військової і спеціальної техніки, створено запаси матеріально-технічних засобів, необхідних для виконання завдань забезпечення стійкого функціонування транспорту, який використовується в інтересах оборони держави.

ПІДГОТОВКА СИЛ

Протягом 2019–2020 навчального року підготовка структурних підрозділів Держспецтрансслужби була спрямована на забезпечення їх готовності до виконання визначених оперативних (бойових, спеціальних) завдань під час участі у відсічі широкомасштабної збройної агресії проти України.

Основні зусилля було зосереджено на таких заходах:

- *підтриманні і удосконаленні рівня індивідуальної підготовки особового складу щодо якісного виконання функціональних обов'язків;*
- *злагодженні Адміністрації та структурних підрозділів у ході планування застосування й управління підпорядкованими силами і засобами під час виконання завдань за призначенням;*
- *підвищенні рівня взаємодії з іншими складовими сил оборони під час спільного виконання завдань з оборони держави.*

Підсумки підготовки сил у 2019–2020 роках

Протягом 2019–2020 навчального року Адміністрація та структурні підрозділи набули визначених

спроможностей з організації виконання завдань за призначенням, підвищили рівень взаємодії з іншими складовими сил оборони під час спільного виконання завдань з оборони держави, удосконалили рівень індивідуальних спроможностей особового складу з якісного виконання функціональних обов'язків.

Оперативна підготовка

Підготовка Адміністрації Держспецтрансслужби здійснювалась під час планових заходів у вигляді занять, тренувань, навчань як у структурі Держспецтрансслужби, так і під час участі у заходах об'єднаної підготовки з іншими складовими сил оборони.

За результатами заходів оперативної підготовки вдалося:

- підвищити рівень практичних умінь, навичок та професійної майстерності особового складу Адміністрації у виконанні функціональних обов'язків;
- поліпшити злагодженість структурних підрозділів пунктів управління із планування застосування та управління підпорядкованими силами і засобами;
- налагодити взаємодію зі складовими сил оборони щодо організації роботи оперативних груп у складі об'єднаних органів управління (пунктів управління), функціонування об'єднаної системи зв'язку під час підготовки та ведення операції сил оборони.

Бойова підготовка

Під час планових заходів індивідуальної підготовки особового складу та колективної підготовки управлінь (штабів) військових частин відпрацьовано питання злагодженості дій підрозділів та навченості посадових осіб у ході виконання функціональних завдань.

Основними результатами підготовки стали:

- надання підготовці управлінь (штабів) практичної спрямованості, навчання тому, що необхідно при безпосередньому виконанні бойових (спеціальних) завдань;
- започаткування використання стандартизованих процедур прийняття управлінських рішень, що застосовуються у силах оборони;
- практичне виконання завдань із відновлення транспортної інфраструктури.

Підготовка персоналу

У військових навчальних закладах Держспецтрансслужби забезпечено підготовку військових фахівців за програмами підготовки військових спеціальностей, які відповідають сучасним вимогам.

Підготовка офіцерських кадрів здійснювалась на кафедрі військової підготовки спеціалістів Держспецтрансслужби за шістьма спеціалізаціями. У 2020 р. започатковано підготовку офіцерів за двома додатковими спеціалізаціями (морально-психологічне забезпечення, будівництво та експлуатація будинків і споруд спеціального та загальновійськового призначення).

Підготовка сержантського та солдатського складу проводилась у навчальному центрі за 28 кваліфікованими спеціальностями (табл. 8.2).

Проведення заходів підготовки у 2019–2020 навчальному році забезпечило набуття командирами всіх рівнів достатніх навиків щодо якісного планування застосування, стійкого управління підпорядкованими силами і засобами, а також успішного виконання у цілому завдань за призначенням.

Таблиця 8.2. Результати підготовки рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом Держспецтрансслужби за рівнями підготовки

Види військової служби	Підготовленого особового складу			
	2018-2019 навчальний рік		2019-2020 навчальний рік	
	Кількість (осіб)	%	Кількість (осіб)	%
Військова служба за контрактом	51	7,5	82	13,4
Строкова військова служба	624	92,5	531	86,6

КОМПЛЕКТУВАННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Реалізацію кадрової політики у Держспецтрансслужбі було спрямовано на підтримання високого рівня укомплектованості підрозділів, підвищення рівня професіоналізації особового складу та поступове збільшення співвідношення між особовим складом контрактної та строкової служби.

Підсумки кадрового забезпечення

Протягом 2019–2020 рр. організовано та проведено заходи, спрямовані на забезпечення укомплектування офіцерським складом:

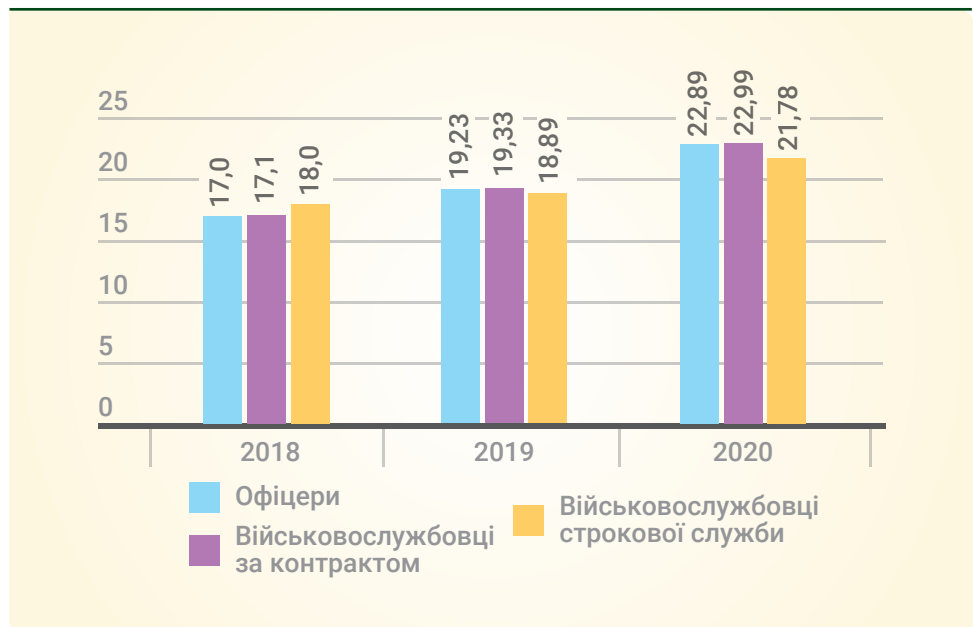
- на військову службу за контрактом прийнято 93 офіцери запасу Збройних Сил;
- на посади офіцерського складу призначено 133 військовослужбовці (73 сержанти, з вищою освітою та 60 курсантів ВВНЗ).

Підсумки комплектування

Основні зусилля було спрямовано на збереження та нарощування кадрового потенціалу, удосконалення порядку комплектування та проходження військової служби навченим особовим складом для забезпечення якісного виконання завдань за призначенням.

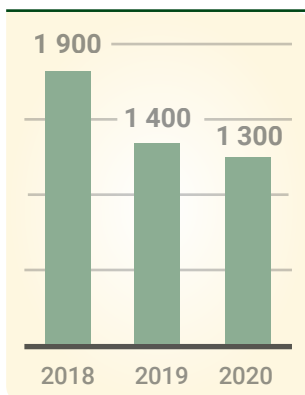
Списочна чисельність осіб рядового, сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом загалом збільшилась та наприкінці 2020 р. становила 1876 військовослужбовців, що на 20 % більше ніж у попередньому році (діаграма 8.3).

Діаграма 8.3. Списочна чисельність осіб офіцерського складу та рядового, сержантського і старшинського складу військової служби за контрактом Держспецтрансслужби за роками, осіб

Діаграма 8.4.

Показники призову громадян на строкову військову службу до Держспецтрансслужби за роками, осіб

Збільшення показників чисельності військовослужбовців військової служби за контрактом дало змогу зменшити чисельність призову на строкову військову службу (діаграма 8.4).

Розвиток професійного сержантського (старшинського) складу

Заходи з реалізації розвитку професійного сержантського і старшинського складу у 2018–2020 рр. було спрямовано на подальшу професіоналізацію військовослужбовців, забезпечення умов для підвищення якості їх підготовки з урахуванням сучасних вимог і методик.

Розвиток військового резерву

Для розвитку кадрового потенціалу розроблено проєкт Указу Президента України “Про затвердження Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Державної спеціальної служби транспорту”.

Підготовку резерву проводять на кафедрі військової підготовки спеціалістів та у 8-му навчальному центрі Держспецтрансслужби, де щорічно проходять підготовку близько 300 та 700 осіб відповідно.

Військова освіта і наука

Система військової освіти розвивається в тісній співпраці з воєнною наукою та спрямована на досягнення високого рівня підготовки військових фахівців і вирішення актуальних наукових завдань через інтеграцію військової освіти і науки, ефективне використання матеріально-технічних, фінансових, кадрових та інформаційних ресурсів.

Розвиток військової освіти

Підготовка військових фахівців тактичного рівня та громадян за програмою підготовки офіцерів запасу відбувається на базі кафедри військової підготовки спеціалістів Дніпровського національного університету залізничного транспорту.

У 2020 р. проведено набір та розпочато навчання курсантів за двома новими спеціалізаціями:

- будівництво та експлуатація будинків і споруд спеціального та загальновійськового призначення;
- морально-психологічне забезпечення підрозділів Держспецтрансслужби.

Підсумки наукової діяльності

У науковій та науково-технічній діяльності було визначено такі пріоритети:

- дослідження впливу різних факторів та розроблення пропозицій щодо перебудови плану ліній для підвищення швидкості руху поїздів;
- розроблення та випуск навчальних посібників, навчально-методичної, наукової та інформаційної літератури з узагальнення і поширення передового досвіду.

РЕАЛІЗАЦІЯ ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ, ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ГАРАНТІЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ

У 2019–2020 рр. головні зусилля з реалізації гуманітарної та соціальної політики було зосереджено на підвищенні морально-психологічного стану особового складу, підтриманні його психологічної стійкості та емоційно-вольової готовності до виконання завдань за призначенням.

Морально-психологічне забезпечення діяльності Держспецтрансслужби

Основні зусилля морально-психологічного забезпечення діяльності у 2019–2020 рр. було спрямовано на формування, підтримання і відновлення морально-психологічного стану особового складу та формування єдиних концептуальних поглядів і підходів на завдання, напрями, порядок організації та вдосконалення системи морально-психологічного забезпечення.

Керівництво Держспецтрансслужби приділяло увагу заходам з популяризації військової служби та формуванню позитивного іміджу військовослужбовців. У місцях дислокації підрозділів надано допомогу та підтримку місцевим органам влади з питань військово-патріотичної та культурологічної роботи.

Забезпечення конституційного права військовослужбовців Держспецтрансслужби на свободу совісті та віросповідання

Посадові особи Держспецтрансслужби, служба військового духовенства задовольняють релігійні потреби військовослужбовців відповідно до таких принципів:

- забезпечення конституційного права громадян на свободу світогляду і віросповідання;

Діаграма 8.5. Розподіл та укомплектованість посад військових священників (капеланів) у підрозділах Держспецтрансслужби

- добровільності участі у богослужіннях, релігійних обрядах та інших заходах військовослужбовців;
- рівності всіх конфесій;
- невторчання військового командування у діяльність релігійних організацій;
- поваги, толерантного ставлення до віруючих та військових священників (капеланів).

Станом на кінець 2020 р. введено вісім штатних посад “військовий священник (капелан)” та призначено на них 4 священнослужителя (діаграма 8.5). Військові капелани виконують свою місію “Бути поруч” у військових частинах, медичних закладах, військово-навчальних закладах, в зоні проведення операції Об’єднаних сил та на об’єктах виконання завдань за призначенням.

Реалізація соціальних гарантій військовослужбовців і членів їхніх сімей

Реалізація завдань соціального захисту відбувалася на основі системи соціальних і правових гарантій, забезпечення конституційних прав і свобод, визначених Конституцією та законами України та спрямовувалася на дотримання прав і свобод людини та громадянина.

Грошове забезпечення військовослужбовців Держспецтрансслужби

З 2019 р. порівняно з попередніми роками відбувається поступове збільшення розмірів грошового забезпечення військовослужбовців. У звітному періоді було забезпечено своєчасність виплат грошового забезпечення, чим також істотно підвищено рівень мотивації особового складу до військової служби (табл. 8.3).

Таблиця 8.3. Збільшення розмірів грошового забезпечення військовослужбовців Держспецтрансслужби за типовими посадами протягом 2018-2020 рр., тис. грн

Типова посада	Розмір місячного грошового забезпечення військовослужбовців		
	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Командир бригади	18,3	26,3	27,1
Командир полку	16,6	22,6	22,8
Командир батальйону	14,1	18,8	19,1
Командир роти	11,8	14,9	15,2
Командир взводу	9,3	12,5	12,7
Командир відділення	8,0	11,1	11,3
Стрелець	6,1	10,2	10,3

Стан забезпеченості житлом військовослужбовців та членів їхніх сімей, у тому числі постійним та службовим

На кінець 2020 р. на обліку осіб, які потребують поліпшення житлових умов, перебували 686 осіб, зокрема 477 з них брали участь у проведенні ООС (АТО). Із загальної кількості тих, хто потребує поліпшення житлових умов, 194 особи мають право на надання житла для постійного проживання, в тому числі 74 військових пенсіонери.

Протягом 2019-2020 рр. забезпечено житлом 151 сім’ю військовослужбовців Держспецтрансслужби, з них отримали: службове житло – 136 сімей, житло для постійного проживання – 15 сімей (діаграма 8.7).

Діаграма 8.6. Стан забезпечення житлом військовослужбовців

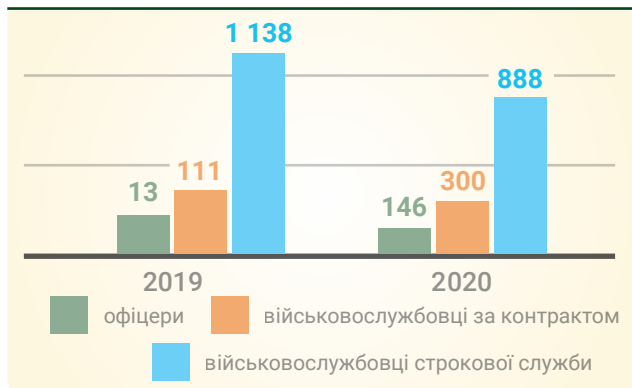
Медичне забезпечення

Медична служба Держспецтрансслужби спроможна здійснювати медичне забезпечення виконання завдань підрозділами у районі проведення операції Об'єднаних сил, під час охорони об'єктів національної транспортної системи України, будівництва об'єктів загальновійськового призначення і забезпечення заходів повсякденної діяльності.

Медичну допомогу особовому складу надають у 9 медичних пунктах підрозділів. У 2019–2020 рр. у медичних пунктах проведено капітальні та поточні ремонти, встановлено сучасне медичне обладнання. Спеціалізовану медичну допомогу надають у лікувальних закладах Міністерства оборони (діаграма 8.7).

У Центрах медичної реабілітації та санаторного лікування у 2019–2020 рр. оздоровилися 75 осіб (діаграма 8.8).

Діаграма 8.7. Кількість особового складу Держспецтрансслужби, який лікувався в закладах охорони здоров'я Міністерства оборони

Діаграма 8.8. Кількість осіб, які пройшли оздоровлення в профільних установах Збройних Сил

Реалізація заходів із впровадження соціальної і гуманітарної політики у 2019–2020 рр. сприяла підтриманню на належному рівні морально-психологічного стану особового складу під час виконання завдань за призначенням.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У межах проєкту “Розвиток потенціалу України з протимінної діяльності” взято участь у тренінгах з контролю та забезпечення якості, а також ефективності роботи керівників департаментів і груп розмінування, що дало змогу персоналу інженерно-саперних підрозділів здобути необхідні знання та набути рівня спроможностей, що відповідає стандартам НАТО.

За Програмою гуманітарної протимінної діяльності та розмінування 10 фахівців здобули навички 2-го рівня із виявлення та знищення вибухових предметів, які не розірвалися.

Також було вжито заходів із набуття спроможностей до виконання завдань у сфері оборони, нормативно-правового врегулювання діяльності, розвитку системи управління для досягнення взаємосумісності з іншими складовими сил оборони, удосконалення системи підготовки.

Діяльність Держспецтрансслужби у 2019–2020 рр. була спрямована на забезпечення комплексу заходів із реалізації державної політики у сфері національної безпеки і оборони, розвитку та удосконалення діяльності органів управління з керівництва діями підпорядкованих частин і підрозділів під час виконання завдань, а також набуття практичних навичок особовим складом відповідно до функціонального призначення, що дало змогу своєчасно та в повному обсязі виконати завдання за призначенням.

ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

Ніхто нам не збудує держави, якщо ми її самі не збудуємо і ніхто з нас не зробить нації, якщо ми самі не схочемо нацією бути

*В'ячеслав
Липинський*

Головною метою Стратегії воєнної безпеки України, яка була затверджена Президентом України, є завчасно підготовлена та всебічно забезпечена всеохоплююча оборона України на засадах стримування, стійкості та взаємодії, що забезпечує воєнну безпеку, суверенітет і територіальну цілісність держави відповідно до Конституції України та в межах державного кордону України, сприяє інтеграції України в євроатлантичний безпековий простір та набуттю членства в НАТО, дає можливість активно приймати участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Стратегія передбачає досягнення наступних цілей реалізації державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва:

- достатні оборонні спроможності держави, які в поєднанні з консолідованим міжнародним тиском на Російську Федерацію можуть забезпечити стримування подальшої ескалації збройної агресії проти України та відновлення її територіальної цілісності в межах державного кордону України;
- потужна територіальна оборона, яка у взаємодії з рухом опору сприятиме підвищенню рівня обороноздатності держави, згуртуванню суспільства, патріотичному вихованню громадян, наданню обороні України всенародного характеру та готовності населення до оборони держави;
- ефективний менеджмент у сфері оборони, заснований на засадах демократичного цивільного контролю, інших євроатлантичних принципах і стандартах, інноваційних рішеннях та сучасних бізнес-практиках, програмно-проектному управлінні оборонними ресурсами, удосконалених процесах визначення та задоволення потреб оборони України;
- професійний особовий склад Збройних Сил України та інших складових сил оборони, який перебуває в центрі уваги держави, підтримується вдосконаленими системами кадрового менеджменту, підготовки до військової служби та військово-патріотичного виховання молоді, може бути в короткі строки посилений підготовленим і вмотивованим військовим резервом;
- сучасне високотехнологічне озброєння, військова та спеціальна техніка Збройних Сил України, інших складових сил оборони, яка забезпечує виконання ними покладених завдань, зокрема в операціях НАТО;
- розвинута військова інфраструктура, об'єднана логістика та достатні запаси матеріальних засобів, дієва система медичного забезпечення, що відповідають потребам сил оборони;

- побудовані на національних і євроатлантичних цінностях сили оборони, які відповідають критеріям набуття повноправного членства України в НАТО, взаємосумісні з відповідними компетентними органами держав-членів НАТО та спроможні робити гідний внесок у проведення операції НАТО.

В умовах воєнної загрози національній безпеці, зростання дефіциту фінансових ресурсів та дисбалансу воєнних потенціалів України та Російської Федерації, пріоритетами у досягненні цілей державної політики у воєнній сфері, сфері оборони і військового будівництва є:

- запровадження об'єднаного керівництва з підготовки та ведення всеохоплюючої оборони України;
- розвиток інституційних спроможностей Міністерства оборони України та інших органів управління складових сил оборони;
- нарощування спроможностей Збройних Сил України, сил територіальної оборони у їх складі, інших складових сил оборони до виконання покладених завдань.

Зважаючи на вищезазначене, 2021 рік визначений Міністром оборони України роком євроатлантичної трансформації. Головними завданнями для Міністерства оборони України, Збройних Сил України та Держспецтрансслужби на 2021 рік та надалі визначено:

- забезпечення необхідного рівня обороноздатності України, захист її територіальної цілісності й недоторканності;
- набуття оперативних (бойових, спеціальних) спроможностей сил оборони, необхідних для гарантованої відсічі збройної агресії, оборони держави, підтримання миру та міжнародної безпеки;
- забезпечення збереження життя і здоров'я військовослужбовців та працівників, підтримання належного стану військової дисципліни;
- запровадження нового стилю військового лідерства, нової філософії відносин у військових колективах та зміну військової культури;
- впровадження програм, спрямованих на підвищення привабливості військової служби, реальний захист прав і свобод військовослужбовців;
- переведення Міністерства оборони України та Збройних Сил України на нові стандарти управлінських процесів і засад функціонування;
- побудову системи оборонного менеджменту на основі передових практик держав-членів НАТО, створення сучасної системи управління оборонними ресурсами;
- посилення демократичного цивільного контролю над Збройними Силами України та Державною спеціальною службою транспорту, який забезпечуватиме дотримання принципів верховенства права, підзвітності та доброчесності;

- нарощування темпів переозброєння Збройних Сил України;
- створення нових каналів комунікації із суспільством, військовими та ветеранами, розвиток системи стратегічних комунікацій;
- належне інфраструктурне забезпечення військових частин, насамперед тих, які були сформовані у 2014–2019 роках;
- впровадження сучасної, ефективної системи освіти та підготовки військових фахівців для сил оборони відповідно до політик та кращих практик держав–членів НАТО;
- комплектування Збройних Сил України мотивованим та високопрофесійним персоналом;
- формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності особового складу на основі духовних цінностей українського народу та національного мовно-культурного простору.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ, ЯКІ БУЛИ ПРИЙНЯТІ (ВИДАНІ) У 2019 – 2020 рр.

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
Закони України		
1.	Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2019 році для участі у багатонаціональних навчаннях	26.02.2019 № 2687- VIII
2.	Про внесення змін до Закону України “Про оборону України” щодо організації оборони держави	20.09.2019 № 133-IX
3.	Про схвалення рішення Президента України про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2020 році для участі у багатонаціональних навчаннях	04.03.2020 № 521-IX
4.	Про внесення змін до розділу VI “Прикінцеві та перехідні положення” Закону України “Про національну безпеку України” (щодо набрання чинності положеннями стосовно Головнокомандувача ЗС України, Генерального штабу ЗС України, видів і окремих родів військ (сил))	04.03.2020 № 522-IX
5.	Про внесення зміни до Закону України “Про Державний бюджет України на 2020 рік” (щодо забезпечення безперервного харчування військовослужбовців)	30.03.2020 № 548-IX
Укази Президента України		
1.	Про внесення змін до деяких указів Президента України (від 30 листопада 2000 року № 1271 та від 20 червня 2006 року № 551 щодо затвердження емблеми і прапору Сил спеціальних операцій ЗС України)	17.01.2019 № 11/2019
2.	Про звільнення в запас військовослужбовців строкової служби, строки проведення чергових призовів та чергові призови громадян України на строкову військову службу у 2019 році	30.01.2019 № 22/2019
3.	Про Положення про Генеральний штаб ЗС України	30.01.2019 № 23/2019
4.	Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Державній спеціальній службі транспорту	31.01.2019 № 24/2019
5.	Про внесення змін до Положення про Державну спеціальну службу транспорту (щодо приведення в готовність до виконання завдань за призначенням в умовах дії правового режиму воєнного стану)	31.01.2019 № 25/2019
6.	Про межі та перелік районів, міст, селищ і сіл, частин їх територій, тимчасово окупованих у Донецькій та Луганській областях	07.02.2019 № 32/2019
7.	Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів ЗС України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2019 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2019 році для участі у багатонаціональних навчаннях	19.02.2019 № 38/2019

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
8.	Про День піхоти	19.04.2019 № 152/2019
9.	Про День сержанта ЗС України	19.04.2019 № 153/2019
10.	Про День резервіста України	19.04.2019 № 154/2019
11.	Про внесення змін до Указу Президента України від 11 лютого 2016 року № 44 (щодо уточнення переліку військових частин ЗС України, над якими здійснюється шефство)	26.04.2019 № 169/2019
12.	Про внесення змін до Указу Президента України від 3 травня 2017 року № 126 (щодо уточнення переліку посад, що заміщуються військовослужбовцями ЗС України, інших військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення у державних органах, на підприємствах, в установах, організаціях, а також державних і комунальних навчальних закладах та граничних військових звань за цими посадами)	26.04.2019 № 170/2019
13.	Про внесення змін до Указу Президента України від 10 грудня 2008 року № 1153 (щодо порядку укладання контрактів з військовослужбовцями, які визнані непридатними до військової служби за станом здоров'я; порядку проходження військової служби військовослужбовцями, позбавленими військових звань під час воєнного стану)	26.04.2019 № 171/2019
14.	Про внесення зміни до Положення про Генеральний штаб ЗС України (щодо уточнення завдань, покладених на Генеральний штаб ЗС України)	19.05.2019 № 291/2019
15.	Про присвоєння почесного найменування Військово-морському ліцею ("імені віцеадмірала Володимира Безкоровайного")	05.07.2019 № 494/2019
16.	Про присвоєння почесного найменування 36-й окремій бригаді морської піхоти Командування морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України ("імені контрадмірала Михайла Білинського")	05.07.2019 № 495/2019
17.	Про внесення змін до додатка № 1 до Указу Президента України від 21 березня 2002 року № 277 (щодо уточнення переліку посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського складу, та граничних військових звань за цими посадами у Міністерстві оборони України)	08.07.2019 № 498/2019
18.	Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України (щодо уточнення окремих положень щодо проходження військової служби у Збройних Силах України громадянами України)	16.07.2019 № 524/2019
19.	Про присвоєння почесних найменувань військовим частинам ЗС України: 14 окремій механізованій бригаді ("імені князя Романа Великого") та 11 окремій бригаді армійської авіації ("Херсон")	15.10.2019 № 753/2019
20.	Про присвоєння імені Героя України полковника Тараса Сенюка 13 окремому десантно-штурмовому батальйону 95 окремої десантно-штурмової бригади Десантно-штурмових військ ЗС України	02.12.2019 № 873/2019
21.	Про присвоєння почесного найменування 201 зенітній ракетній бригаді Повітряних Сил ЗС України ("імені гетьмана Пилипа Орлика")	04.12.2019 № 881/2019
22.	Про присвоєння почесного найменування 46 окремому штурмовому батальйону 54 окремої механізованої бригади Сухопутних військ ЗС України (почесного найменування "Донбас")	05.12.2019 № 882/2019
23.	Про присвоєння почесного найменування 19 ракетній бригаді Сухопутних військ ЗС України (почесного найменування "Свята Варвара")	05.12.2019 № 883/2019
24.	Про присвоєння почесного найменування 73 Морському центру спеціального призначення Сил спеціальних операцій ЗС України ("імені кошового отамана Антіна Головатого")	05.12.2019 № 884/2019
25.	Про звільнення в запас військовослужбовців строкової служби, строки проведення чергових призовів та чергові призови громадян України на строкову військову службу у 2020 році	16.01.2020 № 13/2020

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
26.	Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів ЗС України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2020 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2020 році для участі у багатонаціональних навчаннях	04.02.2020 № 34/2020
27.	Про структуру плану оборони України	03.03.2020 № 61/2020
28.	Про внесення змін до Указу Президента України від 16 січня 2020 року № 13 (щодо уточнення строків проведення чергових призовів громадян України на строкову військову службу у зв'язку із запровадженням карантинних обмежень)	23.03.2020 № 103/2020
29.	Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 24 березня 2020 року “Про звіт щодо результатів проведення оборонного огляду Міністерством оборони України”	24.03.2020 № 106/2020
30.	Про внесення змін до Положення про Генеральний штаб ЗС України (щодо уточнення завдань та функцій Генерального штабу ЗС України)	27.03.2020 № 122/2020
31.	Питання Головнокомандувача ЗС України (Визначення повноважень Головнокомандувача ЗС України)	27.03.2020 № 123/2020
32.	Про внесення змін до Указу Президента України від 11 лютого 2016 року № 44 (щодо уточнення переліку військових частин над якими здійснюється шефство)	27.03.2020 № 128/2020
33.	Про внесення змін до Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України (щодо уточнення окремих питань Положення)	10.04.2020 № 135/2020
34.	Про переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами	05.05.2020 № 166/2020
35.	Про присвоєння почесних найменувань військовим частинам Сухопутних військ ЗС України (53 окремі механізованій бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені князя Володимира Мономаха”); 54 окремі механізованій бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені гетьмана Івана Мазепи”); 59 окремі мотопіхотній бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені Якова Гандзюка”))	06.05.2020 № 168/2020
36.	Про присвоєння почесних найменувань військовим частинам Сухопутних військ ЗС України (40 окремі артилерійській бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені Великого князя Вітовта”); 24 окремому штурмовому батальйону 53-ї окремої механізованої бригади імені князя Володимира Мономаха Сухопутних військ ЗС України (почесного найменування “Айдар”))	23.08.2020 № 343/2020
37.	Про присвоєння почесного найменування Окремому центру спеціальних операцій “Захід” Сил спеціальних операцій ЗС України “імені князя Ізяслава Мстиславича”	23.08.2020 № 344/2020
38.	Про присвоєння почесного найменування 35 окремі бригаді морської піхоти Військово-Морських Сил ЗС України (“імені контрадмірала Михайла Остроградського”)	23.08.2020 № 345/2020
39.	Про День територіальної оборони України	30.09.2020 № 417/2020
40.	Про внесення змін до Указів Президента України від 27 грудня 2005 року № 1860 та від 5 травня 2020 року № 166 (“Питання Служби безпеки України”, “Про переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами”)	13.10.2020 № 431/2020
41.	Про присвоєння почесного найменування 43 окремі артилерійській бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені гетьмана Тараса Трясила”)	14.10.2020 № 432/2020
42.	Про визнання таким, що втратив чинність, Указу Президента України від 5 квітня 1994 року № 139 (“Про Положення про дисциплінарний батальйон у Збройних Силах України”)	21.10.2020 № 457/2020
43.	Про присвоєння почесного найменування 12 окремі бригаді армійської авіації Сухопутних військ ЗС України (“імені генерал-хорунжого Віктора Павленка”)	05.12.2020 № 545/2020

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
44.	Про присвоєння почесного найменування 27 реактивній артилерійській бригаді Сухопутних військ ЗС України “імені кошового отамана Петра Калнишевського”	05.12.2020 № 546/2020
45.	Про присвоєння почесного найменування 18 окремій бригаді армійської авіації Сухопутних військ ЗС України (“імені Ігоря Сікорського”)	05.12.2020 № 547/2020
46.	Про присвоєння почесного найменування 44 окремій артилерійській бригаді Сухопутних військ ЗС України (“імені гетьмана Данила Апостола”)	05.12.2020 № 548/2020
47.	Про присвоєння почесного найменування 169 навчальному центру Сухопутних військ ЗС України (“імені князя Ярослава Мудрого”)	05.12.2020 № 549/2020
48.	Про присвоєння почесного найменування 1 радіотехнічній бригаді Повітряних Сил ЗС України (почесне найменування “Галицько-Волинська”)	05.12.2020 № 550/2020
49.	Про присвоєння почесного найменування 26 окремій бригаді Державної спеціальної служби транспорту (почесне найменування “Дніпровська”)	28.12.2020 № 590/2020
50.	Про присвоєння почесного найменування 36 шляхо-відновлювальному полку Державної спеціальної служби транспорту (почесне найменування “Конотопський”)	28.12.2020 № 591/2020
51.	Про присвоєння почесного найменування 76 окремому полку зв'язку та радіотехнічного забезпечення Повітряних Сил ЗС України (“імені В'ячеслава Чорновола”)	28.12.2020 № 592/2020
52.	Про присвоєння почесного найменування 1194 окремому батальйону радіоелектронної боротьби Повітряних Сил ЗС України (“імені отамана Кирила Бондарука”)	28.12.2020 № 593/2020
53.	Про План проведення багатонаціональних навчань за участю підрозділів ЗС України на території України та їх участі у багатонаціональних навчаннях поза межами України на 2021 рік і про допуск підрозділів збройних сил інших держав на територію України у 2021 році для участі у багатонаціональних навчаннях	16.12.2020 № 570/2020
Постанови Кабінету Міністрів України		
1.	Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України (щодо приведення норм Положення у відповідність до Закону України “Про національну безпеку України” в частині організації заходів оборонного планування, розроблення Стратегії воєнної безпеки України, забезпечення заходів демократичного цивільного контролю, інформування про стан справ у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту, щодо уточнення повноважень Міністра оборони України)	10.01.2019 № 1
2.	Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань військового обліку (постанови Кабінету Міністрів України від 3 червня 2013 р. № 389 “Про затвердження Положення про військові комісаріати”, від 25 березня 2015 р. № 171 “Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища та посад з підвищеним корупційним ризиком, інесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України”, від 7 грудня 2016 р. № 921 “Про затвердження Порядку організації та ведення військового обліку призовників і військовозобов'язаних”, щодо організації військового обліку на мобілізаційні підрозділи державних органів; оптимізацію функціонування системи військового обліку з питань впровадження Єдиного державного реєстру військовозобов'язаних; спрощення процедури проведення спеціальної перевірки	06.02.2019 № 74
3.	Про внесення зміни до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань (щодо врегулювання питання харчування військовослужбовців рядового, сержантського і старшинського складу, які проходять службу за контрактом в Державній спеціальній службі транспорту)	13.02.2019 № 199
4.	Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 р. № 544 (щодо уточнення окремих заходів, визначених типовим планом запровадження та забезпечення заходів правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях)	06.03.2019 № 177
5.	Про утворення військового навчального підрозділу Університету митної справи та фінансів (м. Дніпро)	20.03.2019 № 241

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
6.	Про внесення зміни до Порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями (щодо врегулювання питань, пов'язаних з наданням медичної допомоги військовослужбовцям та ветеранам військової служби, які звільнені з Державної спеціальної служби транспорту)	27.03.2019 № 257
7.	Про внесення змін до Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті на будівництво (придбання) житла для військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу (щодо оптимізації механізму використання державних коштів для реалізації державного інвестиційного проєкту створення службового житла для військовослужбовців)	03.04.2019 № 282
8.	Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Союз М'янма про військово-технічне співробітництво	03.04.2019 № 292
9.	Про затвердження Імплементаційної угоди між Кабінетом Міністрів України та Організацією НАТО з підтримки та постачання про реалізацію проєкту Трестового фонду НАТО із знешкодження вибухонебезпечних предметів та протидії саморобним вибуховим пристроям	10.04.2019 № 317
10.	Про внесення змін до пункту 54 Типової інструкції про порядок ведення обліку, зберігання, використання і знищення документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію (щодо врегулювання порядку надсилання документів із грифом "Для службового користування" підрозділами фельд'єгерського зв'язку ЗС України)	15.05.2019 № 399
11.	Про реорганізацію військово-юридичного факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого	22.05.2019 № 439
12.	Деякі питання оптимізації мережі військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти (щодо ліквідації кафедри військової підготовки Державного університету телекомунікацій та кафедри військової підготовки Херсонського державного університету)	19.06.2019 № 584
13.	Про затвердження Порядку в'їзду осіб, переміщення товарів на окуповані території у Донецькій та Луганській областях і виїзду осіб, переміщення товарів із таких територій	17.07.2019 № 815
14.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2014 р. № 117 (щодо передбачення попередньої оплати для закупівлі продуктів харчування за каталогом)	29.09.2019 № 907
15.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 554 (щодо компенсаційних виплат в іноземній валюті працівникам апарату військових аташе)	20.11.2019 № 951
16.	Про внесення зміни до пункту 27 Порядку планування, формування, розміщення та коригування державного оборонного замовлення, а також здійснення контролю за його виконанням (щодо закупівлі озброєння, військової і спеціальної техніки за імпортом та надання державним замовникам права здійснювати авансування закупівлі за імпортом ОВТ за міжнародними домовленостями у рамках реалізації ДОЗ за програмою Уряду США "Міжнародні військові продажі")	04.12.2019 № 990
17.	Про утворення військового навчального підрозділу Донецького національного технічного університету та внесення змін у додаток до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу	04.12.2019 № 998
18.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 1999 р. № 1601 (щодо приведення положень постанови Кабінету Міністрів України у відповідність до Закону України "Про статус ветеранів військової служби, ветеранів органів внутрішніх справ, ветеранів Національної поліції і деяких інших осіб та їх соціальний статус)	04.12.2019 № 999
19.	Про внесення зміни до пункту 21 Порядку здійснення компенсаційних виплат в іноземній валюті та оплати інших витрат працівникам дипломатичної служби України, направленим у довготермінове відрядження (щодо уточнення здійснення компенсаційних виплат в іноземній валюті та оплати інших витрат працівникам дипломатичної служби України, направленим у довготермінове відрядження)	27.12.2019 № 1131
20.	Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони України (постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671, щодо уточнення окремих питань функціонування Міністерства оборони України)	24.01.2020 № 23

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
21.	Про внесення змін до порядків, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 27 березня 2019 р. № 322 і від 17 квітня 2019 р. № 333 (“Про затвердження Порядку оплати витрат, пов’язаних із здобуттям дітьми працівників дипломатичної служби, направлених у довготермінове відрядження, дошкільної та загальної середньої освіти” та “Про затвердження Порядку оплати працівникам дипломатичної служби, направленим у довготермінове відрядження, та членам їх сімей витрат, пов’язаних з наданням медичної допомоги або медичним страхуванням”, визначення механізму оплати витрат, пов’язаних із здобуттям дітьми працівників дипломатичної служби, направлених у довготермінове відрядження, дошкільної та загальної середньої освіти витрат, пов’язаних з наданням медичної допомоги або медичним страхуванням членам їх сімей)	05.02.2020 № 60
22.	Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення та вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройними формуваннями	03.03.2020 № 203
23.	Про внесення змін до норм харчування військовослужбовців Збройних Сил та інших військових формувань (постанова Кабінету Міністрів України від 29 березня 2002 р. № 426, забезпечення харчуванням військовослужбовців та працівників ЗС України, які залучені до цілодобового виконання завдань на період карантину, встановленого Кабінетом Міністрів, а також які перебувають в ізоляції (на лікуванні) у військових частинах, військових навчальних закладах, установах, організаціях Збройних Сил у зв’язку з виникненням обставин непереборної сили)	20.03.2020 № 237
24.	Про утворення Міжвідомчої робочої групи з питань розроблення проекту плану оборони України	03.03.2020 № 209
25.	Про визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України (втрата чинності постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2006 р. № 447 “Про затвердження Порядку організації та фінансування стратегічного планування у сфері оборони і військового будівництва” та пункту 7 змін, що вноситься до постанов Кабінету Міністрів України, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2013 р. № 297)	27.05.2020 № 416
26.	Про внесення змін до Положення про Міністерство оборони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671, щодо уточнення повноважень Міністра оборони України в частині видання спільних наказів з Головнокомандувачем ЗС України, Головою Державної спеціальної служби транспорту, наказів і директив щодо реформування та розвитку Збройних Сил та Державної спеціальної служби транспорту, їх бойової та мобілізаційної готовності; внесення Президентом України подання про призначення на посаду Головнокомандувача ЗС України)	10.06.2020 № 466
27.	Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 12 листопада 2014 р. № 607 (“Про затвердження структури військового резерву людських ресурсів”, удосконалення структури військового резерву людських ресурсів та впорядкування поняття територіального резерву в загальній структурі військового резерву людських ресурсів)	17.06.2020 № 495
28.	Про затвердження Протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про втілення фінансової допомоги	25.06.2020 № 511
29.	Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про військово-фінансове співробітництво	25.06.2020 № 512
30.	Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану (визначення Порядку здійснення заходів, упорядкованих (послідовних) дій у разі запровадження військовим командуванням та військовими адміністраціями (у разі їх утворення) самостійно або із залученням рад оборони АР Крим, областей, м. Києва та м. Севастополя, органів виконавчої влади, Ради Міністрів АР Крим та органів місцевого самоврядування, комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в Україні або окремих її місцевостях, де введено воєнний стан)	08.07.2020 № 573

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
31.	Про внесення змін до Порядку проведення військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 1 лютого 2012 р. № 48, (щодо передбачення поширення Порядку на правовідносини, пов'язані з підготовкою громадян країни за програмою підготовки офіцерів запасу у Державній спеціальній службі транспорту)	08.07.2020 № 576
32.	Про затвердження переліку озброєння, зброї та боєприпасів до неї, нестача або розкрадання яких відшкодовується винними особами у кратному співвідношенні до їх вартості	15.07.2020 № 604
33.	Про внесення змін до Порядку утилізації ракет, боєприпасів і вибухових речовин, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 червня 2006 р. № 812, (щодо здійснення утилізації боєприпасів з урахуванням потреби Міністерства оборони України відповідно до обсягів фінансування за відповідною бюджетною програмою (підпрограмою)	15.07.2020 № 605
34.	Про затвердження Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Саудівська Аравія про співробітництво в оборонній сфері	22.07.2020 № 635
35.	Про затвердження Порядку розроблення плану оборони України	22.07.2020 № 636
36.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2015 р. № 1152 (“Про особливості забезпечення єдності вимірювань у сфері оборони України”, щодо уточнення особливостей забезпечення єдності вимірювань у сфері оборони щодо утворення метрологічних служб або призначення відповідальних за забезпечення єдності вимірювань, уповноваження військових метрологічних лабораторій на проведення відповідних метрологічних робіт)	29.07.2020 № 661
37.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 9 серпня 2017 р. № 554 (“Про реалізацію пілотного проєкту запровадження тимчасово механізму формування та здійснення компенсаційних виплат в іноземній валюті працівникам апарату військових аташе та апарату представника Міністерства оборони при закордонній дипломатичній установі України, направленим у довготермінове відрядження”, продовження до 01.01.2021 строку дії пілотного проєкту щодо працівників апарату військових аташе)	29.07.2020 № 662
38.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. № 598 (“Про затвердження Порядку забезпечення підтримки з боку України міжнародних операції з підтримання миру і безпеки та навчання”, щодо уточнення окремих положень Порядку відповідно до законодавства України)	22.07.2020 № 675
39.	Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 20 січня 2016 р. № 18 “Деякі питання грошового забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та поліцейських”, (щодо встановлення винагороди за створення безпечних умов виконання бойових завдань та збереження життя і здоров'я військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу та поліцейських, які беруть участь в заходах із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі та стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій і Луганській областях)	29.07.2020 № 741
40.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12 липня 2006 р. № 964 (“Про затвердження Порядку відшкодування курсантам та особами офіцерського складу витрат, пов'язаних з їх утриманням у закладах вищої освіти”, вдосконалення механізму розрахунку витрат, здійснених на підготовку військових кадрів для ЗС України та інших військових формувань для призупинення процесу звільнення військовослужбовців з первинних офіцерських посад)	02.09.2020 № 779
41.	Про внесення змін до Порядку надання медичної допомоги у військово-медичних закладах і взаєморозрахунків за неї між військовими формуваннями (постанова Кабінету Міністрів України від 18 жовтня 1999 р. № 1923, щодо уточнення положень щодо надання медичної допомоги, лікування і медичної реабілітації пораненим військовослужбовцям усіх складових сектору безпеки і оборони України на базі військово-медичних закладів сил оборони в особливий період)	30.09.2020 № 903

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
42.	Про внесення змін до переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам Збройних Сил (постанова Кабінету Міністрів України від 25 липня 2000 р. № 1171, щодо розширення переліку видів господарської діяльності, здійснення якої дозволяється військовим частинам ЗС України, Державній спеціальній службі транспорту)	30.09.2020 № 904
43.	Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1026 “Деякі питання організації харчування особового складу Збройних Сил”, (щодо врегулювання питань організації харчування особового складу Збройних Сил за каталогом)	21.10.2020 № 1042
44.	Про внесення зміни в додаток 1 до постанови Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2014 р. № 85 (“Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів”, внесення змін у граничну чисельність працівників апарату Міністерства оборони щодо її, збільшення на 65 працівників)	28.10.2020 № 1029
45.	Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань державного експортного контролю (постанова Кабінету Міністрів України від 15 липня 1997 р. № 767 “Про затвердження Положення про порядок проведення експертизи в галузі державного експортного контролю”, постанова Кабінету Міністрів України від 8 червня 1998 р. № 838 “Про затвердження Положення про порядок надання повноважень на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю”, постанова Кабінету Міністрів України від 31 березня 2015 р. № 159 “Про затвердження Положення про Державну службу експортного контролю України”, які стосуються надання повноважень державним замовникам з державного оборонного замовлення на право здійснення імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю)	28.10.2020 № 1030
46.	Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2006 р. № 1644 і від 30 серпня 2017 р. № 704 (“Про порядок і розміри грошового забезпечення та заохочення військовозобов’язаних та резервістів, грошової виплати резервістам” та “Про грошове забезпечення військовослужбовців, осіб рядового і начальницького складу та деяких інших осіб”, які стосуються встановлення розміру добових військовозобов’язаним та резервістам, які проходять збори або виконують обов’язки служби у військовому резерві за новими встановленими військовими званнями; одноразового грошового заохочення резервістів, доплати за вчене звання військовослужбовцям, які обіймають посади, пов’язані з педагогічною або науковою діяльністю, і мають вчене звання старшого дослідника; окладів за новими встановленими військовими (спеціальними) званнями військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу)	28.10.2020 № 1038
47.	Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 22 липня 2015 р. № 544 “Про затвердження типового плану запровадження заходів правового режиму воєнного стану в Україні або окремих її місцевостях”, (щодо уточнення окремих заходів, у тому числі у зв’язку з оптимізацією системи центральних органів виконавчої влади)	04.11.2020 № 1072
48.	Про внесення змін до Порядку здійснення заходів під час запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан (постанова Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 р. № 573, що стосується залучення військовослужбовців СБУ до виконання відповідних заходів правового режиму воєнного стану)	11.12.2020 № 1237
49.	Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 22 липня 2020 р. № 641 і від 2 грудня 2020 р. № 1198 (“Про встановлення карантину та запровадження посиленіх протиепідемічних заходів на території із значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2” та “Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1070 і від 22 липня 2020 р. № 641”, (щодо надання дозволу державним замовникам здійснювати авансування державного оборонного замовлення на закупівлю та ремонт озброєння та військової техніки і будівництва сховищ для зберігання боєприпасів)	11.12.2020 № 1286

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
Розпорядження Кабінету Міністрів України		
1.	Деякі питання закупівлі за державним оборонним замовленням	06.02.2019 № 53-р
2.	Про внесення змін до переліку об'єктів нерухомого військового майна, яке може бути відчужено окремо від земельних ділянок	20.02.2019 № 80-р
3.	Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 травня 2015 р. № 544 (щодо обсягів лікарських засобів та медичних виробів, які звільняються від обкладення податком на додану вартість на період проведення ООС, або запровадження воєнного стану)	27.02.2019 № 98-р
4.	Про передислокацію військових частин (підрозділів) Повітряних Сил Збройних Сил	06.03.2019 № 115-р
5.	Про внесення змін у додаток до розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 травня 2013 р. № 666 (щодо уточнення переліку земельних ділянок на яких планується будівництво житла для військовослужбовців та членів їх сімей із залученням небюджетних коштів)	06.03.2019 № 227-р
6.	Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у квітні–червні 2019 року	27.03.2019 № 188-р
7.	Про надання дозволу на розроблення проєкту землеустрою щодо відведення земельної ділянки	10.04.2019 № 230-р
8.	Про затвердження номенклатури і норм накопичення на часткове розбронювання матеріальних цінностей мобілізаційного резерву, створеного на підприємствах, які належать до сфери управління Міністерства оборони України, та скасування завдань з їх накопичення	08.05.2019 № 304
9.	Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству оборони на 2019 рік	22.05.2019 № 348-р
10.	Про передислокацію кораблів, катерів та суден забезпечення Військово-Морських Сил Збройних Сил	05.06.2019 № 392-р
11.	Про передачу нежитлових приміщень у м. Львові Національному антикорупційному бюро	10.07.2019 № 523-р
12.	Про передислокацію військової частини А1182 Збройних Сил	05.07.2019 № 524-р
13.	Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про військово-фінансове співробітництво та Протоколу між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки про втілення фінансової допомоги	10.07.2019 № 528-р
14.	Про передачу нерухомого майна у власність територіальної громади м. Львова	17.07.2019 № 536-р
15.	Про передачу майнового комплексу військового містечка №4 у м. Харкові до сфери управління Міністерства внутрішніх справ	24.07.2019 № 565-р
16.	Про затвердження додаткового переліку боєприпасів, що підлягають утилізації	14.07.2019 № 617-р
17.	Деякі питання організації та забезпечення підготовки національних змагань фахівців з програмування “Національний оборонний Хакатон”	21.08.2019 № 685-р
18.	Про передислокацію 190-го навчального центру	21.08.2019 № 676-р
19.	Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову в жовтні–грудні 2019 року	29.09.2019 № 880-р

№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
20.	Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Швеція щодо співробітництва у сфері оборони	20.11.2019 № 1093-р
21.	Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2017 р. № 112 (“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про військово-технічне співробітництво”)	27.11.2019 № 1160-р
22.	Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 477 (“Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Саудівська Аравія про співробітництво в оборонній сфері”, (щодо надання повноважень Міністру оборони України для підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Саудівська Аравія про співробітництво в оборонній сфері)	15.01.2020 № 31-р
23.	Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у травні–липні 2020 року	26.02.2020 № 179-р
24.	Про внесення зміни до розпорядження Кабінету Міністрів України від 20 листопада 2019 р. № 1093 “Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Королівства Швеція (щодо співробітництва у сфері оборони”, надання повноважень Міністру оборони України для підписання угоди з Урядом Королівства Швеція)	15.04.2020 № 411-р
25.	Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 лютого 2020 р. № 179 (“Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у травні–липні 2020 року”, щодо уточнення строків проведенням призову громадян України на строкову військову службу в зв’язку з запровадженням карантинних обмежень)	15.04.2020 № 412-р
26.	Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству оборони на 2020 рік	27.05.2020 № 587-р
27.	Про погодження переліку земельних ділянок, що належать до земель оборони, на яких планується будівництво житла для військовослужбовців Служби безпеки та членів їх сімей	03.06.2020 № 619-р
28.	Деякі питання закупівлі за державним оборонним замовленням	17.06.2020 № 690-р
29.	Про заходи щодо розв’язання проблем інвесторів житлових комплексів, будівництво яких здійснювалося підприємствами-учасниками Української державної будівельної корпорації “Укрбуд”	17.06.2020 № 772-р
30.	Про підписання Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Румунії про військово-технічне співробітництво	26.8.2020 № 1066-р
31.	Про передислокацію військової частини А3186 Повітряних Сил Збройних Сил	2.9.2020 № 1072-р
32.	Про передислокацію військової частини А3369 Збройних Сил	02.09.2020 № 1073-р
33.	Про внесення змін у додатки 1 і 2 до розпорядження Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2014 р. № 1085-р (“Про затвердження переліку населених пунктів, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють свої повноваження, та переліку населених пунктів, що розташовані на лінії зіткнення”, щодо уточнення переліку районів, міст, селищ, сіл, а також меж тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях)	16.09.2020 № 1125-р
34.	Про затвердження чисельності громадян України, що підлягають призову на строкову військову службу, обсягу видатків для проведення призову у жовтні–грудні 2020 р.	23.09.2020 № 1150-р
35.	Про підписання Рамкової військової угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Турецької Республіки	13.10.2020 № 1268-р
36.	Про погодження передачі нерухомого майна в державну власність з віднесенням його до сфери управління Міністерства оборони	21.10.2020 № 1298-р

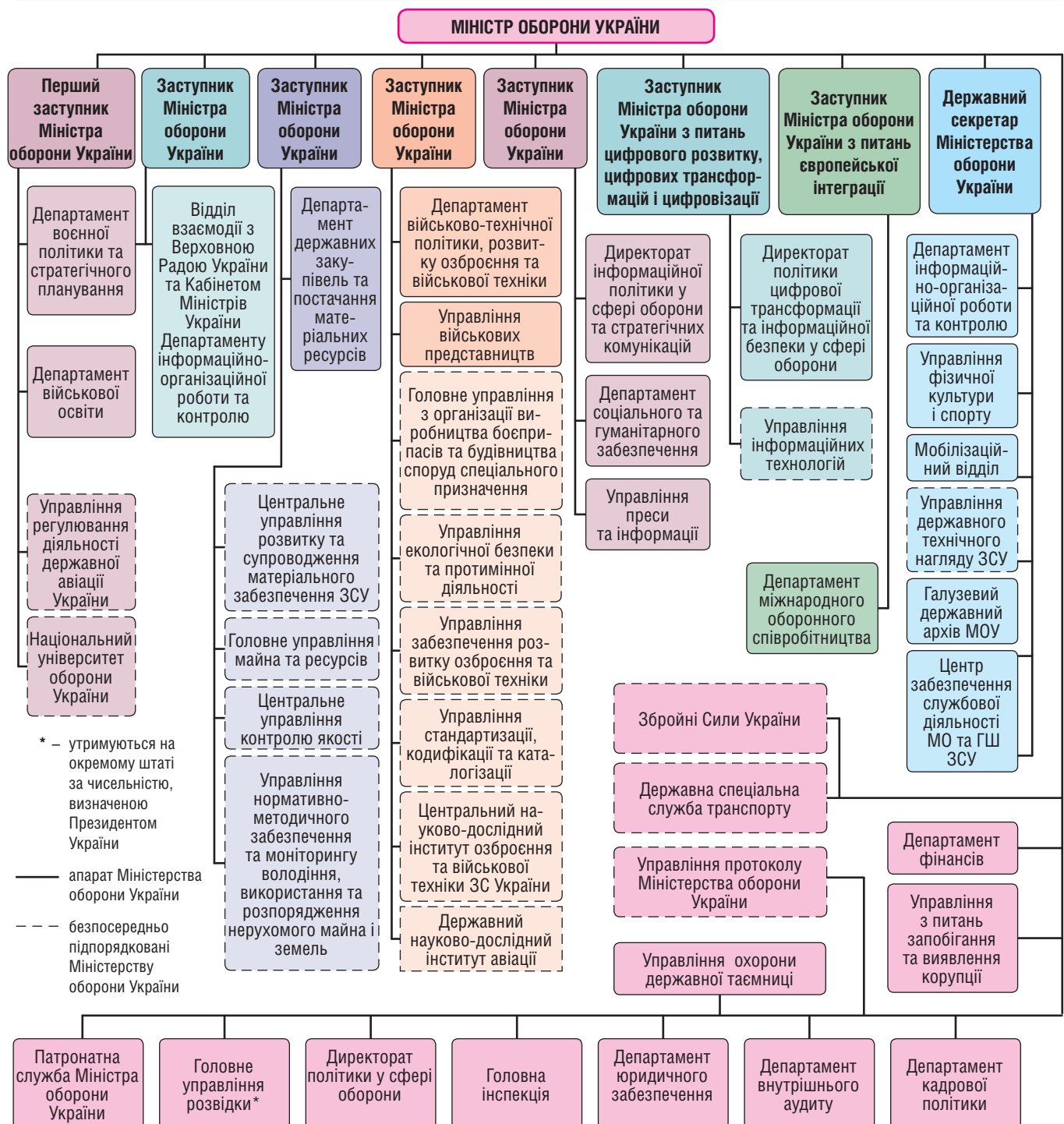
№ п/п	Назва нормативно-правового акта	Дата прийняття та реєстраційний номер
37.	Про перегляд грифів секретності деяких актів Ради Народних Комісарів УРСР, Ради Міністрів УРСР	21.10.2020 № 1301-р
38.	Про затвердження переліку компонентів рідкого ракетного палива та інших токсичних хімічних речовин, що підлягають утилізації у 2021–2022 роках	04.11.2020 № 1391-р
39.	Про передислокацію військових частин Військово-Морських Сил Збройних Сил	18.11.2020 № 1464-р
40.	Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 червня 2018 р. № 386 “Про підписання протоколу між Урядом Угорщини, Урядом Румунії, Урядом Словацької Республіки та Кабінетом Міністрів України про внесення змін до Угоди між Урядом Угорської Республіки, Урядом Румунії, Урядом Словацької Республіки та Кабінетом Міністрів України стосовно створення багатонаціонального інженерного батальйону”, (надання повноважень Міністру оборони України щодо підписання Протоколу про внесення змін до Угоди)	25.11.2020 № 1485-р
41.	Про затвердження переліку рухомого військового майна Збройних Сил, яке може бути відчужено	25.11.2020 № 1486-р
42.	Про затвердження додаткового переліку боєприпасів, що підлягають утилізації	16.12.2020 № 1587-р
43.	Про перерозподіл деяких видатків державного бюджету, передбачених Міністерству оборони України на 2020 рік	23.12.2020 № 1607-р

Примітка. До переліку не включені нормативно-правові акти з обмеженим доступом та акти персонального характеру (про нагородження, про присвоєння військових звань, про звільнення або призначення на посаду).

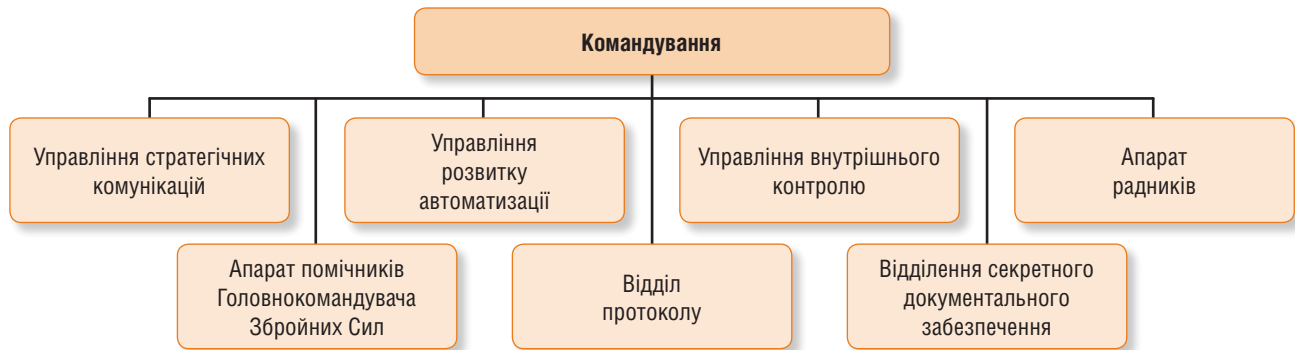
ДОДАТОК 2

ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ, СТРУКТУРА ТА БОЙОВИЙ СКЛАД ЗБРОЙНИХ СИЛ (на кінець 2020 р.)

Схема 1. Структура Міністерства оборони України

Схема 2. Структура Апарату Головнокомандувача Збройних Сил

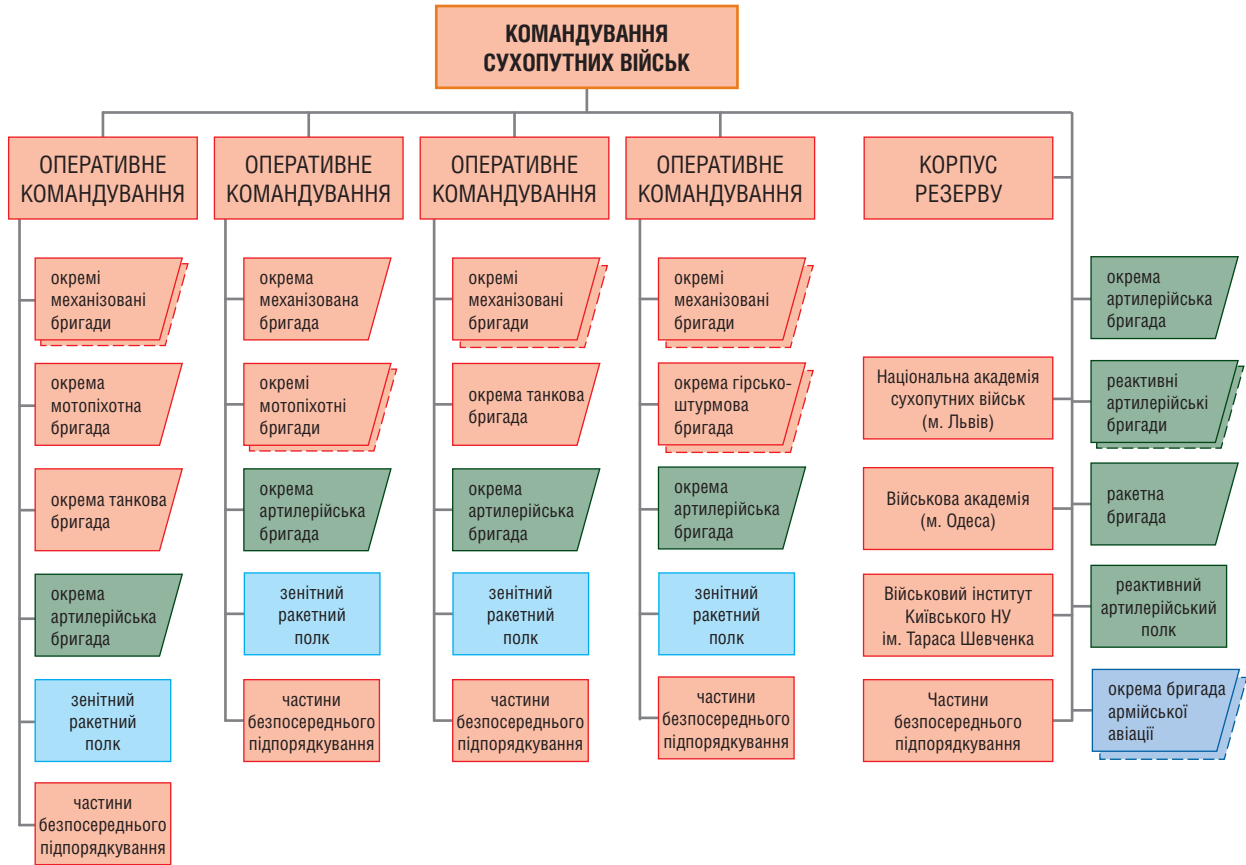
Схема 3. Структура Генерального штабу Збройних Сил (J-структури)

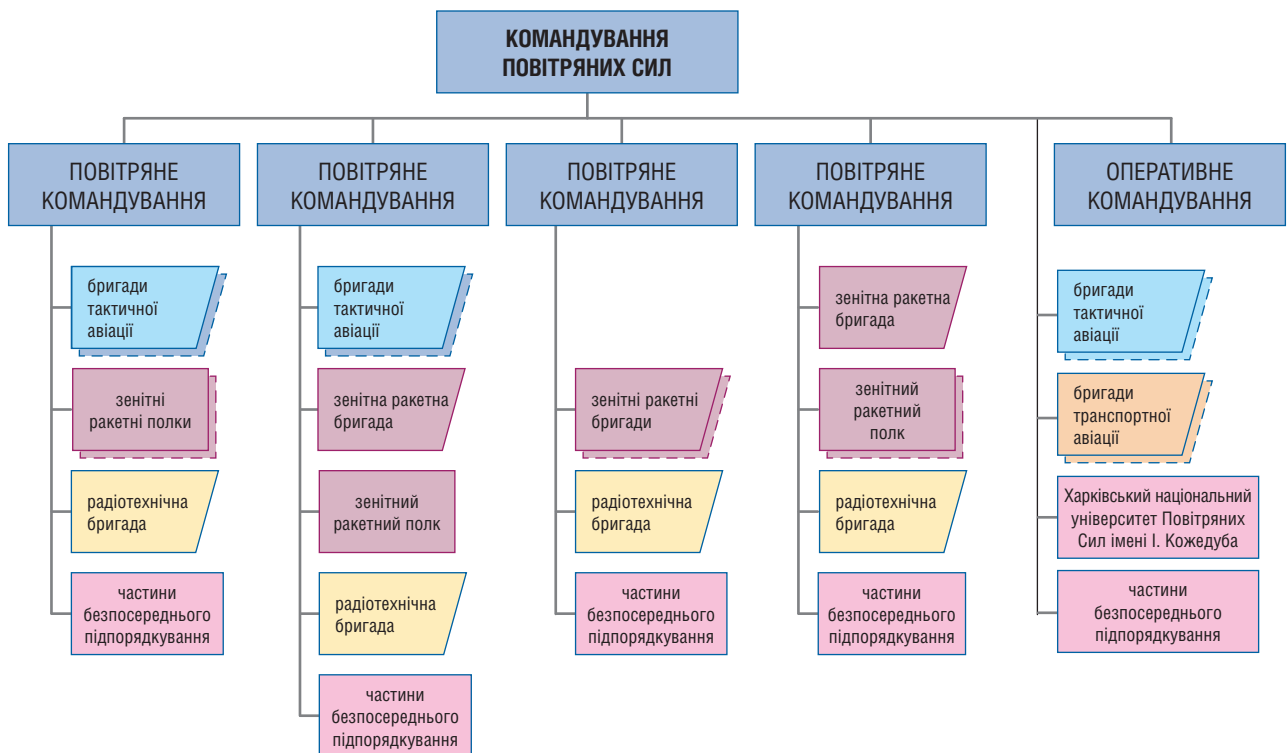
Схема 4. Структура Збройних Сил

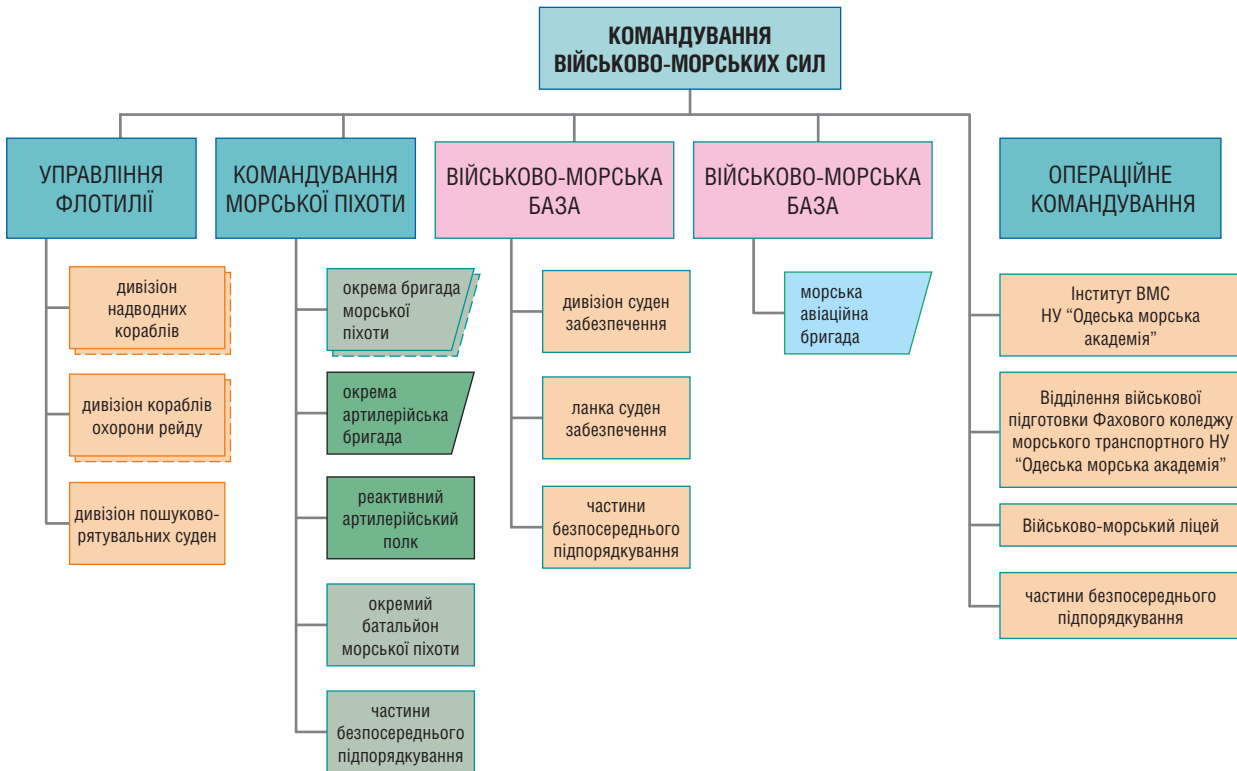
Схема 5. Структура та бойовий склад Сухопутних військ Збройних Сил

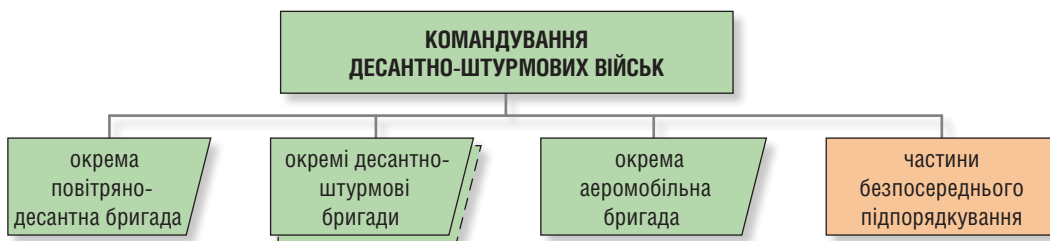
Схема 6. Структура та бойовий склад Повітряних Сил Збройних Сил

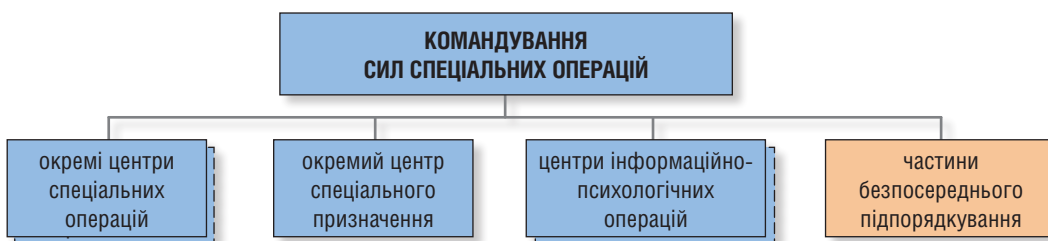
Схема 7. Структура та бойовий склад Військово-Морських Сил Збройних Сил

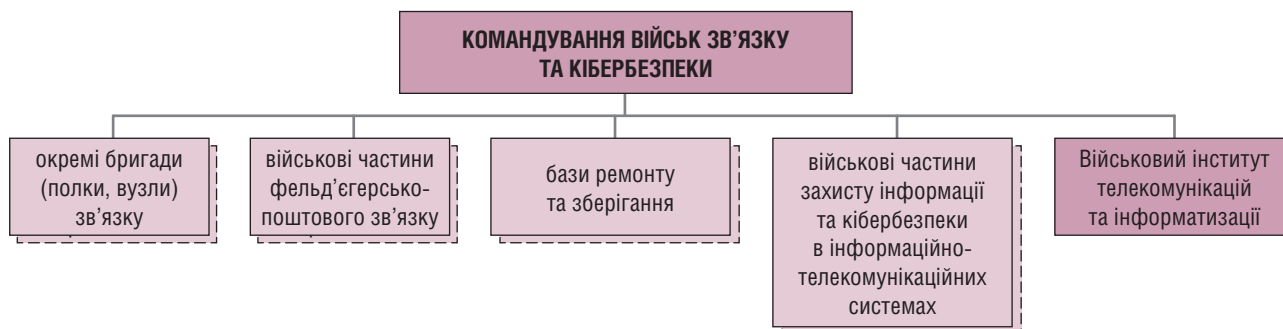
Схема 8. Структура та бойовий склад Десантно-штурмових військ Збройних Сил

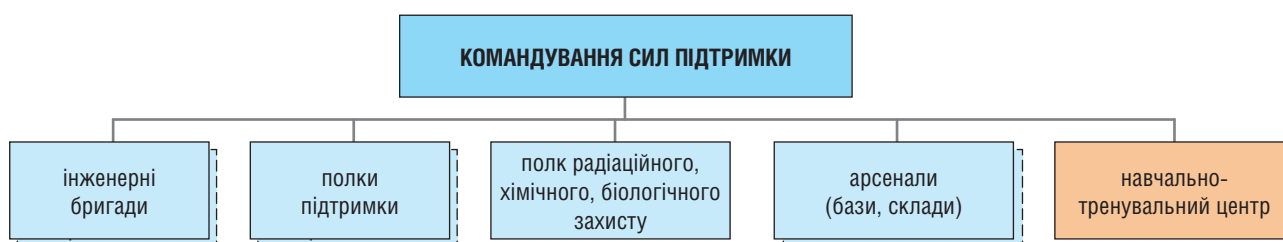
Схема 9. Структура та бойовий склад Сил спеціальних операцій Збройних Сил

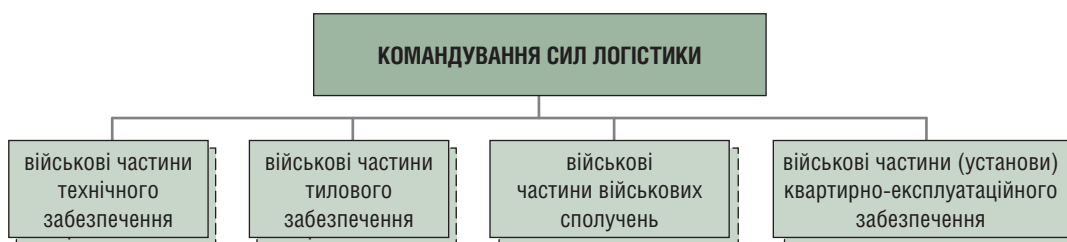
Схема 10. Структура та склад Командування Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил

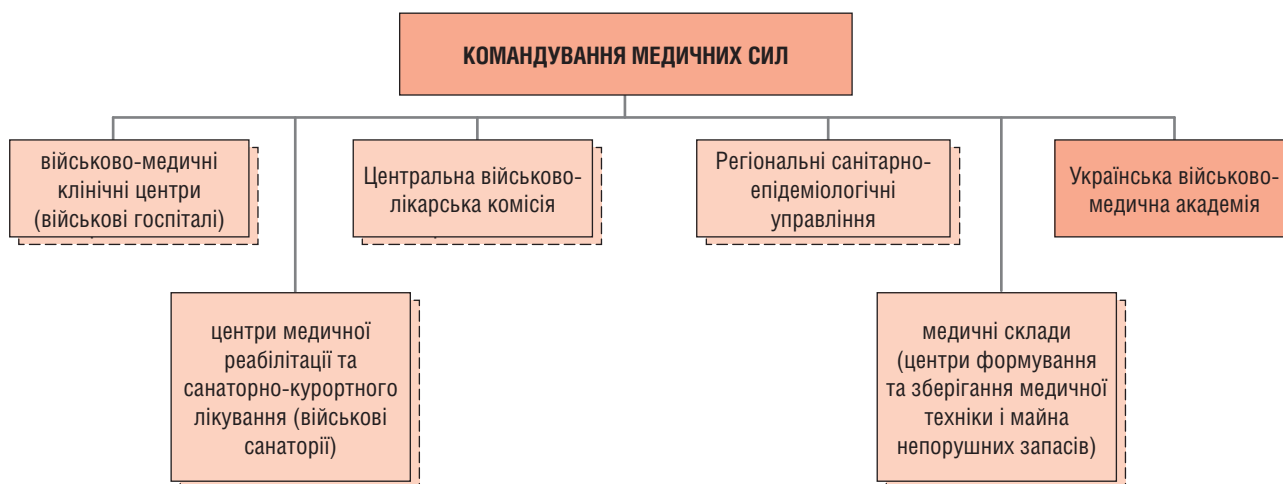
Схема 11. Структура та склад Командування Сил підтримки Збройних Сил

Схема 12. Структура та склад Командування Сил логістики Збройних Сил

Схема 13. Структура та склад Командування Медичних сил Збройних Сил

ОСНАЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ ОЗБРОЄННЯМ ТА ВІЙСЬКОВОЮ ТЕХНІКОЮ

Оснащення Збройних Сил озброєнням та військовою технікою у 2019 р.

Озброєння та військова техніка	ВИПРОБУВАННЯ (ЕКСПЛУАТАЦІЯ) ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЄКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ (ПОСТАЧАННЯ) НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од. (компл.)	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПODOВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> • бронетранспортер БТР-80Т • броньовані розвідувально-дозорні машини БРДМ-2Л1 і БРДМ-2Т-012; • бронетранспортер БТР-60ПБ-Т і БТР-60МК; • бронетранспортери 4х4 "ONCILLA-Б" і "ONCILLA-М" • броньована медична машина БММ МТ-ЛБу С; • броньована ремонтно-евакуаційна машина "ЛЕВ"; • танкоремонтна майстерня ТРМ-80Д; • спеціалізований броньований вантажний автомобіль "Козак-012" • автомобіль-тягач сідельний КрАЗ-6510ТЕ-0000076-000; • машина штабна розкладна МШР-КПО-БОГДАН(МАЗ)63172; • автомобілі вантажні Богдан КМ450 1 і Богдан3355 1 М; • приціли танкові нічніТПН1-49-23УМ і ТПН1-49-23ТП; • прилад спостереження нічний ТКН-1СМ та комбінований ТКН-ЗВМ; • прилади нічного спостереження ТВНО-2УМ та ТВНО-2БУМ; • насадка оптична антилазерна АЛОД-050; • система спостереження і орієнтування в денний і нічний час СПО-Мбт; • тренажерні системи вогню з мінометів ТС82,ТС120; • 73 мм станковий гранатомет СПГ-9У; • баштова кулеметна установка БКУ; • модуль кулеметний МК; • 23 мм ствол КБА40-00.00.000 до автоматів 2А14 (М); • 30 мм постріли ВОГ-17В та ВОГ-17ІН до автоматичного гранатомета АГС-17, КБА-117 • 8,6х70 мм гвинтівковий патрон "Цільовий" з кулями Л та Д; • патрони 9 ммMakarov з кулею RN FMJ та Luger 9А з кулею RN FMJ; • захисний протикумулятивний екран ЗПКЕ 1158 для встановлення на броньові'єктах; • двигун UTD-20У у складі БМП-1 (БМП-2) 	<ul style="list-style-type: none"> • бронеавтомобіль "БАРС-8" (автофургон броньований "БАРС-8"); • 30 мм гранатомет КБА-117; • радіолокаційний комплекс розвідки вогневих позицій 1Л220УК; • виріб Р624Р 	<ul style="list-style-type: none"> • бронетранспортери – 27; • бойові машини піхоти – 18; • броньовані автомобілі – 174; • броньовані медичні машини, автомобілі санітарні та швидкої допомоги – 158; • автомобільна техніка (сімейства КрАЗ, Богдан (МАЗ), автобуси, напівпричепи-контейнеровози) – 622; • апаратура системи управління пуском – 5; • артилерійські системи різних калібрів – 475; • переносні (протитанкові) ракетні комплекси – 162; • стрілецька зброя та гранатомети – 2 733; • боєприпаси різного призначення – 1 256 729; • ракети до ПТРК та РСЗВ – 2 381; • ракети виріб 624 – 48; • антиснайперські та вимірювальні системи – 14; • прилади нічного бачення (тепловізійні) різних типів – 2 082; • парашутні системи – 260; • учбово-тренувальний стенд "Стугна-П" – 5 	<ul style="list-style-type: none"> • модернізація БТР-70 до виду БТР-70ДІ
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> • зенітна самохідна установка ЗСУ-23-4М-А1 • тренувальна парашутна система AD-95 серії 3; • запасна парашутна система AZ-95 серії 3; • парашутні системи Т-11, Intruder RA-360, HI-5; • керовані системи точного повітряного десантування вантажів MicroFly, MicroFly II 	<ul style="list-style-type: none"> • виріб РС-80 та РС-80ГММ (некерована авіаційна ракета калібру 80 мм РС-80 з кумулятивно-осколковою бойовою частиною та РС-80ГММ з габаритно-масовим еквівалентом бч); • БПАК "Spectator-M1"; • модернізована бойова машина 9А33БМД ЗРК "Оса-АКМ"; • модернізований рухомий радіовисотомір ПРВ-16МА; • комплекти світлосигнального обладнання та посадкові прожектори; • АСУ авіацією та протиповітряною обороною Збройних Сил (виріб 9С162-Р) у рухомому варіанті; • навчально-тренувальний комплекс вертольоту Мі-24ПУ1 (НТКВ-24) 	<ul style="list-style-type: none"> • літаки – 6; • вертольоти – 16; • безпілотні авіаційні комплекси – 64; • радіолокаційні станції (модернізовані, спряження РЛС із ЗРК, РСР) – 22; • комплекс засобів автоматизації КП АСУ авіацією та ППО – 1; • автоматизований командно-диспетчерський пункт – 1; • засоби захисту вертольотів (екранно-вихлопні пристрої) – 22 	<ul style="list-style-type: none"> • модернізація літаків до виду: Су-25М1, Су-27-УБ, Су-25М1К, Су-27-1М, МіГ-29МУ1; Л-39М1; • модернізація вертольотів до виду: Мі-2МСБ; Мі-8МСБ-В; • модернізація зенітного ракетного комплексу "Оса-АКМ"; • модернізація радіолокаційних станцій до виду: 35Д6М; П-18МА; П-19МА; ПРВ-16МА; • модернізація радіолокаційних систем посадки до виду: РСР-10МА; • поєднання РЛС 35Д6М із ЗРС С-300ПС

Озброєння та військова техніка	ВИПРОБУВАННЯ (ЕКСПЛУАТАЦІЯ) ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЄКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ (ПОСТАЧАННЯ) НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од. (компл.)	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПОДОВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> береговий ракетний комплекс 360МЦ 	<ul style="list-style-type: none"> радіогідроакустична система на базі буїв РГБ-16В; 	<ul style="list-style-type: none"> радіолокаційні станції (навігаційні РЛС) – 4; навігаційна радіолокаційна станція ICOM MR-1210 R-II 	<ul style="list-style-type: none"> модернізація фрегата "Гетьман Сагайдачний"
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	<ul style="list-style-type: none"> заряд подовжений БОЮН; брикет пластичний вибухових речовин ПЛАСТ-1, ПЛАСТ-2, ПЛАСТ-3, ПЛАСТ-3.1; заряд малий кумулятивний МКЗ-1, МКЗ-2, МКЗ-3; суміш димова ДС-56Ул. спеціальна апаратна СА-РСО; військова фільтрувальна станція ВФС-5.0-1; елементи польових внутрішньовузлових кабельних мереж; автомобільний кран КТА-25; автомобільна цистерна для перевезення води ємністю 6,0 м³ (АЦПВ-6); автопаливозаправник АПЗ-8-53162 	<ul style="list-style-type: none"> ізолюючий індивідуальний апарат дихання ІАД-1У; ручні гранати термобаричні РГТ-27С, РГТ-27С2; машини командно-штабні К-1450-01, К-1450-03; радіостанції та мобільні ретранслятори цифрового транкінгового зв'язку; інформаційно-аналітична система "Персонал" 	<ul style="list-style-type: none"> станції постановники, передавачі перешкод – 5; комплекси радіотехнічного контролю – 4, перешкодження роботі ТЗР – 40; тактичні системи радіорозвідки і пеленгації – 4; комплекси РЕБ з БПЛА – 10; радіорелейні станції – 620; командно-штабні машини – 15; апаратура передавання інформації та шифрування – 120; спеціальні апаратні – 5; засоби КЗІ – 330; автоматизовані комплекси радіомоніторингу – 6; спеціальні ІТ-термінали і пристрої друку – 40; комплекси апаратно-програмні – 320; навігаційна апаратура супутникових систем – 406; піхотні вогнемети – 600; міношукачі – 40 од.; автогрейдери – 2 од.; екскаватори та фронтальні навантажувачі – 14; автомобільні крани – 11; електростанції – 10; комплекти повірочного обладнання – 3; автоцистерни – 16; мобільні лазне-пральні комплекси (модулі) – 11; автоклуб-друкарня – 2 	

Оснащення Збройних Сил озброєнням та військовою технікою у 2020 р.

Озброєння та військова техніка	ВИПРОБУВАННЯ (ЕКСПЛУАТАЦІЯ) ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЄКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ (ПОСТАЧАННЯ) НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од. (компл.)	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПODOВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
ОВТ ДЛЯ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК	<ul style="list-style-type: none"> 73 мм станковий гранатомет СПГ-9У; прилад нічного спостереження ТВНО-2УМ; прилад нічного спостереження ТВНО-2БУМ; насадка оптична антилазерна ALOD-050; патрони 9 mm Makarov з кулею RN FMJ; патрони 9 mm Luger 9A з кулею RN FMJ; 30 мм постріл ВОГ-17В до автоматичного гранатомета АГС-17, КБА-117; 30 мм постріл ВОГ-17ІН до автоматичного гранатомета АГС-17, КБА-117; танкоремонтна майстерня ТРМ-80Д; броньована медична машина БММ МТ-ЛБу С спеціалізований броньований вантажний автомобіль "Козак-012; система спостереження і орієнтування в денний і нічний час для механіка-водія СПО-М6Т 	<ul style="list-style-type: none"> квантовий далекомір КТД-2-2А; комплекси автоматизованого управління артилерійською батареєю (1В12У-1, 1В17У-1) та дивізіоном (1В12У-2, 1В17У-2); броньована бойова колісна машина "Козак-2М1" (автофургон броньований "Козак-2М1"); тепловізійна система нічного керування "АТРИ ТІНДС"; тактична бойова колісна машина "Дозор-Б"; 7,62 мм снайперська гвинтівка UAR-10М; 14,5x114 мм однозарядна великокаліберна антиматеріальна гвинтівка ручного зарядження Т-REX; 14,5x114 мм багатозарядна великокаліберна антиматеріальна гвинтівка ручного зарядження ALLIGATOR 	<ul style="list-style-type: none"> боєприпаси різного призначення – 3 281 442; керовані протитанкові ракети – 1 090; протитанкові ракетні комплекси – 76; артилерійські системи різних калібрів – 6; автоматичні гармати – 20; стрілецька зброя та гранатомети – 736; антиснайперські системи – 4; тепловізійні прилади різних типів – 772; далекоміри системи управління – 109; учбово-тренувальний стенд "Стугна-П" – 5; бронетранспортери – 47; бойові машини піхоти – 40; броньовані автомобілі – 58; автомобільна техніка (загальновійськового призначення) – 112; броньовані медичні машини, автомобілі санітарні та швидкої допомоги – 21; ракета вибір Р624 – 52 	<ul style="list-style-type: none"> модернізація БТР-70 до виду БТР-70Ді
ОВТ ДЛЯ ПОВІТРЯНИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> безпілотний авіаційний комплекс "WINDHOVER"; система парашутна спеціального призначення "Сокіл-Т"; ударний безпілотний авіаційний комплекс BAYRAKTAR TB2. 	<ul style="list-style-type: none"> комплекс зенітний ракетний переносний 9К310УМ; безпілотний авіаційний комплекс А1-СМ "Фурія"; радарна система MFTR-2100/40. 	<ul style="list-style-type: none"> літаки – 7; вертольоти – 8; безпілотні авіаційні комплекси – 46; радіолокаційні станції (модернізовані, спряження РЛС із ЗРК) – 15; комплекс світосигнального обладнання – 1; керовані авіаційні боєприпаси – 180; некеровані авіаційні ракети – 470 	<ul style="list-style-type: none"> модернізація літаків до виду: Су-27-1М, Су-27-УБ, МіГ-29МУ1; Л-39М, Л-39М1; модернізація вертольотів до виду: Мі-2МСБ; Мі-8МСБ-В; Мі-24ПУ1; модернізація РЛ станцій до виду: ЗСДБМ; П-18МА; П-19МА; ПРВ-16МА; модернізація РЛ систем посадки до виду РСР-10МА спряження РЛС ЗСДБМ із ЗРС С-300ПС; модернізація зенітної самохідної установки ЗСУ-23-4 "Шилка"; модернізація зенітного ракетного комплексу "Оса-АКМ"
ОВТ ДЛЯ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ	<ul style="list-style-type: none"> береговий ракетний комплекс З60МЦ (завершення випробувань) 	<ul style="list-style-type: none"> береговий ракетний комплекс З60МЦ; малий броньований артилерійський катер проєкту 58155 (зарахований до складу ВМС ЗСУ) 	<ul style="list-style-type: none"> радіолокаційні станції кругового огляду СР-210 – 1; плавучий причал ПЖ-61 – 1; навігаційна радіолокаційна станція ICOM MR-1210 R-II – 1 	<ul style="list-style-type: none"> модернізація фрегата "Гетьман Сагайдачний"
СПЕЦІАЛЬНІ ВИДИ ОВТ	<ul style="list-style-type: none"> навчальний тренажер комплексу радіо- та радіотехнічного контролю "Діаграма-Т" модернізована станція тропосферного зв'язку 	<ul style="list-style-type: none"> машина командно-штабна К-1450-02; машина командно-штабна К-1450; автопаливозаправник АПЗ-6,5-5233; вибір О171 "Скат"; комплекс протидії безпілотним літальним апаратам EDM4S-UA; носивна радіостанція цифрового транкінгового зв'язку спеціального призначення "Либідь К-1А;" 	<ul style="list-style-type: none"> технічні засоби РЕБ – 18; радіорелейні станції – 369; командно-штабних та антенних машин – 15; апаратура зв'язку та комунікацій – 10; засоби автоматизації – 1; засоби захисту інформації – 962; комплекси для проведення досліджень електромагнітних випромінювань – 5; навігаційна апаратура споживачів супутникових систем – 616; піхотні вогнемети – 532; технічні засоби РХБЗ – 5; міношукачі – 100; 	

Озброєння та військова техніка	ВИПРОБУВАННЯ (ЕКСПЛУАТАЦІЯ) ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРОЄКТИ РОЗРОБЛЕННЯ ОВТ	ПРИЙНЯТТЯ НА ОЗБРОЄННЯ (ПОСТАЧАННЯ) НОВИХ ЗРАЗКІВ ОВТ	ЗАКУПІВЛЯ ОВТ, од. (компл.)	МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА ПОДОВЖЕННЯ РЕСУРСУ ОВТ
		<ul style="list-style-type: none"> • стаціонарна радіостанція цифрового транкінгового зв'язку спеціального призначення "Либідь К-1РС"; • радіостанція цифрового транкінгового зв'язку спеціального призначення на броньований об'єкт "Либідь К-2РБ"; • мобільний ретранслятор цифрового транкінгового зв'язку спеціального призначення "Либідь К-2РТД"; • військовий комплект хімічної розвідки ВКХР; • підривач для диверсійних засобів та інженерних боєприпасів "Виріб РП 01"; • наземна станція прийому інформації "Виріб НСПІ"; • станція радіорозвідки радіорелейних ліній зв'язку "Виріб Р-365"; • автомобільний кран КТА-25; • екскаватор одноковшевий військовий ЕОВ-4421МУ 	<ul style="list-style-type: none"> • електростанції – 37; • технічні засоби тилу (автоцистерни, лазне-пральні комплекси) – 13; • лабораторія виміральної техніки – 1; • автоклуб-друкарня – 2 	

РЕЗУЛЬТАТИ ПІДГОТОВКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ

ПІДГОТОВКА ОРГАНІВ ВІЙСЬКОВОГО УПРАВЛІННЯ

Таблиця 1. Підготовка органів військового управління

Найменування заходів	Кількість проведених заходів	
	2019 рік	2020 рік
Збори	39	30
Роздільні штабні тренування	93	62
Спільні штабні тренування	58	111
Спеціалізовані штабні тренування	18	10
Командно-штабні тренування	34	23
Тренування з розгортання пунктів управління	1	1
Командно-штабні навчання	6	5
Оперативно-польові поїздки	17	20
Інші заходи	1	9
РАЗОМ:	267	271

ПІДГОТОВКА ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 2. Підготовка органів управління видів та родів військ (сил)

Найменування заходів	2019 рік		2020 рік	
	План	Виконано	План	Виконано
Сухопутні війська				
Командно-штабне навчання	2	2	2	1
Командно-штабне тренування	11	11	6	5
Спільне штабне тренування	7	7	21	21
Роздільне штабне тренування	16	14	6	6
Повітряні Сили				
Командно-штабне навчання	1	1	1	1
Командно-штабне тренування	9	9	5	5
Спільне штабне тренування	9	9	12	12
Роздільне штабне тренування	8	8	8	8
Військово-Морські Сили				
Командно-штабне навчання	1	1	-	-
Командно-штабне тренування	2	2	2	2
Спільне штабне тренування	8	6	10	10
Роздільне штабне тренування	6	6	5	5

Таблиця 2. (продовження)

Десантно-штурмові війська				
Командно-штабне навчання	-	-	-	-
Командно-штабне тренування	-	-	1	1
Спільне штабне тренування	1	1	2	1
Роздільне штабне тренування	2	2	2	1
Сили спеціальних операцій				
Командно-штабне навчання	-	-	-	-
Командно-штабне тренування	1	1	1	1
Спільне штабне тренування	1	1	2	2
Роздільне штабне тренування	2	2	1	1

БОЙОВА ПІДГОТОВКА ПІДРОЗДІЛІВ ВІЙСЬК (СИЛ)

Таблиця 3. Механізовані, танкові війська Сухопутних військ

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Бригадні тактичні навчання	4	4	100	4	4	100
Батальйонні тактичні навчання	189	158	83	208	208	100
Ротні тактичні навчання	567	516	91	624	624	100
Бойові стрільби взводів	1497	1581	100	1497	1581	100
Бойові стрільби відділень	4492	4492	100	4492	4492	100
Стрільби з озброєння танків	602	592	98	610	610	100
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	1891	1891	100	1750	1750	100
Стрільби зі стрілецької зброї	6976	6976	100	6900	6900	100
Водіння танків	610	610	100	610	610	100
Водіння бойових машин	1794	1794	100	1594	1594	100
Водіння автомобілів	1763	1763	100	1796	1796	100
Стрибки з парашутом	3908	3908	100	3950	3950	100

Таблиця 4. Льотно-тактична підготовка і застосування армійської авіації Сухопутних військ

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	4	4	100	4	4	100
Льотно-тактичні вправи	4	4	100	4	4	100
Практичне бомбометання	59	59	100	-	-	-
Практичні стрільби по наземних цілям	1080	1080	100	447	447	100
Середній наліт на один екіпаж, (год/хв)	43/40	43/40	100	50/00	50/00	100

Таблиця 5. Льотно-тактична підготовка авіації Повітряних Сил

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	10	10	100	20	20	100
Льотно-тактичні вправи	36	36	100	38	38	100
Практичне бомбометання	1021	833	82	1021	520	50
Практичні стрільби по наземних цілях	647	285	44	510	357	70
Десантування повітряних десантів	399	399	100	135	135	100
Середній наліт на один екіпаж, (год/хв)	32/36	32/35	100	43/40	43/40	100

Таблиця 6. Льотно-тактична підготовка морської авіації Військово-Морських Сил

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Льотно-тактичні навчання ескадрилей	2	2	100	3	3	100
Льотно-тактичні вправи	-	-	-	1	1	100
Практичне бомбометання	27	27	100	56	27	48
Десантування повітряних десантів	157	157	100	174	157	90
Середній наліт на один екіпаж	34/00	34/01	100	33/00	22/59	70

Таблиця 7. Підготовка підрозділів Морської піхоти та артилерії Військово-Морських Сил

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Бригадні тактичні навчання	2	2	100	-	-	
Батальйонні тактичні навчання	16	15	98	30	30	100
Ротні тактичні (тактико-спеціальні) навчання	46	46	100	121	120	99
Бойові стрільби взводів	84	84	100	235	224	95
Бойові стрільби відділень	244	244	100	810	806	99
Стрільби з озброєння танків	20	20	100	24	22	91
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	56	55	99	84	84	100
Стрільби зі стрілецької зброї	600	576	96	500	507	100
Водіння танків	15	12	98	24	24	100
Водіння БМП (БТР)	30	30	100	30	31	100
Водіння автомобілів	40	40	100	126	127	100
Стрибки з парашутом	5659	5302	93	3981	2796	70

Таблиця 8. Виконання курсів бойової підготовки кораблями (катерами) Військово-Морських Сил

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Артилерійські стрільби по морських цілях	141	108	76	141	141	100
Артилерійські стрільби по повітряних цілях	129	121	93	129	129	100
Мінні вправи: приймання мін, встановлення мін	6	5	83	6	6	100
Підривні бойові вправи	20	20	100	20	20	100
Середня наплаваність кораблів (катерів), діб	18	17	92	18	17	95

Таблиця 9. Бойова підготовка Десантно-штурмових військ

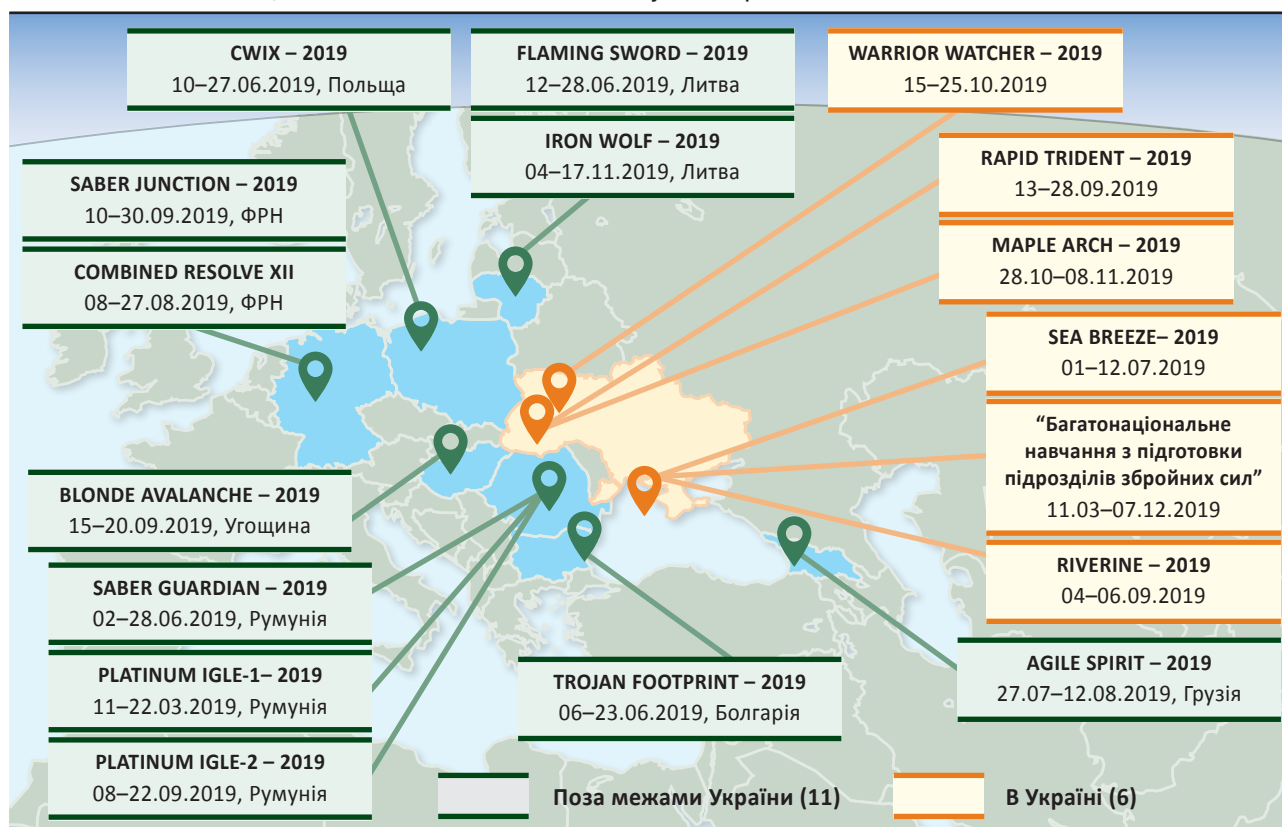
Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Бригадні тактичні навчання	-	-	-	1	1	100
Батальйонні тактичні навчання	13	13	100	25	25	100
Ротні тактичні (тактико-спеціальні) навчання	41	41	100	88	88	100
Бойові стрільби взводів	148	148	100	148	148	100
Бойові стрільби відділень	363	363	100	363	363	100
Стрільби з озброєння танків	35	35	100	35	35	100
Стрільби з озброєння БМП (БТР)	918	918	100	918	918	100
Стрільби зі стрілецької зброї	804	804	100	2513	2513	100
Водіння танків	517	517	100	517	517	100
Водіння бойових машин	504	504	100	400	400	100
Водіння автомобілів	542	542	100	1047	1047	100
Стрибки з парашутом	31 175	31 175	100	25 740	25 740	100

Таблиця 10. Бойова підготовка Сил спеціальних операцій

Заходи	2019 рік			2020 рік		
	План	Виконано	% вик.	План	Виконано	% вик.
Тактико-спеціальні навчання	117	117	100	126	126	100
Стрільби зі стрілецької зброї	1136	1136	100	1115	1115	100
Водіння автомобілів	72	72	100	69	69	100
Стрибки з парашутом	13 995	13 995	100	16 720	16 720	100

Схема 1. Багатонаціональні військові навчання у 2019 р.

Таблиця 11. Багатонаціональні навчання за участю підрозділів Збройних Сил у 2019 р.

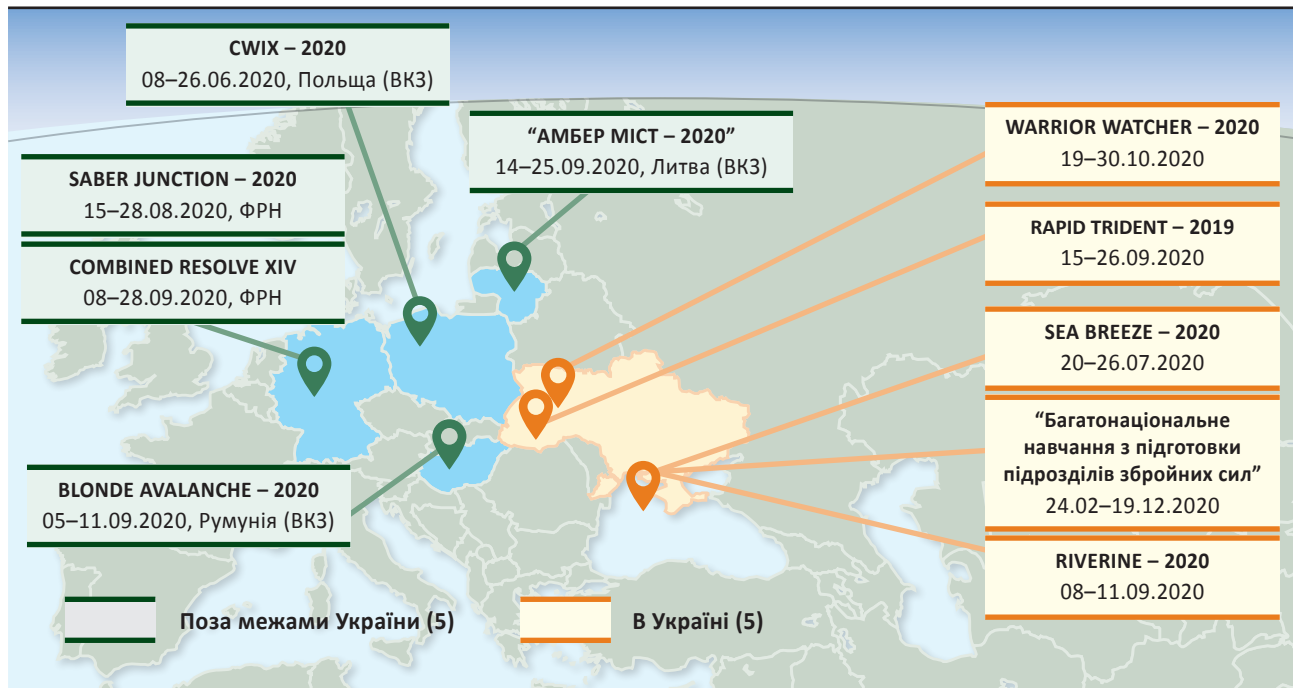
Навчання	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
На території України або поблизу її кордонів		
Багатонаціональне тактичне навчання з підготовки підрозділів Збройних Сил у рамках JMTG-U	Підвищення оперативних спроможностей ЗС України шляхом професійної підготовки військовослужбовців та бойового злагодження підрозділів за стандартами НАТО	Від України – 10 000 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою. Від країн-партнерів – 3 000 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою
Sea Breeze – 2019 Українсько-американське командно-штабне навчання	Відпрацювання за стандартами провідних країн світу дій багатонаціональних штабів та сил під час планування і проведення міжнародної операції зі встановлення миру	Від України – 875 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою. Від країн-партнерів – 1672 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою, 9 кораблів та катерів, 1 літак
Rapid Trident – 2019 Українсько-американське командно-штабне навчання	Набуття практичних навичок штабів бригади та підрозділів в ході планування бойових дій відповідно до військового процесу прийняття рішення за стандартами НАТО	Від України – 2070 військовослужбовців з озброєнням, 10 літаків та вертольотів. Від країн-партнерів – 2000 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою, 13 літаків та вертольотів
Riverine – 2019 Українсько-румунське тактичне навчання	Відпрацювання спільних дій багатонаціональних катерних тактичних груп для підвищення їх взаємосумісності та спроможностей проведення операції з безпеки на річці Дунай	Від України – 35 військовослужбовців з озброєнням і військовою технікою, 3 кораблі, 2 вертольоти. Від Румунії – 68 військовослужбовців, 4 кораблі, 1 вертоліт.
Maple Arch – 2019 Багатонаціональне командно-штабне навчання із залученням військ	Підготовка та оцінювання штабів підрозділів національних складових ЛИТПОЛУКРБРИГ до спільного виконання завдань, підвищення рівня взаємосумісності між штабами та підрозділами багатонаціональної бригади ЛИТПОЛУКРБРИГ	Від України – 100 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою. Від країн-партнерів – 350 військовослужбовців з озброєнням і військовою технікою
Warrior Watcher – 2019 Українсько-британське тактичне навчання із залученням військ	Відпрацювання питань охорони військових аеродромів, проведення пошуково-рятувальних заходів	Від України – 38 військовослужбовців. Від Великої Британії – 38 військовослужбовців

Навчання	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
Поза межами України		
Blonde Avalanche – 2019 Багатонаціональне командно-штабне навчання	Оцінювання ефективності дій національних складових багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”	Від України – 13 військовослужбовців інженерних військ української складової багатонаціонального інженерного батальйону “ТИСА” із спорядженням
Platinum Igle-1 – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання із залученням військ	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО	Від України – 29 військовослужбовців морської піхоти із спорядженням
Platinum Igle-2 – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання із залученням військ	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО	Від України – 35 військовослужбовців морської піхоти із спорядженням
Combined Resolve XII Багатонаціональне командно-штабне навчання із залученням військ	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО	Від України – 150 військовослужбовців, 13 одиниць техніки
CWIX – 2019 Багатонаціональне навчання НАТО з питань технічної взаємосумісності телекомунікаційних технологій та кібернетичної безпеки	Удосконалення взаємосумісності захищених телекомунікаційних мереж, дослідження та випробування інноваційних технологій, досягнення технічної та оперативної взаємосумісності телекомунікаційних мереж на всіх театрах ведення бойових дій та їх захисту	Від України – 10 військовослужбовців з обладнанням
Agile Spirit – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання	Набуття навичок спільних дій у складі багатонаціонального підрозділу, набуття досвіду у веденні різних видів загально-військового бою та завданні вогневого ураження противнику за процедурами та стандартами НАТО	Від України – 107 військовослужбовців, 1 одиниця техніки, 1 катер
Saber Guardian – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО, підвищення рівня взаємосумісності з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО	Від України – 116 військовослужбовців, 10 одиниць техніки
Saber Junction – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО, підвищення рівня взаємосумісності з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО	Від України – 135 військовослужбовців, 14 одиниць техніки
Iron Wolf – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання із залученням військ	Практичне тренування у виконанні завдань в багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО, підвищення рівня взаємосумісності підрозділу Військової служби правопорядку ЗС України з підрозділами військової поліції збройних сил держав-членів НАТО	Від України – 12 військовослужбовців із спорядженням
Flaming Sword – 2019 Багатонаціональне тактичне навчання із залученням військ	Практичне тренування питань управління переміщенням, організації руху опору у не ворожому (частково ворожому, ворожому) середовищі; робота штабу щодо планування спеціальних операцій; підвищення рівня взаємосумісності підрозділів ЗС України із підрозділами країн-партнерів в ході спільного виконання завдань; отримання оцінки від НАТО (SOFEVAL) в рамках Програми перевірки та зворотного зв'язку Концепції оперативних можливостей НАТО	Від України – 110 військовослужбовців, 13 одиниць техніки
Trojan Footprint – 2019 Багатонаціональне командно-штабне навчання із залученням військ	Тренування у виконанні завдань штабу щодо планування спеціальних операцій; підвищення рівня взаємосумісності підрозділів ЗС України з підрозділами країн-партнерів у ході спільного виконання завдань	Від України – 35 військовослужбовців

Таблиця 12. Багатонаціональні навчання за участю підрозділів Збройних Сил у 2020 р.

Навчання	Завдання, що вирішувалися	Загальна чисельність сил, озброєння та військової техніки
На території України або поблизу її кордонів		
Багатонаціональне тактичне навчання з підготовки підрозділів Збройних Сил у рамках JMTG-U	Підвищення оперативних спроможностей ЗС України шляхом професійної підготовки військовослужбовців та бойового злагодження підрозділів за стандартами НАТО	Від України – 12000 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою. Від країн-партнерів – 3000 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою
Sea Breeze – 2019 Українсько-американське командно-штабне навчання	Відпрацювання за стандартами провідних країн світу дій багатонаціональних штабів та сил під час планування і проведення міжнародної операції зі встановлення миру	Від України – 14 кораблів, катерів та суден, 15 літаків та вертольотів. Від країн-партнерів – 1672 військовослужбовця з озброєнням та військовою технікою, 7 кораблів та катерів, 1 літак
Rapid Trident – 2020 Українсько-американське командно-штабне навчання	Набуття практичних навичок штабів бригади та підрозділів в ході планування бойових дій відповідно до військового процесу прийняття рішення за стандартами НАТО	Від України – 2500 військовослужбовців з озброєнням та військовою технікою. Від країн-партнерів – 401 військовослужбовець з озброєнням та військовою технікою
Riverine – 2020 Українсько-румунське тактичне навчання	Відпрацювання спільних дій багатонаціональних катерних тактичних груп для підвищення їх взаємосумісності та спроможностей проведення операції з безпеки на річці Дунай	Від України – 6 кораблів та катерів, 1 вертоліт, корабельна підривна команда, доглядова команда, 6 офіцерів штабу. Від Румунії – 6 кораблів та катерів, 1 вертоліт, доглядова команда, інженерно-саперна група, 5 офіцерів штабу
Warrior Watcher – 2020 Українсько-британське тактичне навчання із залученням військ	Відпрацювання питань охорони військових аеродромів, проведення пошуково-рятувальних заходів	Від України – 36 військовослужбовців зі штатним озброєнням і технікою. Від Великої Британії – 8 військовослужбовців.
Поза межами України		
CWIX – 2020 Багатонаціональне навчання НАТО з питань технічної взаємосумісності телекомунікаційних технологій та кібернетичної безпеки	Удосконалення взаємосумісності захищених телекомунікаційних мереж сил держав-членів та партнерів НАТО шляхом дослідження та випробування інноваційних технологій, досягнення технічної та оперативної взаємосумісності телекомунікаційних мереж на всіх театрах ведення бойових дій та їх захисту	Від України – 17 військовослужбовців з обладнанням
Saber Junction – 2020 Багатонаціональне тактичне навчання	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО, підвищення рівня взаємосумісності з підрозділами збройних сил держав-членів НАТО	Від України – 23 військовослужбовці, 4 одиниці техніки
Combined Resolve XIV Багатонаціональне командно-штабне навчання із залученням військ	Практичне виконання завдань у багатонаціональному середовищі за стандартами та процедурами НАТО	Від України – 250 військовослужбовців, 16 одиниць техніки
Blonde Avalanche – 2020 Багатонаціональне командно-штабне навчання	Підвищення рівня взаємосумісності між штабами національних складових багатонаціонального інженерного батальйону “Тиса”	Від України – 6 військовослужбовців
Амбер Міст – 2020 Багатонаціональне навчання з питань кібернетичної безпеки	Удосконалення взаємосумісності захищених телекомунікаційних мереж сил держав – членів та партнерів НАТО	Від України – 6 військовослужбовців

Схема 2. Багатонаціональні військові навчання у 2020 р.

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ, ЯКИМ У 2019-2020 рр. ПРИСВОЄНО ЗВАННЯ ГЕРОЙ УКРАЇНИ

Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Номер і дата Указу Президента України
ВІННИК Іван Іванович	начальник штабу – перший заступник командира 128 окремої гірсько-штурмової бригади оперативного командування “Захід” Сухопутних військ Збройних Сил України	06.03.2019 № 55/2019
ВОЛОС Андрій Олександрович (по смертно)	стрілець – помічник гранатометника механізованого відділення механізованого взводу механізованої роти механізованого батальйону 24 окремої механізованої бригади ОК “Захід” Сухопутних військ Збройних Сил України	27.06.2019 № 467/2019
ЖУК Андрій Сергійович (по смертно)	командир механізованого батальйону 72 окремої механізованої бригади оперативного командування “Північ” Сухопутних військ Збройних Сил України	04.12.2019 № 880/2019
МАТВІЄЦЬ Роман Михайлович (по смертно)	заступник командира групи спеціального призначення роти спеціального призначення загону спеціального призначення 8 окремого полку спеціального призначення Сил спеціальних операцій Збройних Сил України	05.12.2019 № 885/2019
МАТВІЇВ Тарас Тарасович (по смертно)	заступник командира групи спеціального призначення роти спеціального призначення загону спеціального призначення 8 окремого полку спеціального призначення Сил спеціальних операцій Збройних Сил України	13.07.2020 № 271/2020
КУБРАК В'ячеслав Анатолійович (по смертно)	командир інженерно-саперного взводу інженерно-саперної роти групи інженерного забезпечення 36 окремої бригади морської піхоти Командування морської піхоти Військово-Морських Сил Збройних Сил України	22.08.2020 № 338/2020
ГОРАЙСЬКИЙ Юрій Володимирович (по смертно)	стрілець-регулювальник комендантського відділення комендантського взводу комендантської роти 73 морського центру спеціального призначення Військово-Морських Сил Збройних Сил України	15.09.2020 № 395/2020
ФІЛІПЧУК Ігор Ярославович (по смертно)	гранатометник відділення охорони взводу охорони роти охорони 24 окремого штурмового батальйону Сухопутних військ Збройних Сил України	03.12.2020 № 536/2020

ДОДАТОК 6

УЧАСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ КОНТИНГЕНТІВ І ПЕРСОНАЛУ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ОПЕРАЦІЯХ З ПІДТРИМАННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ, НА КІНЕЦЬ 2020 РОКУ

Національний контингент у складі Багатонаціональних сил KFOR в Косово, Республіка Сербія

особовий склад – 40 осіб
автомобільна техніка – 18 од.

Завдання:

- забезпечення виконання положень Резолюції Ради Безпеки ООН № 1244;
- виконання інженерної розвідки місцевості, інженерних робіт та знешкодження ВВП.

Сили ООН з підтримання миру на Кіпрі

військові спостерігачі – 1 особа

Завдання:

- спостереження за дотриманням сторонами конфлікту угоди про припинення вогню;
- спостереження за переміщенням озброєних груп в зоні відповідальності Місії;
- забезпечення безпеки міжнародного персоналу та цивільного населення;
- контроль за дотриманням прав людини.

Місія ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго (MONUSCO)

військові спостерігачі – 7 осіб
штабні офіцери – 5 осіб

Завдання:

- контроль за виконанням Угоди про припинення вогню та розслідування порушень домовленостей;
- планування та координація авіаційних пасажирських та вантажних перевезень;
- контроль за дотриманням прав людини;
- сприяння в наданні гуманітарної допомоги.

Місія ООН зі стабілізації у Демократичній Республіці Конго (MONUSCO). Національний контингент (18 овз)

особовий склад – 250 осіб
вертольоти: Мі-8 – 4 од.
автомобільна техніка – 56 од.

Завдання:

- польоти з метою демонстрації сили Місії ООН;
- повітряна розвідка та патрулювання територій;
- вогнева підтримка наземних операцій;
- забезпечення конвоювання в інтересах Місії.

Місія ООН у Косово (UNMIK)

штабні офіцери – 2 особи

Завдання:

- координація діяльності КФОР, EULEX та інших організацій;
- спостереження за дотриманням прав людини;
- підтримка діяльності засобів масової інформації;
- координація питань демократизації суспільства;
- сприяння в наданні гуманітарної допомоги.

Національний контингент

Національний персонал

Спільні миротворчі сили в Зоні безпеки Придністровського регіону Республіки Молдова

військові спостерігачі – 10 осіб
автомобільна техніка – 4 од.

Завдання:

- здійснення контролю за припиненням вогню, за виведенням озброєних формувань, дотримання режиму в зоні безпеки;
- збір інформації про факти порушення прийнятих домовленостей сторонами по встановленню миру і підтримки правопорядку;
- контроль за дотриманням прав людини;
- спостереження і контроль місць зосередження військової техніки, випадків застосування зброї;
- сприяння в наданні гуманітарної допомоги.

Багатопрофільна інтегрована Місія ООН зі стабілізації у Малі

штабні офіцери – 10 осіб

Завдання:

- спостереження за дотриманням сторонами конфлікту угоди про припинення вогню;
- спостереження за переміщенням озброєних груп в зоні відповідальності Місії;
- контроль за дотриманням прав людини.

Тренувально-дорадча місія НАТО “Рішуча підтримка” в Ісламській Республіці Афганістан

особовий склад – 14 осіб

Завдання:

- надання консультативно-дорадчої допомоги МВС Афганістану з питань та оперативного планування;
- участь у розробці, впровадженні програм щодо проведення операцій та оперативного планування;
- розробка та впровадження програм логістичного та інженерного забезпечення;
- ведення інженерної розвідки шляхів руху, об'єктів та місцевості;
- знешкодження вибухонебезпечних предметів у зоні відповідальності;
- виконання заходів з протидії застосуванню саморобних вибухових пристроїв та знешкодження вибухонебезпечних предметів;
- чергування у складі сил зведеного загону швидкого реагування.

Місія ООН у Південному Судані (UNMISS)

військові спостерігачі – 3 особи
штабні офіцери – 1 особа

Завдання:

- спостереження за дотриманням сторонами конфлікту угоди про припинення вогню;
- спостереження за переміщенням озброєних груп в зоні відповідальності Місії;
- сприяння проведенню програми роззброєння, демобілізації та реінтеграції колишніх комбатантів.

Тимчасові сили ООН із забезпечення безпеки в Аб'єї (UNISFA)

військові спостерігачі – 2 особи
штабні офіцери – 2 особи

Завдання:

- контроль за дотриманням Угоди між урядом Південного Судану та Народно-визвольним рухом Судану щодо тимчасових процедур по відношенню до управління та забезпечення безпеки в районі;
- здійснення контролю за пересуванням військ (сил) та населення;
- контроль за дотриманням прав людини.
- сприяння в наданні гуманітарної допомоги.

Усього у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки на території 7 країн світу і провінції Аб'єї беруть участь 351 військово-службовець Збройних Сил України

ДЕРЖАВНА СПЕЦІАЛЬНА СЛУЖБА ТРАНСПОРТУ

Схема 1. Структура та склад Дерспецтрансслужби

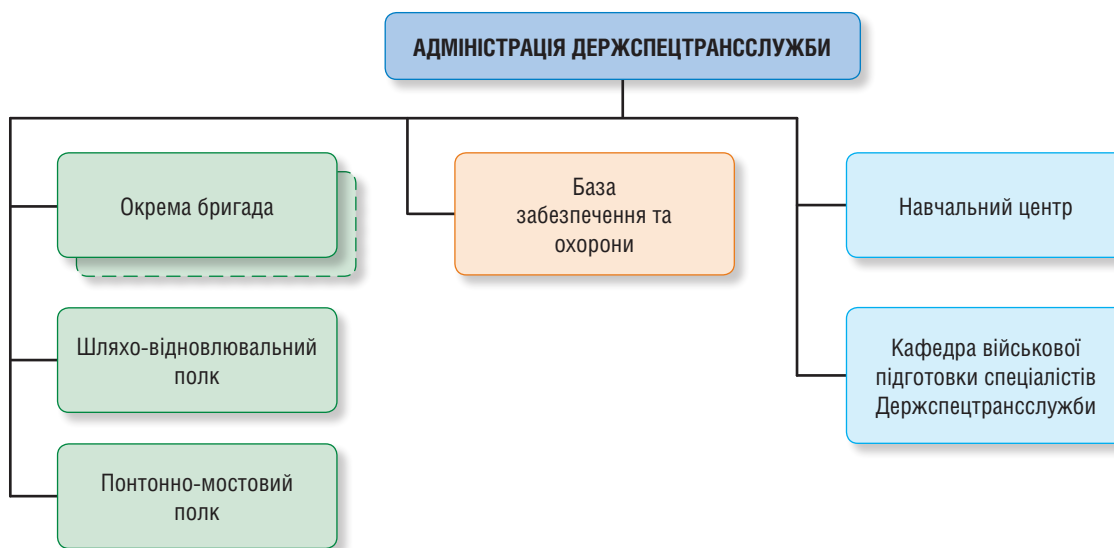
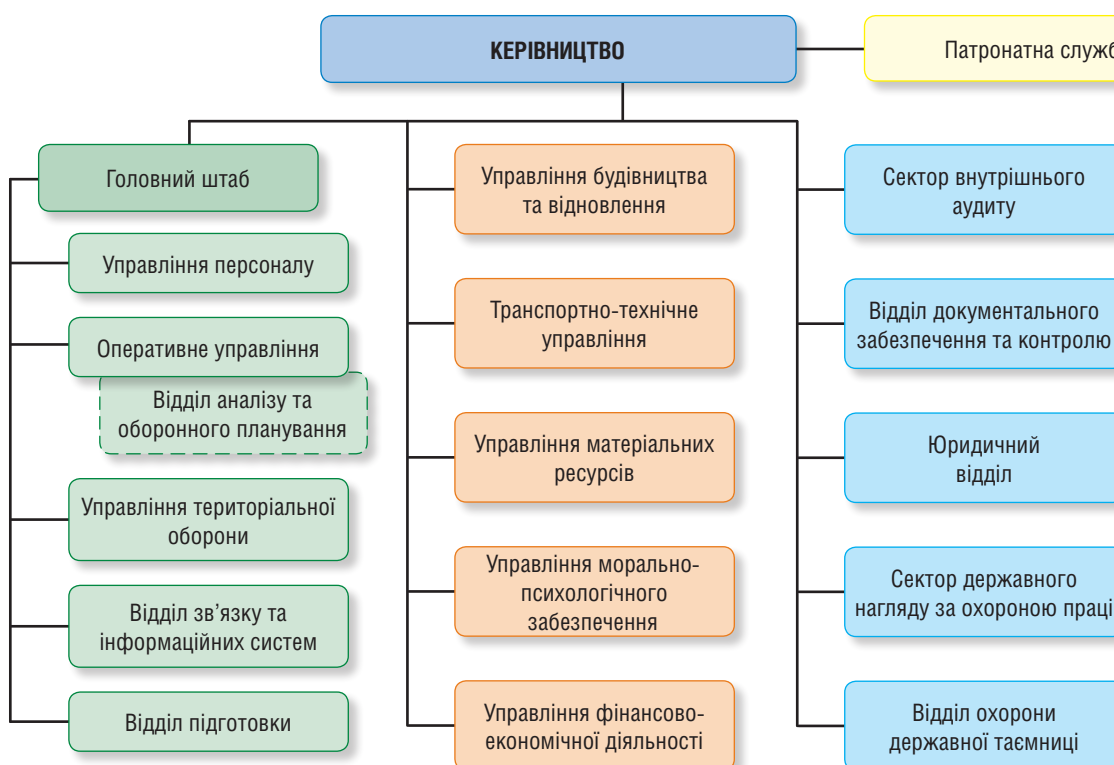

Схема 2. Структура Адміністрації Дерспецтрансслужби

Таблиця 1. Основні показники видатків Держспецтрансслужби (тис. грн)

Найменування видатків	2019 рік	2020 рік
Заробітна плата	40 940,6	48 309,9
Грошове забезпечення військовослужбовців	494 794,7	625 101,2
Нарахування на оплату праці	94 014,5	120 512,0
Предмети, матеріали, обладнання та інвентар.	36 847,7	106 534,5
Медикаменти та перев'язувальні матеріали	1 650,9	3 415,0
Продукти харчування	57 739,5	60 282,4
Оплата послуг (крім комунальних)	2 370,9	3 036,9
Видатки на відрядження	2 884,1	4 835,9
Видатки та заходи спеціального призначення	42,0	20 350,0
Оплата комунальних послуг	28 487,0	30 649,8
Інші виплати населенню	13 977,8	21 135,4
Інші видатки, видатки профспілок	0,0	52,2
Придбання обладнання і предметів довгострокового користування	70 098,8	195 778,4
Капітальне будівництво (придбання) житла	14 999,9	20 550,0
Капітальний ремонт житлового фонду	0,0	8 000,0
Капітальний ремонт інших об'єктів	0,0	4 100,0
Реконструкція житлового фонду (приміщень)	0,0	2 350,0
ВСЬОГО	858 848,4	1 274 993,6

Таблиця 2. Оснащення Держспецтрансслужби військовою та спеціальною технікою

№ п/п	Найменування	2019 рік	2020 рік
1	Екскаватор гусеничний з ковшем	2	1
2	Екскаватор колісний		1
3	Бульдозер		3
4	Автогрейдер		2
5	Екскаватор-навантажувач	6	3
6	Грунтовий вібраційний коток		1
7	Автомобіль з краном-маніпулятором		1
8	Фронтальний навантажувач в.п. 3 т	1	1
9	Мінінавантажувач	1	5
10	Автокран в.п. 32 т		4
11	Автокран в.п. 50 т	1	
12	Автопідйомник 26 м	2	
13	Автобетонозмішувач		2
14	Вантажний автомобіль		5
15	Сідловий тягач	1	3
16	Напівпричіп-важковіз	1	3
17	Автосамоскид	3	4
18	Автобус туристичний		2
19	Мікроавтобус		2
20	Вантажопасажирський автомобіль		1
21	Автомобіль легковий	1	1
22	Бетононасос	1	1
23	Розчинонасос	1	1
24	Пневмонагнітач		3
25	Компресор пересувний ВВП-7/5	1	2
26	Дизельні генератори 5-7 кВт		12
ВСЬОГО		22	64

Таблиця 3. Основні показники будівництва та відновлення об'єктів інфраструктури Держспецтрансслужби та Збройних Сил України

№ п/п	Назва об'єкту	Основні показники будівництва	Фінансові показники
2019 рік			
1	Об'єкти військового містечка № 13 м. Мукачеве Закарпатської області:		
1.1	Житловий будинок	Кількість квартир – 41 шт.	Кошторисна вартість – 45,0 млн грн. Використано коштів – 33,0 млн грн.
1.2	Казарма №13/35	Розміщення 240 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 23,8 млн грн. Використано коштів – 20,4 млн грн.
1.3	Казарма №13/57	Розміщення 240 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 23,4 млн грн. Використано коштів – 20,4 млн грн.
1.4	Інженерні мережі	Загальна довжина мереж – 18,0 км	Кошторисна вартість – 18,0 млн грн. Використано коштів – 14,7 млн грн.
1.5	КТП №13/42		Кошторисна вартість – 4,6 млн грн. Використано коштів – 3,1 млн грн.
2	Будівництво казарм поліпшеного планування		
2.1	№1, військове містечко № 13 м. Закарпатська область, Мукачеве	Розміщення 125 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 17,5 млн грн. Використано коштів – 14,7 млн грн.
2.2	№ 1 та 2, військове містечко № 52 Дніпропетровська область, с. Кайдаки	Розміщення 250 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 34,5 млн грн. Використано коштів – 21,8 млн грн.
2.3	№ 2, військове містечко № 25 Сумська область м. Конотоп	Розміщення 125 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 16,9 млн грн. Використано коштів – 12,9 млн грн.
2.4	№ 4 та 5, військове містечко № 1 Дніпропетровська обл. смт. Черкаське	Розміщення 250 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 30,6 млн грн. Використано коштів – 25,5 млн грн.
3	Казарма-штаб у військовому містечку № 291 м. Київ	Розміщення 250 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 42,2 млн грн. Використано коштів – 24,1 млн грн.
4	48-ми квартирний житловий будинок у м. Червоноград	Кількість квартир – 48 шт.	Кошторисна вартість – 16,5 млн грн. Використано коштів – 14,7 млн грн.

№ п/п	Назва об'єкту	Основні показники будівництва	Фінансові показники
5	69-ти квартирний житловий будинок військового містечка № 291 м. Київ	Кількість квартир – 69 шт.	Кошторисна вартість – 36,5 млн грн. Використано коштів – 16,3 млн грн.

2020 рік

1	Об'єкти військового містечка № 13 м. Мукачеве Закарпатської області:		
1.1	Їдальня №13/68	Потужність – 330 місць	Кошторисна вартість – 44,9 млн грн. Використано коштів – 39,9 млн грн.
1.2	Клуб № 13/43	Потужність – 350 місць	Кошторисна вартість – 18,9 млн грн. Використано коштів – 18,0 млн грн.
1.3	Благоустрій містечка	Площа благоустрою – 7,82 га	Кошторисна вартість – 44,0 млн грн. Використано коштів – 36,1 млн грн.
1.4	Навчальний корпус № 13/70	Потужність – 8 навчальних класів	Кошторисна вартість – 10,5 млн грн. Використано коштів – 8,3 млн грн.
1.5	Фізкультурно-оздоровчий комплекс № 13/49	Потужність – 2 спортивних та тренажерних зали	Кошторисна вартість – 16,1 млн грн. Використано коштів – 14,1 млн грн.
2	Об'єкти військового містечка № 2 смт. Черкаське Дніпропетровської області		
2.1	Казарми № 1, 2, 3, 4, 5	Розміщення 1200/2400 (у 2 яруси) військовослужбовців	Кошторисна вартість – 257,9 млн грн. Використано коштів – 218,6 млн грн.
2.2	Реконструкція інженерних мереж		Кошторисна вартість – 18,1 млн грн. Використано коштів – 14,5 млн грн.
3	Польовий табір 235 МЦПП «Широколанівський»		
3.1	1 пусковий комплекс (11 казарм)	Розміщення 2516 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 152,7 млн грн. Використано коштів – 142,6 млн грн.
3.2	2 пусковий комплекс	Їдальня, котельня, трансформаторна підстанція, очисні споруди побутових вод, високовольтна підстанція 35/10 кВ, інженерні мережі, благоустрій, КПП	Кошторисна вартість – 616,3 млн грн. Використано коштів – 441,3 млн грн.

№ п/п	Назва об'єкту	Основні показники будівництва	Фінансові показники
4	Казарми поліпшеного планування № 1 та 3, військове містечко № 30 м. Кривий Ріг	Розміщення 250 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 37,8 млн грн. Використано коштів – 33,2 млн грн.
5	Будівництво польових баз модульного типу		
5.1	Польова база модульного типу Донецька область с. Воздвиженка	Розміщення 250 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 31,4 млн грн. Використано коштів – 18,3 млн грн.
5.2	Польова база модульного типу Херсонської область с. Чаплинка	Розміщення 125 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 31,2 млн грн. Використано коштів – 16,9 млн грн.
5.3	Польова база модульного типу Херсонської область с. Новоолексіївка	Розміщення 125 військовослужбовців	Кошторисна вартість – 27,9 млн грн. Використано коштів – 17,1 млн грн.
6	24 квартирний житловий будинок Сумська область, м. Конотоп	Кількість квартир – 24 шт.	Кошторисна вартість – 30,8 млн грн. Використано коштів – 17,7 млн грн.
7	24 квартирний житловий будинок Сумська область, м. Конотоп	Кількість квартир – 24 шт.	Кошторисна вартість – 30,8 млн грн. Використано коштів – 17,7 млн грн.

БІЛА КНИГА 2019–2020
ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ
ДЕРЖСПЕЦТРАНСЛУЖБА

Міністерство оборони України, 2021

Надруковано:

Вінниця, вул. Київська, 4

Серія ДК № 4971 від 31.08.2015 р.

ПрАТ «Вінницька обласна друкарня»

E-mail: vod2000@i.ua Тел.: (0432) 67-10-53, 67-10-5421100

Наклад 2500 прим.

---

www.mil.gov.ua

